

EKOIQ

KASIM - ARALIK 2019 SAYI: 85

YEŞİL İŞ / YEŞİL YAŞAM

CLIMATE
VOLUNTEERS
İKLİM GÖNÜLLÜLERİ
Karbon Nötr Yayın

www.ekoIQ.com

20 TL (KDV DAHİL)

Yeşiller Meclisi: Yeşil Hareket İçinde Yeni Bir Soluk

Prof. Dr. Levent Kurnaz:
“İklim Konusunda
Harekete Kendimizden
Başlamalıyız”

Daha Güçlü
Tarım için
Üretici
Pazarları!

Yeni Nesil
Finlandiya
Eğitim Sistemi
ve Köy
Enstitüleri

Greta'dan Sonra İklim Eyleminin Geleceği!

AKÇANSA

Akçansa'dan Geleceğe Altın Adımlar

Yaşanabilir yarınlar için daima sürdürülebilir adımlar atan Akçansa;
Kemberburgaz Tesisi ile **Concrete Sustainability Council** tarafından
Gold Ödülü'ne layık görüldü!

HEIDELBERGCEMENT

SABANCI

Film Gibi...

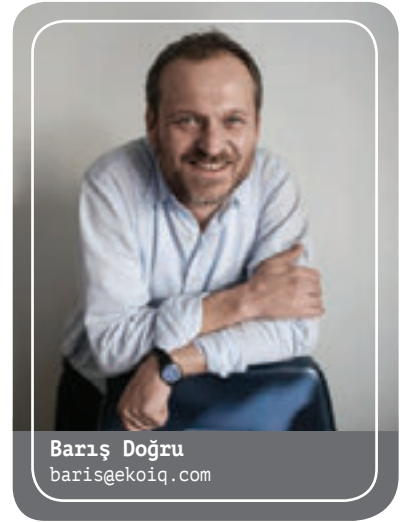
Size de her şey, heyecanlı bir Hollywood bilimkurgu filmi havasında geçmiyor mu? Gezegen, tüm insanlığın elbirliğiyle bir yok oluşa sürüklenirken, politikacılar kendi kısa vadeli çıkarlarının peşinde umarsızca günlerini geçirir, uluslara bölünmüş insan topluluklarını kısır çatışmalarla avuturken, 15 yaşında bir kız çocuğu, bir sene içinde, yani 16 yaşına basarken, milyonlarca akranını ve onların ebeveynlerini harekete geçmeye ikna ediyor. Ve orta yaşlı, erkek, muhafazakâr, ırkçı, maço politikacılar ve takipçileri, kız çocuğunun giysileriyle, fikirleriyle, hastalığıyla alay etmeye devam ederken, ayaklarının altındaki halının çekildiğinin, yani tüm toplumsal düzenin değişmekte olduğunun farkında bile değiller. Bu filmin sonu, Hollywood filmlerinde nasıl gerçekleşir? Herhalde bazı politikacılar durumun vahametini kavramaya başlar, gerekli önlemlerin alınması için diğerlerini ikna eder; ikna olmayanlar tarih sahnesinden silinir ve yeni bir süreç başlar... Belki filmin jeneriği geçerken 20 yıl sonrasına atlanır ve gezegenin bozulmuş

Gezegen, tüm insanlığın elbirliğiyle bir yok oluşa sürüklenirken, politikacılar kendi kısa vadeli çıkarlarının peşinde umarsızca günlerini geçirir, uluslara bölünmüş insan topluluklarını kısır çatışmalarla avuturken, 15 yaşında bir kız çocuğu, bir sene içinde, yani 16 yaşına basarken, milyonlarca akranını ve onların ebeveynlerini harekete geçmeye ikna ediyor.

dengeleri yeniden inşa edilirken, o kız çocuğunu, artık olgunluk çağında bir kadın olarak kucagında bebeğiyle ufka bakarken görürüz...

Ya da yine 20 yıl geçmiştir ama gerekli adımlar atılmamıştır. Yoksulluğun, açlığın, felaketlerin kol gezdiği kaotik bir dünyayı izlemektedir o kadın korkulu gözlerle. Yine kucagında bir bebek vardır ama umut çok uzaklardadır. Kamera geriye doğru çekilir, kadının baktığı ufukta kusursuz bir fırtına yaklaşmaktadır...

Hangi senaryonun gerçekleşeceğini bilmiyoruz. Ama işin ilginç tarafı hepimiz bu senaryonun oyuncularız. Ancak her şey belki bir Hollywood filmi gibi değil de, avangart bir Fransız filmi gibi gerçekleşir. Oyuncular, kendileri için yazılan senaryoyu oynamayı reddeder; alternatif senaryolar üzerinde bir araya gelir. Figüranlar ayaklanarak alternatif sahneler tasarlamaya başlarlar. Başrol oyuncularını alaşağı ederler. İki; belki de daha çok film bir arada, birbirinin içinde var

Barış Doğru
baris@ekoik.com

olmaya başlamıştır. Hangi senaryonun diğerini alt edeceğini, hangi sonun gerçekleşeceğini bilmek bugünden imkansız; aynı, iyi filmlerin sonunu kestirmenin zor olması gibi...

Önümüzdeki yıllarda bu senaryoların hangisinin gerçekleşeceği, biraz da figüranların cesaretinin ve yaratıcılığının ölçüsüne bağlı galiba. Bir de bu alternatif senaryo için ne kadarlık bir zaman olduğuna... Zaman, bugün en az sahip olduğumuz şey saurım...

EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.
adına sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni (Sorumlu)
Barış Doğru baris@ekoIQ.com

Yayın Koordinatörü
Nevra Yaraç nevra@ekoIQ.com

Art Direktör
Özlem Sarar D. ozlem@ekoIQ.com

Editör
Bulut Bağatır bulut@ekoIQ.com

Dış Haberler Editörü
Zeynep Heyzen Ateş zeynep@ekoIQ.com

Yerel Yönetimler Editörü Sibel Bülay sibel@ekoIQ.com

Sürdürülebilirlik Projeleri Koordinatörü
Elif Gökçe Şahin gsahin@alumni.harvard.edu

Muhabir Gülce Demirel gulce@ekoIQ.com

Fotoğraf Editörü Özgür Güvenç

Redaksiyon Şöhret Baltas

Katkıda Bulunanlar
Özgür Öztürk, Serra Titiz, Caner Demir, Hulusi Barlas,

Abonelik dergi@ekoIQ.com
Tel: (90) 216 349 40 97-98 Faks: (90) 216 348 34 77

Yayın ve Yönetim Adresi:
EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.
Caferağa Mahallesi, Sakız Sokak, Berkel Apt. No: 6/9
Kadıköy, İstanbul
Tel: (90) 216 349 40 97-98 Faks: (90) 216 348 34 77

Basım Yeri: Uniprint Basım Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Ömerli köyü, Hadımköy - İstanbul Caddesi, No: 159 34555
İstanbul - Turkey
Telefon: 0212 798 28 40 pbx Faks: 0212 798 20 63

İki ayda bir yayınlanır. Yaygın Süreli Yayın ISSN 1309-441-6

Danışma Kurulu

Aynur Acar, Gönüllü Çevre Danışmanı
Prof. Dr. Melsa Ararat, CDP Türkiye Direktörü
Prof. Dr. Nuri Azbar, Ege Üni., Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü
Dr. Erhan Baş, Bilim İlaç A.Ş. Genel Müdürü
Dr. Barış Gencer Başkan, Yeditepe Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü
Konca Çalkıvık, İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği Genel Sekreteri
Prof. Dr. Nüzhet Dalfes, İTÜ Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü Müdürü
Ebru Şenel Erim, Unilever Türkiye Kurumsal İletişim Müdürü
Aykan Gülten, Coca-Cola Kurumsal İlişkiler Müdürü
Prof. Dr. Selahattin İncecik, İTÜ Uçak ve Uzay Bilimleri Fakültesi, Meteoroloji Mühendisliği Bölümü
Prof. Dr. M. Pinar Mengüç, Özyeğin Üni., Enerji, Çevre ve Ekonomi Merkezi Direktörü
Selçuk Özdil, ÇEDBİK Yönetim Kurulu Başkanı
Dr. Uygur Özemesi, Good4Trust Kurucusu
Özgür Öztürk, Akçansa Hammaddeler ve Çevre Müdürü
Aysun Sayın, Boyner Holding Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik Müdürü
Rifat Ünal Sayman, REC, Bölgesel Çevre Merkezi Türkiye Direktörü
Ergem Şenyuva, Climate Project Türkiye Temsilcisi, Yeşilist.com kurucusu
Ateş Uğurel, Solarbaba Platformu kurucusu

İÇİNDEKİLER

18 “İklim Konusunda Harekete Kendimizden Başlamalıyız”

Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Levent Kurnaz'ın yeni kitabı, “Son Buzul Erimeden-İklim Değişikliği Hakkında Merak Ettiğiniz Her Şey” başlığıyla okuyucuyla buluştu.

23 İklim Dirençli ve Sürdürülebilir Su Yönetimi

Su kaynaklarının iklim dirençliliği göz önüne alınarak, sürdürülebilir şekilde yönetilmesi dünyanın büyük bölümü için hayati önemde.

24 Daha Güçlü Tarım için Üretici Pazarları!

Üretici pazarları gıda ürünlerinin en kısa yoldan tüketicilerle buluşmasını hedef alıyor. Bunların kurulması ve denetlenmesi de yasaya göre belediyelerin sorumluluğu altında. Greenpeace Akdeniz'in “Çiftçileri Korumaya Kurum Kuruyor” başlıklı projesi de belediyelere bunu hatırlatıyor ve tüketicileri belediyelerinden üretici pazarı talep etmeye çağırıyor!

28 Kadıköy’de Çocukların Mottosu “Hareket” Oldu!

Allianz Türkiye, İstanbul'daki ilk Allianz Motto Hareket Şenliği'ni Kadıköy Belediyesi işbirliğiyle düzenledi. Şenliğe 4-12 yaş arasında yaklaşık 500 çocuk katıldı.

30 C40: Küresel İklim Acil Durumunu Tanıyın

Dünyanın dört bir yandan belediye başkanları, Ekim ayında Kopenhag'da gerçekleştirilen C40 Dünya

Belediye Başkanları Zirvesi'nde Küresel Yeşil Yeni Düzen'i desteklediklerini ve iklim acil durumunu resmen tanıdıklarını açıkladı.

37 Greta'dan Sonra İklim Eyleminin Geleceği!

Sanayi dönemi öncesine göre şimdiden 1 derece ısınan dünyamız, tüm bilim insanları tarafından tehlikeli limit kabul edilen 1,5 derece seviyesine doğru hızla ilerliyor. BM Genel Sekreteri'nin davetiyle New York'taki İklim Eylemi Zirvesi'ne katılan devletler bir kez daha sınıfta kalmış görünüyor. Greta Thunberg ve arkadaşları ise milyonlarca insanı iklim eylemi talep etmek için sokağa çıkarmayı başarmış durumda. İklim eyleminin geleceğini, kısa vadeli “ulusal” çıkarılardan ve başlarını soktukları kumandan çıkaramayan politik liderler değil, geleceğin sahipleri belirleyecek gibi...

58 Yeşil Hareket İçinde Yeni Bir Soluk

Eylül ayının son günlerinde, Türkiye yeşil hareketi içinden çok sayıda kurum ve kişinin katılımıyla Yeşiller Meclisi'nin kurulduğu ilan edildi. Yeşiller Meclisi kurucu üyelerinden Koray Doğan Urbarlı gündemlerini anlatıyor.

61 İklim Değişikliği İle Mücadele Küresel Ekonomiye Yardımcı Olabilir

UNCTAD tarafından yeni yayımlanan rapor, iklim değişikliğiyle mücadele için gerekli yeni bir yatırım dalgasının ek gelir ve istihdam alanları yaratacağını, küresel bir makroekonomik toparlanmaya etkisi olacağını iddia ediyor.

68 Yeni Nesil Finlandiya Eğitim Sistemi ve Köy Enstitüleri

Köy Enstitüleri ve Finlandiya eğitim sisteminde müfredat, yalnızca teorik bilgileri içerecek şekilde değil, gerçek hayat becerilerini kapsayacak şekilde tasarlandı.

74 IPCC: Emisyonlar Azaltılmazsa Okyanuslar 10 Kat Hızlı Yüksелеcek

IPCC'nin yeni yayınladığı "Değişen İklimde Okyanuslar ve Kriyosfer" raporuna göre emisyonlar azaltılmazsa okyanuslar 2100 yılı itibarıyla geçen yüzyıla göre 10 kat hızlı yükselinecek.

76 2050'de İklim Krizi: Şehirler Eyleme Geçip Devletler Geçmezse Ne Olur?

The Guardian'dan John Vidal'ın yazısı bir yandan bir iklim distopyasını anımsatırken, öte yandan 30 yıl içerisinde nasıl şehirlerde yaşayabileceğimize dair çok da uzak olmayan, olası bir gelecek resmi çiziyor.

80 "Buzullar ve Permafrost Üzerine Yeteri Kadar Konuşmuyoruz"

2007 yılında yayımlanan dördüncü IPCC raporunun "Gıda, Lif ve Orman Ürünleri" bölümünün başyazarlarından, Danimarka Teknik Üniversitesi Su Kaynakları Ulusal Enstitüsü Onursal Profesörü Keith Brander, küresel iklim greviden umutlu olduğunu ve fosil yakıt sektörüne olan desteklerin acilen kesilmesi gerektiğini söylüyor.

86 Temiz Gelecek için Temiz Ürünler!

Temiz Gelecek Derneği (TEGEL), doğa dostu, ekolojik, adil ve sürdürülebilirlik odağı ile üretilmiş ürünler konusunda farkındalık yaratmayı ve bu ürünlerin kullanıcılar tarafından erişilebilirliğini artırmayı hedefliyor.

88 Bira Operasyonlarına Yapay Zeka ile Sürdürülebilir Çözüm

Pubinno, su ve çaydan sonra dünya çapında en çok tüketilen üçüncü içeceği olan biranın satış-servis ağına odaklanmış, yapay zeka tabanlı akıllı bira muslukları üretiyor.

92 İlham Veren, Güçlendiren, Harekete Geçiren Belgeseller!

Bu yıl 21-24 Kasım tarihlerinde Salt Beyoğlu ve Fransız Kültür Merkezi'nde gerçekleşecek Sürdürülebilir Yaşam Film Festivali (SYFF) seçkinde yer alan belgeseller bizi güçlendirip harekete geçmeye davet ediyor.

HER SAYIDA

4 Haberler Yunus ve Balinaları Tutsak Eden Tesislere Bilet Yok!, "Beşikten Beşiğe" Fikrinin Mucidine Çevre Ödülü, Bisikletsiz Kent Kalmasın!

27 Veri-Analiz Gökçe Vahapoğlu Şahin: İklim Hedefine Yönelik Ulusal Planlar Güncelleniyor, Sürdürülebilirlikte Örnek Şehirler

34 Sürdürülebilir Kalkınma Gülin Yücel: Sürdürülebilirlik Yolunda Biyoekonomi ve Döngüsel Ekonomi

70 Yaşanabilir Kentler Sibel Bülay: Marmara Urban Forum

79 İş Dünyasından Konca Çalkıvık: Sürdürülebilirlik Ancak Duyarlı Çalışanlarla Mümkün!

82 Son Buzul Erimedenden Prof. M. Levent Kurnaz: Plastik Poşeti Yasaklamak Neden Çözüm Değil?

84 Sürdürülebilirlik Akademisi'nden Gıdanın Geleceği, Sürdürülebilir Gıda ile Mümkün, Sürdürülebilirliğin "Oscar"ları Sahiplerini Buldu

90 Kıydan Köşeden Özgür Öztürk: "İklimi Değil, Sistemi Değiştir!"

94 Gözümüzden Kaçmayanlar Gözde İvgin: Türkiye'de pestisit kullanımı 40 yılda yedi kat arttı; İzmir, "Plastik Atıksız Şehirler Ağı"na katıldı; hayvan haklarını korumak için Deneye Hayır Derneği kuruldu...

96 Kitap Kent Selleri Yönetim ve Kontrol Rehberi, Sıfır Atık İçin 101 Yol, Small Actions, Big Difference (Küçük Eylemler, Büyük Fark)

Rüzgarın Finansmanı Konuşuldu

EPDK Elektrik Piyasası Daire Başkanı Dr. Refik Tiryaki başkanlığında 18 Eylül'de yedi bankanın temsilcileri ve EPDK yetkilileri arasında yapılan toplantıya Türkiye rüzgar enerjisi sektörünün çatı birliği TÜREB de katıldı. Toplantıda başta YEKDEM olmak üzere EPDK mevzuatı ve rüzgar sektöründeki finansman yapıları ve projelerin finanse edilebilirliğini artırmak için öneriler konuşuldu.

TÜSİAD'dan İklim için Acil Eylem Çağrısı

Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD), iklim değişikliği ile mücadele amacıyla toplumun tüm kesimlerinde giderek artan duyarlılığın, kurumların ve devletlerin etkili bir politika oluşturmasına ve yol haritasını kararlı bir şekilde uygulamasına ivme kazandırdığı belirtti. Açıklamada şu ifadeler yer verildi: "Bilimsel temeller üzerine inşa edilen, politikalar arası tutarlılığı ve bütüncüllüğü sağlayan, katılımcılıkla hazırlanmış, uygulanabilir tedbirler içeren bir yol haritasının kararlılıkla hayata geçirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Kritik öneminden hareketle, iklim değişikliği ile mücadele konusunu çalışma alanlarımız içinde öncelikli olarak konumlandırıyoruz. Stratejik bir öncelik olarak benimsediğimiz Paris Anlaşması'nın ve BM İklim Eylemi Zirvesi'nin somut eylem planları hedeflerine ulaşılmasında ulusal ve uluslararası tüm paydaşların çabasını ve yapıcı katkısını çok önemli görüyoruz. Düşük karbonlu kalkınma modeline geçişi öneren ve bu yönde ülkemizde ihtiyaç duyulan politika önerilerini içeren 2017 tarihli TÜSİAD İklim Değişikliğiyle Mücadele Tutum Belgesi'ni bu vesileyle kamuoyuyla bir kez daha paylaşmak isteriz. Tüm paydaşlarımızla işbirliği içinde iklim değişikliği ile mücadele yönünde çabamızı daha üst seviyelere çıkarmak amacıyla çalışmalarımızı kararlılıkla sürdürmeye devam edeceğiz."

Yunus ve Balinaları Tutsak Eden Tesislere Bilet Yok!

Hayvanların kullanıldığı turizm aktivitelerine yönelik 2016'dan bu yana site üzerinden çeşitli kısıtlamalar getiren TripAdvisor, son olarak balina ve yunusların yapay ortamlarda eğlence amacıyla tutsak edildiği, üreme programlarıyla çoğaltıldığı veya ithal edildiği yunus parkları ve tematik akvaryumlara bundan sonra bilet satmayacağını açıkladı. Şirket yetkilileri, bu kararın, SeaWorld ve Loro Parque gibi çok sayıda tematik park işleten büyük şirketi etkileyeceğini belirtti. Yunuslara Özgürlük Platformu Sözcüsü Öykü Yağcı, konuyla ilgili açıklamasında TripAdvisor'ın bu

kararını yerinde bulduklarını ifade ederek, "Biz de Türkiye çapında, özellikle Antalya, Kuşadası, Alanya, Marmaris ve Bodrum gibi yunus parklarının olduğu turistik il ve ilçelerdeki yerel acentelerin benzer bir adım atmasını umuyoruz. Bu, aynı zamanda hayvanların kullanıldığı gösterilere gidilmemesi ve bu işletmelere para kazandırılmaması açısından herkese yapılan bir çağrı. Önümüzdeki aylarda 'Hayvanları Koruma Kanunu'nda yapılacak olası değişiklikleri yakından takip ederek TBMM'nin dünyadaki olumlu gelişmeleri örnek alması için çabalarımızı sürdüreceğiz" dedi.

Air France, Tek Kullanımlık Plastikleri Kaldırıyor

Air France, tek kullanımlık çatal bıçak takımı, bardaklar ve karıştırıcılar gibi plastik parçalar yerine **biyolojik bazı malzemelerden** üretilen ürünleri kullanmaya başladı. Şirket, uçuşlarında 100 milyon plastik bardak yerine kağıt bardak, 85 milyon plastik çatal bıçak takımı yerine biyolojik

bazlı malzemeler, 25 milyon plastik çay-kahve karıştırma çubuğunun yerine ise ahşap karıştırıcıları kullanmasıyla, yıl sonuna kadar 1.300 ton plastiğin kullanılmasına engel olacak. 2015 yılından beri servislerinde plastik pipet servisine son veren şirket, 1,3 milyon plastik ürün kullanımının önüne geçti.

Sürdürülebilir Kalkınma

Sağlıklı bireyler

Erişilebilir ve temiz enerji

İnsana yakınlık
ip ve ekonomik büyüme

Sürdürülebilir
yeni malzemeler ve atılış

İZOCAM

Hedefler için
ortaklıklar

İklim eylemi

Sorumlu
üretim ve tüketim

Sürdürülebilir
şehir ve
yaşam alanları

Sürdürülebilir Kazanç!

Sürdürülebilir kalkınma hedefimiz doğrultusunda değişen yeni cam yünü ambalajlarımız, daha az kaynak tüketip dünyamıza daha çok kazandırıyor.

Bio çözümler
Biosoluble

www.izocam.com.tr

5D Modeliyle "Sıfır Atık" Eğitimi

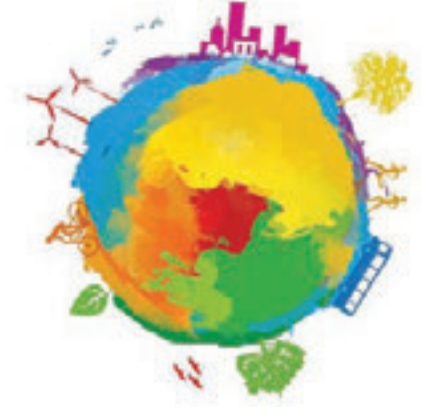
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, TEMA Vakfı ve Tetra Pak Türkiye işbirliğiyle hayata geçirilen "Sıfır Atık Eğitim Projesi"nin ilk çıktıkları, 18 Ekim'de Çırağan Otel'i'nde düzenlenen basın toplantısı ile kamuoyu ile paylaşıldı. Toplantıda, projeyi 81 ile açacak ve Türkiye çapında tüm öğrencilere yaygınlaştıracak olan Sıfır Atık Dijital Eğitim Portalı da tanıtıldı. Sıfır Atık eğitimlerinde; 5D modeliyle çocuklara Sıfır Atık kavramının tanıtılması, bu kapsamda çocukların gündelik yaşamlarında atıkları nasıl azaltacakları, nasıl daha az tüketecekleri ve farklı şekillerde nasıl değerlendirebilecekleri konularında farkındalık sağlanması hedefleniyor. Doğal varlıkların doğru kullanılması ve israfın önlenmesi konularını da kapsayan 5D modeli; "Düşün ve Gerekli Değilse Tüketme", "Daha Az Tüket", "Değerlendir ve Yeniden Kullan", "Değiştir ve Farklı Amaçla Kullan", "Dönüştür Doğa Kazansın" prensiplerinden oluşuyor. Sıfır Atık eğitimleri, bu yıl 20 ilde, okullarda TEMA Vakfı gönüllülerinin desteğiyle, öğretmenler tarafından uygulanıyor.

UNDP Türkiye'den Mutluluk Odaklı Kampanya

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Türkiye'de desteklediği projelerle güçlenen, yaşamları değişen, çevrelerine bu olumlu etkiyi yayarak başkalarına da destek olan insanların öykülerini anlatan yeni bir kampanya hazırladı. "Bence Mutluluk" adını taşıyan kampanya, insanları neyin mutlu ettiğine odaklanmanın bizi daha iyi bir dünyaya götüreceğini hatırlatan altı kısa filminden oluşuyor. Antalya'dan Barış Yüksel, Kilis'ten Nimet Taş, Mardin'den Nurettin Kılıç, Isparta'dan Rabia Aydemir, İstanbul'dan Şirin Muhammed ve Ordu'dan Ulaş Tepe'nin yaşamlarının anlatıldığı film serisini bencemutluluk.undp.org.tr adresi üzerinden izleyebilirsiniz.

Hepimiz İçin Sürdürülebilir Şehirler

2013 yılından beri WRI tarafından her yıl düzenlenen Yaşanabilir Şehirler Sempozyumu, bu yıl 22 Kasım'da, İstanbul'da Taksim Elite World Otel'de gerçekleştirilecek. Türkiye'den ve yurtdışından konuşmacıların katılacağı etkinlik ile başarılı projelerin paylaşılması, uygulanabilir çözümlerin sunulması ve kent yöneticilerinin, projelerini, "herkes için yaşanabilir şehirler" yaklaşımıyla geliştirmelerine katkı sağlanması hedefleniyor. "Düşük Karbon Yetmez, Artık Sıfır Karbon Zamanı" temasıyla düzenlenecek sempozyuma, Danimarka Konsolosluğu, Hollanda

Konsolosluğu, İstanbulON Urban Mobility Lab ve SHURA destek veriyor. Programı incelemek ve kayıt için: www.yasanabilirsehirler.org

Çatlayan Dudaklara Organik Nemlendirici

HiPP Babysanft Organik Dudak Nemlendiricisi, alerji yaratabilecek ve cilde zarar verebilecek madde barındırmıyor. İçeriğindeki malzemeler "Mümkün olduğunca az, gerektiği kadar çok" felsefesine göre formüle edilmiş. Kaliteli organik yağlarla dudakları besleyen ve dudakların kurummasını önleyen nemlendirici parfüm içermiyor, kolayca uygulanıyor ve yapışmıyor. PEG, paraben ve hayvansal hammadde de içermeyen ürün dermatolojik olarak test edilip onaylanmış.

WWF-Türkiye ve TURİYD Sıfır Atık için Harekete Geçti

WWF-Türkiye ve Turizm Restoran Yatırımcıları ve Gastronomi İşletmeleri Derneği (TURİYD), plastik kirliliğine dikkat çekmek için yelken açan WWF'in Blue Panda Teknesi'nde, restoranlara yönelik bir atık azaltma girişimi başlattı. Harekete katılan restoran sahipleri, atık azaltmaya yönelik olarak Amerikan servislerin kaldırılması, suyun sürahide servis edilmesi, tek kullanımlık şeker paketlerinin kaldırılması ve pipet kullanılmaması gibi taahhütlerde bulundu. Toplam 22 restoran, 121 şubesiyle harekete başlattı. Taahhüt edilen azaltımlar sonucunda bir yılda 2.700 ağaç kesilmemiş olacak; 6 ton alüminyum, 460 ton su tasarrufu sağlanacak ve 42 ton daha az plastik atık çıkacak.

YERLİ ENERJİ YENİLENEBİLİR GÜÇ

Zorlu Enerji olarak kurulu mevcut gücümüzün **%87**'sini yerli ve yenilenebilir kaynaklardan sağlıyoruz. Bu toprakların enerjisini, bu toprakların insanlarına sunuyoruz.

*Yerli, yenilenebilir, temiz enerjiyle
geleceğimiz de ülkemiz de daha güçlü!*

Toyota'nın Hibrit Satışları 14 Milyonu Aştı

Toyota, ilk seri üretim hibrit aracını sunduğu 1997 yılından bu yana hibrit araç satışlarında 14 milyon adedi aştı. Toyota'nın 2019 yılının ilk yedi ayında Avrupa pazarındaki hibrit satışları da 328.023 adet olarak gerçekleşti. Bununla Toyota'nın Avrupa satışlarının içindeki hibritlerin payı da %50'ye yaklaşmış oldu. Türkiye'de 2019'un ilk sekiz ayında 6.105 hibrit otomobil satışı gerçekleşirken, bu satışların 5.962 adetini Toyota hibrit otomobiller oluşturdu. Kendini şarj eden ve dışarıdan şarj ihtiyacı duymayan hibrit teknolojisini yakın ve orta vadede çözüm olarak gören Toyota, bu teknoloji ile yüksek sürüş konforu ve düşük yakıt tüketiminin yanı sıra çevreye ve insan sağlığına verdiği önemi de gözler önüne sermeye devam ediyor.

B-Corp Sertifikalı İlk İlaç Grubu

Türkiye'de de 10 yılı aşkın zamandır faaliyet gösteren, araştırma odaklı, İtalya merkezli uluslararası bir sağlık grubu olan Chiesi, "B Corporation" sertifikası aldı. Chiesi Grup, bu sertifikaya 150 sektör ve 64 ülkeyi kapsayan, toplumda işin rolünü sürdürülebilirlik odağında değiştirmeyi hedefleyen küresel bir harekete katılmış oldu. Sertifika ile ilgili açıklamasında, Chiesi Grup CEO'su Ugo Di Francesco, "B Corp Sertifikası, topluma ve çevreye karşı sorumlu bir tutumla insan hayatının kalitesini artırmaya yönelik süregelen taahhüdümüzün resmi bir tanımıdır" dedi. Di Francesco sözlerine, "Burada amaçlanan bir varış noktası değil, gelecekte tüm seçimlerimize yön verecek bir çalışma felsefesidir. Hassas bir sistemin parçası olduğumuzun ve başarımızın sistemin kendi başarısıyla iç içe olduğunun bilincindeyiz. Toplum, halk, hastalar, insanlarımız ve tüm gezegen, sistemin yaşayan bir parçası ve biz onları koruyup geliştirmekle yükümlüüz" diye devam etti.

3 "Su Kaşifi" Okul Ödüllendirildi

Mikado Sürdürülebilir Kalkınma Danışmanlığı tarafından yürütülen uluslararası Su Kaşifi Programı'nın 5. yıl ülke finali jüri toplantısı 19 Eylül'de İstanbul'da gerçekleşti. Finalist ekiplerin gönderdikleri sunumlar ve web sitesindeki Su Kaşifi etkinlikleri incelenerek yapılan değerlendirme toplantısında, jüride Mikado Danışmanlık, UNDP Türkiye, EKOIQ dergisi, ÖRAV ve SKD Türkiye'den uzmanlar yer aldı. Yapılan değerlendirme sonucu üç Su Kaşifi okulu ödüllendirildi. Buna göre:

- İzmir Remzi Doğan Ortaokulu, Su Kaşifi programının kapsayıcı hale getirilmesi ve yerel topluma ulaşma çabaları nedeniyle "Ulaşılan Kitle",
- Samsun Özel Bafra Gençlerin Koleji, Su Kaşifi ekibi öğrencilerinin liderliği ve üstün gayretleri nedeniyle "Öğrenci Çabası ve Liderlik",
- İzmir UKEB Okulları, inovatif ve yaratıcı fikirleriyle tüm okula yaydıkları Su Kaşifi etkinlikleri ile

"Yaratıcılık ve İnovasyon" ödülü ile birlikte Su Kaşifi Finali'nde "Uluslararası Temsiliyet" ödülleri aldılar.

Her üç Su Kaşifi okulu da dünyamızın suyunu korumak üzere yaptıkları çalışmalarla, öğrencilerde ve ailelerinde suyla ilgili farkındalık oluşturarak davranış değişikliği geliştirmeyi başardılar. Su Kaşifi Uluslararası Finali, Kasım ayında 11 ülkeden birinci ekiplerin video konferans yoluyla katılacakları bir etkinlikle gerçekleştirilecek. Su Kaşifi programını www.sukasifi.org/turkiye adresinden takip edebilir, okulunuzu programa kayıt ettirebilirsiniz.

İzocam'dan Çevre Dostu, Biyoçözünür Ambalaj

İzocam, camyünü ürününün ambalajını, insan sağlığına ve çevreye duyarlılığını da ifade ederek yeniden tasarladı. Yarı şeffaf beyaz olan yeni ambalajlarda daha az boya kullanılarak karbon ayakizi de azaltıldı. İzocam Genel Müdür Yardımcısı Doruk Özcan, konuyla ilgili açıklamasında, "Yalıtım sektörünün doğası gereği

ve İzocam'ın ürünlerinin sahip olduğu özellikler sayesinde şimdiye kadar BM'nin belirlediği 17 hedefin pek çoğuna zaten katkı sağlıyorduk. Sağlıklı Bireyler; Erişilebilir ve Temiz Enerji; İnsana Yakışır İş ve Bütüme;

Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı; Sürdürülebilir Şehir ve Yaşam Alanları; Sorumlu Tüketim ve Üretim; İklim Eylemi ve Hedefler için Ortaklıklar gibi sekiz önemli hedefe ulaşılmasında üzerimize düşeni yapıyorduk. Ancak gerek son kullanıcının gerekse sektör profesyonellerinin ürün seçimini bu farkındalıkla

yapması, ürünlerin karbon salını azaltımına olan katkısını bilmesi ve kendisine hem kısa hem de uzun vadede sağlayacağı faydaya odaklanması konusunda da öncü olmak istedik" dedi.

**BORUSAN
CON·TEM-
PO·RAR·Y**

borusancontemporary.com

Bill Viola, Yüzsüz Avcıların, 2000, Video/yes performans/Video/sound installation, Fotografal Photograph: Gera Preen, © Bill Viola Studio

GEÇİCİ SERGİ/TEMPORARY EXHIBITION

Bill Viola: Geçici

Bill Viola: Impermanence

14.09.2019-13.09.2020

KÜRATÖR/CURATOR
KATHLEEN FORDE

Yalnızca hafta sonları
saat 10.00-19.00 arası
ziyarete açıktır.

Open weekends only
from 10 am-7 pm.

**BORUSAN
CON·TEM-
PO·RAR·Y** MÜZE CAFE

Müze Cafe'nin Boğaz'a
karşı nefis manzarasında
bir kahve içmeyi unutmayın.

Müze Cafe awaits you with
a wonderful view of the
Bosphorus and its delicacies.

Ayrıntılı bilgi ve sergi turu
saatleri için internet sitemizi
ziyaret edebilirsiniz.

Please check our website for
detailed information and
guided exhibition tour
schedule.

Rumelihisarı Mahallesi
Baltalımanı Hisar Caddesi
No: 5, Perili Köşk
Sarıyer, İstanbul

Tickets **biletix**
ticketmaster Türkiye

**BORUSAN
KOCABİYYİK
VAKFI**

Marina Zurbrugg, Missions (Northumbria) UK, 2011, Soliforms gallery, New York an İsmiyle, Courtesy of Soliforms gallery, New York.

KOLEKSİYON SERGİSİ/COLLECTION EXHIBITION

Söylenir ve Yarım Kalır Bütün Aşklar Yeryüzünde II

Borusan Çağdaş Sanat Koleksiyonu'ndan Seçki

They Are Uttered and Left Unfinished
All the Loves in the World II

Selections from the Borusan Contemporary Art Collection

14.09.2019-08.03.2020

KÜRATÖR/CURATOR
NECMİ SÖNMEZ

DEĞERLİ KATILIMLARI İÇİN
TEŞEKKÜR EDERİZ.

WITH SPECIAL THANKS TO

**BORUSAN
HOLDING**

BORÇELİK

**BORUSAN
MANNESMANN**

**BORUSAN
YATIRIM**

**BORUSAN
LOJİSTİK**

**BORUSAN
SİGORTA**

**BORUSAN
İSTİKLAL TİCARİYAT**

BORUSAN CAT

Ahşabı Yeniden Keşfetmek

Günümüzde mimarlık, iklim krizine cevap vermek adına sürdürülebilir malzeme ve yapım teknikleri kullanımı açısından büyük bir potansiyele sahip. Mimari odaklı kültür, sanat, araştırma ve üretim platformu **The Circle** da, İsveç Enstitüsü, İsveç İstanbul Başkonsolosluğu ve In-Between Tasarım Platformu işbirliğiyle, kentsel sorunları Türkiye ve İsveç arasında diyalog oluşturarak tartışan Equal Spaces/ Kentsel Araştırmalar etkinlik serisi kapsamında ahşabın sürdürülebilir mimari üzerindeki etkisini konu edindi. Wood City Sweden Koordinatörü Mimar Jessica Becker ile Circle ve Avcı Architects'in kurucu ortağı Mimar Selçuk Avcı'nın konuşmacı olduğu etkinliğin moderatörlüğünü In-Between Tasarım Platformu Kurucu Ortağı Dilek Öztürk üstlendi. 2 Ekim'de Circle'da gerçekleşen etkinlikte; iklim değişikliğine cevap vermek adına ahşap mimari kullanımı ile sürdürülebilirlik konusunda Türkiye ve İsveç'teki ortak ve ayrışan noktalar tartışıldı.

Baymak'tan Enerji Tasarrufu Sağlayan Boyler

Baymak'ın üç yıl garanti ile satışa sunduğu **Termoboyler**, yardımcı ısı kaynağı aracılığıyla elektrik enerjisi gereksinimini azaltarak enerji tasarrufu sağlıyor. Cihaz, elektrik enerjisinin yanı sıra; kat kaloriferi, merkezi ısıtma sistemi, güneş enerjisi veya jeotermal enerji gibi yardımcı bir ısı kaynağı vasıtasıyla içindeki suyu ısıtıp depolayabiliyor. 65, 80 ve 100 litre kapasitelerde olmak üzere üç ayrı modeli bulunan Baymak Termoboyler ile her türlü sıcak su ihtiyacı karşılanabiliyor. Baymak Termoboyler, yalıtım malzemesinde 20 mm kalınlığında, 42 kg/m3 yoğunluğunda kullanılan poliüretan sayesinde ısı kaybını da en aza indiriyor. Böylelikle enerji tüketiminin az olmasının yanı sıra, enerjinin de verimli kullanılması sağlanıyor.

HP Ormanları Korumak için WWF ile Çalışıyor

HP Inc., Dünya Ekonomik Forumu'nun Sürdürülebilir Kalkınma Etkileri Zirvesi'nde ormanlara katkı sağlayacak bir gelecek yaratmak için uzun zamandır birlikte çalıştığı WWF ile atacağı adımları duyurdu. New York şehrinin büyüklüğüne eşit olan **809 km² ormanın** yenilenmesinde, korunmasında ve muhafaza edilmesinde WWF ile çalışan HP, beş yıllık anlaşma

kapsamında WWF'in ormanlar için bilime dayalı hedef geliştirmesine, ormanları yenilemenin karbon salımları ve doğaya sağlayacağı etkiyi belirlemesine ve ormanların daha iyi yönetilmesini sağlayacak çalışmalarına destek olacak. WWF'in yönettiği yeni inisiyatif Kasım ayında başlıyor. İki büyük ormanın yenileme ve yönetme çalışmaları, HP'nin Sürdürülebilir Ormanlar İşbirliği'nde bir ilk olacak.

Allianz Teknik'ten Deprem ve Yangın Merkezi

Allianz Türkiye'nin, İstanbul Beykoz'daki Türk-Alman Üniversitesi kampüsü içinde 30 milyon liralık yatırımla hayata geçirdiği **Allianz Teknik Deprem ve Yangın Test ve Eğitim Merkezi** 15 Ekim 2019 tarihinde gerçekleştirilen açılış töreniyle faaliyetlerine başladı. Allianz Türkiye İcra Kurulu Başkanı Tolga Gürkan'ın ev sahipliğinde düzenlenen törene Allianz Grubu Yönetim Kurulu Üyesi Sergio Balbinot, Allianz Sigorta ile Allianz Hayat ve Emeklilik Yönetim Kurulu Başkanı Cansen Başaran-Symes, Allianz Türkiye İcra Kurulu Başkan Yardımcısı Arif Aytekin ve Türk-Alman Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Halil Akkanat katıldı. Münih'teki iki test merkezinin ardından, Allianz Grubu'nun bünyesinde dünya genelinde üçüncü test merkezi olma özelliğini taşıyan Allianz Teknik, aynı zamanda grubun deprem ve

yangın alanlarında hizmet veren dünyadaki ilk test merkezi. Merkezde endüstriye yönelik yürütülecek deprem ve yangın testlerinin yanı sıra sertifikasyon ve eğitim programları da hayata geçirilecek. Akademik çalışmalara sunulacak desteğin yanı sıra üniversite öğrencileri için bilimsel programlar, gençler ve çocuklar için ise bilgilendirmeler ve eğitim programları hayata geçirilecek.

HiPP

Yaşamdaki en değerli varlık için.

HiPP'ten ORGANİK İyi Geceler Ek Gıda Serisi

- ✓ Yüksek miktarda B1 vitamini ve demir içerir.
- ✓ İlave şeker içermez.

HiPP, bir bebek maması üreticisi olarak fazlasıyla ağır bir sorumluluk taşımaktadır. HiPP Premium kalitede üretim yapar. Bu üretimi mümkün olan tüm yönleriyle doğayla uyumlu bir şekilde yüksek HiPP standartlarını hedefleyerek gerçekleştirir. Uzun HiPP kalite kontrol süreci daha ham madde aşamasında henüz üretime geçmeden başlar. Bu yöntemle HiPP ürünlerindeki ham maddelerin en iyileri olduğundan emin oluruz.

Bunu şahsen garanti ederim.

Stefan Hipp

 /hipp_turkiye

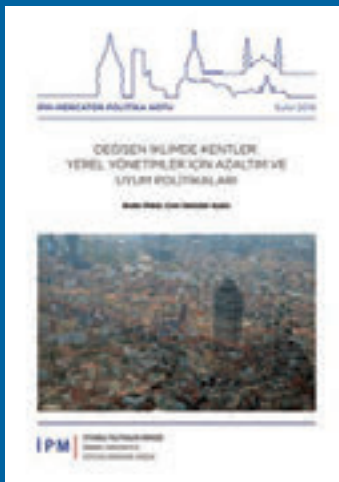
 /HiPP Türkiye

www.hipp.com.tr

Değişen İklimde Kentler

İstanbul Politikalar Merkezi, yerel yönetimlerin kentsel planlama süreçlerinde göz önünde bulundurabilecekleri temel azaltım ve uyum stratejilerine değinen ve bu stratejiler arasındaki çeşitli çatışma ve sinerjilere dikkat çeken bir politika notu yayınladı. 2018/19 Mercator-IPM araştırmacıları Dr. Ender Peker ve Dr. Cem İskender Aydın tarafından hazırlanan "Değişen İklimde Kentler: Yerel Yönetimler için Azaltım ve Uyum Politikaları" adlı politika notunda yerel yönetimlere plan hazırlama süreçleri konusunda bazı öneriler de sunuluyor:

- Bilimin ışığında kentsel emisyon patikalarının hesaplanması, kısa, orta ve uzun vadeli hedefleri ve etkileri net bir şekilde ortaya koyan iklim eylem planlarının hazırlanması.
- Bu hazırlık sürecinin olabildiğince katılımcı yürütülmesi, farklı sektörlerden ve aktör gruplarından temsilcilerin birlikte çalışması.
- Planların etkin uygulanabilmesi için, yerel yönetim içinde bir izleme ve değerlendirme kurulunun kurulması, düzenli raporlamaların yapılması.
- İzleme ve değerlendirme başta olmak üzere, tüm iklim eylem planı süreçlerinin şeffaf ve tüm paydaşların erişimine açık olacak bir şekilde tasarlanması.

Yaratıcı Atölyeler ile İklim Bilinci

Danimarka İstanbul Başkonsolosluğu ve Türkiye'de faaliyet gösteren Danimarkalı şirketler Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne dikkat çekmek amacıyla "Danimarka Çocuk Festivali"ni gerçekleştirdi. Darüşşafaka Eğitim Kurumları öğrencilerine özel olarak gerçekleştirilen festivalde, çocuklar birçok yaratıcı atölyeye katıldı. İklim eylemi, temiz su, erişilebilir ve temiz enerji, sürdürülebilir şehirler ve topluluklara katkıda bulunma

hedefleri doğrultusunda bu yıl üçüncüsünü gerçekleştirilen festivale, İlçe Milli Eğitim Müdürü İbrahim Tahmaz, Sarıyer Belediye Başkanı Şükri Genç, Danimarka Büyükelçisi Svend Olling, Danimarka İstanbul Başkonsolosu Anette Galskjot ve Darüşşafaka Cemiyeti Başkan Vekili Hakan Tahiroğlu da katıldı. Festivale katılan öğrenciler, iklim eylemi, aktif yaşam, geridönüşüm ve ileridönüşüm, erişilebilir ve temiz enerji konularında farkındalık kazandılar.

Su Yalıtımında Epikon Dönemi

%100 yerli sermayeli yalıtım şirketi ODE, hammaddesinden ambalajına kadar üstün kaliteye sahip malzemeler ile üretilen "Epikon Membran" serisinin tanıtımını yaptı. Toplantıda konuşan ODE Yalıtım Yönetim Kurulu Başkanı Orhan Turan, Epikon serisi ile yurtdışında en üst kalite ürünleri tercih eden pazarlara ulaşma imkanı bulacaklarını belirtirken, ODE Yalıtım Satış ve Pazarlama Genel Müdür Yardımcısı Erhan Özdemir ise Epikon serisinin

kalitesine duydukları güveni, sektörde ilk kez başlattıkları 15 yıllık garanti sistemi SafeZone ile ortaya koyduklarını söyledi. Geniş ürün yelpazesi ile tüm su yalıtım çözümleri ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir seri olarak dikkat çeken Epikon Membran; -5, -10 ve -20 derece soğukta bükülme değerine sahip bitümlü su yalıtım örtülerine ek olarak, Türkiye'de ilk kez -30 derece soğukta bükülme dayanımına sahip versiyonları da bünyesinde barındırıyor.

ECOMONDO

Yeni döngüsel ekonomi gelişim modellerinden kaynakların yönetimi ve korunması için teknolojik çözümlere varana kadar her şey: yenilikçi bir girişimci ekosistemin gelişimine katkıda bulunmak ve daha sürdürülebilir bir gelecek yaratmak için uluslararası bir platform.

Daha güzel
bir dünya
tasarlıyoruz.

Ücretsiz Vip kart ile ilgili daha fazla bilgi ve başvurular için iletişim:
BEE2BEE - Ayce Karadag - Tel. +90 216 700 1893
ayce@bee2bee.com.tr

f @ t v ecomondo.com

5 - 8 KASIM 2019

RİMİNİ FUAR MERKEZİ

Katkıda bulunanlar

ITA®

Eğ zamanlı etkinlikler

KEY ENERGY

Organizasyon

ITALIAN EXHIBITION GROUP

Providing the future

Bisikletsiz Kent Kalmasın!

WRI Türkiye Sürdürülebilir Şehirler'in Nisan ayında başladığı, AB'nin Sivil Toplum Destek Programı II çerçevesinde fon alan "Haydi Türkiye Bisiklete!" projesinin amacı, bisikleti ulaşım aracı haline getirmek isteyen belediyelerin, sivil toplum kuruluşları (STK) işbirliğinde iletişim kampanyaları düzenlemelerine destek vermek. Bu kapsamda İzmir'de, 18-19 Eylül'de bir eğitim programı düzenlendi. Eğitimde, sivil toplum iletişiminin temelleri, hedef kitle belirleme, diskur tanımlama, kampanya planlama, iletişim stratejisinin temelleri, mecr-a-mesaj ilişkisi, SWOT analizi gibi başlıklarda teorik eğitimler verildi. Programa İzmir Büyükşehir Belediyesi'nden yetkililer ve İzmir'de bisiklet konusunda çalışan STK temsilcileri katıldı. İzmir'in ardından Eskişehir ve Lüleburgaz'da da gerçekleştirilecek stratejik iletişim eğitimlerinin ardından iki aylık mentorluk süreci başlayacak ve bisikletli ulaşım ile ilgili her kente özel iletişim kampanyaları geliştirilecek. Mart-Nisan 2020'de ise belediyeler geliştirdikleri iletişim kampanyalarını hayata geçirecek. Bu deneyimlerden yola çıkılarak, diğer belediyeler için de rehber olacak bir rapor yayınlanacak.

"İyi İşler" Morhipo'da Satışta!

Boynar Grup ile KAGİDER işbirliğiyle, perakendede kadın girişimcileri güçlendirmek amacıyla hayata geçirilen "İyi İşler" programı bir adım öteye taşıyor. Birleşmiş Milletler ve Dünya Bankası tarafından dünyaya örnek gösterilen projeye katılan işletme sahibi kadınların ürünleri morhipo.com'da açılan "İyi İşler Dükkanı"nda müşterilerle buluşuyor. Dünya çapında pek çok ödüle layık görülen "İyi İşler" programında bugüne kadar 72 işletme sahibi kadın girişimci bireysel ve kurumsal kapasite geliştirme eğitimlerini başarıyla tamamlayarak "İyi İşler" sertifikalarını aldı.

6 Bankadan Sürdürülebilir Gelecek Adımı

Birleşmiş Milletler Çevre Programı Finans Girişimi (UNEP FI) tarafından hayata geçirilen, dünya çapında toplam aktif büyüklükleri 47 trilyon doları aşan 130 bankanın kurucu imzacı olduğu **Sorumlu Bankacılık Prensipleri**, 22 Eylül'de New York'ta gerçekleştirilen BM Genel Kurulu toplantısında tanıtıldı. Prensipleri uygulamayı taahhüt eden bankalar arasında Türkiye'den Garanti BBVA, ING, Kalkınma Yatırım Bankası, Şekerbank, TSKB ve Yapı Kredi bulunuyor. Altı banka, bankacılığın tüm iş süreçlerinde gerçekleştireceği dönüşümlerin, topluma ve sürdürülebilir bir geleceğe nasıl katkıda bulunacağını aktarmak üzere ortak bir basın toplantısı düzenleyerek konunun önemine dikkat çekti. Toplantı; Garanti BBVA Genel Müdür Yardımcısı Ebru Dildar Edin, ING Türkiye Genel Müdür

Yardımcısı Öcal Açar, Kalkınma Yatırım Bankası Genel Müdür Yardımcısı Satı Balcı, Şekerbank Genel Müdür Yardımcısı Aybala Şimşek, TSKB Genel Müdür Yardımcısı Ece Börü ve Yapı Kredi Grup Direktörü Mehmet Erkan Akbulut'un ev sahipliğinde; Sabancı Üniversitesi Öğretim Üyesi ve Kurumsal Yönetim Forumu Direktörü Melsa Ararat'ın katılımı ile gerçekleşti.

"Beşikten Beşiğe" Fikrinin Mucidine Çevre Ödülü

Almanya'nın en eski ve önemli çevre ödülü "Goldene Blume von Rheydt", bu kez kimyacı **Prof. Dr. Michael Braungart**'a verildi. Prof.

Braungart, ekoloji ve sürdürülebilirlik alanındaki, özellikle de "Cradle to Cradle" Prensipleri (Beşikten Beşiğe) çerçevesindeki araştırmaları ve başarıları nedeniyle bu ödüle layık görüldü. Beşikten Beşiğe esaslarına göre tüm malzemeler kapalı çevrimler içinde tutuluyor. Bu durum ancak ekolojik malzemeler ve prosesler için mümkün. Eko-etkinlik kavramı Prof. Braungart ve partneri Amerikalı

mimar William McDonough tarafından ortaya atıldı. 1982'de Greenpeace kimya bölümünü kuran Prof. Dr. Braungart, 1985-1988 yılları arasında bu bölümü yönetti. 1987'de EPEA Enstitüsü'nü kurdu. 2009-2017 yılları arasında Hollanda'daki

Erasmus Üniversitesi'nde Beşikten Beşiğe Kürsüsü başkanlığını yürüttü, Virginia Üniversitesi'nde misafir profesör olarak görev aldı. Aynı dönem Hamburg Çevre Enstitüsü direktörlüğünü de yürüten Prof. Dr. Braungart, Lüneburg'taki Leuphana Üniversitesi'nde Beşikten Beşiğe Tasarımı, Eko-tasarım ve Eko-etkinlik ile ilgili dersler veriyor.

GRETA: umut, sorumluluk ve ayağa kalkmak üzerine

"Hep, 'Umut olsun' diyoruz. 'Umut yoksa birşey yapamayız' diyoruz. Ama bence, umut olmaması, birşey yapmamak için bir bahane olamaz. Elbette umuda ihtiyaç var, ama umuttan çok ihtiyaç duyduğumuz şey, eylem! Çünkü eyleme geçtiğimizde, umut her yerdedir. Dolayısıyla, umut peşinde koşmak yerine, eyleme bakmalıyız. Ancak o zaman gelir umut."

—“Açık Radyo.”
94.9

Roche

DENİZLER YAŞAM DOLSUN

Mercanlar "denizlerin yağmur ormanları" olarak tanınıyorlar. Kirlilik, illegal avlanma ve hayalet ağlar gibi olumsuz unsurlar sebebiyle içinde bulunduğumuz yüzyılda dünyadan tamamen yok olma tehlikesiyle karşı karşıyalar. Mercanların korunması sağlıklı bir deniz ekosistemiyle doğrudan bağlantılı ve dünyadaki yaşamın buna bağlı olduğunu söylemek mümkün.

1896 yılından bu yana, faaliyet gösterdiği topluluklarla dayanışma içinde hareket ederek bilim dünyasını ileri taşıma ve yaşamın iyileştirme vizyonu taşıyan Roche, sorumluluk duygusunu faaliyetlerine bütünüyle entegre ediyor ve tüm paydaşları için üstün değer yaratma hedefiyle ilerliyor. Küresel sürdürülebilirlik kültürünün yansımaları, Roche ilaç Türkiye'nin etik, sorumlu ve uzun vadeli bir değer yaklaşımını içselleştirme taahhüdünde kendisini gösteriyor.

Şirket geçtiğimiz ay, gelecek nesillere tüm saklı zenginlikleri ve değerleriyle korunabilmiş bir Marmara Denizi bırakabilmek için Adalar Denizle Yaşam ve Spor Kulübü Derneği'ne (ADYSK) verdiği koşulsuz destekle "Denizler Yaşam Dolsun" projesini hayata geçirdi. Bu projeye Roche, Marmara Denizi'ndeki yaşam çeşitliliğinin sürdürülebilirliği için, deniz habitata açısından ciddi tehdit oluşturan hayalet ağları temizlemeyi ve bu ekosistemin en önemli halkalarından birisi olan deniz mercanlarını yeni yaşam alanlarına taşımaya ve korumaya hedefliyor.

Deniz Demek Hayat Demek

Denizler Yaşam Dolsun projesi, mercanların sürdürülebilir bir ekosistem için taşıdığı öneme dayanıyor. Amazonlar karasal yaşam için ne anlama geliyorsa, "denizlerin yağmur ormanları" olarak adlandırılan bu büyük su altı canlıları da deniz yaşamı için aynı anlamı taşıyor.

Roche, vizyonunu her zaman karşılanmamış ihtiyaçlara cevap vermeye, bilim dünyasını daha ileriye taşımaya ve endüstriyi geliştirmeye çevirmiş bir şirket. Bu bağlamda toplumsal değer yaratmaya yönelik çalışmalarında da karşılanmamış ihtiyaçların olduğu alanlara yöneliyor. Bu nedenle Marmara Denizi'ndeki mercanların yeni yaşam alanlarına taşınarak ekolojik dengenin sağlanması, su altı canlıları için ciddi bir tehdit oluşturan hayalet ağların çıkarılması ve bu konuda ortak bir bilinç oluşturulmasının önemini vurguluyor.

Ekosistemin Yapıtışı Mercanlar

Tüm okyanus türlerinin yaklaşık dörtte birinin yiyecek ve barınak ihtiyaçları için resiflere bağlı olarak canlılığını devam ettirdiği düşünüldüğünde mercanların önemli bir yaşam kaynağı olduğu söylenebilir. Mercan resiflerinin dünya ekonomisine katkısı, gıda sağlama, kıyı şeridinin korunması ve turizme dayalı istihdam gibi konuları dahil ettiğimizde her yıl 172 milyar ABD doları olarak tahmin ediliyor. Ancak son küresel ölçümlere, dünya mercan resiflerinin % 19'unun öldüğünü

gösteriyor. Bu bağlamda en büyük tehditler arasında deniz yüzey sıcaklığının artması, aşırı avlanma, kirlilik ve istilacı türler sayılıyor. Daha geniş bir perspektiften bakacak olursak; mercan resiflerinin tehlike altında olması 500 milyon kişinin etkilenmesi demek.

Denizlerimizdeki Sessiz Tehlike: Hayalet Ağlar

Mercanların su altı ekosistemine sağladığı katkı ne kadar büyükse, hayalet ağların bu habitat için oluşturduğu tehdit de bir o kadar büyük. Adalar çevresinde avlanma amaçlı kullanılan altın büzmeliler binlerce metre karelik ağlar deniz dibindeki kayalıklara takılarak veya koparak deniz dibindeki balıkları, taraf olduğumuz birçok uluslararası sözleşmelerde koruma altında olan yumuşak mercan türlerini ve diğer deniz canlılarını da yaşam alanlarını tahrip ediyor. Buldukları bölgeleri terk edilmiş, yaşam olmayan köyler haline getiriyor.

Su Altı Yaşamını Koruma Zamanı

Proje dahilinde Roche ve ADYSK, mercanların insan yaşamının olmadığı bölgelere nakledilmesi, hayalet ağların çıkarılması ve eğitim ve farkındalık faaliyetleri yürütülmesi konularında iş birliği içerisinde çalışacak. Ayrıca ADYSK'nın sağlayacağı eğitimlerle beraber Roche çalışanları da gönüllülük esasıyla projenin en önemli destekçilerinden birisi olacak. Çalışanları, kıyı ve deniz temizliğinde aktif rol almasının yanı sıra Roche Çevre Kulübü ile düzenlenecek eğitimler, hayata geçirilecek farkındalık çalışmalarını ve eğitimleri tamamlayan çalışanların dışlara katılımıyla proje azami düzeyde desteklenecek.

Roche

Denizler Yaşam Dolsun

Gelecek nesillere tüm saklı zenginlikleri ve değerleriyle korunabilmiş bir Marmara Denizi bırakabilmek için, tehdit oluşturan hayalet ağları temizlemeyi ve bu ekosistemin en önemli halkalarından biri olan deniz mercanlarını yeni yaşam alanlarına taşımayı ve korumayı görev edindik.

Daha yaşanabilir bir dünya için #DenizlerYaşamDolsun

Roche Türkiye

www.roche.com.tr

“İklim Konusunda Harekete Kendimizden Başlamalıyız”

Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Levent Kurnaz'ın yeni kitabı, *Son Buzul Erimeden-İklim Değişikliği Hakkında Merak Ettiğiniz Her Şey* başlığıyla okuyucuyla buluştu. İklim değişikliği konusunda çalışmalarını ve yazılarıyla yakından tanıdığımız Levent Kurnaz, Emre Uzundağ'a verdiği söyleşide, “Türkiye hem jeopolitik hem de iklim değişikliği bakımından çok hassas bir bölgede konumlanıyor. Bu yüzden enerjimizin %90'ını karşımıza çıkan problemlerle baş etmek için, %10'unu ise bu problemler karşımıza çıkmasını diye harcamalıyız” diyor.

 Emre UZUNDAĞ

Bu kitabı kim için yazdınız?

Bu soruya iki açıdan cevap vereyim: Ben niye yazdım ve yayınevi ne istedi? Yayınevi (eliyle kitabın kalınlığını göstererek) “Böyle bir kitap istiyorum. Bu, uzun süre raflarda duracak, bu konuyla ilgilenenlerin merak ettikleri bir şey olduğunda açıp bakacakları bir referans kitabı olacak” dedi. Ben de “100 Soruda İklim Değişikliği” kitabı yazmak istemiyordum. İklim değişikliği, öyle kısıtlayabileceğiniz bir konu değil. Bu konuyu sebepleriyle, geleceğiyle, durdurmak için neler yapılabileceğiyle ele alan bir kitap yazmak istedim ve yayıneviyle de fikirlerimiz tam bu noktada örtüştü.

İklim nedir ve neden değişiyor?

Dünyanın iklimi, güneşten dünyaya gelen enerjiyle dünyadan uzaya yayılan enerjinin dengesi tarafından belirleniyor. Dünyanın iklimi bu denge noktasına göre oluşuyor. Bitki örtüsü ve benzer şeylerin etkisiyle iklim, yerel bölgelere ayrılıyor. Dünyanın ortalama sıcaklığı 16 derece ama her yerde ortalama sıcaklık 16 derece değil. Kuzey Kutbu'nda çok ince bir buz tabakası var ama Antarktika'da buz tabakası 3 kilometrenin üstünde. Bu, bölgelerin coğrafyasıyla ilgili. İklimi tanımlarken

dünyanın enerji dengesini ve yeryüzü şekillerini hesaba katıyoruz. Ancak geçtiğimiz 250 senede, dünyaya gelen enerjiyle uzaya yayılan enerjinin dengesini bozduk. Şu an dünyaya daha fazla enerji geliyor ve dünyadan daha az enerji kaçıyor. Böylece dünyanın sıcaklığı yavaş yavaş artıyor. Bu artış dünyanın her yerinde farklı derecelerde ve şekillerde hissediliyor. Buna, iklim değişikliği diyoruz.

Tarihçi Eric Hobsbawm'ın meşhur bir ifadesi vardır: “Uzun 19. Yüzyıl”. İklim krizi, bize bu uzun 19. yüzyılın mirası. Enerji sektörü, taşımacılık sektörü, tarım-ormancılık faaliyetleri ise bugün dünyayı en çok kirleten

sektörler. İklim değişikliğine etik bir mesele olarak bakılması gerektiğini söylüyorsunuz ve bu çerçevede bireysel bilinçlenme ve bireysel eylemlere vurgu yapıyorsunuz. Örgütlenme olmaksızın, devletlerin yaptırımları olmaksızın ve küresel büyüklükteki şirketlerin kâr ve üretim yöntemlerini değiştirmeksizin iklim değişikliğiyle gerçek bir mücadele mümkün mü? Bunların hiçbiri olmaz demiyorum. İklim değişikliği, “Benim bunda sorumluluğum yok, devletler ve şirketler bir şey yapmıyor” problemi değil. Bunda hepimizin sorumluluğu var, çünkü ben, bugüne kadar kişilerden bağımsız şirket de devlet de görmedim. Büyük şirketler, bize bir ürün sağladıkları için

büyükler. Biz, bu ürünleri kabul etmediğimizde o şirket çalışamaz hale gelir. Biz, devletten bir şeyleri düzgünce talep ettiğimiz an, devlet bunları yapmak zorunda. Devlet, vatandaşın ayrı düşünülebilecek bir oluşum değil. Devlet, tüm vatandaşların istediği bir şeyi hayır diyemez. Devletleri, şirketleri ya da konulacak kuralları başlangıç noktası almak çok da doğru değil. Harekete kendimizden başlamalıyız. Gerçek bir hareket doğruya yanlış karar verip isteğimizi ortaya koyduğumuzda başlar. Tabii ki devletler, buna destek veremililer, çünkü halkın isteklerini ortaya koymak zorundalar. Sonrasında devletlerin koyacağı kurallar da şirketleri etkiler.

İklim değişikliğinin yerini “iklim krizi” ifadesi almaya başladı. Birçok kişi iklim krizini bir varoluş sorunu olarak tanımlıyor. 2030, 2040, 2050 gibi hedeflere ulaşılamazsa ne olacak?

Gerekli adımları atmazsak gittikçe kötüleşecek bir iklim kriziyle karşı karşıyayız. Son zamanlarda sıkça rastladığımız “11 senemiz kaldı, 12 senemiz kaldı” söylemlerindeki gibi kesinleşmiş bir hikaye yok önümüzde. Elimizde bir karbon bütçesi var. Şöyle açıklayayım: 2030 yılına kadar 800 milyar tondan fazla karbondioksit salacak olursak, sıcaklık artışı 2 derecenin altında tutma ihtimalimiz %50'nin altına düşer. Bu, çok matematiksel ve bir şeyin artması ve azalması ihtimaline dayalı bir ifade. Yarım hiç karbondioksit salmadığımız bir hayata uyansak bile, sıcaklığın 2 derecenin üstüne çıkma ihtimali var. Dolayısıyla 2030, 2040, 2050 gibi hedefler koyup, sert bir dil tutturmanın gereği yok. Önemli olan elimizden gelenin en iyisini yapmak ve gelecek nesillere daha iyi bir dünya bırakmak. Önemli olan budur, çünkü yaptıklarımıza doğa nasıl bir tepki verecek bilmiyoruz. Bu konuyu çalışıyoruz, öğreniyoruz ve görüyoruz. Bu konuda daha bir sürü bilgi edinmemiz gerekiyor. Bu yüzden kesin sınırlar çizmenin büyük zararları var. Her gün, iyi bir şey yapmak için yeni

“2011’de ekolojik sürdürülebilirlikten bahsederken bugün, sürdürülebilirliğin kapsamı çok daha genişledi. Maalesef iş dünyası bu kelimeyi ele geçirmeye başladı. Burada ana nokta, toplumun tüm kesimleriyle birlikte, yapılan her şeyi sürdürülebilirlik çerçevesinde ele almaktır”

bir gündür. Bizim bu düşünceyle hareket etmemiz gerekiyor.

İklim değişikliğiyle mücadelede çok hızlı hareket etmemiz gereken, yenilenebilir enerjiyi ucuzlaştırmak ve dağıtacak formüllerin geliştirilemediği bir dönemde, iklim değişikliğiyle mücadele kapsamında nükleer enerji ve mühendislik yöntemleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir? Kriz dönemlerinde her deneme mubah mıdır? Mühendislik yöntemlerine kesinlikle karşıyım. Mühendislik yöntemleri, zaten tam olarak anlamadığımız ve bilmediğimiz bir sistemi gereksiz

kurcalamaktır. Tabii şöyle bir senaryoda mühendislik yöntemlerine başvurulabilir: Dünya nüfusu 200 milyona düşmüştür ve nüfusun tamamı Antarktika’da yaşıyor. Öyle bir felaket bekleniyordu ki, bundan kurtuluş yoktur. İşte o zaman “haydi şu adımları atalım” deriz. Orada mühendislik yöntemlerini kullanırız. Aslında halihazırda uygulayabileceğimiz mühendislik yöntemlerimiz var: Tarımda nasıl daha verimli bitkiler üretebiliriz, nasıl daha verimli sulama yapabiliriz, enerjiyi nasıl daha verimli transfer edebiliriz. Duvarları daha iyi izole edip daha az enerji kaçırmak, camlarımızı daha verimli tasarlamak... Bunlar uzun yıllardır yapmamız gereken ama yapmadığımız mühendislik hamleleri.

Nükleer enerjiyi iki açıdan ele almak gerekiyor. Çin gibi büyük bir ülke “Ben, ya 20 tane kömürlü termik santral yapacağım ya da 20 tane nükleer santral yapacağım” derse, 20 tane nükleer santral yapmasını tercih ederiz, çünkü nükleer santralların “verebileceği” zararı biliyoruz ama termik santralların “vermekte olduğu” zararı da biliyoruz. Bir tarafta istatistik olarak baktığımızda her sene milyonlarca ölüme neden olan termik santrallar varken, öbür tarafta bir şeyler yanlış gittiğinde zarar verebilecek bir sistem varsa, bu şartlar altında zarar veren yerine zarar verebilecek olanı tercih ederim. Ama bu cevabı, soruyu “Nükleer santral mı, termik santral mı” diye sorarsanız veririm. “Nükleer santral mı, güneş enerjisi mi” diye sorarsanız, güneş enerjisi derim. “Nükleer santral mı, rüzgar mı” diye sorarsanız rüzgar derim. Benim sıralamam güneş enerjisi, rüzgar enerjisi, nükleer santral ve kömürlü termik santral şeklinde olur. Bu konunun ikinci bir vechesi daha var. Nükleer santrallar korkunç derecede pahalı ve son zamanlarda neredeyse tamamlanmış nükleer santral yok. Dolayısıyla iklim değişikliğiyle uğraşan insanların nükleer santrallarla ağır bir savaşa girmeleri, bana, enerjilerini boşa harcıyorlarmış gibi görünüyor. Bu

enerjiyi kömürlü termik santrallerle savaşa harcarsak, uzun vadede çok daha kârlı çıkarız, çünkü nükleer santrallerin dünyada ciddi bir yere varacağını düşünmüyorum.

Trump'ın Yeşil Yeni Düzen'e cevabı, "İstihdam ne olacak?" olmuştu. Fosil yakıt sektörü büyük bir istihdam yaratıyor ve bu istihdamın 2030, 2040, 2050 hedeflerine ulaşılırken yeşil endüstriye kaydırılması önemli bir sorunu teşkil ediyor. İstihdam yaratmak, iklim değişikliği ile mücadelenin içinde yer almalı mı? Bu konuyla ilgili kısa vadede neler yapılmalı?

Trump yalan söylüyor. Bu kadar basit. ABD'deki fosil yakıt sektörünün istihdam oranı, ana istihdamın binde birine denk geliyor. Bu yüzdenin içinde fosil yakıtı çıkartan, ithal eden, rafine eden, taşıyan herkes var. Bu oran, benzin istasyonlarında çalışanları da kattığımızda, binde ikiye çıkıyor. Ancak güneş ve rüzgar sistemlerinin istihdam potansiyeli binde dört. Bu iki enerji sektörü, tüm fosil yakıt sektörünün istihdam oranının iki katı istihdam potansiyeline sahip. Fosil yakıtları ucuz yapan en önemli hususlardan biri, çok fazla işgücüne ihtiyaç duyulmaması. Bir kuyu açıyoruz, pompayı yerleştirip başına bir adam koyuyoruz ve o nesne yıllarca çalışabiliyor. Fosil yakıt sektöründe bir işgücü gereği yok.

Türkiye'de kömür işçilerinin sayısını bütün işçilere oranladığımızda, bu oran, binde biri geçmiyor. Kömür işçilerimizi enerji sektörünün başka kollarında çalıştırmamız gayet kolay. Kömür işçileri de, madenlerde o şartlarda çalışmak yerine dışarıda güneş panelleri monte ediyor olsalar çok daha mutlu olurlar.

Orhan Pamuk Kara Kitap'ında, bir bölüme şu kıyamet senaryosuyla başlar: "Boğaz'ın sularının çekilmekte olduğunu fark ettiniz mi? Sanmıyorum." Ve sonrasında suları çekilmiş Boğaz'ı betimler. Bunun, dünyada ve Türkiye'de iklim değişikliğini anlatmaya çalışan insanların durumuna

"ABD tarzı şehirciliği tamamen bir kenara bırakmak zorundayız. Şehirleşmede yoğunlaşmayı sağlamalıyız. Toplu taşımaya öncelik vermeliyiz. İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak için yaşadıkları yerden çok uzağa gitmek zorunda kalmadıkları bir sistem oluşturmalıyız. İstanbul için bu çok zor"

benzediğini düşünüyorum. Görtüneni anlatmak zorundasınız. Sizce Türkiye'de siyasetçiler ve halk, iklim değişikliğinin ciddiyetinin ne kadar farkında?

Bu grubu üçe ayırırsak daha iyi olur: Halkın tarımla uğraşan kesimi, halkın geri kalan kesimi ve siyasetçiler. Her üç grup da iklim değişikliğinin bilincinde: Mevsimlerin değişmesinden, yağışların ya da sıcaklıkların artmasından... Ancak politika kargaşasında iklim değişikliği kendine yeterince yukarıda yer bulamıyor. Dolayısıyla politikacılar, gündelik yaşantılarında buna çok fazla önem atfedemiyorlar. Sorun da tam olarak burada. Bir tarafta iklim değişikliğinin yarattığı sorunlarla her gün baş etmek zorunda kalan bakanlıklar ve sorumlular var, diğer taraftaysa buna sebep olan bakanlıklar ve sorumlular. Bu bağlamda devletin içinde de herkesin ahenk içerisinde aynı şeyi söylediklerini söyleyemeyiz. Tıpkı gündelik hayatımızda rastladığımız gibi, politikanın içinde de "İklim değişikliği büyük bir sorun, bir şeyler yapmalıyız arkadaşlar" diyenler de var, "Canım, karıştırmayın

şimdi, bizim daha önemli sorunlarımız var" diyenler de...

Türkiye'de son günlerde çok duyduğumuz bir kelime var: İsraf. İklim değişikliğiyle mücadelede çeviri ve ithal sloganlar Türk halkına çok işlemiyor gibi. Bir bilinç oluşturulması bakımından daha bizden, daha yerel bir söylem kurup dili buna göre şekillendirmek daha etkili bir yöntem olabilir mi?

Türkiye hem jeopolitik hem de iklim değişikliği bakımından çok hassas bir bölgede konumlanıyor. Bu yüzden enerjimizin %90'ını karşımıza çıkan problemlerle baş etmek için, %10'umu ise bu problemler karşımıza çıkmasını diye harcamalıyız. Bizim iklim değişikliğiyle mücadelede %90 uyum politikaları üretmemiz, %10 azaltım politikaları geliştirmemiz lazım. Ancak Türkiye'de çevre ve iklim sorunlarıyla ilgilenenler, ana düşüncelerini hep azaltım üstüne kuruyorlar. Bunun nedeni, bu çevrelerin düşünce anlamında kaynak olarak yurtdışından beslenmeleridir. Türkiye'de ülkeye özgü sorun-

lara yönelik doğmuş çok fazla çevre hareketi yok. Türkiye’de Greenpeace veya WWF gibi örgütlerden doğan bir çevre hareketi var. Yeşiller bile Avrupa Yeşilleri’nin bir uzantısı olarak doğdu. Bunu kötü bir şey olarak söylemiyorum. Türkiye’deki iklim hareketi içimizdeki sorunlardan doğmayan, Batı görüşüyle oluşan bir iklim hareketi. Bu yüzden konsantrasyonumuz azaltım üstüne oluyor. “Karbondiyoksit salımlarımızı azaltmanız için daha az araba kullanmanız gerekiyor” cümlesi buradaki insana çok fazla etki etmiyor, etmeyecek de. Ancak insanlarımızı “İklim değişikliğinden dolayı şöyle zarar göreceksin, bu göreceğin zararları azaltmak için de şöyle önlemler almalısın” yaklaşımıyla yaklaşırsak daha etkili olacağımızı düşünüyorum. İnsanlar, hayatlarına etki eden değişikliklere daha çabuk tepki verirler. 2017’de İstanbul’da dolu yağdığında arabalar büyük hasar gördü. Araban hep vardı ama dolu her zaman yağmıyordu. İklim değişikliği yüzünden yaşanan bu doğa olayı, sana binlerce lira masraf olarak döndü. İklim değişikliğini insanların gördükleri zararlar, bu zararları nasıl uyum sağlayacakları üzerinden anlatırsanız bu, insanlar için daha faydalı ve bana göre çok daha erişilebilir bir dil olacaktır.

İklim değişikliğiyle mücadelede iki terime özel anlam yükliyorsunuz: Sürdürülebilirlik ve işlevsel adalet. 2011’deki bir yazınızda da bunların öneminden bahsetmişsiniz. Bu iki terim etrafında Türkiye’de iklim değişikliğiyle mücadelede atılan ya da atılması gereken adımları açıklayabilir misiniz?

2011’de sürdürülebilirlik kavramına attığımız anlamla 2019’da attığımız anlam birbirinden bambaşka. 2011’de ekolojik sürdürülebilirlikten bahsederken bugün, sürdürülebilirliğin kapsamı çok daha genişledi. Maalesef iş dünyası bu kelimeyi ele geçirmeye başladı. Burada ana nokta, toplumun tüm kesimleriyle birlikte, yapılan her şeyi sürdürülebilirlik çerçevesinde ele

“Türkiye’de ülkeye özgü sorunlara yönelik doğmuş çok fazla çevre hareketi yok. Türkiye’de Greenpeace veya WWF gibi örgütlerden doğan bir çevre hareketi var. Yeşiller bile Avrupa Yeşilleri’nin bir uzantısı olarak doğdu. Bunu kötü bir şey olarak söylemiyorum. Türkiye’deki iklim hareketi içimizdeki sorunlardan doğmayan, Batı görüşüyle oluşan bir iklim hareketi”

almaktır. Üretim de, çevre de, yaşam da, canlılar da sürdürülebilirlik etrafında ele alınmalı. Türkiye’de sürdürülebilirlikten anlaşılan sürdürülebilir kalkınmadır, ekonominin sürdürülebilir biçimde büyümesidir. Biz buna kafa patlatıyoruz. Devletin de, özel sektörün de gerçek anlamda ortaya bir sürdürülebilirlik yapısı koyduğumu sanmıyorum. Herkes bir sürdürülebilirlik raporu hazırlama peşinde. Bir üniversitemiz şirketler için bir sürdürülebilirlik raporu hazırladı. Raporda en yüksek notu petrol şirketleri aldı. Bu olmaz. Türkiye’nin en sürdürülebilir şirketleri petrol şirketleridir, diyemezsiniz. Bu notu nasıl aldıklarını sorduğumuzda aldığımız cevap, kadın çalışanlarına kreş veriyorlar, kadınlarla erkeklere eşit

maaş veriyorlar, insanlara çeşitli izin hakları veriyorlar oluyor. Sürdürülebilirlik bu değil. Petrol şirketleri bu yarışta baştan kaybediyorlar. Bu sıralamaya bile girmemeleri gerekiyor. Sürdürülebilirliğin, tüm canlıları içine katarak bizi birkaç yüzyıl sonra bugünden daha gelişmiş ve mutlu bir hale getirmek demek olduğunu Türkiye’de anlatamıyoruz. Bunu anlatabilir miyiz peki? Şu an Türkiye’nin ve dünyanın kafasında bambaşka kavramlar yer tutuyor. İşlevsel adalet ise artık sürdürülebilirliğin bir parçası olmaya başladı. Kaynaklarımızı artık daha dikkatli dağıtmamız gerekiyor. En zengin %20 ile en yoksul %20 arasındaki gelir farkı, Türkiye’de gittikçe açılıyor. Bu fark ABD’de de, Çin’de de artıyor. Bu artış da sistemsel adaletsizliği artırıyor. Bunu düzeltmeden uzun vadede daha iyi bir yere gitmeyeceğiz.

Son üç soruda İstanbul’a odaklanmak istiyorum. Kitabınızda kentleşme ve iklim değişikliği bağlantısını sarıh bir dille özetliyorsunuz. İstanbul, son 20 yılına bakıldığında gelişmekte olan bir şehir sayılabilir ve kentleşme modelini ABD’nin 20. yüzyıl başındaki kentleşme modeli üzerine kurduğu İstanbul’da iklim değişikliğiyle mücadelede hangi adımlar atılmalı?

Atılabilecek tek adım var: İstanbul’u terk edeceğiz. İstanbul’u yıkıp baştan yapamazsınız. İstanbul doymuş bir şehir halini aldı. İstanbul’un verdiği net göç, her geçen sene artıyor. İstanbul artık dışarıdan göç almıyor, dışarıya göç veriyor. Bunun sebebi de pek çok kişinin İstanbul’dan bıkmış olması. Trafik çok kötü, insanların gitmek zorunda oldukları mesafeler çok uzun ve bunlara getirilen çözümler de problemi derinleştirmekten öteye gitmiyor. Toplu taşımayı korkunç geliştirip, bireysel araç kullanımını azaltmaya çalışacağımıza biz, ikisini de geliştirmeye çalışıyoruz. İkisini aynı anda iyileştiremezsiniz. İstanbul’un altı tarafı denizlerle çevrili ama biz, deniz taşımacılığında hiç fay-

dalanmıyoruz. İstanbul'un şu anki haline iyileştirmeler yapılabilir ama uzun vadede bu şehrin sonu gelmiştir. BM, 2050 yılına kadar şehirlerde yaşayacak nüfusun yaşayacağı şehirlerin yarısının henüz tam şehirleşmeyi sağlayamadığını söylüyor. Bu şehirli nüfusun büyük kısmı 2050'de, bugün Eskişehir ve Kastamonu gibi orta ölçekli büyüklükteki şehirlerde yaşıyor olacak. Bu şehirlerde sıfırdan ve düzenli sistemler kurma şansımız var. Bunu yaparken de ABD tarzı şehirciliği tamamen bir kenara bırakmak zorundayız. Şehirleşmede yoğunlaşmayı sağlamalıyız. Toplu taşımaya öncelik vermeliyiz. İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak için yaşadıkları yerden çok uzağa gitmek zorunda kalmadıkları bir sistem oluşturmalıyız. İstanbul için bu çok zor.

Yap-işlet-devret modeliyle yapılan yolların ve köprülerin olduğu bir sistemde karbon vergisinin getirilmesinin kolay olmadığını söylüyorsunuz. İstanbul'da bu modelle inşa edilmiş Avrasya Tüneli ve Yavuz Sultan Selim Köprüsü mevcut. Bunlarla kıyaslandığında mikro mobilite, son mil/kilometre, komple sokaklar gibi şehirleşme uygulamaları araçlardan yayılan karbon salımıyla mücadelede ne kadar etkili yöntemlerdir?

Artık asıl derdimiz karbon salımı değil. 26 Eylül'de gerçekleşen deprem gösterdi ki, İstanbul'un epey başka dertleri de var. İstanbul trafiğinde sıkışık kalan araba o kadar da benzin yakmıyor. Düz bir yolda 80 km hızla giden bir araba çok daha fazla benzin yakıyor. İstanbullular, trafikte geçirdikleri vaktin büyük bir kısmında dur-kalk yaptıklarından, çok fazla benzin harcamıyorlar. Ancak bunun ortaya çıkardığı sağlık problemleri var.

İnsanları trafikten çekmek için elimizden geldiğince çaba sarf etmeliyiz ama yolları da azaltmalıyız. Toplamda sekiz şeridi olan bir TEM yolumuz var. Siz trafikteki araç sayısını %20 azaltıp bu nüfusu toplu taşımaya yönlerseniz bile, trafik açılacağı için daha fazla

sürat yapıp daha fazla salım yapacak araçlar olacak. Asıl amacımız insanların mobilite ihtiyaçlarını azaltmak olmalı ancak bunun için İstanbul'da bir çözümümüz yok. Maltepe'de yaşayıp Avcılar'da çalışan insana sunabileceğiniz ulaşım çözümü yok. Avcılar'da oturup Avcılar'da yaşayan insanlardan kurulu şehirler oluşturmalıyız. İnsanların bütün ihtiyaçlarını, 1 km çapındaki bir daire içerisinde çözmelerini sağlamalıyız. İnsanların mobilitesine yönelik çözümler Amerikanvari çözümlerdir. Biz mobilite çözümleri sunmak yerine, mobilite ihtiyacını ortadan kaldırmalıyız.

İklim kelimesi bir ön ek halini aldı: İklim diplomasisi, iklim tarihçiliği, iklim mültecileri... Birçok nedene bağlı olarak göç almayı sürdüren İstanbul, iklim mültecileri için bir liman olmaya başladı mı?

İstanbul, iklim mültecileri için makul bir şehir değil. Bizim yaşadığımız sorunları onlar iki kat daha sert yaşıyorlar. Türkiye'deki 4 milyona yakın Suriyeli göçmenin göç etmesinin arkasında yine iklim değişikliğini buluyoruz. Suriye'deki kuraklıktan dolayı kentlere göçen tarım çalışanlarının tetiklediği göç

dalgaları söz konusu. Bu, ileride Suriye ile kısıtlı kalmayacak. AB, Akdeniz'de ve Ege'de bir sınır çizdi ve oradan öteye mültecilerin geçmesine izin vermiyor. Bu yüzden Türkiye bir tampon görevi görmeye başladı. Yakın gelecekte Afrika'dan gelecek mülteciler, Suriye sınırına dayanacaklar. Bu yüzden kısa vadede Türkiye'nin nüfusu belki de 120 milyonu görecek. Böylesi bir senaryoda İstanbul'un mültecilere sunabileceği hiçbir şey yok. İstanbul, pek çok açıdan dolmuş bir şehir.

Eğer mültecileri barındıracaksak, çözümleri Anadolu'ya kaydırmamız gerekiyor. Mültecilere tarımda ya da sanayide istihdam yaratmamız gerekecek. İstanbul, Ankara ve İzmir gibi şehirlerde bunları gerçekleştiremezsiniz.

Son olarak bireysel olarak iklim değişikliğiyle mücadelede kim, ne yapmalı?

Tüketimimizi azaltmalıyız. Uçakla seyahat ediyorsak onu azaltacağız. Araba kullanıyorsak, araba kullanımımızı azaltacağız. Çok fazla et yiyorsak, et tüketimimizi azaltacağız. Çok fazla giyim alışverişi yapıyorsak, onu azaltacağız. Bunları, hem de olabildiğince hızlı yapmamız gerekiyor. ○

İklim Dirençli ve Sürdürülebilir Su Yönetimi

Su kaynaklarının iklim dirençliliği göz önüne alınarak, sürdürülebilir şekilde yönetilmesi dünyanın büyük bölümü için hayati önemde. UN-Water'ın Direktörü ve Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu'nun Başkanı Gilbert F. Houngbo, bu konuda, "Gelecekle ilgili belirsizlik, bugün harekete geçmemenin bahanesi olamaz" diyor.

700 Milyon İnsan Yerinden Olabilir!

- Artan sıcaklıkların ve değişken yağışların, tarımsal verimi azaltarak tropikal bölgelerdeki gelişmekte olan ülkelerde mevcut gıda güvensizliğini artırması bekleniyor. (Dünya Sağlık Örgütü)
- 2 milyarı aşkın insan yüksek su stresine maruz kalıyor. Bu durum, toplumların su talebi arttıkça ve iklim değişikliğinin etkileri yoğunlaştıkça daha da kötüleşecek. (Birleşmiş Milletler)
- Mevcut iklim değişikliği senaryosuna göre, 2030'da bazı çorak ve yarı çorak yerlerde su kıtlığı 24 ila 700 milyon insanı yerinden edebilir. (Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi)
- Bilim insanları, çiftçiler ve iş dünyası önümüzdeki 10 yılda en olası üretim risklerinden biri olarak değişkenlikleri, yani "aşırı hava olaylarını" mutlaka dikkate almalı. (Dünya Ekonomik Forumu)

Birleşmiş Milletler, su yönetiminin iklim değişikliğinin en olumsuz etkilerine uyum sağlamada ve seragazlarını azaltmada merkezi bir rol oynaması gerektiğini vurguluyor. Eylül ayında New York'ta düzenlenen İklim Eylemi Zirvesi'nde dile getirilen bu ifadeler, UN-Water'ın hazırladığı, iklim ve suyu daha koordineli ve sürdürülebilir bir şekilde yönetmenin her ikisine de ciddi faydalar sağlayacağını öngören politika belgesinin ardından geldi.

UN Water'ın Direktörü ve Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu'nun Başkanı Gilbert F. Houngbo "Su kaynaklarını yönetme biçimimiz iklim değişikliğiyle mücadelede bize iki şekilde yardımcı olabilir" diyor. "İlk olarak, sektörler arası koordinasyonla sellerin ve kuraklıkların etkilerini azaltabilir, öngörülemesizlikteki artışa uyum sağlayabilir, toplumların ve işletmelerin gelişmek için ihtiyaç duydukları suya erişimlerini garanti altına alabiliriz. İkinci olarak da su arzını daha sürdürülebilir hale getirerek zararlı emisyonları azaltabiliriz." UN-Water'ın bir uzman grubu tarafından hazırlanan yeni politika belgesinde, iklim değişikliğinin su döngüsündeki değişkenliği artırdığı ve aşırı hava olaylarını sıklaştırdığı belirtilirken, bu durumun milyarlarca insanın suya ve hijyen hizmetlerine erişimini tehdit ettiği ve ekosistemler üzerinde büyük baskı oluşturduğu vurgulanıyor. Aynı zamanda suya olan talebin artması enerji yoğun işlemlerin artmasına, bu da karbon emisyonlarının yükselmesine ve iklim değişikliğinin kuvvetlenmesine neden oluyor.

Ulusal, bölgesel politikalar ve planlama, su yönetimine iklim dirençliliği penceresinden bakmalı. Hidrolojik verileri, kurumları, yönetişimi, eğitimi, kapasite geliştirmeyi, risk değerlendirmesini ve bilgi paylaşımını daha iyi hale getirmek için yatırımlar artırılmalı.

Hedef stratejiler belirlenerek iklim değişikliğinden orantısız bir şekilde etkilenen düşük gelirli topluluklara ulaşılmalı ve onların yeni koşullara uyum sağlamasına destek olunmalı. Birçok ülke ve uluslararası otorite halihazırda su ve iklim konusundaki sorunlara çözümler getiriyor ama daha fazlası yapılmalı.

Küresel ısınmayı 1,5 derecenin altında sınırlamanın su kaynakları üzerinde büyük etkisi olacak ve bu sayede iklim değişikliği nedeniyle deniz seviyelerinde %50'ye varan yükselmenin getirdiği baskıya maruz kalan toplumların durumu iyileşecek. "Gelecek konusundaki belirsizlik, bugün harekete geçmemenin bahanesi olamaz" diyor Houngbo. "Su yönetimini daha iklim dirençli ve sürdürülebilir hale getirmeyi ertelemeyi kaldıramayacak durumdayız. Araçlarımız, yöntemlerimiz ve finansman mekanizmalarımız var. Şu anda harekete geçmeliyiz."

Mert Çakar, Greenpeace

Barbaros Kayan, Greenpeace

Daha Güçlü Tarım için Üretici Pazarları!

Üretici pazarları gıda ürünlerinin en kısa yoldan tüketicilerle buluşmasını hedef alıyor. Bunların kurulması ve denetlenmesi de yasaya göre belediyelerin sorumluluğu altında. Dolayısıyla yerel yönetimlere çok önemli bir rol düşüyor. Yerel seçimler öncesi tarım ve gıda konularında neredeyse bütün adaylar önemli vaatlerde bulunmuşlardı. Greenpeace Akdeniz'in "Çiftçileri Korumaya Başlıyoruz" başlıklı projesi de belediyelere bunu hatırlatıyor ve tüketicileri belediyelerinden üretici pazarı talep etmeye çağırıyor!

Berkan ÖZYER, Greenpeace Akdeniz Gıda ve Tarım Proje Sorumlusu

Öncelikle basit bir cümle: "Büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmette bulunabilirler." 2004 tarihli Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na 2012 yılında eklenen bu madde, yerel yönetimlere tarım alanında esasında çok geniş yetkiler veriyor. Birkaç istisna dışında, yerel yönetimler, bu alanlarda çözümler üretme konusunda isteksiz. Greenpeace Akdeniz artık belediyeleri de Türkiye'nin çıkmaza giren tarım-gıda sistemi için ellerini taşım altına koymaya çağırıyor. Karşımızda çok ciddi bir sorun yumağı duruyor. Çözüm bekleyen ancak halının altına süpürülen her sorun gibi tarımdaki çıkmazlar da zirveye ulaştığında kısa bir süre tartışılıp sonra gündemden düşüyor; ta ki yeni bir krize kadar. 2019 yılı başlarında genel enflasyonun dahi üzerine çıkan gıda enflasyonu, yaz aylarındaki düşüşten sonra kış kapıdayken tekrar sıram kendisine gelmesini bekliyor. Çünkü yılların birikimi sonunda oluşan sorun sarmal hâlâ çözülmüş olmaktan çok uzakta.

Kimyasalların Sadece %2'si Hedefe Ulaşıyor

Kuşkusuz çözümden önce teşhis gerekiyor. Tarım sistemindeki sorunları üretim, tedarik ve tüketim olarak üçe

ayrabiliriz. Üretim aşamasında öncelikle üreticilerin refah seviyesi ve gelirlerindeki düşüklük en acil sorun olarak önce çıkıyor. Üreticiler tohum-gübre-pestisit üçgeninde uluslararası büyük tarım şirketlerinin dayattığı ürünleri kullanmaya mecbur kalıyor. Bu ürünler Türkiye'de büyük oranda ithal ediliyor ve döviz fiyatlarındaki her türlü oynama üreticileri daha da kırılgan hale getiriyor. Çünkü piyasa en kısa sürede maksimum mahsulü talep ediyor. Üstelik yoğun pestisit kullanımı ciddi sağlık sorunları ortaya çıkarıyor. Zira pestisitlere maruz kalmamak neredeyse imkansız. Araştırmalar kullanılan zararlı böcek öldürücü kimyasalların sadece %2'sinin hedef zararlılara ulaştığını, gerisinin havaya, suya ve toprağa karıştığını gösteriyor. Son yıllarda git-tikçe artan çalışmalar pestisitlerin pek çok farklı sağlık etkisi olduğuna dikkat çekiyor. Bunlar arasında kanser, alzheimer ve parkinson hastalıkları, hormon bozukluğu, gelişim bozukluğu, kısırılık sayılabilir. Ayrıca hafıza kaybı, koordinasyon kaybı, görme bozukluğu gibi sinirsel etkiler ile astım ve alerji de gözlemleniyor. Dahası pestisitlerden en fazla etkilenen kesimin de bizzat tarım çalışanları olduğunu biliyoruz. Birleşmiş Milletler'in hazırladığı bir rapor, zehirli kimyasallar nedeniyle yılda

Birleşmiş Milletler'in hazırladığı bir rapor, zehirli kimyasallar nedeniyle yılda 3 milyona yakın zehirlenme vakasının yaşandığını, 200 bin kişinin de akut zehirlenme sebebiyle hayatını kaybettiğini belirtiyor.

3 milyona yakın zehirlenme vakasının yaşandığını, 200 bin kişinin de akut zehirlenme sebebiyle hayatını kaybettiğini belirtiyor.

Devlet politikalarında üreticilere yönelik uzun vadeli, düşünlümlü bir üretim planlaması yapılması ve üreticilerin hem bilgilendirilmesi hem de maddi olarak desteklenmesi gerekiyor. Ancak maalesef kamu kurumlarının boşluğunu büyük tarım şirketleri doldurarak üreticileri yönlendirebiliyor. Bütün bunların üstüne bir de iklim değişikliği geliyor. İklim değişikliği nedeniyle yaşanan fırtına, dolu, kuraklık gibi aşırı hava olayları üreticileri çok daha kırılgan hale getiriyor, mahsul miktarlarında çok ciddi krizlere ve düşüşlere neden oluyor.

Aktör Sayısının Artması Fiyatları da Artırıyor

İkinci olarak tedarik aşamasında üretici birliklerinin eksikliği ciddi bir aracı sorununu ortaya çıkıyor. Sistemdeki sorunlar, ürünün tarladan sofraya olan yolculuğunda pek çok aktörün devreye girmesine neden oluyor. Aktör sayısının artması da doğrudan gıda fiyatla-

Greenpeace'in Ekolojik Tarım için Yedi Temel İlkesi

1- Gıda egemenliği: Ekolojik tarım gıda tedarikini şirketlerin değil, üretici ve tüketicilerin kontrol ettiği bir dünyayı destekliyor. Gıda egemenliği kavramı bu kontrolü gıdayı üreten, dağıtan ve tüketen insanlara teslim ediyor. Çiftçilerin, toplulukların ve insanların kendi gıda sistemlerini tanımlama hakkına sahip olmalarını sağlıyor.

2- Çiftçilere ve kırsal topluluklara fayda sağlamak: Ekolojik tarım kırsal topluluklara güvenli, sağlıklı ve ekonomik olarak uygulanabilir geçim kaynakları sağlayarak hem yoksulluğa ve açlığa karşı verilen mücadeleye hem kırsal kalkınmaya katkıda bulunuyor. Dünya çapındaki ekolojik tarım girişimlerinden elde edilen kanıtlar ekolojik tarımın (politika araçları ile yeterli şekilde desteklendiğinde) küçük ölçekli çiftçilere istikrarlı yarar sağlamak, kırsal topluluklara faydalı olmak, bu toplulukların güvenli geçim kaynağı hakkını öne çıkarmak açısından başarılı bir araç olabileceğini gösteriyor.

3- Akıllı gıda üretimi ve verimi: Gıda mevcudiyetini küresel olarak artırmak ve daha yoksul bölgelerdeki geçim kaynaklarını geliştirmek için şu anda yetiştirdiğimiz gıdaların sürdürülebilir olmayan kullanımını azaltmak zorundayız. Şirketler ve gıda politikasındaki karar alıcılar şu anda inatla küresel bir hedef olarak verim artışına odaklanıyor. Bu durum gerçek sorunun üzerini örtüyor. Yapılması gereken, ürettiğimiz gıdayı nasıl kullandığımız üzerine yeniden düşünmek olmalı. Gıda israfını azaltmalı, et tüketimini düşürmeli, biyoenerji için arazi kullanımını en aza indirmeliyiz. Ekolojik yöntemlerle, ihtiyaç duyulan yerlerde daha yüksek verim elde etmeliyiz.

4- Biyoçeşitlilik: Ekolojik tarım merkezine doğanın çeşitliliğini koyuyor. Bu çeşitlilik, tohumdan sofraya bütün süreci ve tarımsal peyzajın tamamını kapsıyor. Dahası ekolojik tarım, yediğimiz besinlerin tatlarını, değerlerini, kültürünü yüceltmeyi, beslenme düzenlerini ve sağlığı geliştirmeyi öne çıkarıyor. Ekolojik tarım ileri seviyede tohum çeşitliliği

geliştirmek için modern teknoloji ile çiftçilerin bilgisini bir araya getiriyor. Bu, çiftçilerin değişmekte olan iklim şartlarında genetiği değiştirilmiş ürünlerle biyoçeşitliliğe riske atmadan ya da biyoçeşitliliğe pestisitlerle zarar vermeden daha fazla gıda yetiştirmelerine yardımcı oluyor.

5- Sürdürülebilir toprak sağlığı ve daha temiz su: Toprak verimliliğini kimyasal kullanmadan artırmak mümkün. Ekolojik tarım aynı zamanda toprağı erozyondan, kirlilikten ve asitlenmeden koruyor. Gereken yerlerde toprak organik maddesini artırarak su tutma kapasitesini iyileştirebilir, arazi bozunumunu önleyebiliriz.

6- Ekolojik hasere yönetimi: Ekolojik tarım çiftçilerin hasere ve yabani otları pahalı kimyasal pestisitler kullanmadan kontrol edebilmesini sağlıyor. Pestisitler toprağımıza, suyu muza, ekosistemlere, çiftçilerin ve tüketicilerin sağlığına zarar veriyor. Maalesef endüstriyel tarım modeli büyük miktarlardaki herbisit (ot öldürücü), fungusit (mantar öldürücü) ve insektisitlere (böcek öldürücü) kimyasallara dayanıyor. Mevcut gıda sistemimiz çiftçileri bu kimyasalları satan şirketlerle pahalı bir ilişki kurmaya zorluyor.

7- Dayanıklı gıda sistemleri: Ekolojik tarım dayanıklılık yaratıyor. Tarımımızı güçlendiriyor. Gıda sistemimizin değişmekte olan iklim koşullarına ve ekonomik gerçekliklere etkili bir şekilde uyum göstermesini sağlıyor. Yeniden tasarlanan bir gıda sistemi geniş ölçekli karbon yutakları sağlamanın yanı sıra, atmosferdeki seragazlarını azaltmanın pek çok farklı yolunu sunuyor. Besin döngüsü, biyolojik azot fiksasyonu ve toprağın yenilenmesi karbon emisyonlarını düşürüyor. Hayvancılık agro-ekosistemlerde kilit rol oynarken, hayvan üretimi ve tüketimi köklü bir değişikliğe uğruyor. Tüm bunlar ekolojik tarımı iklim değişikliği ile mücadelede en güçlü araçlardan biri haline getiriyor.

nın artmasıyla sonuçlanıyor. Ticaret Bakanlığı'nın İstanbul'daki iki toptancı halinde yaptığı incelemelerde ürünün tarladan çıkış fiyatıyla etiket fiyatı arasındaki farkın %800'e kadar çıkabildiği görülüyor. Bu düzende en kolay araçları suistimale suçlamak, oysa sorunlu sistem araçları bir mecburiyet olarak ortaya çıkarıyor. Ve gıdanın yolculuğu uzadıkça farklı isimlerle araçların sayısı artıyor, onlar da doğal olarak emeklerinin karşılığını fiyatlara yansıtıyor.

Doğrudan Satış Yöntemleri

Son olarak tüketim aşamasında da tüketicilerin ekolojik ve sağlıklı gıdaya erişimi açısından ciddi engeller söz konusu. Ürünün tüketicilere ulaştığı noktalar gittikçe artan şekilde süpermarketle sınırlanıyor. Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK) verilerine göre Türkiye'de zincir market sayısı 2015'ten bu yana %66 artarak 32 bine ulaştı. Küresel olarak da az sayıda süpermarket zinciri gıda tedarik sisteminin büyük kısmını kontrol ediyor. Bu zincirler gıda temin ettikleri tedarikçilere dair yaptıkları tercihlerle tüketicilere sunulan gıdaya yön veriyor. Bu durum hem arzı hem talebi şekillendiriyor, tüketicileri de sınırlı seçeneğe malikun kılıyor. Oysa doğrudan satış yöntemleriyle alternatiflerin oluşturulması, gıda egemenliği çerçevesinde hem üreticilerin ne ekeceklerine hem de tüketicilerin ne tüketeceklerine karar verebilmeleri gerekiyor. Bu sayede tüketiciler aynı zamanda daha sağlıklı gıdaya erişebilecekler.

Bu da bize somut bir gerçekliği gösteriyor. Üreticilerin emeklerinin karşılığını alamaması ve tüketicilerin yüksek gıda fiyatlarıyla karşılaşmasının en önemli sebeplerinden biri gıdanın tarladan sofraya uzun yolculuğu, yani uzun tedarik sistemi. Dolayısıyla buraya odaklanacak bir çözüm gerekiyor. Bu sorun sadece Türkiye'ye has değil, hemen bütün dünyada tedarik zincirinin kısaltılması konusunda çözüm önerileri geliştiriliyor. Bunun için de üreticilerin doğrudan tüketicilerle buluşması amaçlanıyor.

Aktör sayısının artması doğrudan gıda fiyatlarının artmasıyla sonuçlanıyor. Ticaret Bakanlığı'nın İstanbul'daki iki toptancı halinde yaptığı incelemelerde ürünün tarladan çıkış fiyatıyla etiket fiyatı arasındaki farkın %800'e kadar çıkabildiği görülüyor.

Tarımsal üreticilerin kullanabileceği çok sayıda doğrudan pazarlama stratejisi bulunuyor. Bunlar arasında en yaygın olanları; kendi ürününü kendin topla (*u-pick/pick-your-own*), yol kenarında kurulan stantlar ve pazarlar (*roadside stands and markets*), üretici pazarları (*farmers' markets*), internet ve posta siparişi (*internet and mail order*), doğrudan restoranlara ve kurumlara satış, toplum destekli tarım (*community supported agriculture*) ve agro-turizm faaliyetlerine katılım yolu ile satış.

Yukarıda sıralanan çözümler arasında en organize, denetlenebilir ve sürdürülebilir çözüm olarak üretici pazarları öne çıkıyor. Türkiye'de ilgili yasada iki adet pazar tanımlanıyor. Semt pazarı ve üretici pazarı. Semt pazarı araçları yer alabilir ya da hallerden ürün alıp pazarda satış yapılabilirken üretici pazarlarında sadece kayıtlı üreticiler satış yapıyor. Bu model dünyada da gittikçe yayılan bir yöntem olarak öne çıkıyor.

Yerel Yönetimlerin Rolü

Üretici pazarları gıda ürünlerinin en kısa yoldan tüketicilerle buluşmasını

hedef alıyor. Bunların kurulması ve denetlenmesi de yasaya göre belediyelerin sorumluluğu altında. Dolayısıyla yerel yönetimlere çok önemli bir rol düşüyor. Üreticilerin organize edilmesi, nakliye konusunda planlama yapılması ve pazar yerlerinin altyapısının hazırlanması belediyeler tarafından yürütülmeli. En önemlisi de gıdaların "ekolojik" ve "temiz" olması için pestisit kalıntı testlerinin yapılması belediyeler tarafından takip edilmeli ve sürdürülebilirliği yine belediyeler tarafından garanti altına alınmalı.

Halihazırda ülkemizde çeşitli başarılı örnekler var. İstanbul'da Şile Belediyesi ya da tarımsal üretime yönelik bir model oluşturan İzmir Büyükşehir Belediyesi ciddi adımlar atıyor. Ancak bu adımların daha da hızlanması, planlı bir çerçeve sunulması gerekiyor. Yerel seçimler öncesi tarım ve gıda konusunda neredeyse bütün adaylar önemli vaatlerde bulunmuşlardı. Greenpeace Akdeniz'in "Çiftçileri Korumaya Başlıyoruz" başlıklı projesi de belediyelere bunu hatırlatıyor ve tüketicileri belediyelerinden üretici pazarı talep etmeye çağırıyor! ○

İklim Hedefine Yönelik Ulusal Planlar Güncelleniyor

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC) ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Eylül ayında “**Isı Açık: Küresel İklim Hırısından Hisse Almak**” (The Heat is On: Taking Stock of Global Climate Ambition) temalı “**Ulusal Katkı Beyanı Küresel Görünümü 2019**” (Nationally Determined Contributions -NDC- Global Outlook Report 2019) adlı bir yıllık rapor yayımladı. Rapor, 13. Sürdürülebilir Kalkınma Amacı olan İklim Eylemi kapsamında, UNFCCC’ye iletilen birçok ülke raporu ve 133 devletin yanıtladığı UNDP anketini baz alıyor. Özet olarak, Paris Anlaşması’na katılan 197 ülkeden 184’ü 2030 yılına kadarki hedefleri kapsayan ilk NDC’lerini iletmış durumda; fakat hedeflerine ulaşmak için bazı ülkelerin planlarını daha katı hale getirmeleri gerekiyor. Rapor, genel olarak küresel ölçekte birçok olumlu gelişme olmasına rağmen, iklim değişikliğinin gittikçe kötüleşen sonuçlarına uyum sağlamak

için çok daha fazla aksiyon alınması gerektiğini belirtiyor. Küresel seragazi salımlarının %53’ünü oluşturan 112 gelişmekte olan ülkenin 2020 için hazırladıkları ulusal hedeflerini güncellemesi ve 75 ülkenin daha hırslı planlar sunması gerekli. Toplam 53 sanayileşmiş ülke ise, 2050 yılına kadar seragazılarını sıfırlanmaya yönelik daha uzun vadeli stratejilere odaklanmış. Geri kalan ülkelerdeki başlıca engeller; finansman, iklim değişikliği hedefleri ile sektör ve kalkınma planlarının bağlantısız olması, toplumun ve ilgili bakanlıkların katılımının sağlanmaması ve güvenilir bilgiye erişiminin yokluğu olarak belirtiliyor. Raporunda öne çıkan bazı bulgular şöyle:

- Şimdiye kadar karbon nötr olmayı hedeflerine koymuş olan 12 ülkeye ek olarak, 97 ülke daha bu taahhüdü verdi. Karbon nötr olmayı planlayan toplam 109 ülkenin seragazi salımları küresel salımların %86’sına denk geliyor.
- Küresel seragazi salımlarının %37’sine denk gelen 75 ülke, iklim de-

Elif Gökçe ŞAHİN
Gsahingalummi.harvard.edu

ğişikliği ile mücadele çalışmalarını geliştirmeyi, yani hedefe yönelik daha katı aksiyonlar almayı planlıyor.

- Küresel seragazi salımlarının %16’sına denk gelen 37 ülke NDC’lerini yeni bilgilerle güncellemeyi planlıyor.
- Küresel seragazi salımlarının %21’ine denk gelen 71 ülke ise NDC’lerini güncellemek konusunda kararsız veya bunun nasıl yapacağından emin değil.
- Küresel seragazi salımlarının %26’sına denk gelen 14 ülkenin NDC’lerini güncelleme konusunda bir planı yok.

Kaynak: outlook.ndcs.undp.org

Sürdürülebilirlikte Örnek Şehirler

Paris Belediye Başkanı Anne Hidalgo’nun başkanlığındaki C40 adlı uluslararası belediye başkanları platformu, Ekim ayında “Şehirler100: Şehirler İklim Aksiyonu Alıyor” (Cities100: Cities Are Taking Climate Action) adlı bir rapor yayımladı. Raporunda, dünyadan seçilen en iyi 100 sürdürülebilirlik amaçlı şehir projesi somut çıktılarıyla aktarılıyor. Raporunda New York, dokuz projesiyle yer alarak en başarılı şehir görünümünde. Maalesef, İstanbul C40’a dahil olmasına rağmen, herhangi bir proje ile bu raporda yer almıyor. Şehirlerin sürdürülebilirlik açısından önemi, dünya nüfusunun yarısının şehirlerde yaşaması ve 2050 yılına kadar bu oranın üçte

iki seviyesine yükselecek olmasının öngörülmesinden kaynaklanıyor. Günümüzde şehirler ayrıca iklim krizlerinin en net yaşadığı yerler. Bu raporun gösterdiği üzere, bazı şehirler bunun farkında ve çok güçlü projeler ile iklim değişikliği konusunda mücadele ediyor. Raporundaki projelere bakıldığında şu dört eğilim açıkça görülüyor:

- Şehirler ciddi ölçekte karbon azaltımı yapıyor: Karbon azaltımı konusundaki en iyi 10 projenin toplam karbon tasarrufu yıllık 9,3 milyon ton CO₂e seviyesinde.
- Şehirlerdeki iklim aksiyonu projeleri ile karbon azaltımından çok daha fazlası yapılıyor: Hava kirliliği, seller, kentsel

sıcaklık dalgaları, kasırgalar ve kuraklık konularında da çözümler üretiliyor.

- Proje başarısından en önemli etken belediye başkanının liderlik etmesi: Bunu başarılı paydaş liderliği, toplumsal çaba, yerel katılım ve STK işbirliklikleri takip ediyor. İlginç bir şekilde finansman konusu proje başarısı için son sıralarda yer alıyor.
- Yeni teknolojiler iklim aksiyonu projeleri için çok kritik değil: Katılan projelerin sadece %36’sında önemli görülen yeni teknoloji konusu, projelerin %30’unda ise hiç önemli görülmemiş.

Kaynak: www.climaterealityproject.org/learn/cities100

Kadıköy’de Çocukların Mottosu “Hareket” Oldu!

Çocukların hareket ve spor yoluyla sağlıklı büyümelerine destek vermeyi hedefleyen Allianz Türkiye, İstanbul’daki ilk Allianz Motto Hareket Şenliği’ni Kadıköy Belediyesi işbirliğiyle düzenledi. Kalamış’ta gerçekleştirilen şenliğe 4-12 yaş arasında yaklaşık 500 çocuk katıldı. Programın hedefi, sekiz yılda 68 bin çocuğa ulaşmak.

Allianz Motto Hareket, çocuklara yönelik sınıf içi ve sınıf dışı eğitim modülleri ile saha etkinliklerini içeren eğitim programı, öğretmen eğitimi ve gönüllülük programından oluşan çok paydaşlı ve kapsamlı bir kurumsal sorumluluk projesi olarak tasarlandı. Projenin sınıf içi çalışmalarını çocukların spor ve hareket konusunda bilgi ve becerilerini artırmak, sınıf dışında farklı spor dallarıyla zenginleştirilmiş fiziksel aktiviteler gerçekleştirmek, saha çalışmaları ve açılacak iletişim platformlarıyla Allianz Türkiye çalışanlarını, acentelerini, tedarikçilerini ve müşterilerini, çocuklar

ve aileleriyle buluşturmayı hedefliyor. Sekiz yıl sürmesi hedeflenen program sayesinde Allianz Türkiye spor ve hareket kültürünün toplumda yaygınlaşmasına katkıda bulunmayı hedefleyerek programı “Motto Hareket Sahada”, “Motto Hareket Okulda” ve “Motto Hareket Şenlikte” uygulama alanlarına bölüyor.

Allianz Türkiye, Allianz Motto Hareket Şenlikte kapsamında, 29 Eylül Pazar günü Kadıköy Belediyesi desteğiyle Kalamış Spor Merkezi’nde halka açık bir şenlik düzenledi. Spor ve sağlıklı yaşam kültürünün yaygınlaşmasına katkı

da bulunmayı amaçlayan şenliğe, yaşları 4 ile 12 arasında değişen yaklaşık 500 çocuk, ücretsiz olarak katılım gösterdi. 7-12 yaş arasındaki çocuklar atletizm etkinliğine katılırken, 4-6 yaş arasındaki çocuklar ise, gönüllüler tarafından hareket edecekleri farklı aktivitelere yönlendirildi. Allianz Türkiye İcra Kurulu Başkanı Tolga Gürkan ev sahipliğinde düzenlenen şenliğin eğitmenliğini Gazi Üniversitesi Rektör Danışmanı Doç. Dr. Ahmet Pekel üstlendi. Ayrıca, program için yaratılan üç karakter; sevimli hareket canavarı Motto Hareket, yaramaz Kıprır ve oyun delisi Zıprır da

Allianz Motto Hareket ile Zihinsel ve Bedensel Gelişim

- Allianz Motto Hareket, Allianz Türkiye'nin sürdürülebilirlik stratejisi doğrultusunda hazırladığı, 7-12 yaş grubundaki çocukların hareket ve spor yoluyla sağlıklı büyümelerine ve gelişim göstermelerine katkı sağlayan bir kurumsal sosyal sorumluluk programı.
- Allianz Türkiye Kurumsal İletişim ve Sürdürülebilirlik Ofisi tarafından yürütülen programın koordinatörlüğünü Sosyal İnovasyon Merkezi'nin kurucusu Suat Özçağdaş üstleniyor.
- Programın eğitim modülleri Ortadoğu Teknik Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğretim Görevlisi Prof. Dr. Mustafa Levent İnce ve ekibi tarafından geliştirildi.
- Ağustos 2018'de başlatılan programın sekiz yıl sürmesi hedefleniyor. Program; çocuklara yönelik sınıf içi ve sınıf dışı eğitim modülleriyle saha

etkinliklerini içeren eğitimleri, gönüllülük uygulamalarını içeriyor.

- Her hafta 80 dakika hareket ve spor eğitimlerinin verildiği programın sınıf içi çalışmalarında, çocukların spor ve hareket konusunda bilgi ve becerilerini artırmaya odaklanılıyor. Vücudunu doğru kullanma, sağlıklı beslenme, sporda ilkyardım, takım çalışmasının önemi, empati, özgüven, spor kültürü, ilham veren sporcu hikayeleri ve sportmenlik gibi alanlarda verilen eğitimlerle kültürel birikimlerine ve sosyal gelişimlerine katkı yapılıyor. Sınıf dışı çalışmalarda ise çocukların farklı spor dallarıyla zenginleştirilmiş fiziksel aktiviteler gerçekleştirilmeye odaklanılıyor. Çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun nitelikte çocuk atletizmi, jimnastik, sepet topu, bocce, doğada yön bulma ve tag ragbi gibi spor dallarıyla tanışmaları sağlanıyor.

Ağustos 2018'de başlayan Allianz Motto Hareket programı kapsamında, bugüne kadar, 82 gönüllünün desteğiyle Ankara, İstanbul, İzmir, Şanlıurfa ve Van illerinde 652 çocuğa ulaşıldı.

şenlikte çocuklara eşlik etti. Etkinliğe Kadıköy Belediyesi mekan, Sodexo yiyecek-icecek desteği verdi. Etkinliğe Kadıköy Belediye Başkan Yardımcısı Mustafa Oltulu da katıldı.

Allianz Türkiye İcra Kurulu Başkanı Tolga Gürkan, konuyla ilgili açıklamasında şunları söyledi: "Dünya Sağlık Örgütü'ne göre çocukların her gün en az 60 dakika fiziksel aktivite yapması gerekiyor. Öte yandan Türkiye'de 6-11 yaş grubu çocukların %58,4'ü düzenli olarak egzersiz yapmıyor. Bu gerçeklerden hareketle tasarladığımız sosyal sorumluluk programımız Allianz Motto Hareket'in odağına çocuklarımızı aldık. Sınıf içi çalışmalarımızda sağlıklı beslenme, vücudu doğru kullanma, sporda ilkyardım, empati, özgüven, spor kültürü ve ilham veren sporcu hikayeleri gibi alanlarda kültürel birikime ve sosyal gelişime katkı sağlayacak eğitimler veriyoruz. Sınıf dışı çalışmalarımızda ise çocukların farklı spor dallarıyla zenginleştirilmiş fiziksel aktivitelere katılımlarını sağlıyoruz. 'Motto Hareket Şenlikte' gibi saha uygulamalarımızla da spor ve sağlıklı yaşam kültürünün yaygınlaşması için çaba gösteriyoruz. Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı, Ege Çağdaş Eğitim Vakfı ve Koruncuk Vakfı işbirliğiyle başlattığımız programımızı 2020 senesi itibarıyla yatılı bölge okullarında da uygulayarak sekiz yılda 68 bin çocuğa ulaşmayı hedefliyoruz."

Ağustos 2018'de başlayan Allianz Motto Hareket programı kapsamında, bugüne kadar 82 gönüllünün desteğiyle Ankara, İstanbul, İzmir, Şanlıurfa ve Van illerinde 652 çocuğa ulaşıldı. ○

C40: Küresel İklim Acil Durumunu Tanıyın

Kentler, küresel emisyonlar artmaya devam etse de, tüm dünyanın şu anda gerçekleştirmesi gereken kritik hedefleri tutturma konusunda sorumluluk alıyor ve dünya liderlerine öncülük ediyor. Dünyanın dört bir yanından belediye başkanları, Ekim ayında Kopenhag'da gerçekleştirilen C40 Dünya Belediye Başkanları Zirvesi'nde Küresel Yeşil Yeni Düzen'i desteklediklerini ve iklim acil durumunu resmen tanıdıklarını açıkladı.

Dünyanın en büyük şehirlerinin belediye başkanlarının gezegenin iklim acil durumu uyarısının ardından, genç iklim aktivistleri ve işçi, iş dünyası ve sivil toplumdaki temsilcilerin de katıldığı geniş koalisyon da eşzamanlı olarak, **Küresel Yeşil Yeni Düzen** vizyonuna destek verdiklerini açıkladı. Mesaj, Kopenhag'daki C40 Dünya Belediye Başkanları Zirvesi'ne katılan kent liderleri tarafından açıklandı. Bu çağrı, hükümetlerarası eylemlerin, fosil yakıt endüstrisinin çıkarlarını temsil eden, çok güçlü, bilim inkarcısı hükümetlerin oluşturduğu bir azınlık tarafından engellenmesine cevap olarak geldi. Küresel Yeşil Yeni Düzen aracılığıyla şehirler, küresel ısınmayı Paris Anlaşması'nın 1,5 derece hedefinin altında tutmak için iklim krizinden en fazla sorumlu olan sektörlerden- ulaşım, sanayi, binalar ve atık- kaynakla-

nan emisyonlarını azaltarak çevreyi koruma, ekonomiyi güçlendirme ve daha adil bir gelecek inşa etme konusundaki taahhütlerini yenilediler.

Bu taahhüt aynı zamanda, yüksek karbonlu sektörlerde çalışanlar adına adil bir dönüşüm sağlanması ve iklim krizinden orantısız şekilde etkilenenler adına uzun süredir devam eden çevresel adaletsizliklerin düzeltilmesi için tüm kentsel karar alma mekanizmalarının merkezine kapsayıcı iklim eyleminin dahil edilmesini de kapsıyor.

İklim krizinin yıkıcı etkilerini önlemek için küresel emisyonların 2030 yılına kadar yarı yarıya azaltılması gerekiyor. Bu da kentler için, kirli fosil yakıtlarla çalışan araçların temiz alternatiflerle değiştirilmesi ve toplu ulaşımın iyileştirilmesi, mümkün olan en katı bina mevzuatının belirlenmesi ve diğer faaliyetlerin yanı sıra atık azaltımı anlamına geliyor. Bu amaçla, C40 Net Sıfır Karbon Binalar, Sıfır Atık'a Doğru İlerleme ve Yeşil ve Sağlıklı Sokaklar Deklarasyonları çerçevesinde oluşturulan politikalar dünyanın dört bir yanındaki şehirlerde şimdiden uygulamaya konuluyor.

Sıcaklığın güçlü bilimsel kanıtlar tarafından güvenli görülen sınırlar dahilinde tutulması, sadece emisyonları azaltmak değil, aynı zamanda gezegenimizin atmosferine önceden salınan

karbonu azaltmak anlamına da geliyor. Bu hedefler dahilinde bilimin ortaya koyduğu gerçeklere uygun eylemlerin harekete geçirilmesi için, C40'ta Küresel Yeşil Yeni Düzen'in belediyeler tarafından desteklendiği açıklandı. Bu karara zirveye katılan iş liderleri, yatırımcılar, işçi hareketi, sivil toplum, yerli halk grupları, resmi olmayan yerleşim temsilcileri ve iklim değişikliği ve yoksulluktan orantısız şekilde etkilenen gruplar da destek verdi. Belediye başkanları Garcetti, Hidalgo ve Jensen, Küresel Yeşil Düzen çerçevesinde açıklanan hedeflere uygun adımlar atmayan ulusal liderlere, CEO'lara ve yatırımcılara açık bir şekilde mesaj verdiler:

Paris Belediye Başkanı ve C40 Başkanı Anne Hidalgo, "Belediye başkanları olarak, önceliğimiz vatandaşlarımızın güvenliğini korumak" derken Paris Anlaşması'nın kentlerinde imzalanmasından bu yana neredeyse dört yıl geçtiğini hatırlattı. Hidalgo "Dünya liderleri geçtiğimiz ay New York'ta bir araya geldi ve ancak bir kez daha ulusal liderlerin iklim krizini durdurmak için gereken eylem düzeyine yakın bir yol planı çizemediler. Bu beceriksizlikleri, zaman bize karşı işlerken doğrudan dünyadaki tüm insanları tehdit ediyor. Bu zamana karşı yarış kazanmak için Küresel Yeşil Yeni Düzen'den başka

Küresel Yeşil Yeni Düzen aracılığıyla şehirler, küresel ısınmayı Paris Anlaşması'nın 1,5 derece hedefinin altında tutmak için iklim krizinden en fazla sorumlu olan sektörlerden- ulaşım, sanayi, binalar ve atık- kaynaklanan emisyonlarını azaltarak çevreyi koruma, ekonomiyi güçlendirme ve daha adil bir gelecek inşa etme konusundaki taahhütlerini yenilediler.

Küresel Yeşil Yeni Düzen'in Tanımlayıcı İlkeleri

- 🌍 Küresel iklim krizini tanıyoruz.
- 🌍 İklim krizinde en büyük pay sahibi sektörlerin -ulaşım, sanayi, binalar ve atık- emisyonlarını azaltarak, küresel ısınmayı Paris Anlaşması'nın 1,5 derece hedefinin altında tutmaya kararlıyız: C40 şehirleri şimdiden emisyonlarını bilim tarafından belirlenen sınırlara uygun bir oranda azaltıyor. Bu da 2020 yılına kadar emisyonların düşüşe geçmesi ve 2030 yılına kadar yarıya indirilmesi anlamına geliyor. Küresel Yeşil Yeni Düzen parçası olan her işletme, birey, yatırımcı, ortak ve ülke, benzer bilime dayalı hedefleri gerçekleştirmeyi taahhüt edecektir.
- 🌍 Adil topluluklar oluşturmak için bütün kentsel karar alma mekanizmalarının merkezine kapsayıcı iklim eylemini koymaya kararlıyız. Taahhüdümüz geçim kaynaklarını korumak, yoksulluğun sona ermesini sağlamak, yaşamları iyileştirmek, daha adil toplumlar inşa etmek ve yüksek karbonlu sektörlerde çalışanlar için adil bir dönüşüm sağlamaktır. İklim eyleminde gecikme, iklim acil durumuna neden olan emisyonların etkilerinin en az sorumlu

olan kişiler tarafından en ciddi şekilde hissedilmesi, zaten yıkıcı sonuçlar doğurmaktadır. Küresel kaynakları fosil yakıtlardan acil, kökten ve geri dönüşü olmayan şekilde uzaklaştırarak ve iklim acil durumunun önünü kesen eylemlere yönelterek, yeşil ve adil bir ekolojik medeniyet inşa edeceğiz.

- 🌍 Ortaklarımızı -siyasi liderleri, CEO'ları, sendikaları, yatırımcıları ve sivil toplumu- küresel iklim acil durumunun tanınmasında bize katılmaya ve bunun üstesinden gelmek için bilime dayalı eylemler gerçekleştirmemize yardımcı olmaya davet ediyoruz. İklim değişikliği ve yoksulluktan orantısız şekilde etkilenen iş dünyası, hükümetler, yatırımcılar, işgücü, sivil toplum, vatandaşlar ve topluluklar, iklim kriziyle mücadele için gerekli koalisyonu oluşturacaktır. İstediklerini sürdürülebilir geleceği şekillendirmek ve kent yönetimindeki politikaları ve projeleri şekillendirmeleri için seslerini sokaklarda duyurmalarını sağlayarak, şehirlerimizdeki gençlerle özellikle yakın çalışacağız.

önemli bir araç yok. Tüm karar vericiler bunu gerçeğe dönüştürmek için sorumluluk almalıdır” diye konuştu.

Los Angeles Belediye Başkanı ve C40'm yeni Başkanı Eric Garcetti ise Küresel Yeşil Yeni Düzen'in ilkelelerinin, çevresel ve ekonomik adaletin bir arada sağlanması felsefesini temsil ettiğini ifade etti. Garcetti, “Kuzey Amerika'da biz buna Yeşil Yeni Düzen diyoruz, ancak diğer belediye başkanlarının kendi kentlerinde farklı isim verdiklerini biliyorum. İster Çin şehirlerinde ekolojik bir medeniyetten bahsediliyor olsun, ister Afrika şehirlerinde yeşil ekonomiyi geliştirmek olsun, gerçek şu ki C40 belediye başkanları dünyayı çocuklarımız ve torunlarımız için dönüştürme konusunda kararlılar ve taahhütlerini burada yenilediler. Bu inanılmaz koalisyon sadece birkaç hafta içinde bir araya geldi ve önümüzdeki haftalarda ve aylarda daha da büyüyecek. İddialı adımlar atma vizyonu ile hareket ediyoruz. Kaybedecek bir anımız bile yok” dedi.

ABD'nin New York 14. Bölge Kongre Temsilcisi Alexandria Ocasio-Cortez de belediye başkanlarının desteğini yorumladı. Ocasio-Cortez, “Bu koalisyon ve Küresel Yeşil Yeni Düzen için yapılan taahhütler ilham verici. Güçlerimizi küresel düzeyde birleştirmek için çalışırsak, en büyük tehdidimizi yenip en büyük fırsatımızı gerçekleştirebiliriz” diye konuştu.

30 Şehrin Seragazi Emisyonları Düşüşe Geçti

Austin, Atina, Lizbon ve Venedik seragazi emisyonlarının düşüşe geçtiği en yeni büyükşehirler. Dünyanın önde gelen bilim insanları, küresel sıcaklık artışı 1,5 derecede tutmak için küresel seragazi emisyonlarının 2020 yılına kadar düşüşe geçmesi gerektiğini ifade ediyor. C40 Dünya Belediye Başkanları Zirvesi öncesinde yayımlanan yeni analize göre, 58 milyon üzerinde bir şehirli nüfusunu temsil eden dünyanın en büyük 30 kenti bu kritik dönüm noktasına ulaştı. Bu şe-

hirler: Atina, Austin, Barselona, Berlin, Boston, Chicago, Kopenhag, Heidelberg, Lizbon, Londra, Los Angeles, Madrid, Melbourne, Milan, Montréal, New Orleans, New York, Oslo, Paris, Philadelphia, Portland, Roma, San Francisco, Sidney, Stockholm, Toronto, Vancouver, Venedik, Varşova ve Washington DC.

Dünyanın en büyük ve en etkili şehirlerinden 30'unun şimdiden seragazi emisyonlarının düşüşe geçmiş olması hızlı, eşit ve düşük karbonlu bir geçişin mümkün olduğunu ve halihazırda gerçekleşmekte olduğunu gösteriyor. C40 analizi, emisyon seviyeleri düşüşe geçtiğinden bu yana, bu 30 kentin seragazi emisyonlarını ortalama %22 oranında azalttığını da ortaya koyuyor. Örneğin, bu yılki C40 Dünya Belediye Başkanları Zirvesi'ne ev sahipliği yapan Kopenhag, emisyonları %61'e kadar düşürdü. Kentler, küresel emisyonlar artmaya devam etse de, tüm dünyanın şu anda gerçekleştirmesi gereken kritik hedefleri tutturma konusunda sorumluluk alıyor ve dünya liderlerine öncülük ediyor. Belediye başkanları iklim eyleminin geniş kapsamlı sosyal, ekonomik ve çevresel faydalarını kabul ediyor ve son 10 yılda, dünyanın dört bir yanından C40 kentleri daha sağlıklı, daha temiz ve daha zengin topluluklar oluşturmak için gerekli olan eylemleri hızlandırıyor. Son 10 yılda kentlerin kaydettikleri ilerlemelerden bazıları ise şöyle:

■ Bisiklet kiralama programlarını hayata geçiren C40 kenti sayısı 2009'da 13 kentten, bugün 82 kente çıktı.

■ 2009'da C40 kentlerindeki elektrikli otobüs sayısı 100'ün altındayken, bugün 66 bin.

■ 2009'da dört C40 kenti %100 yenilenebilir elektrik elde etmeyi taahhüt etmişken, bugün bu sayı 24'e yükseldi.

■ 2009 yılında tek kullanımlık, geri dönüştürülemeyen plastikleri yasaklayan veya sınırlandıran C40 kent sayısı iki iken, bugün 18.

■ Kentin büyük bölümünde geçerli olan yüksek kirletici araçlar konusundaki kısıtlamalar 2009'da üç C40 ken-

Los Angeles Belediye Başkanı ve C40'in yeni Başkanı Eric Garcetti, Küresel Yeşil Yeni Düzen'in ilkelerinin, çevresel ve ekonomik adaletin bir arada sağlanması felsefesini temsil ettiğini ifade etti.

tinde uygulanırken, bugün uygulayan kent sayısı 17'e çıktı.

C40 Kentleri Genel Direktörü Mark Watts, "Emisyonları düşüşe geçen C40 kentleri iklim iddiası çitasını yükseltiyor ve aynı zamanda iklim eyleminin nasıl daha sağlıklı, daha adil ve esnek topluluklar yarattığını da gösteriyor" dedi. Bunun madalyayı hak eden bir şey olmadığını ifade eden Watts, "Zira küresel ısınmayı 1,5 derecenin altında tutacaksak, tüm dünyadaki emisyonların inişe geçmesi ve gelecek yıl içinde düşmeye başlaması gerekiyor. Artık C40 Bilgi Merkezi'nde mevcut olan büyük sayıdaki uzmanlık ve kaynakla birlikte, küresel ısınmayı sınırlamak ve istediğimiz geleceği kurmak için iklim eylemlerini hızlandıran daha fazla şehir göreceğiz" diye konuştu. C40 Bilgi Merkezi, öncü şehirlerden gelen bilgileri diğer kentlerin politikalarına bilgi sağlamak ve ilham vermek amacıyla bir çatı altında toplayan, ilk ve benzersiz bir çalışma olarak görülüyor. C40 Bilgi Merkezi ayrıca, bilgi paylaşımının ve işbirliğinin iklim eyleminin

hızlandırmasında oynadığı önemli rolü vurguluyor. Küresel iklim değişikliğine yönelik tüm kentsel eylemlerin %30'u, diğer şehirlerle doğrudan işbirliğini içeriyor.

14 Kent İyi Gıda Şehirler Bildirgesi'ni İmzaladı

Barselona, Guadalajara, Kopenhag, Lima, Londra, Los Angeles, Milano, Oslo, Paris, Quezon, Seul, Stockholm, Tokyo, ve Toronto C40 İyi Gıda Şehirleri Bildirgesi'ni imzaladı. Belediye başkanları, vatandaşlarının kültür, coğrafya ve demografisini yansıtan, dengeli ve besleyici gıdalarla 2030 yılına kadar "Gezegen Sağlığı Diyeti"ni gerçekleştirmek için vatandaşlarıyla birlikte çalışacaklar. Belediye başkanları satın alma yetkilerini, sağlıklı, lezzetli ve düşük karbonlu yiyecekleri herkese erişilebilir kılan politikalar başlatmak için kullanacaklar. Başkanlar, ayrıca gıda kaybı ve israfını da azaltacaklar.

C40 Şehirleri tarafından Haziran 2019'da yayınlanan araştırma, gıdanın kentlerin en büyük tüketime dayalı emisyon kaynakları arasında olduğunu ortaya koyuyordu. Çalışmaya göre, sürdürülebilir bir beslenme ve yiyecek israfını önlemek, yediğimiz yiyeceklerden kaynaklanan seragazi emisyonlarını en az %60 oranında azaltabilir. Ocak 2019'da EAT-Lancet Komisyonu tarafından yayınlanan başka bir araştırma ise, "Gezegen Sağlığı Diyeti"nin küresel ölçekte kabul edilmesinin emisyonları önemli ölçüde azaltacağını, 10 milyar insan için dengeli ve besleyici bir diyet temin edeceğini ve her yıl 11 milyon hayat kurtaracağını gösteriyor.

Gezegen Sağlığı Diyeti, tüm yetişkinler için, yılda kişi başına 16 kilo (haftada 300 gram et) ve kişi başına 90 kilo (günde 250 gram) süt tırümünü geçmeyen ve ultra işlenmiş gıda içeriği düşük, günde 2.500 kaloriye varan dengeli ve besleyici gıdalardan oluşuyor. Buna göre sağlıklı bir tabağın yaklaşık yarısı sebze ve meyveden, diğer yarısı ise öncelikle tam tahıllar, bitkisel protein

kaynakları, doymamış bitkisel yağlar ve (isteğe bağlı olarak) mütevazı miktarlarda hayvansal protein kaynaklarından oluşmalı.

14 kent bu çalışmaların ortaya koyduğu verilerden yola çıkarak C40 İyi Gıda Şehirler Bildirgesi'ni imzaladı. Bildirgeyi imzalayan belediyeler, aşağıdaki başlıklarda taahhütte bulundular:

- Gıda alım politikalarını, tercihen organik tarımdan elde edilen Gezegen Sağlık Diyeti'ne göre düzenlemek.
- Sürdürülemez, sağlıksız diyetlerden uzaklaşarak, şehirlerimizde sağlıklı bitkisel besin ağırlıklı gıda tüketiminin genel olarak artmasını desteklemek.
- Gıda kaybı ve israfını 2015 rakamından %50 oranında azaltmak.
- Bu önlemlerin uygulanması ve bu hedeflerin kapsamlı ve hakkaniyetli şekilde gerçekleştirilmesi ve bu stratejinin şehrin İklim Eylem Planı'na dahil edilmesi için ortak bir strateji geliştirmek üzere vatandaşlar, işletmeler, kamu kurumları ve diğer kuruluşlarla birlikte çalışmak.

Küresel gıda sistemi, zararlı seragazi emisyonlarının başlıca kaynaklarından ve küresel iklim acil durumunu tetikleyen tüm emisyonların yaklaşık dörtte birinden sorumlu. C40'ın araştırmasına göre, yiyecek üretme, taşıma, tüketme ve atık yöntemlerimizde önemli değişiklikler yapılmadığı takdirde, gıda sektöründen kaynaklanan emisyonlar 2050 yılına kadar yaklaşık %40 oranında artacak. Gıda üretimi, tüketimi ve atıklardan kaynaklanan emisyonlar arttıkça, hızlanan iklim krizi dünyanın büyüyen nüfusunu besleme kabiliyetimizi tehdit ediyor. Şu anda, dünya genelinde 820 milyondan fazla insan açlık ve yetersiz beslenmeden etkileniyor. Aynı zamanda, küresel beslenme eğilimleri kalp hastalığı, diyabet ve kanser oranlarının artmasında rol oynamasının yanı sıra sağlık maliyetlerini de artırıyor ve her yıl milyonlarca erken ölüme neden oluyor. Seragazi emisyonlarının başlıca kaynaklarından aşırı kırmızı et tüketimi ve şeker, yağ ve tuz bakımından ultra işlenmiş yiyecekler toplumları daha

“İstanbul İklim Krizine Karşı Mücadelede Bölgesinde Lider Kent Olacak”

C40 Zirvesi'nde söz alan İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu İstanbul'un iklim krizine karşı somut politikalar üreterek Türkiye'de ve bölgede lider kent olmasına yönelik adımlar atacağını söyledi. İmamoğlu, İstanbul'un 2050 vizyonunun adil, yeşil ve yaratıcı bir kent olduğunu belirtti. 16 milyon nüfuslu İstanbul'da düşük karbon salımına geçiş için yeni teknolojilere yatırım yapmanın önemine değinen İmamoğlu, temiz enerji teknolojilerinin iklim kriziyle mücadele için zaruri olduğunu altını çizdi. İmamoğlu, “Şehrin yeşil bir kente dönüşmesi adına da hep birlikte seferberlik yapmalıyız. Bu duyguyla da

hareket ettiğimiz zaman kimse buna karşı gelemiz. 16 milyonun sesinin gür çıktığı yerde bu bir parti politikasına dönemez. Bu yolda da devam edeceğiz” dedi.

İmamoğlu'nun konuşması sırasında verdiği taahhütler şu şekilde:

- 🌱 Temiz enerji teknolojilerine yatırım yapmak.
- 🌱 Yeşil alanları İstanbul'da kişi başına 10 m²'ye çıkarmak ve yeni parklar kurmak.
- 🌱 C40 ve küresel ağlarla işbirliği derinleştirmek.
- 🌱 İklim krizine karşı tüm İstanbulluları kapsayan farkındalık çalışmalarını gerçekleştirmek.

hasta ve daha az üretken hale getiriyor. Milano Belediye Başkanı Giuseppe Sala, iklim acil durumunun her zamankinden daha acil ve bu duruma verilecek cevabın öntümüzdeki zorluklarla orantılı olması gerektiğini belirterek “Her sektörde değişimi nasıl etkileyebileceğimize bakmalıyız. Gıda, kent topluluklarımızın en önemli kültürel ve ekonomik varlıklarından biridir. Şehirlerin etki bırakabilecek birçok gücü var. Bu bildirgeyi imzalayarak, acil olarak birlikte çalışmayı ve tedarik güçlerimizi kentsel gıda ortamını değiştirmek için kullanmayı taahhüt ediyoruz. Emisyon azaltımını hızlandırmak ve tüm vatandaşların daha sağlıklı ve bilinçli seçimler yapabilmelerini sağlamak için gıda atıkları dahil olmak üzere, gıda sistemlerimizdeki aşırı tüketimin ve sürdürülemez uygulamaların olumsuz etkilerini ele almamız gerekiyor” dedi.

Paris Belediye Başkanı Anne Hidalgo ise, “Kentler çiftlikten sofraya, tohumdan tabağa süreçlerindeki verimli

döngünün şekillendirilmesinde temel bir rolü oynuyor. İklim kriziyle karşı karşıya kaldığımız bugünlerde, gıdaya yaklaşımımızı yeniden düşünmenin, uzun süreli ve çok yıllık bir ekolojik geçiş için çok önemli olduğuna inanıyorum. Paris'te, kent sakinleri ile el ele çalışarak, sürdürülebilir, yerel ve organik yiyecekleri kolay seçeneğe haline getiriyor, yiyecek atıklarıyla mücadele ediyor ve hem kentimizi hem de gezegenimizin beslenmesini sağlıyoruz. Bu taahhüdü en büyük önceliklerimizden biri yapalım, çünkü gıda insanlığın temelini teşkil ediyor” dedi.

C40 belediye başkanları “Küresel kaynakların fosil yakıtlardan çekilmesi ve hemen iklim acil durumunun önümü kesen eylemlere kaydırılması için” Küresel Yeşil Yeni Düzen'e desteklerini açıklamışlardı. C40 İyi Gıda Şehirleri Bildirgesi, şehirlerin bu vizyona nasıl ulaştığını gösteren örneklerden biri. ○

* Bu yazı iklimhaber.org'dan alınmıştır.

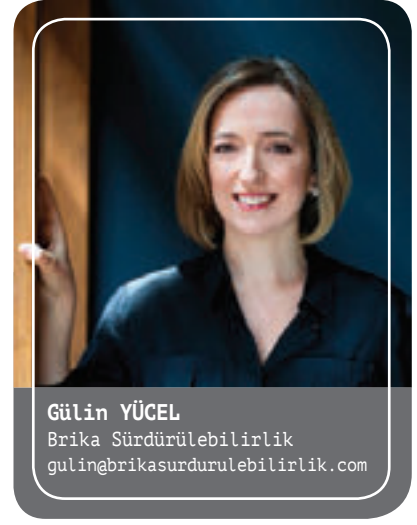
Sürdürülebilirlik Yolunda Biyoekonomi ve Döngüsel Ekonomi

Sürdürülebilir kalkınma yolunda hızla yeni çözümler, yeni yaklaşımlar aradığımız şu günlerde biyoekonomi kavramı ile karşılaşmaya başladık. Biyo tabanlı ekonomiden türetilen bu kavram, kısıtlarımız olarak tanımladığımız malzemeler, atık gibi çok temel alanlarda çözüm arayışına hizmet ediyor. Biyoekonomi, biyoteknoloji ile ekonomiyi **bilim-toplum-endüstri** ekseninde birleştiren ve dünyada giderek artan nüfus karşısında ortaya çıkan sürdürülebilirlik problemlerine akılcı çözümler üretmeye çalışan disiplinlerarası bir alan olarak tanımlanıyor. 2012 senesinde Avrupa Birliği'nin oluşturduğu yaklaşımda "yenilenebilir biyolojik kaynakların üretimi ve bu kaynak ve atık akışlarının yüksek değerli ürünlere dönüştürülmesi" olarak tanımlanmış. (Kaynak: "Innovating for Sustainable Growth - A Bioeconomy for Europe" 2012)

Biyo Tabanlı Ekonomiye Geçiş Sebeplerimiz Neler?

İnsanlar ve tüm canlılar ekosistemlerin birer parçasıdır. İnsanlar olarak hayatımızı devam ettirebilmemiz ve refah içinde yaşayabilmemiz, ekosistemlerin bize sağladığı birtakım hizmetlere ve ekosistemlerin barındırdığı organizmalar, toprak, su ve besin gibi bileşenlerin devamlılığına bağlıdır. Ekosistem hizmetleri diye adlandırdığımız bu yapı, hem çevrenin hem de insanlar dahil tüm canlıların sürdürülebilir olması adına gereklidir.

İklim krizleri ve fosil yakıtlara dayalı enerji sistem kullanımının yarattığı sorunlar, ekonomik sistemlerin yenilenebilir kaynaklara ve enerji sistemlerine dayalı olması şartını gün geçtikçe daha da hissettiriyor. Küresel beslenme şartlarının sağlanması, tarımın tahmin

Gülin YÜCEL

Brika Sürdürülebilirlik
guling@brikasurdurulebilirlik.com

edilebilir koşullarda verimli bir şekilde yapılabilmesine ve olağanüstü doğal afetlerle baş edebilmemize bağlıdır. 820 milyon insanın açlık sınırı altında yaşadığı dünyamızda, artan iklim belirsizlikleri ile azalan tarımsal verimlilik ile fosil yakıtlara bağlı enerji sistemlerinin gıda fiyatları ile doğru orantılı olarak seyretmesi önemli bir problemdir. Diğer tarafta doğadan aldığımız yeraltı ve yerüstü kaynaklarımız hızla tükeniyor.

Mevcut ekonomik düzenin üzerinde durduğu birçok metalin yeraltı stokları 20-30 sene içerisinde bitme tehdidi altında. Ötesinde, yenilenebilir enerji çözümleri için gerekli metaller, örneğin güneş panellerinde kullanılan indiyum, antimon ve kurşun gibi metallerin stoklarının mevcut kullanım hızları nedeniyle 2035 öncesinde biteceği öngörülmüyor.

Kaynakların hızla azalması yönünde birçok farklı krizi öngörebiliriz. Ekosistem hizmetlerinin düzenli verilememesi sadece ekonomik düzeni değil, tüm canlı nüfusunun hayatını tehdit ediyor.

Metallerin tükenmesi etrafında kalırsak, sadece ekonomik ve politik düzlemde baksak bile bu problemlerin farkına varabiliriz. Temel endüstrilerin dayandığı birçok metal, örneğin %60'ı otomotiv sektörü tarafından kullanılan

kurşum, 2030'lar sonrası tükenecektir. Bu da bize 2030'lar sonrası dönemde, şu anda bile talep ve sağlanabilirlik arasındaki açığın hızla açılmaya devam edeceğini gösteriyor.

Biyolojik ve teknik malzemeleri sonsuz süre hayat döngüsünde tutmak; yeni yöntem ve teknolojiler ile biyo tabanlı yeni malzemeler yaratmak, gidilmesi gereken yön olarak öne çıkıyor.

Bu noktada biyoekonomi, çevreye duyarlı büyüme yolunda önemli bir fırsat getiriyor; biyoekonomi ve döngüsel ekonominin yolları sürdürülebilirlik noktasında kesişiyor.

Biyoekonomi ve Döngüsel Ekonomi Birlikteliği

İlerlemeden önce, döngüsel ekonomi prensiplerini hatırlamakta fayda var.

Döngüsel ekonomi bir endüstri ekonomisi tanımıdır. Hedefin, her şeyin yeniden hayata kazandırılabilir olduğu (*restorative*), yenilenebilir enerjiye dayanan (*renewable*), toksik kimyasalların takip edildiği, azaltıldığı ve sonunda ortadan kalktığı (*toxic elimination*), “dikkatli tasarım” felsefesi ile atıkların yok olduğu (*careful design*), ürün ve hizmetlerin “tüketici” yerine “kullanıcı” bakış açısı ile sunulduğu (*user orientation*) bir düzendir.

Malzeme bağımlılığını ve atığı ortadan kaldıran uzun yaşam ömrüne sahip yeni teknoloji ve süreçler yaratmak ile ilgilidir. Ve ekonomik olarak burada hem devletler hem de özel sektör için oldukça iyi iş vakaları yaratmaktadır.

Biyoteknoloji döngüsel ekonomi için ne sağlar? Öncelikle iş modeli bazında döngüsel tedarik ve kaynak geri kazanma başlıklarında destek verecektir. Biraz açmak ve örneklemek gerekirse, beş farklı alanda bu katkıyı görebiliriz:

Sağlık, Gıda ve Tarımda Biyoekonomi ve Sürdürülebilirlik

Gebze Teknik Üniversitesi (GTÜ) Biyoteknoloji Enstitüsü, üçüncüsünü düzenlediği Biyoteknoloji Vizyon Zirvesi'nde bu sene, Gebze Teknik Eğitim ve Araştırma Vakfı ile ortaklaşa yürüttükleri Doğu Marmara Kalkınma Ajansı (MARKA) destekli Özgün Biyoekonomi Kaynakları Mükemmeliyet Merkezi (ÖBEK) projesi çerçevesinde “Sağlık, Gıda ve Tarımda Biyoekonomi ve Sürdürülebilirlik” temasına yer verdi. Biyoteknoloji Enstitüsü çalışmaları ile sağlık, bitki, endüstri, sentetik ve sistem biyoteknolojisi alanlarında eğitim ve araştırmalarını sürdüren Gebze Teknik Üniversitesi'nin Rektörü Prof. Dr. Muhammed Hasan Aslan açılışını yaptığı zirvede çalışmalarını şöyle özetledi: “TC Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın vizyonu olan, biyoteknoloji alanında teknolojik bilgi düzeyini ve katma değerli üretimi artırarak dünyanın önde gelen ülkeleri arasında yer almak doğrultusunda, biyoteknoloji alanında Ar-Ge ve yenilik ekosistemi kapasitesini geliştirerek ülkemizi teknoloji

geliştirebilen, yenilikçi, katma değeri yüksek ve küresel rekabete uygun ürünler üretebilen çekim merkezi haline getirmek yolunda çalışıyoruz. Enstitümüzde, bu strateji ve eylem planında belirtilen Sağlık Biyoteknolojisi, Tarımsal Biyoteknoloji ve Endüstriyel Biyoteknoloji stratejik alanlarında beklentileri karşılayacak şekilde çalışmalar yapmaktayız.” GTÜ Biyoteknoloji Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Işıl Kurnaz ise, “Toplumun ve sanayinin ihtiyacı olan konularda işbirlikleri yaparak akılcı çözümler üretmeyi ve ülkemize katma değerli ürünler kazandırma konusunda birlikte çalışmayı hedeflediklerini” belirtti. Bu bağlamda özel sektör ve dernekler ile işbirliklikleri olduğuna değinen Kurnaz, biyoteknolojinin değer odaklı gelişimi için farklı platformlarda yer aldıklarını, sağlık ve gıda alanındaki çeşitli firmalarla da 2244 Sanayi Doktora Programı hazırlıklarının devam ettiğini paylaştı.

Yenilenebilir Girdilerin Kullanımını Artırmak

Saf malzeme kullanımlarını petrol tabanlıdan biyo tabanlıya dönüştürmek; yenilenebilir hammadde kullanan biyo tabanlı süreçler ile daha iyi hayat döngü analizleri sağlayarak mevcut petrol tabanlı monomerlerin yenilenebilir hammadde ile dönüştürülmesine destek verecektir. Örnek: Genomatica -1,4-butanediol (BDO); biyo-caprolactam - %100 biyo naylon (halı ve çamaşır için), biyo tabanlı butylene glycol (Brontide BG, kozmetik için)

Yeni ve Daha İyi Malzemeler Sunmak

Daha ince, hafif malzemeler tasarımı ve teknolojisinde destek verecek daha az malzeme kullanımı, daha az atık oluşumunu destekleyecektir. Biyo tabanlı malzemeler (kimyasal ve monomerler) kullanılmasını ve aynı zamanda daha az enerji kullanan ve atık üreten malzemelere odaklanmayı sağ-

layacaktır. (Örnekler: DuPont -Avanti-um; DuPont- PTT; Natureworks -PLA & Novamont polimer işbirliklikleri)

Daha İyi Hayat Döngüsü Tasarımları Sağlamak

Doğru tasarım, daha iyi ürün kullanım ömrü için şarttır. Ürün tasarımcılarının biyoteknoloji geliştirme süreçlerinin içerisine alınması, tüm süreçte zamanlı ve doğru bilgilendirilmesi önemlidir. Biyomimetik (doğayı taklit etme), tasarım prensiplerinin içerisine girmeli, biyoteknoloji bakış açısının odağında bulunmalıdır.

Kompost (Gübreleme)

Atıkların yok edilmesinde biyoçözülme özelliği öncelikli olmamalı, malzemeyi hayat döngüsünde tutabilmek ve daha uzun süre değer katmasını sağlamak için kompost (gübrelenebilir) malzeme özellikleri öne çıkarılmalıdır.

Kompost edilebilir yeni ürün alternatifleri (örneğin plastik poşet alternatifleri) geliştirilmeli, yeni enzimlerden zor ürün-kullanım-ömrü vakalarının iyileştirilmesinde faydalanılmalıdır. (Örneğin, Polyester/PET'lerin yeni enzim ve mikroorganizmalar ile çözülmesi.)

Daha İyi Tekrar Kullanım ve İleri Dönüşüm (Upcycling)

Biyoteknolojiye, atık malzemelerin

Döngüsel ekonomi, her şeyin yeniden hayata kazandırılabilir olduğu, yenilenebilir enerjiye dayanan, toksik kimyasalların takip edildiği, azaltıldığı ve sonunda ortadan kalktığı, “dikkatli tasarım” felsefesi ile atıkların yok olduğu, ürün ve hizmetlerin “tüketici” yerine “kullanıcı” bakış açısı ile sunulduğu bir düzendir.

tekrar malzeme akışlarına kazandırılması, atıklardan faydalı ürün ve hammaddeye dönüşüm ve atığın düşük maliyetli hammaddeye dönüştürülmesi alanlarında ihtiyaç vardır. Bugüne kadar bu alandaki örneklerin belediye atık sistemlerinde olduğunu görüyoruz. Ancak yine kompostta ol-

duğu gibi amaç, atıktan öncelikle değer yaratmak, en son çare olarak enerjiye dönüştürmek veya güvenli olarak doğaya döndürmek olmalıdır. Atık önemli bir değerdir ve sistematik olarak farklı değerler yaratma yöntemleri çalışılmalıdır.

Bu alanda ülkemizden çıkan bir örneğe dikkat çekmek gerekir. **Biolive**, coğrafyamızda bulunan değerli bir atık olan zeytin çekirdeğinden biyoplastik hammaddesi üretiyor.

(www.biolivearge.com)

Özetle biyo-tabanlı ekonomi ve bunu oluşturan biyoteknoloji, sürdürülebilirlik için önemlidir. Mevcut problemlerimizin birçoğunun çaresini henüz bilmiyoruz. Ancak kaynaklarımızın artık tükendiğini ve daha fazlasının kalmadığını biliyoruz.

Bu noktada bilim ve araştırma üretmek için farklı paydaşların birlikte çalışmasına, doğadan esinlenerek düşüncelerine ve tasarımları gözden geçirmelerine ihtiyacımız bulunuyor.

Greta'dan Sonra İklim Eyleminin Geleceği!

Sanayi dönemi öncesine göre şimdiden 1 derece ısınan dünyamız, tüm bilim insanları tarafından tehlikeli limit kabul edilen 1,5 derece seviyesine doğru hızla ilerliyor. Yediden yetmişe herkes, içerisinde bulunduğumuz iklim krizine karşı eylem talebiyle sokaklara çıkarken BM Genel Sekreteri'nin davetiyle New York'taki İklim Eylemi Zirvesi'ne katılan devletler bir kez daha sınıfta kalmış görünüyor. Greta Thunberg ve arkadaşları ise milyonlarca insanı iklim eylemi talep etmek için sokağa çıkarmayı başarmış durumda. Kısacası liderler ayak sürürken, gençler ve küresel kamuoyu liderliği ve sorumluluğu çok daha net biçimde üstleniyor. İklim eyleminin geleceğini, kısa vadeli "ulusal" çıkarılardan ve başlarını soktukları kumdan çıkaramayan politik liderler değil, geleceğin sahipleri belirleyecek gibi...

 Bulut BAGATIR

Dünyanın geleceğine dair yoksulluk, açlık, eşitsizlik, sağlık gibi birçok temel sorun var. İklim değişikliği veya daha doğru bir tanım ile **iklim krizi** tüm bu sorunları derinleştiriyor, işin içinden çıkılmaz bir hale sokuyor. İklim krizi üzerine farklı alanlarda yapılan tüm bilimsel çalışmaların ise ortak bir sonucu var: Dünya hızla harekete geçmeli, geçmezse sonuçlarını halihazırda yaşamaya başladığımız iklim krizinin etkileri yıkıcı olacak.

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Antonio Guterres geçtiğimiz ay, çoğu politikacının aksine, bilimin çağrısına dayanarak tüm dünya liderlerini, somut eylemler ile gelmelerini şart koşarak, BM İklim Eylemi Zirvesi'ne katılmaya davet etti. "Yoksulluğu yok etme, kaliteli eğitim, iklim eylemi ve kapsayıcılık için çok taraflı çabaları teşvik etme" temasıyla 17-27 Eylül tarihleri arasında New York'ta 74. BM Genel Kurulu kapsamında düzenlenen İklim Eylemi Zirvesi, devletler bağlamında, kısaca söylemek gerekirse hayal kırıklığı yarattı. Katılımcı devletlerden gelen açıklamalar ve taahhütler, beklentilerin çok altında kaldı. Birazdan okuyacağımız sayfalarda daha net bilgilere ulaşacaksınız

ancak şunun hızlıca söylenmesi gerektiğini düşünüyoruz: Özellikle finans kuruluşlarının yaptığı açıklamalar ve verilen taahhütler geleceğe dair umudum biraz olsun korunmasına yardımcı oldu. Bir anlamda iklim krizinin yaratıcıları aynı krize dur demek adına kolları sıvadı.

Zirve öncesinde Guterres, toplantıya gelecek liderlerden, gelecek yıl 2030 için seragazi emisyonlarını azaltmak ve 2050 yılına kadar net sıfır emisyonla ulaşmak için planlarını duyurmaya hazır olmalarını talep etmişti. Zirve'nin başlamasından yaklaşık 10 gün önce *The Nation*'ın internet sitesinde yer alan söyleşisinde ise, "Hükümetler her zaman, er ya da geç, halkın görüşünü önemser. İnsanlar doğruyu söylemeye devam etmeli ve -özellikle demokratik-siyasi düzenlerin bunu sağlayacağına güvenmeliyiz" açıklamasında bulunmuştu. Bu sözler Guterres'in devletlere ve Zirve'den hemen önce gerçekleşecek olan **Küresel İklim Grevi**'ne olan güvenini yansıtyordu. Her ne kadar devletler o güveni boşa çıkarsa da Küresel İklim Grevi'ne katılan milyonlarca genç ve yetişkin, "İklim için şimdi harekete geç" sloganı ile tüm dünyada seslerini duyurdu.

Greta Thunberg: "Beğenin ya da Beğenmeyin, Dünya Değişmek İstiyor!"

Zirvenin açılışında yaptığı konuşma ile dünya gündemine oturan Greta Thunberg ülke liderlerinin yeteri kadar çalışmadıklarını belirtirken, tek düşüncelerinin para ve ekonomik büyüme olduğunu söyledi. Thunberg konuşmasını şöyle sürdürdü: "Bu tamamen yanlış. Burada dikiliyor olmamam lazım. Okyanusun diğer tarafında, okulmda olmam gerekiyor. Ancak hepimiz benden umut bekliyorsunuz? Hangi cüretle! Hayallerimi ve çocukluğumu boş laflarınızla çaldınız. Ama ben şanslı olanlardım. İnsanlar acı çekiyor. İnsanlar ölüyor. Bütün ekosistem çöküyor. Kitlese bir yok oluşun başlangıcındayız. Sizin tek konuştuğunuz şey ise para ve ekonomik büyümenin sonsuza kadar devam edeceğine dair bir peri masalı. Hangi yüzle! 30 yıldan uzun bir süredir bilim olabildiğince net. Siz nasıl bunu görmezlikten gelebilir, politikalar ve çözümlere dair görünürde hiçbir şey olmamasına rağmen yeteri kadar çalıştığınızı söyleyebilirsiniz? Bizi 'duyduğunuz'u ve aciliyetin farkında olduğunuzu söylüyorsunuz. Ancak ne kadar sinirli ve üzgün olsam da buna inanmayı reddediyorum. Çünkü içinde bulunduğumuz durumu tam anlamıyla anlıyorsanız ve hâlâ çuvallıyorsanız, bu sizi kötü biri yapar. Ve ben buna inanmayı reddediyorum!"

"Evimiz Yanıyor"

Bir yıl önce İsveç parlamentosu önünde tek başına başladığı okul grevi, milyonlarca gencin küresel eylemine dönüşen 16 yaşındaki Greta Thunberg, tüm dünyada tanınan ve üzerine konuşulan bir isim haline geldi. Guterres, *The Nation*'da genç iklim aktivistlerinin hükümetler üzerinde Paris

Anlaşması'nın küresel ısınmayı 2 dereceyle, tercihen 1,5 derece ile sınırlandırmak adına uyguladığı baskın, sivil toplumdaki "mükemmel bir liderlik" örneği olduğunu söylüyordu.

Gençlerin liderlik ettiği tarihteki en büyük gençlik eylemlerinden biri olarak tanımlanan Küresel İklim Grevi, Zirve'den bir hafta önce, 20 Eylül'de düzenlendi. Dünyanın farklı yerlerindeki 163 şehirde 5.800 iklim grevi gerçekleştirildi. Fridays For Future (Gelecek İçin Cumalar) hareketi kapsamında her cuma okulu kıran öğrenciler iklim krizi adına farkındalık yaratmayı amaçlarken, temelde hükümetlere ve şirketlere bu krizi durdurmak adına harekete geçmeleri çağrısında bulunuyor. Bu çağrı ise bu kez sadece çocuklardan gelmedi. Yetişkinler de çocukların davetiyle ve çocuklarla birlikte hep bir ağızdan "Evimiz Yanıyor" şeklinde liderlere haykırdı.

Türkiye'de de İstanbul, Bursa, Çanakkale, Eskişehir, Ayvalık, İzmir, Bodrum ve Antalya gibi birçok yerde hem genç hem de yetişkinler iklim grevlerine katıldı. 350.org'un açıklamasına göre greve katılanların sayısı 10 bini buldu. En kalabalık katılım ise İstanbul'da oldu. 3.500 kişinin katıldığı söylenen İstanbul'daki iklim grevi yaklaşık beş ay önce başlayan, birçok sivil toplum örgütünü barındıran ve iklim krizine farkındalık yaratmayı amaçlayan Sıfır Gelecek kampanyası kapsamında gerçekleşti. Kadıköy İskele'den Yoğurtçu Parkı'na doğru devam eden yürüyüşe "Güneş, rüzgar bize yeter", "Ne istiyoruz? İklim adaleti. Ne zaman istiyoruz? Şimdi" ve "Bilimin arkasında birleş" sloganları eşlik etti. Bu ve devam edecek grevlerin, Türkiye'nin Paris Anlaşması'nı imzalaması ve uygulaması yönünde bir baskı oluşturması bekleniyor.

Sendikalar İklim Grevinde

Sendikaların, özellikle Türkiye'dekilerin bu zamana kadar iklim krizine karşı seslerini yükselttiklerini söylemek pek kolay değil. Ancak iklim krizinin birincil nedenlerinden olan fosil yakıtların

Türkiye, Rusya'nın Paris Anlaşması ile ilgili açıklamasının ardından G20 ülkeleri arasında anlaşmayı parlamento onayından geçirmeyen tek ülke olarak kaldı.

terk edilmesi ve yerine yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması argümanını, **Adil Geçiş** kavramı ile birlikte giderek daha güler bir şekilde tüm dünyada seslendiriliyor. Tam da iklim krizine karşı eyleme geçilmesi talebinin her kesimden geldiği bir zamanda hem dünyadan hem de Türkiye'den sendikalar da ardı ardına açıklamalar yaptı.

130 ülkeden inşaat, yapı materyalleri, ağaç işleri ve ormancılık sektörlerinde örgütlü 334 sendikaya üye 12 milyon işçiyi temsil eden küresel sendika örgütlenmesi BWI, "Gençlerin bütünü bu çabalarını takdir ediyor ve eylem ve mücadelelerinde onlara tam destek veriyoruz. 20-27 Eylül haftasında da BWI ve üyeleri harekete geçerek gençlerin iklim krizine karşı verdikleri mücadeleyi duyurmak adına dünya genelinde planladıkları eylem ve etkinliklere katılacaklardır" dedi. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun Genel Sekreteri Sharan Burrow ise Güney Afrika'dan Almanya'ya, Türkiye'den Mozambik'e kadar 200 milyon üyenin öğrencilerle omuz omuza greve katılacağını belirtti.

Türkiye'den de Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK), DİSK'e bağlı Birleşik Metal İşçileri Sendikası (Birleşik Metal-İş) ve TÜRK-İŞ'e bağlı Tez Koop-İş, Maden-İş, Yol- İş gibi birçok işçi örgütü eylem destek verdi.

Küresel İklim Grevi'ne katılan ülke sayısı 156 olarak açıklanırken, greve

çıkan sendika sayısı 73 oldu. Greve destek veren sivil toplum kuruluşu sayısı dünyada 820'yi bulurken, içerisinde EKOIQ ve İklim Haber'in de bulunduğu 6323 internet sitesi de "Covering Climate Now" etiketi altında haber paylaşımı yaptı. Uluslararası saygın yayımlar da eylemi manşet haberleriyle duyurdu.

Türkiye Paris Anlaşması'nı Hâlâ Onaylamadı

Bahsettiğimiz gibi Zirve'de devletlerden beklenen taahhütler ve planlar gelmedi. Zirve kapsamında üst düzeydeki en önemli adım ise Rusya'dan geldi. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in sözcüsi, ülkenin iklim katkılarını listelemeye başlamadan önce Zirve'de yaptığı konuşmada, "Rusya Federasyonu, Paris Anlaşması'nı kabul etti ve bu uluslararası aracın tam katılımcısı oldu. Ülkemiz, 1990 yılına kıyasla seragazi emisyonlarını azaltmada lider bir rol oynuyor. Bu dönemdeki toplam emisyonlarımız neredeyse yarı yarıya azaldı" dedi. Ancak uzmanlar, Rusya'nın emisyon azaltım hedef ve taahhütlerinin son derece yetersiz olduğunu belirtiyorlar. Greenpeace'ten Vasily Yablokov bu ifadelerin arka planında farklı bir gerçeklik olduğunu ve Rusya'nın emisyonlarını azaltmak için gerçek, görünür önlemler alması gerektiğini vurguluyor ve ekliyor: "Hesaplamalar yapılıyor, ortaya rakamlar konuluyor ancak düşük karbonlu bir

ekonomi geliştirmek için gerçek bir eylem yok". Bu nedenle, Rusya'nın onayının sadece prosedür olarak önem taşıdığı ifade ediliyor. Bu açıklamanın Türkiye açısından da bir önemi bulunuyor. Şöyle ki, Türkiye G20 ülkeleri arasında Paris Anlaşması'nı parlamento onayından geçirmeyen tek ülke olarak kaldı.

Hazır konu Türkiye'ye gelmişken Türkiye'nin bir başka iklim zirvesinde daha, Paris Anlaşması konusunda olumlu herhangi bir açıklamada bulunmadığının altını çizelim. Zirve sırasında, Fransa ve Almanya'nın, BM ve Dünya Bankası ile birlikte Türkiye'ye Paris Anlaşması'nı meclisinden geçirmesi için özel bir "finans paketi" teklif etmesine dair çıkan haberler, Türkiye'nin anlaşmayı onaylayacağı beklentisini yaratmıştı. Özellikle Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Zirve'deki "Live, Work ve Move Green" oturumunda yapacağı konuşma sırasında böyle bir müjde verebileceği tahmin edildi ancak bu gerçekleşmedi. Erdoğan konuşmasında Sıfır Atık projesine değinirken, millet bahçelerinin sayısını artıracaklarından, yeni metro hatları ile seragazi emisyonlarını azaltmayı hedeflediklerinden bahsetti. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın çevre ve iklim konularındaki konuşmasını değerlendiren 350.org Türkiye Kampanyalar Sorumlusu Efe Baysal, Türkiye'nin BM İklim Zirvesi'nde ileriye dönük bir taahhüt vermekten kaçınmasının ne günümüzün ne de geleceğimizin gerçekleriyle örtüştiğini belirtti: "Şayet Türkiye iklim liderliğine oynamak istiyorsa, bir an önce Paris İklim Anlaşması'nı meclisten geçirmeli ve son derece yetersiz durumda olan Niyet Edilen Ulusal Katkı Beyanı'nı güncellemelidir."

Zirveden Çıkan Diğer Sonuçlar

Zirve sonu itibarıyla resmi olarak 66 ülke sıfır emisyon hedefi üzerine çalışıyor. 59 ülke ise iklim planlarını kesin olarak 2020 sonuna kadar açıklayacak. Bu listede Hindistan ve Çin ile AB

SAMOA Pathway Deklarasyonu Açıklandı

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun (UNGA) son günü olan 27 Eylül'de, Küçük Ada Devletlerinin (SIDS) önceliklerini saptamayı amaçlayan üst düzey bir toplantı gerçekleşti. SAMOA Pathway (SIDS Accelerated Modalities of Action) olarak bilinen uluslararası çerçeve ve eylem planı, 2014 yılında Samoa adalarında düzenlenen 3. Küçük Ada Devletleri Uluslararası Konferansı'nda belirlenmişti. UNGA kapsamındaki bu toplantıda ise bu konudaki gelişmeler ve ilerlemeler ele alındı ve bir Üst Düzey

Politik Deklarasyon açıklandı. Çok taraflı paydaş diyalogları kapsamında yürütülen toplantı sonucunda ortaya çıkan deklarasyon, En Az Gelişmiş Ülkeler arasında yer alan Küçük Ada Devletleri'nin karşı karşıya olduğu sorunları şu şekilde sıralıyor: Yoksulluk, işsizlik, eşitsizlik ve dışlama; bulaşıcı ve bulaşıcı olmayan hastalıklar; çok taraflı ticaret sistemine erişim; sürdürülebilir kalkınma için düşük maliyetli finansmana erişim; nakde ve para aktarımına erişimdeki engeller.

de bulunuyor. Küresel emisyonların %26'sından sorumlu 14 ülkeden ise 2020 iklim planına dair somut bir adım gelmedi. Bu ülkeler arasında, hiç de şaşırtıcı olmayan bir şekilde, Türkiye de bulunuyor.

İklim eylem planının dışında da ülkeler özellikle kömür ve yenilenebilir enerji konusunda önemli kabul edilebilecek duyurular yaptılar:

- Bu önemli duyurulardan biri Yunanistan'dan geldi. Yunanistan, 2028 yılı itibarıyla ülkedeki tüm linyit kömürü santrallerini kapatacağını açıkladı. Ülkedeki mevcut toplam kurulu gücün yaklaşık dörtte birini linyit santralleri oluşturuyor.

- Hindistan ise 450 GW'lık güneş enerjisi santrali kuracağını ilan etti.

- Almanya, daha önce açıkladığı 2038'e kadar kömürlü termik santralleri kapatma planını yineledi ve Kömür Sonrası Enerji Küresel İttifakı'na katıldığını açıkladı. Böylelikle ittifakın üye

sayısı 91'e ulaştı.

İklim eyleminin finansmanı için kritik öneme sahip **Yeşil İklim Fonu (GCF)** hakkında da önemli duyurular yapıldı:

- Fona, sekiz ülke toplamda 1,5 milyar dolar daha kaynak aktaracağını açıkladı. GCF'in toplam bütçesi 7,4 milyar dolar seviyesine çıktı.

- Fransa, katkısını ikiye katlayacağını açıkladı. 1,54 milyar euro katkının %80'i hibe halinde, geri kalanı kredi şeklinde olacak.

- Birleşik Krallık yaptığı kalkınma desteklerinden iklim eylemine vereceği katkıyı iki katına çıkardığını, iklim değişikliği ile mücadele için Ar-Ge bütçesini ise 1 milyar dolara çıkardığını açıkladı.

Özel Sektör Devrede

İklim değişikliği ve sürdürülebilirlik konusundaki en önemli unsurlardan biri hiç kuşkusuz finansman kuruluşları. Özel sektör üzerinde, verdikleri

krediler ve finansman olanaklarıyla büyük etkisi olan, 35 trilyon dolar değere sahip 100 banka, Zirve kapsamında 1,5 dereceye uyumlu iklim hedefi koyduğunu açıkladı. Aynı şekilde 2,4 trilyon doları yöneten 87 varlık şirketi de 1,5 derece uyumlu iş planlarını hayata geçireceğini duyurdu. Bu şirketler, 27 ülkede bulunan ana merkezleri ile 28 farklı sektörden 4,2 milyon çalışmanı temsil ediyor. We Mean Business Koalisyonu'nun CEO'su Nigel Topping, öncü konumdaki bu 87 şirketi, diğer özel sektörlerin de takip edeceğini, çünkü şirketlerin, karbonsuzlaşmanın rekabette kendilerine avantaj sağlayacağını bildiklerini ifade ediyor.

İngiltere Merkez Bankası da, iklim risklerini iş dünyasında ve ülkeler arasındaki yatırımlarda fiyatlandırmaya başlayacağını açıkladı. Bankanın Başkanı Mark Carney Zirve'den yaklaşık iki hafta sonra yaptığı açıklamada sıfır karbon emisyonu ilkesi doğrultusunda ilerlemeyen sektör ve şirketlerin, yatırımcılar tarafından cezalandırılacağı ve bu şirketlerin iflas edebilecekleri konusunda uyarıda bulundu.

İklim eylemine dünyayı dört bir yarımdan 2500'den fazla şirket resmi olarak destek verdi ve çalışanlarını eyleme katılmaya teşvik etti. Aralarında Bill ve Melinda Gates Vakfı'nın da bulunduğu birçok şirket ve özel sektör kuruluşu da, iklim değişikliğine karşı mücadeleye milyonlarca dolar bağış yaparak katkıda bulunacaklarını açıkladılar.

Türkiye özel sektöründen önemli bir açıklama da Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği'nden (TÜSİAD) geldi. "İklim değişikliği ile mücadele için acil eylem zamanı" çağrısı yapan TÜSİAD, açıklamasında, "Hem küresel ölçekte hem de ülkemizde iklim değişikliğinin etkileri giderek derinleşiyor. İklim değişikliği ile mücadele amacıyla toplumun tüm kesimlerinde giderek artan duyarlılık, kurumların ve devletlerin etkili bir politika oluşturmasına ve yol haritasını kararlı bir şekilde uygulamaya ivme kazandırıyor" denildi.

Zirvenin kapanış toplantısında "Bu ya-

rı kazanabiliriz" diyen BM Genel Sekreteri Guterres, "Bu Zirve'de önemli ilerleme kaydedildi ancak gidecek daha çok yolumuz var. Ülkelerin ve şirketlerin daha fazla iklim eylemi yapması gerekiyor. Ülkelere daha önce söylediğimi yineliyorum: 2020 sonrasında hiçbir yeni kömür santral yapılmamalı" açıklamasında bulundu. Her ne kadar Guterres zirvede önemli ilerleme kaydedildiğini söylese de daha önemli kararların alınması, devletlerin iyiden iyiye sorumluluk almaya başlaması bekleniyordu. Özel sektörden ve bankalardan zamanında gelen açıklamalar ise umudumuzu korumamızı sağlayan, bir başka deyişle biraz olsun nefes aldırın açıklamalar oldu. We Mean Business Koalisyonu'nun CEO'su Nigel Topping, küresel ısınmayı 1,5 derece ile sınırlandırma taahhüdünde bulunan şirketlerin, iklim çözümlerine yönelik daha fazla yatırımın önünü açmak için gerekli olan etkili iklim politikalarının geliştirilmesinde hükümetleri destekle-

Greta, Türkiye Dahil 5 Ülkeyi BM'ye Şikayet Etti

Greta Thunberg ve yaşları sekiz ila 17 arasında değişen, 12 ülkeden 15 genç, "Almanya, Fransa, Brezilya, Arjantin ve Türkiye'nin iklim değişikliğine karşı yeterli ve zamanında önlemler almayarak çocuk haklarını ihlal etmekte" suçladı. Şikayet dilekçesi, 2014'te yürürlüğe giren ve çocukların haklarının ihlal edildiklerini düşündükleri durumlarda, Çocuk Hakları Komitesi'ne şikayette bulunabilmelerine izin veren "isteğe bağlı protokol" uyarınca yapıldı. Komitenin şikayetteki suçlamaları araştırıp, söz konusu ülkelere sorunun nasıl düzeltilebileceği konusunda tavsiyeler vermesi öngörülüyor. 16 genç müştekiye, Hausfeld LLP adlı avukatlık şirketi ve Earthjustice adlı çevreci bir hukuk grubu destek verdi. Avukat Michael Hausfeld, komitenin tavsiyelerinin yasal açıdan bağlayıcı olmamakla birlikte, isteğe bağlı protokolü kabul eden 44 ülkenin bu tavsiyelere uymayı taahhüt ettiğini söyledi.

meye hazır olduklarını söylüyor ve iklim krizi ile mücadelede liderliği iş dünyasının üstlenmesi gerektiğini belirtiyor. IPCC 1,5 Derece Özel Raporu'na göre seragazi emisyonları mevcut şekilde devam ederse, küresel ısınma 2030 ile 2052 yılları arasında 1,5 derece sınıırı geçecek. Bu da, bir kez daha hatırlatmak gerekirse, yalnızca 11 senemiz kaldığı anlamına geliyor. Artık harekete geçmemiz gerekiyor. Devletler bu sorumluluğu üstlenmek istemiyor gibi gözüküyor. Özel sektör önemli adımlar attı ancak yeterli mi? Greta ve arkadaşlarının eylemleri nereye varacak? Tüm bu soruların cevabı için biraz daha zamana ihtiyacımız var gibi. Ancak ne yazık ki bugün en az sahip olduğumuz şey zaman...

“Greta Thunberg Son Zamanlarda Başımıza Gelen En Güzel Şey!”

Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi (IPM) İklim Değişikliği Çalışmaları Koordinatörü ve Halk Sağlığı Uzmanı Dr. Ümit Şahin, BM İklim Eylemi Zirvesi’nde Paris Anlaşması’ndaki hedeflerin radikal bir şekilde iyileştirileceğine dair tek bir söz edilmediğini belirtirken Greta Thunberg’in söylediklerini beğenmeyenlerin iklim krizinin sorumluluğunu almaktan kaçmak için ne yapacaklarını şaşırınlar olduğunu ifade ediyor.

Genel olarak BM İklim Eylemi Zirvesi’ni nasıl değerlendirirsiniz? Zirvede Yunanistan ve Macaristan’ın linyit yakıtlı kömürlü termik santrallara veda edeceğine dair açıklamalar gibi görece önemli taahhütler verildi. İklim eylemi açısından bu taahhütler ne derece işlevsel?

BM İklim Eylemi Zirvesi’nde öncekilerden daha akılda kalıcı bir başarı elde edilemedi. Yine tedrici iyileştirmelerle avunmak zorunda kaldık ve bol miktarda laf üretildi ama Paris Anlaşması’ndaki hedeflerin radikal bir şekilde iyileştirileceğine dair tek bir söz duyamadık. Bence zirvenin tek yıldızı Greta Thunberg’di. Onun yaklaşımını görmezden gelen bir anlayışın iklim krizine çözüm üretebileceğine emin değilim.

Tabii dünyada kömürden çıkışın yayılması son derece önemli. Ancak yeni açıklamalarla Avrupa’da bile elektrik üretiminde kömürü bir kaynak olarak kullanmayı bırakacağını söyleyen ülkelerin kömür kapasitesi toplamın yarısına ulaşamadı henüz. Bunun iki nedeni var: Birincisi Türkiye, Balkan ülkeleri ve Polonya’yı kapsayan kömür kuşağı adım atıyor. İkincisi Almanya oyalama yapmaktan vazgeçmiyor. Almanya’nın 2038 hedefi son derece geç. Bilindiği gibi 2050’de net sıfır hedefine göre bütün dünyanın en

geç 2040’ta kömürden çıkması gerektiği hesaplanıyor. Bu en erken ve en fazla sanayileşmiş İngiltere, Almanya, ABD, Japonya gibi büyük ekonomilerin önümüzdeki birkaç yılda, 2030’u bile beklemeden kömürden tamamen vazgeçmelerini gerektirir. Türkiye’nin de aralarında olduğu, halihazırda kömürün payının yüksek olduğu daha az gelişmiş ülkelerin de yeni kömürlü santral planlarını tamamen terk etmeleri ve mevcutları en geç 2030-2040 arasında kapatacak bir plan hazırlayıp açıklamaları gerekiyor. Bundan aşağısı emisyon eğrisi üzerinde etkili olmaz.

Zirveden önce Rusya’nın ve Türkiye’nin Paris Anlaşması’nı meclislerinden geçirebileceklerine dair haberler yayımlandı. Rusya’nın açıklamasıyla başlayalım derseniz. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin’in sözcüsü, zirvede yaptığı konuşmada, Rusya’nın Paris Anlaşması’nı kabul ettiğini ve bu uluslararası aracı tam katılımcısı olduğunu açıkladı. Ancak yine de Rusya’nın hedeflerinin kritik derecede yetersiz olduğu belirtiliyor... Bu konuda görüşlerinizi alabilir miyiz?

Rusya fosil yakıt üreticisi bir ülke. Dünyadaki petrol ve gaz üretiminde %14 gibi ciddi bir paya sahip. Arktik’te buzulların erimesinden yararlanarak

yeni fosil yakıt aramaları yapıyor. Ayrıca dünyanın en zengin ikinci kömür rezervlerine sahip ve fosil yakıt ihracı da Rusya’nın dış ticaretindeki en büyük kalemler. Dolayısıyla Rusya’nın iklim değişikliğiyle mücadeledeki rolü ancak Suudi Arabistan, Avustralya gibi ülkelerle karşılaştırılabilir. Bu nedenle Kyoto’da olduğu gibi Paris’te de Rusya bilerek en geç kalan, en az adım atan, en gönülsüz büyük ülke rolünü oynuyor. Müzakerelerdeki tutumu da top çevirmekten ibaret. Ancak Rusya Sovyetler Birliği’nin çözülmesinden sonra kapanan sanayi tesisleri nedeniyle emisyonları en çok düşen ülkelerden biri olduğu için bu “1990 sonrası kendiliğinden azaltımın” ekmeğini yemeye devam edecektir. Şu anki Paris hedefleri ise son derece yetersiz ve 2030’da toplam emisyonları 3 milyar tonu bulabilir. Oysa Rusya güncel karbon emisyonlarında dünya dördüncüsü ve tarihsel sorumluluk açısından da dünya üçüncüsü. Dolayısıyla Putin’in yaptığı diplomatik danstan ibaret.

Türkiye ile devam edelim. Bir önceki soruda da belirttiğimiz gibi Türkiye’nin Paris Anlaşması’nı özel bir finans paketi karşılığında meclisinden geçireceği konuşuldu. Ancak bu gerçekleşmedi. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın konuşması da birçok açı-

dan hayal kırıklığı yarattı. Erdoğan'ın Zirve'deki konuşmasını, özellikle BM Genel Sekreteri Guterres'in somut eylem talebi ile birlikte düşündüğümüzde nasıl yorumlarsınız?

Türkiye'nin eylemsizlikten ibaret olan iklim politikalarında henüz bir değişiklik işareti yok. Somut bir eylem konusunda bir adım atılmadığı gibi somut eylemlerin içeride konuşulduğuna dair bir işaret de yok. Konuşma bunları teyit etti. Bir hareketlenme olması için iki ön koşul var: Birincisi Türkiye'nin bir geçerliliği olmayan eski argümanları bir yana bırakıp Paris'i onaylaması. İkincisi kömürü, enerji politikasının merkezinden çıkarması. Özel finans paketi bunları yapmaya yardımcı olacaksa iyi tabii. Ama ekonomik kriz nedeniyle ihtiyaç duyulan dış kaynak için Paris Anlaşması'nı kullanmak dünyanın (ve tabii Türkiye'nin de) önündeki en büyük ekolojik ve insani krizi araçsallaştırmak olur ve bir işe de yaramaz. Dolayısıyla bu iki adım atılmadığı sürece Türkiye'nin iklim politikalarını tartışmanın giderek tali bir hale gelmeye başladığı kanısındayım maalesef.

Zirve'de yaptığı konuşma hem çok beğenilen, hem de çok eleştirilen Greta Thunberg'in Türkiye'yi BM'ye şikayet etmesi Türkiye halkının "sabrını taşırdı". Greta özelindeki iklim eylemi karşıtlığını nasıl yorumlarsınız?

Greta'dan sonra nasıl bir dünya bekliyor bizi?

Greta Thunberg son zamanlarda başımıza gelen en güzel şey! Greta'nın söylediklerini beğenmeyenler iklim krizinin sorumluluğunu almaktan kaçmak için ne yapacaklarını şaşırıyorlar. Greta'yı, BM ortamının hiçbir şeye yaramayan, kokmayan bulaşmayan üslubuna teslim olmadığı için eleştiriyorlar. Zaten Greta'nın sert bir şekilde suçladığı da tam bu kesim değil mi? İklim krizi dar bir grubun meşgul olduğu bir "çevre meselesi" olarak algılandığı ve öyle kalsın diye senelerdir çırpınıyorlar ve Greta çıkana kadar başarılı da oluyorlardı. Şimdi ise pabuç pahalı hale gelmeye başladı. Bugüne dek sesi olmayan gelecek kuşakların temsilcisi haline gelen Greta'nın sert üslubu ve doğrudan hedefe yönelik tavizsiz konuşmaları sayesinde artık kimse bu oyalama taktiklerini yemiyor. Bu sayede küresel iklim grevinde 6 milyon kişi sokağa çıktı. Ve bu çocukların başlattığı isyan bitmeyecek. Yalanlarını sürdürmek isteyen devlet yetkilileri, şirket temsilcileri ve kendilerine muhalif veya çevreci de deseler aslında bir işe yaramayan resmi politikaların peşinde sürüklenmekten başka bir vizyonu olmayan sivil kesimlerin işi zor bundan sonra.

Türkiye'de insanların Türkiye'yi dünyanın merkezi sanma huyu ise gülünç.

"2020'lerde bizi bambaşka bir dünya, bambaşka iklim müzakereleri, bambaşka bir iklim hareketi bekliyor. Herkesin buna şimdiden hazırlanmaya başlaması gerekir"

Türkiye iklim krizinde sorumluluğu olan ülkelerden biri ve iklim politikası sicili de senelerdir kaçak oynamaktan ve kömür sevdasından dolayı iyice bozulmuş durumda. Ancak neticede Türkiye'nin hem tarihsel sorumluluğu hem de mevcut emisyonları dünya ortalamasında, yani küresel iklim hareketinin en büyük hedeflerinden biri Türkiye değil. Türkiye'nin iklim konusundaki sorumluluğunu dört başlıkta özetleyebiliriz: İlk olarak Sanayi Devrimi'nden bu yana tarihsel kümülatif emisyonlara bakıldığında payımız oldukça az, geç sanayileştiklerimiz için... Ama 1990 sonrası sorumluluğumuz az değil. Güncel ulusal emisyonlara bakıldığında ise 197 ülke içinde en çok emisyon yapan ilk 20 ülke arasındayız ve payımız küresel emisyonların %1'inden fazla. Nüfus ve ekonomi açısından bize benzeyen pek çok Avrupa ülkesinin de %1 civarında payı olduğu düşünülürse bu oranın az olmadığı anlaşılır. Emisyonları artırma hızımız da, fosil yakıtı dayalı hızlı büyüme yüzünden 1990-2017 arası %140 artışla dünya rekoruna yakın. Yani sorumluluğu en hızlı artan ülkelerden biriyiz. Son olarak kişi başına düşen emisyonumuz 2017 rakamlarıyla 6,6 ton, bu da pek çok Avrupa ülkesiyle aynı veya onların üzerinde ve tam da dünya ortalamasında. Yani Türkiye'nin sorumluluğu dünya ortalaması kadar veya bunun biraz üzerinde. Dolayısıyla alınması gereken önlemlerin de dünya ortalamasında olması gerekiyor. Pek çok Afrika, Okyanusya ve Güney Asya ülkesi gibi herkesin yaptığının %1'ini yapması beklenen ülkeler varsa da, biz onlardan değiliz.

Dolayısıyla Türkiye'nin bir G20 ülkesi olarak eleştirilmesi son derece doğal. Thunberg ve arkadaşlarının Çocuk Hakları Sözleşmesi bağlamında şikayet ettiği ülkelerden biri olmamızın nedeni de G20 ülkeleri arasında -ne güzel ki- bu şikayet hakkını tanıyan birkaç ülkeden biri olmamız. ABD ve Çin gibi en fazla emisyon yapan ülkelerin sözleşmenin ilgili ekini imzalamadıkları için şikayet edilmediklerini biliyoruz. Burada ilginç olan iklim politikalarını ilk kez duyan bazı insanların ve yazarların fena halde üzerlerine alınıp neyin ne olduğunu bile anlamadan hemen Türkiye'nin masum olduğu ezberini tekrarlamaya başlamış olmaları. Bu kadar düşünmeden etmeden savunma telaşı suçluluk psikolojisinden de kaynaklanabilir, bunu da unutmamalıdır.

İklim Eylemi Zirvesi'nin bir başka dikkat çeken yönü ise, devletlerin ikircikli tavırlarına karşı, özel sektörün, finans kuruluşlarının ve birçok büyük firmanın desteği ve tavırları idi. Birçok uluslararası firma çalışanlarının greve katılımını destekledi. Bankalar ve finans kuruluşları, 1.5 derece hedefine uyumlu hareket edeceklerine dair kararlar açıkladı. Bu konuda görüşlerinizi alabilir miyiz?

Bu iklim eyleminin devletlerin tekelinden çıktığını bir göstergesi. Dünya ekonomisi karbonsuzlaşma yönünde olması gerekenden çok daha yavaş da olsa, önemli bir dönüşüm içinde. Bu dönüşüme direnmeye devam eden sektörler ve şirketler bir süre sonra silinecekler. Bu gerçeği anlayanlar olsa da ben çoğunluğum henüz bu anlayışın çok uzağında olduğumu düşünüyorum.

Bir başka önemli gelişme de, yerel yönetimlerden geliyor. Bu konuda neler düşünüyorsunuz?

Yerel yönetimler merkezi devletlere göre daha atak, çünkü genellikle enerji üretimine çok uzaklar. Küresel sergazi emisyonlarının %25'i elektrik ve ısı üretiminden, %24'ü tarım, hayvancılık ve ormancılıktan, %21'i sanayiden ge-

“Burada ilginç olan iklim politikalarını ilk kez duyan bazı insanların ve yazarların fena halde üzerlerine alınıp neyin ne olduğunu bile anlamadan hemen Türkiye'nin masum olduğu ezberini tekrarlamaya başlamış olmaları. Bu kadar düşünmeden etmeden savunma telaşı suçluluk psikolojisinden de kaynaklanabilir, bunu da unutmamalıdır”

liyor. Yerel yönetimler bu %70'lik kısmında ancak bina verimliliğinde, evsel ısıtmada vb. alınacak önlemlerle sınırlı bir etkiye bulunabilir. Yani emisyonların çoğundan sorumlu sektörlerde büyük ölçüde “Bizim elimizden bir şey gelmez” deme şansına sahipler. Tabii federal devletlerdeki bölgesel hükümetlerden değil, bizde olduğu gibi belediyelerden bahsediyorum. Dolayısıyla yerel yönetimlerin azaltım anlamında ağırlıklı olarak %14'lük ulaşım, %6'lık binalar ve çok daha az oranda katkısı olan atıklar kısmında yapabilecekleri şeyler var. Ayrıca yeşil alanların artırılması, sağlık adaptasyonu gibi daha çok uyumlu ilgili önlemler alabilirler. Bunu da küçümsüyor değilim ve iklim eyleminin yerel yönetimlerin stratejik önceliği olması gerektiğini düşünüyorum. Ancak belediyeler böyle yapmak yerine iklim değişikliği konusunda yapılacakları, çevre bürosunun çağdaşlık gereği ilgilendiği bir işe çevirip “farkındalık artırmakla” ilgilenirlerse zaman kaybettirmekten başka bir şeye hizmet etmezler. Bunun yerine iklim eyleminin bütün yerel yönetim politikalarının merkezine oturtulması gerekiyor. Son

zamanlarda buna hazır olan yerel yönetimler ortaya çıkmaya başlıyor sanırım. Böyleyse, bu heyecan verici.

Önümüzde COP25 var. Bu konferansa kadar iklim diplomasisi anlamında nasıl günler bekliyor bizi?

COP25, çok daha kritik bir zirve olan 2020'de yapılacak Glasgow COP26 öncesi son peşrev olacak. Bu sene de “ambition”, yani hedeflerin sıklaştırılması gündemiyle geçecek. IPCC'nin bu konferans öncesi hem toprak kullanımını hem de okyanus ve buz özel raporu çıkarılmış olması da önemli. 6. Değerlendirme Raporu da yaklaşıyor. Ancak neticede ben bu Aralık'ta yine Brezilya, Avustralya, Suudi Arabistan gibi işi yokuşa sürmekle görevli ülkelerin yaratacakları gündemlerle uğraşacağımızı sanıyorum. Tabii Greta'nın Şili'ye geliyor olması oyun bozucu olabilir, onu da göreceğiz. Ama bence asıl gelecek seneden sonra her şey değişecek. Glasgow önemli. 2020'lerde bizi bambaşka bir dünya, bambaşka iklim müzakereleri, bambaşka bir iklim hareketi bekliyor. Herkesin buna şimdiden hazırlanmaya başlaması gerekir.

“Büyük Oyuncuların İddialı Hedefleri Yok!”

Carbon Tracker'dan Kıdemli Politika ve Kamu Kurumlarıyla İlişkiler Danışmanı Richard Folland, Zirve'de özel sektör tarafından verilen taahhütlere rağmen, dünyadaki birçok şirketin ve yatırımcının, iklim krizini ele almak için hâlâ yeterince hareket etmediği konusunda gerçekçi olmamız gerektiğini hatırlatıyor.

BM İklim Eylemi Zirvesi size göre nasıl geçti? Termik santrallara veda edilmesi gibi, verilen bazı taahhütler ne derece işlevsel?

İklim Eylem Zirvesi'nin sonucunun hayal kırıklığı yarattığını söyleyebilirim. Bunun nedeni, ABD, Çin, Hindistan ve AB gibi büyük ülke oyuncularının hiçbirinin iddialı emisyon azaltma taahhütleri konusunda adım atmamasına dayanıyor. Evet, cesaret verici başka ulusal taahhütler de vardı. Pakistan yenilenebilirler üzerine, Yunanistan ise kömür konusunda açıklamalarda bulundu. Macaristan'ın bu konudaki taahhüdünün ne kadar somut olduğundan emin değilim. Almanya ve Slovakya, Powering Past Coal Alliance'a (Kömür Sonrası Enerji İttifakı) katılacaklar. Görece küçük birkaç devlet net sıfır karbon konusunda taahhütler verdi. Bunları ticari ve kurumsal yatırımcılardan gelen bazı güçlü taahhütler izledi. Ancak genel olarak bu Zirve, Genel Sekreter Antonio Guterres'in hedefler ile ilgili umduğu artışı getirmedi. Şu andaki politik koşulların zorlu olduğunu söyleyebilirim.

Greta Thunberg tüm dünyada adından söz ettirmeye devam ediyor. Zirve'de

yaptığı konuşma da hem alkışlandı hem de ağır eleştiriler aldı. Greta çevresinde şekillenen iklim eylemi karşıtlığı hakkında neler söylersiniz?

Greta ve okul grevlerinin etkilerini inkar edemeyiz. The Extinction Rebellion (Yokoluş İsyanı) protestoları, Batı ülkelerindeki sivil toplum arasında iklim değişikliği ile ilgili artan endişenin bir başka tezahürü. Büyük ülkeler daha iddialı emisyon azaltma taahhütlerine ve diğer radikal politika önlemlerine direnmeye devam ettikçe, protestoların, özellikle gençlerin protestolarının büyüyeceğine inanıyorum, yok olmayacaklar.

Zirve'de birçok uluslararası firma çalışanlarının greve katılımını destekledi. Bankalar ve finans kuruluşları 1,5 derece hedefine uyumlu hareket edeceklerine dair kararlar açıkladı. Bu konuda görüşlerinizi alabilir miyiz?

Biraz önce söylediğim gibi, özel sektörün ve yatırımcıların verdiği taahhütler en umut verici olanlar. Örnek olarak, 87 şirketin Science-Based Targets Initiative (Bilim Tabanlı Hedefler Girişimi) kapsamında, şirketlerini 1,5 derece hedefi ile aynı hizaya getirmek adına harekete geçtiğine dair yaptığı

açıklamayı verebilirim. Net-Zero Asset Owner Alliance (Net Sıfır Varlık Sahipleri İttifakı) ile bir araya gelen bazı yüksek profilli emeklilik fonları da büyük bir taahhüt verdi. Bu nedenle özel sektörden gelecek vaat eden bir eylem görüyoruz. Ancak, dünyadaki birçok şirketin ve yatırımcının, iklim değişikliğinin neden olduğu ciddi risklere ve felaketlere rağmen, iklim krizini ele almak için hâlâ yeterince hareket etmediği konusunda da gerçekçi olmalıyız.

COP25'ten neler bekleyebiliriz?

COP25 fazla bir şey başaramayacak, başarması da beklenmiyor. Ancak Paris Anlaşması'ndan beş yıl sonra gerçekleşecek, 2020'de Glasgow'daki COP26'nın oldukça önemli bir yeri var.

Bunun nedeni ise, Paris Anlaşması'na göre, tarafların gözden geçirilmiş ve daha iddialı emisyon azaltma taahhüdü sunacak olmaları. Bu nedenle Glasgow, uluslararası toplumun anlaşmanın hedefleri doğrultusunda küresel ısınmayı sınırlamak için ilerleme kaydedip kaydetmediğine karar vermek için Paris'ten sonraki ilk uygun fırsat olacak. Buradaki kilit faktör, siyasi koşulların BM İklim Zirvesi'ndekinden daha uygun olup olmadığı olacak. ABD'deki politik durumun da çok önemli olacağını eklemeliyim.

“Devletler Sınıfta Kaldı”

Sürdürülebilir kalkınma alanında çalışan düşünce kuruluşu E3G’de (Third Generation Environmentalism) iklim diplomasisi, risk ve güvenlik alanlarında politika danışmanlığı görevini yürüten Jennifer Tollmann, Zirve’de devletlerin sınıfta kaldığını belirtirken “İklimin bütün dengesinin bozulduğu bir gezegende ekonomik bir büyümeden bahsedemeyiz” diyor.

BM İklim Eylemi Zirvesi’nden çıkan sonuçları ve verilen taahhütleri başarılı buluyor musunuz?

BM İklim Eylemi Zirvesi’nde devletler, dünyayı iklim güvenli bir geleceğe taşımak için gereken iklim eyleminde bulunma konusunda sınıfta kaldı. Zirve’de diğer ekonomik sosyal ve güvenlik sorunlarımızın liderlerin dikkatini dağıttığını gördük. Yunanistan’ın kömürden aşamalı olarak vazgeçmesine ilişkin nispeten vaktinde yapılmış duyurusu da dahil olmak üzere ülkeler tarafından verilen bazı önemli taahhütler olsa da, iklim eylemleri sahada devan ederken, politikamız buna katacak çok fazla bir şey olmadığını gördük. Hedefler ile ilgili politikaları ortaya koymam, 2020’de başarımın anahtarı olacağını düşünüyorum.

Greta Thunberg’in Zirve’de yaptığı konuşma oldukça konuşuldu. Greta’nın bir anlamda “iklim yıldızı” olma durumunu nasıl yorumlarsınız? İklim eylemi Greta Thunberg’e veya daha açık söylemek gerekirse tek bir kişiye bel bağlayamaz. Bu, vatandaşların ve ekonomilerin iklim değişikliğinin yıkıcı etkilerinden korunduğu, iklim güvenli bir dünya sağlamak için ekonomilerimizi temelde yeniden şekillendirmekte ilgili. Thunberg, kademeli eylemden dönüştürücü eyleme acil olarak geçme ihtiyacının güçlü bir savunucusu. Bu konuda ilerlenebilmesi için iklim eylemini vatandaşların ve şirketlerin çoğu için gerçek ve önemli kılınması sağlamamız gerek. Bu aynı zamanda ulusal ve uluslararası politikaları iklim değişikliği etrafında şekillendirmek anlamına da geliyor.

İklim Eylemi Zirvesi’nde özel sektörün, finans kuruluşlarının ve birçok büyük firmanın genel söylemlerini destekleyen eyleme yönelik açıklamalarına şahit olduk. Bu konuda neler söylemek istersiniz?

Finans sektörü, kesinlikle iklim değişikliği risklerini uyandırıyor; şimdi bu riskleri hafifletmek için harekete geçtiğini görmemiz gerekiyor. İngiltere Merkez Bankası Başkanı Mark Carney gibi önemli finans figürleri, iklim değişikliğinin ekonomik ve mali istikrarımıza getirdiği temel tehdide karşı mücadele ediyor. Hükümetlerin ve politik liderlerin de finans sektörünün yanında bu risklere karşı harekete geçmeye başlaması gerekiyor. İklimin bütün dengesinin bozulduğu bir gezegende ekonomik bir büyümeden bahsedemeyiz.

Yaklaşık iki ay sonra önümüzde bir başka önemli zirve bulunuyor. COP25’ten neler bekleyebiliriz?

COP25, 2020’de hedef politikalarını oluşturmanın anahtarı olacak. Hükümetlerin Paris sürecine yatırım yapmaya devam edeceklerini düşünüyorum. En savunmasız halkların da hedeflere ulaşmada desteklenmesi söz konusu. COP başkanlıklarının (COP25 için Şili ve COP26 için Birleşik Krallık), COP26’da başarılı olmak için gereken kapsamlı diplomasiyi yönetmek de dahil olmak üzere bir plan olmalı.

Bankalar İklim Eylemi Yerine “Yeşil Badana” Peşinde mi?

Energy & Climate Intelligence Unit Yöneticisi ve iklim politikası uzmanı Richard Black, Sorumlu Bankacılık İlkeleri’ne katılan bankaların niyetlerinin “yeşil badana” (Greenwash) olup olmadığını kısa zaman içerisinde göreceğimizi belirtiyor.

BM İklim Eylemi Zirvesi’nde ülkelerin performansını nasıl değerlendirirsiniz? BM Genel Sekreteri Antonio Guterres’in talepleri karşılık buldu mu?

Zirve’nin kısmen başarılı olduğunu düşünüyorum. Bazı devletler ve özel sektör grupları yeni vaatler ve taahhütler ile öne çıktı. Ancak Genel Sekreter’in istekleri, geniş bir açıdan baktığımızda, karşılanamadı. ABD, Çin, Avustralya ve Almanya gibi birçok büyük ülkenin liderleri ya Zirve’ye katılmadı ya da o ülkelerden oldukça zayıf açıklamalar yapıldı. Altını çizdiğim bu nedenler, adı geçen ülkelerin Zirve’yi gerçek anlamda ciddiye almadığını gösteriyor. Bununla birlikte Zirve farklı ülkeler ve ülke grupları arasındaki bölünmelerin tam olarak nerede olduğunu net bir şekilde ortaya koydu. Önümüzdeki yıl ortaya çıkacak genel çerçeve için önemli ipuçları taşıyor.

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin’in sözcüsü, Zirve’de yaptığı konuşmada, Rusya’nın Paris Anlaşması’nı

Kabul ettiğini açıkladı. Fakat Rusya’nın hedeflerinin kritik derecede yetersiz olduğunu da biliyoruz...

Herhangi bir standartta, Rusya’nın iklim hedefleri ne yazık ki yetersiz. Saygın bir kuruluş olan Climate Action Tracker’a göre ise “kritik derecede yetersiz”. Rusya’nın kişi başına GSYH’si birçok Avrupa ülkesi ile benzer ve bildiğimiz gibi, AB’nin 2050’ye kadar net sıfır karbon hedefi bulunuyor. Rusya’dan ise bu konu ile ilgili hiçbir işaret yok. Aslında emisyonları artıyor. Nedenini anlamamın zor olduğunu düşünmüyorum: Dünyanın en büyük doğalgaz ve en büyük ikinci petrol ihracatçısı olarak Rusya’nın ekonomisi ve hükümet geliri, dünyada sürmekte olan fosil yakıt kullanımına büyük ölçüde bağımlı. Bu nedenle, ülkenin iklim değişikliği tehdidine rağmen fosil yakıt dönemini kendi çıkarları için uzattığı açıkça görülüyor.

Merkezinde Greta’yi koyan iklim eylemi karşıtlığı hakkında neler söylersiniz? Geçtiğimiz aylarda OPEC Başkanı, Greta Thunberg’in ilham verdiği Fridays for

Future (Gelecek için Cumalar) hareketinin petrol ve doğalgaz sektörüne yönelik en büyük tehdit olduğunu söyledi. Bu bile tek başına kendisine olan muhalefeti açıklar. Bu muhalefetin başka kaynakları da var: Bazı orta yaşlı erkekler, öyle görünüyor ki, 16 yaşındaki bir kızın sahip olduğu statü nedeniyle o kıza katlanamıyorlar. Muhtemelen sadece orta yaşlı erkeklerin böyle bir statüye sahip olması gerektiğini düşünüyorlar.

Zirve’de, özel sektör ve finans kuruluşlarının iklim krizine karşı katkı sunacaklarına dair açıklamalarına şahit olduk. Bu konuda görüşlerinizi alabilir miyiz?

Bu potansiyel olarak büyük bir hamle. Şimdi elimizde, dünyadaki bankaların yaklaşık üçte birinin Paris Anlaşması ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile aynı hızda olacağını belirttiklerine dair bir açıklama var. İmzaladıkları Sorumlu Bankacılık İlkeleri, birkaç yıl içinde taahhütlerini yerine getirmelerini gerektiriyor. Kesin zamanlamaların bankaların türüne bağlı olduğunu da ekleyelim. Bu nedenle yakın bir zamanda bunun anlamlı olup olmadığını veya bazı eylemlerin dediği gibi “yeşil badana” olup olmadığını öğreneceğiz. Bazı bankaların gerçekten iyi bir şey yapmak istediğini düşünüyorum, diğerleri eğer buna uyum göstermezler ise karşılımlarına itibar ve finans risklerinin çıkacağını farkındalar.

“İnsana Yakışır ve Sürdürülebilir İşlere Yatırım Artırılmalı”

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Türkiye Ofisi Direktörü Numan Özcan, işsizliğin önemli bir problem olduğu günümüzde, yeşil işlerle birlikte istihdam alanlarının genişleyeceğine, insana yakışır işlerin oluşacağına ve yeşil büyümenin insan kaynağının gelişimine katkı sağlayacağına inandıklarını belirtiyor.

Greta Thunberg'in önyak olduğu Küresel İklim Eylemi ile birlikte uluslararası ve özellikle Türkiye'deki sendikaların iklim krizine dair daha net bir söylemde bulunduğuna şahit olduk. Sendikalar iklim eylemine katkılarını nasıl artırabilir?

ILO olarak BM içerisinde işçi ve işverenlerin hükümetlerle birlikte eşit söz hakkına sahip olduğu tek ve benzersiz bir yapıdayız. Sosyal ve ekonomik ilerlemenin sağlanmasında hükümetlerle işveren ve işçi kuruluşlarının işbirliği, ILO'nun çalışmalarını belirleyen en önemli unsurlardan biri. Ulusal ölçekte iklim değişikliğini göz önüne alan politikaların geliştirilmesinde ve uygulanmasında, ILO'nun kendi içindeki ve Türkiye'nin de aralarında olduğu 187 üye ülke arasındaki bu üçlü yapısı, karar alma mekanizmalarındaki etkisi bakımından kritik öneme sahip.

Uzmanlık alanımız olan çalışma yaşamı, şüphesiz küresel kalkınma beklentilerini tehdit eden iklim değişikliğinin etkilerinden muaf değil. Bizler de ILO Türkiye ofisi olarak, iklim değişikliği ile ilgili çalışmalarımızı Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) ile birlikte 2008 yılında hazırlanan Yeşil İşler Raporu'nda ele almaya başladık. Yeşil ekonomi, sosyal eşitliği ve toplumsal refahı artıran ve aynı zamanda çevresel riskleri ve ekolojik katlıkları önemli ölçüde azaltan bir yaklaşım olarak tanımlanabilir. Yeşil işler ise; tarım, üretim, araştırma ve geliştirme, idari işler ve

hizmetler ile ilgili sektörlerde, çevrenin korunmasına ya da çevre kalitesinin artırılmasına katkı sağlayan işlerdir. Yine ILO tarafından 2018 yılında yayınlanan “Dünya Ekonomik ve Sosyal Görünüm Raporu” (World Employment and Social Outlook, WESO) ve bu yıl yayınlanan “Daha Aydınlik Bir Gelecek için Çalışmak” raporlarında da dikkat çektiğimiz gibi, tüm çalışanların ekonomik kalkınmadan adil pay alması ve insana yakışır işleri herkes için mümkün kılmak için toplumsal sözleşmenin canlandırılması büyük önem taşıyor. Bunun için de insana yakışır ve sürdürülebilir işlere yatırımların artırılması ve tüm hükümetlere, çalışma hayatının geleceği konusunda kendi ulusal stratejilerini çalışan ve işveren örgütleri ile sosyal diyalog içerisinde geliştirmeleri çağrısında bulunuyoruz.

“Adil geçiş” tartışmalarında da sıkça adı geçen insana yakışır iş kavramını kısaca açıkla mısınız?

İnsana yakışır iş, üretken ve adil bir ücret getiren, işyerinde güvenli ve ailelere sosyal koruma sağlayan, kişisel gelişim ve toplumla bütünleşme açısından daha iyi fırsatlar sunan, insanların kaygılarını serbestçe dile getirme özgürlüğüne sahip oldukları, örgütlenerek yaşamlarını etkileyen kararların alınmasına katılabilir oldukları, tüm insanların eşit fırsatlardan yararlanıp eşit muamele gördükleri işlerdir.

Özellikle Türkiye’de yeşil işler konusunda neredeyiz?

Yeşil işler, ekosistemler ve biyoçeşitliliğin korunmasında rol oynadığı gibi, enerjinin, suyun ve kullanılan materyallerin de azaltılmasını sağlıyor. Genel anlamda her türlü atık ve kirliliğin oluşumunun en aza indirilmesine yönelik tasarlanan işlerden bahsediyoruz. Yeşil işler, aynı zamanda insana değer veren, düzgün maaş sağlayan, işçi haklarının yanı sıra, iş sağlığı ve güvenliğini de gözetip ve iyi kariyer imkanları sunan, insana yakışan işlerdir.

Yeşil büyüme, dengeli bir ekonomik, sosyal ve çevresel kalkınmanın güdümünde çevrenin korunması ve kaynakların dengeli kullanılmasına öncelik veren, sosyal refahı artıran, insan odaklı bir büyüme modeli olarak da karşımıza çıkıyor. Gün geçtikçe yeşil büyümeyle birlikte çevrenin korunmasına ilişkin politikaların ekonomiye ve istihdama olumsuz etkilerinin olacağı düşüncesi, bu politikaların ülke ekonomilerindeki

yapısal dönüşümü sağlayacak önemli araçlar olabileceği yönünde değişmeye başladı. Hatta işsizliğin önemli bir problem olarak karşımıza çıktığı günümüzde, yeşil işlerle birlikte istihdam alanlarının genişleyeceğine, insana yakışır işlerin oluşacağına ve yeşil büyümenin insan kaynağının gelişimine katkı sağlayacağına inanıyoruz.

Ülkemizde ise henüz yolun başındayız. Dünyada bu konunun gündemde giderek daha çok yer edinmesiyle birlikte ülkemizde de **yeşil ekonomi** ve yeşil iş kavramlarının giderek daha çok önem kazandığını gözliyoruz. Örneğin ülkemizde kayda değer miktarda bulunan yenilenebilir enerji potansiyelinin henüz yalnızca küçük bir kısmının kullanıldığı açık. Diğer yandan, ülkemizde kalkınmanın en önemli girdilerinden elektrik üretiminde kullanılan kaynaklar arasındaki doğalgaz ve kömür gibi fosil yakıtların da büyük bir kısmını dışarıdan ithal ediyoruz. Bu nedenle enerji üretiminde yenilenebilir kaynakların kullanımını da içeren sürdürülebilir politikaların geliştirilmesine ihtiyacımız var. Diğer yandan, Türkiye'nin çalışma çağındaki nüfusunun 2020 yılına kadar her yıl 800 binin üzerinde artmaya devam edeceği düşünüldüğünde, işsizlik oranının yüksek ve çalışan nüfusun artmakta olduğu Türkiye'de, yeni ve kaliteli iş alanlarının yaratılması gerekliliğini öngörmek, kahinlik sayılmaz. Kısacası yeşil işler ve ekonomiye hem politika yapıcıların, hem işverenlerin, hem de çalışanların ihtiyacı var diyebiliriz. İşveren ve işçi sendikalarının bu konuya giderek daha çok ilgi gösterdiğini sevinerek görüyoruz. Türkiye'de tüm sosyal ortakların gündemlerinde yeşil işlerin yer alması için ILO olarak elimizden gelen tüm katkıyı sunmaya hazırız.

ILO'nun 2018 yılında yayınladığı bir analize göre çeşitli sektörleri kapsayan bir dönüşüm ve yenilenebilir enerjiye geçiş, 2030 yılına gelindiğinde 18 milyon ek iş yaratma kapasitesine sahip. Bu konuda harekete

“2030 yılı itibarıyla dünyada kaybedilen çalışma saatlerinin %60'ının ısı nedeniyle olacağı tahmin ediliyor. İnşaat sektörü de çok ağır etkilenecek; aynı yılda kaybedilen çalışma saatlerinin %19'u da inşaat sektöründe olacak”

geçmemesi nedeniyle eleştiriler alan Türkiye'deki sendikalar ve özel sektör, adil geçiş konusuna sizce nasıl yaklaşıyor?

Paris Anlaşması'nın küresel ısınmadaki artışı 2 derecenin altında tutma hedefi, dünya ekonomisinde 18 milyon kişiye yeni iş imkanı sunabilir. Bu net iş artışı yaklaşık 24 milyon yeni iş yaratılmasına ve 2030 yılına kadar 6 milyon iş kaybına neden olabilir. Bu değişimin, fosil yakıtlara yatırımların azalmasını yanı sıra yenilenebilir enerji kaynaklarına ve enerji verimliliğine yönelik yatırımlardaki (örneğin enerji verimliliği yüksek binalar) yükselişten kaynaklanması öngörüliyor.

Küresel düzeyde böyle bir istihdam artışı potansiyeli aynı zamanda endüstriler arasındaki bağların yeniden ele alınmasını gerektiriyor. İşte bu noktada her zaman vurguladığımız sosyal diyalog, çok değerli. İstihdam ve şartlarıyla ilgili farkındalık oluşturma, standartlar belirleme ve bunların uygulanması konusunda sosyal diyalogun önemli olduğuna inanıyoruz. Ekonomik ve sosyal adaleti sağlamak için tüm sosyal ortakları içeren, kapsayıcı politikalar geliştirmeliyiz.

İstihdamın yeniden tahsisini gerektireceğinden, ilgili herkes ve özellikle işçileri korumak ve geçişin adil olmasını sağlamak için tamamlayıcı politikalara dayanarak adil geçişi sağlayacak politikaları sosyal diyalog vasıtasıyla geliştirmeliyiz.

Bu politikaları geliştirmek üzere gereken adil bir geçiş ise, insanın doğadan üstün değil, doğanın bir parçası olduğu yaklaşımına dayanır. Bu, gerçekleştirdiğimiz tüm ekonomik ve sosyal eylemlerin uzun vadeli ve makro sonuçlarını göz önünde bulundurarak, doğayı ve

insanı birlikte korumak anlamına gelir. 2017 yılında kurulan “Çalışma Hayatının Geleceği Küresel Komisyonu”nda Türkiye de dahil, 110 farklı ülkede yapılan ulusal diyalog toplantılarının çıktılarını değerlendirdik ve Türkiye'deki sosyal tarafların tümünün yaklaşımlarını adil geçiş önerilerini derlediğimiz raporlara yansıtık. 2015 yılında yayımlanan “Herkes için Çevre Açısından Sürdürülebilir Ekonomi ve Toplumlara Doğru Adil bir Geçiş için Yönergeler” ve “Daha Aydınlik Bir Gelecek için Çalışmak” raporları bu kapsamda hazırlandılar.

Size göre bu öneriler arasında en önemlisi nedir?

Öncelikle sosyal diyalog. Herkes için insana yakışır iş ve istihdam olanakları yüksek, sürdürülebilir bir ekonomiye geçiş için sosyal diyalog olmazsa olmaz. Yeşil bir ekonomi ve kapsayıcı politikaları uygulama aşamasında ise:

- Tüketimi yönlendiren makroekonomik politikalar geliştirmek ve yatırımlara yönlendirmek,
- Çevresel koruma için sektörel politikalar ve yönetmelikler geliştirilmesi,
- İstihdama odaklanan sosyal ve çalışma politikaları, sosyal koruma, eğitim ve becerilerin geliştirilmesi gündeme alınabilir.

Polonya'nın geçtiğimiz yıl COP24'te yayınladığı Silesya Deklarasyonu, adil geçişi gündeme almaktan ziyade, iklim değişikliğine karşı hızlı ve güçlü bir şekilde verilen mücadelelerden zarar görecektir toplumsal kesimler olduğu argümanını kullanarak ve aslında bu kavramı istismar ederek iklim değişikliği ile mücadeleyi yavaşlatmak ile itham edilmişti. Görüyoruz

ki adil geçiş kavramının kullanımı her zaman iklim krizi lehine olmuyor. Bu kavramın içinin boşaltılması nasıl engellenebilir?

COP24'te yayımlanan Silesya Deklarasyonu, ILO'nun 2015 yılında yayımlanan "Herkes için Çevre Açısından Sürdürülebilir Ekonomi ve Toplumlara Doğru Adil bir Geçiş için Yönergeler" raporuna atıfta bulunuyor. Adil geçiş, sosyal ortakların tümünün katkı ve çalışmalarıyla oluşturulmuş bir kavram olduğundan, kolaylıkla içinin boşaltılabileceğine inanmıyoruz. İklim değişikliğinin çalışma yaşamına etkisi tartışmasız görülüyor.

Örneğin ILO'nun bu yıl yayımladığı "Sıcak bir Gezegende Çalışmak: Isı Stresinin Üretkenlik ve İyi İşler Üzerindeki Etkisi" (Working on a warmer planet: The effect of heat stress on productivity and decent work) başlıklı raporunda ısı stresinin insan üzerindeki, dolayısıyla çalışma yaşamındaki etkilerine dikkat çekiliyor. Isı stresi, vücudun fizyolojik bozulma olmadan tolere edebileceğinden fazla alınan ısı anlamına geliyor. Genellikle 35 derece üzerinde sıcaklıklarda, yüksek nemde meydana geliyor. Çalışma esnasında aşırı ısı, iş sağlığı riski oluşturuyor; çalışanların fiziksel işlev, yetenek ve kapasitelerini kısıtlıyor ve dolayısıyla verimliliği sınırlıyor. Aşırı durumlarda ise, ölümcül olabilecek sıcak çarpımına neden olabiliyor. Bu da şüphesiz çalışma yaşamındaki verimi etkileyen bir faktör olarak ortaya konuyor.

Yine bu rapora göre dünya genelinde en olumsuz etkilenmesi beklenen sektör ise tarım. Dünyada 940 milyon kişi tarım sektöründe çalışıyor. 2030 yılı itibarıyla dünyada kaybedilen çalışma saatlerinin %60'ının ısı nedeniyle olacağı tahmin ediliyor. İnşaat sektörü de çok ağır etkilenecek; aynı yılda kaybedilen çalışma saatlerinin %19'u da inşaat sektöründe olacak. Özellikle risk altında olan diğer sektörler ise çevre malları ve hizmetleri, atık toplama, acil hizmetler, tamir işleri, ulaştırma, turizm, spor ve bazı imalat işlerini içeriyor.

"Türkiye'nin çalışma çağındaki nüfusunun 2020 yılına kadar her yıl 800.000'in üzerinde artmaya devam edeceği düşünüldüğünde, işsizlik oranının yüksek olduğu ve çalışan nüfusun artmakta olduğu Türkiye'de yeni ve kaliteli iş alanlarının yaratılması gerekliliğini öngörmek, kahinlik sayılmaz"

Kısacası ısı stresinin ekonomik, sosyal ve sağlık etkileri, yoksullukla mücadeleyi ve insani gelişmeyi zorlaştırabilir.

Isı stresinin etkilerinden korunmak için neler yapılabilir?

Isı stresinin üretkenlik ve iyi işler üzerindeki etkisinden korunmak için, sosyal diyalog ekseninde ve tabii en savunmasız işçi gruplarını da göz önünde bulundurarak, işsizlik koruma sistemleri, nakit transferi programları gündeme alınabilir. Bu programlar beceri geliştirme ve işe yerleştirme programlarıyla birlikte bütünlüklü olarak ele alındığında iklim değişikliği nedeniyle yaşanabilecek iş kayıplarını

azaltılmasında ve işlerini kaybedenlerin yeni işlere yerleştirilmesinde rol oynayabilir.

Diğer yandan kamu istihdam programları ve ekosistem hizmetleri ödemeleri de değerlendirilebilir. Bu programlar, iklim değişikliğinin çalışanların ve ailelerinin ticaretleri üzerindeki etkisini azaltıyor ve sağlık, eğitim ve diğer hizmetler yoluyla çalışanları koruyor.

İklim değişikliğinin işgücü piyasaları üzerindeki etkileri ile mücadelede en öne çıkan unsurları özetleyebilir misiniz?

İklim değişikliğinin işgücü piyasaları üzerindeki etkileri ile mücadelede, sosyal diyalog, istihdam ve meslekte ayrımcılığın önlenmesi ve iyi yönetim, adil ve etkin bir geçişin sağlanması için olmazsa olmaz koşullar olarak ön plana çıkıyor. ILO olarak, iklim değişikliğinin getirdiği zorluklar, ILO'nun yeni "Çalışma Yaşamının Geleceği Yüzüncüyıl Bildirgesi"nin de ana odağında yer alıyor ve ILO'nun faaliyetlerini ve araştırma gündemini biçimlendiriyor. Bu konuda gerek sosyal diyalogun geliştirilmesi, gerek çalışma yaşamındaki tüm tarafları içeren etkilerin ölçülmesi ve buna uygun politikalar geliştirilmesi konusunda çalışmalarımızı azimle sürdürmeye devam edeceğiz.

SB

ISTANBUL

08/09
NİSAN

2020

→ G O O D ↓
L I F E

Save
The
Date

Dünyanın en büyük küresel markalar topluluğu
daha iyi yaşam için 13 ülke ile birlikte
İstanbul'da buluşuyor

“Yeşil Ekonomiye Adilane Dönüşüm Şart”

BM Genel Kurulu sırasında 20 Eylül’de gerçekleşen Küresel İklim Grevleri’ne, dünyadan birçok sendika da destek verdi. Türkiye’den de ilk defa iklim eylemi konusunda adımlar söz konusu oldu. O sendikalardan biri olan Tez-Koop-İş Sendikası Genel Başkanı Haydar Özdemiroğlu sendika olarak yeşil ekonomiye doğru adilane bir dönüşümün olmazsa olmazları olduğunu belirtiyor ve ekliyor: “İnanıyoruz ki iklim mücadelesi aynı zamanda insan hakları, demokrasi ve adalet mücadelesidir.”

Sendikalar küresel iklim grevi gününde grevi desteklediklerine dair açıklamalar yaptılar. Bu bağlamda işçi örgütlerinin yavaş da olsa harekete geçtiğini görüyoruz. Sendikalar Türkiye özelinde iklim eylemine nasıl katkılar sunabilir?

Tez-Koop-İş Sendikası olarak biz de benzer bir açıklamayı internet sayfamızda yayımladık. 20 Eylül 2019 Cuma günü tüm dünya ile eşzamanlı olarak genel merkezimizin ve şubelerimizin bulunduğu tüm kentlerde “iklim krizine dur” demek için başta üyelerimiz olmak üzere tüm işçileri iklim grevine katılmaya çağırdık. Küresel iklim grevinde Türkiye’de 15 noktada eylem vardı. Ankara Kuşulu Park’taki eylem sendikamız da katıldı. Eylemde iklim krizinin çalışma yaşamındaki etkilerine dikkat çektik ve bu konuda somut adımlar atılması yönünde çağrılar yaptık.

Şunu açıkça ifade etmeliyim ki iklim krizi geri dönülmez bir tehlike olarak varlığını sürdürüyor. Dünyanın fiziki, biyolojik yasalarını ve toplumsal alanı tehdit ederek birçok boyutta etkisini hissettiriyor. Bunlardan biri de **istihdam** ve çalışma yaşamı. Dolayısıyla sendikalar bu konuyu görmezden gelemmezler. İlk akla gelecek biçimde küresel iklim krizine karşı yapılan ulusal ve uluslararası tepki eylemlerine destek verilmeli diye düşünüyorum.

Sendikalar yalnızca yapılan gösterilere destek vermekle de yetinmemeli. Bu konuyla ilgili bilimsel araştırma komisyonları kurulmalı, çalışma planları hazırlanmalı ve krizin meslek içi eğitimde temel bir konu haline gelmesi için de hazırlık yapmalı.

Dünyada çokça tartışılan bir konu da Adil Geçiş. Sendikalar Adil Geçiş konusunu ne zaman tartışmaya açacak? Sizin sendikanızın yaklaşımı nasıl? İşbirliği geliştirmeyi düşündüğünüz kurumlar var mı?

Adil bir geçişin mümkün olması için Tez-Koop-İş Sendikası olarak iklim krizi konusunda karar alma süreçlerine doğrudan katılımı oldukça önemsiyoruz. Çözüm arayışlarında yetersiz ve geç kalmamak için derhal demokratik araçlar kurulmalı. İklim krizinin tüm paydaşları, krizin ciddiyetinin gerektirdiği gibi davranarak ortak mekanizmalar geliştirmeli. Örneğin biz, krizin etkisini artırdığı koşullarda ne yapılması gerektiği konusunun Milli Eğitim Bakanlığı müfredatının bir parçası haline getirilmesi için girişimlerde bulunacağız.

Sendikamız üyeleri başta olmak üzere, bilim insanları ve iklim krizi paydaşları ile toplantılar düzenleyeceğiz, alınması gereken önlemlerle ilgili eğitimler yapacağız. Yani krizin bugünden yarma hemen çözülemeyeceğinin bilincinde

olarak toplumun tüm kesimlerinin ortak bilincini geliştirmeye çalışacağız.

Bu noktada yapacağımızın en önemlisi de 2020 yılının yaz aylarında kullanıma hazır hale gelecek olan Tez-Koop-İş Sendikası Burhaniye Eğitim ve Dinlenme Tesisi’nde “**Ekoloji Okulu**” kurarak sendika üyelerinin çocukları başta olmak üzere ekonomik olanakları kısıtlı ailelerin çocuklarını bu okula davet edeceğiz. Öğretim üyeleri ile birlikte doğayı okuma ve anlama bilgisi kazandırmaya gayret edeceğiz. Ayrıca bu okulda Kaz Dağları’nın korunması için yasal tepki grupları oluşturacağız ve doğa fotoğrafçılığı, ekoloji, biyolojik zenginlik ve soyu tükenmekte olan canlı türlerini koruma gibi konularda bilgiler vereceğiz ve atölyeler gerçekleştireceğiz.

Geçtiğimiz günlerde iklim krizine dair bir çalıştay düzenlediniz. Nasıl sonuçlar aldınız?

Küresel iklim krizinin çalışma yaşa-

“Çözüm arayışlarında yetersiz ve geç kalmamak için derhal demokratik araçlar kurulmalı. İklim krizinin tüm paydaşları, krizin ciddiyetinin gerektirdiği gibi davranarak ortak mekanizmalar geliştirmeli”

mındaki ve çalışanlar üzerindeki olumsuz etkilerinin saptanıp uluslararası ve ulusal düzeyde önlem alınması için gerekli girişimlerde bulunmayı çok önemsiyoruz. Bu nedenle “İklim Değişikliğinin Çalışma Yaşamına Etkisi Çalıştayı”mı 5-6 Ekim 2019 tarihinde Ankara’da bulunan Çağdaş Sanatlar Merkezi’nde gerçekleştirdik.

Bu çalıştayda yarım olmayan bir dünyada geçmişin hiçbir anlamı olmayacağını altını çizildi. Çünkü iklim krizi çalışanlar başta olmak üzere tüm toplumun sağlığını, refahını ve geleceğini kökünden etkileyecek. Tez-Koop-İş Sendikası olarak tehlikenin farkındayız. Bize göre, payımıza düşen

gerekli hazırlıkları yapmak bu çalıştayın en önemli sonucudur.

Diğer yandan iklim krizi paydaşları bizi bu etkinlikte yalnız bırakmadı. Çalıştaya çok sayıda sendika, demokratik kuruluş ve kitle örgütleri temsilcileri katıldı. Ankara halkının da yoğun ilgisi vardı. Sendikamız çalıştay nedeniyle konuşmacılar ve dinleyiciler tarafından takdir topladı. Aldığımız bu çok güzel geribildirimlerden sonra ifade etmeliyim ki Tez-Koop-İş sendikal alanda bu

mücadelenin önemsenmesi için gerekli girişimlerin yapılmasında büyük bir sorumluluk üstlendi.

Son olarak iklim adaletinin; sosyal taraflar olan hükümet, işveren ve işçiler tarafından eşit paylaşımı gerektirdiğini hatırlatmak istiyorum. Bu bağlamda da yeşil ekonomiye doğru adilane bir dönüşüm olmazsa olmazımızdır. Ve inamıyoruz ki iklim mücadelesi aynı zamanda insan hakları, demokrasi ve adalet mücadelesidir.

Muhafazakâr Erkekler Neden Greta'dan Nefret Ediyor?

Stephen Voss ve Anna Schori The Guardian

Bir anda medyada en çok konuşulan isimlerden biri haline gelen 16 yaşındaki iklim aktivisti Greta Thunberg ve iklim hareketi içerisinde fazlaca yer alan genç kızlar özellikle orta yaşlı erkeklerin yoğunlukta olduğu muhafazakâr iklim inkârcılarının tepkisini çekiyor. Thunberg ve ABD'li kongre üyesi Alexandria Ocasio-Cortez gibi iklim adına mücadele eden kadınlara yönelen mizojinist saldırıların kökeninde, temelleri heteronormatif maskülenliğe dayanan modern endüstriyel toplum düzeninin iklim aktivistleri tarafından tehdit ediliyor oluşu yer alıyor.

 Gülce DEMİRER

Bir yıl önce İsveç parlamentosu önünde tek başına başlattığı oturma eylemleriyle, küresel bir iklim aktivisti haline gelen 16 yaşındaki Greta Thunberg şu an medyada en çok konuşulan isimlerden biri. Greta günümüzün ve insanlık tarihinin en önemli sorunu olarak görülen iklim krizini, hiç kimsenin yapmadığı bir biçimde odak noktası haline getirdi. Dediklerine inanınmanıza göre, hem bir “kahraman” hem de “düşman” haline geldi. Greta'nın iklim krizinin aciliyetine yönelik başlattığı eyleminin başarısı sosyal medyada, özellikle erkeklerin yoğunlukta olduğu iklim değişikliği inkârcılarının tepkisini çekiyor. Bundan yaklaşık dört beş ay önce ABD siyasetinde en çok konuşulan isimlerinden biri haline gelen kongre üyesi ve Yeşil Yeni Düzen'in en büyük savunucularından Alexandria Ocasio-Cortez de hem kendi partisi Demokrat Parti içinden hem de Cumhuriyetçiler tarafından çok tepki toplamıştı. Ocasio-Cortez'in sunduğu Yeşil Yeni Düzen'i

kongrede “gerçekdışı” ve “fazla sosyalist eğilimli” olmakla eleştirenler vardı. Küresel karbon salımlarında başı çeken ABD ve Rusya'nın devlet başkanları Donald Trump ve Vladimir Putin gibi birçok siyasetçi de Greta'ya ağır eleştirilerle karşı çıkıyor. Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, Greta'yı “fazla radikal” olduğu ve toplumların kendisinden nefret etmesine sebep olabileceği “uyarısında” bulunurken, Putin ise Greta'nın ailesinin çocuklarını böyle bir şey için kullanmalarının yanlış olduğunu belirtip Greta için “İyi niyetli ama yeterli bilgilendirilmemiş bir genç kız” demişti. Greta'yla ilgili sosyal medyada yorunda bulunan erkeklerin çoğunlukla benzer aşağılayıcı terimleri kullanmaları da göze fazlasıyla çarpıyor. Bunlar arasında “akli dengesi yerinde olmayan”, “milenyumlu ucube”, “histerik ergen” ve “duygusal” yer alırken bunlardan birisi Greta'nın aktivizmini “Ortaçağ cadı büyülerine” bile benzetmiş. Bunların

yanı sıra cinsel içerikli aşağılayıcı çok fazla yorum da yer alıyor. Trump ise Greta'nın Birleşmiş Milletler İklim Eylemi Zirvesi'ndeki konuşması üzerine Twitter'da “Parlak bir geleceği bekleyen çok mutlu bir kıza benziyor” paylaşımında bulunmuştu. Mutlu olmak, gültümsemek, çok konuşmamak tarih boyunca kadınlardan beklenen davranışlar oldu. Akli dengesi bozuk, histerik gibi yaftalayıcı sıfatlar ise tedavi edilmesi gerektiği söylenen “zor” kadınlar için kullanılan tabirlerden. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre günümüzde dahi doktorlar, erkeklerle aynı semptomları paylaşıyor olsalar da kadınlara daha çok depresyon teşhisi koyuyor. Birkaç ay içinde 17 yaşında olacak Greta'ya hâlâ “çocuk” denmesi ve beraberinde de akli dengesi yerinde olmayan, histerik, duygusal gibi çoğunlukla kadınlara atfedilen stereotipik özelliklerle nitelendirilmesi, kadınları susturmayı ve dediklerini değersizleş-

tirmeyi amaçlıyor.

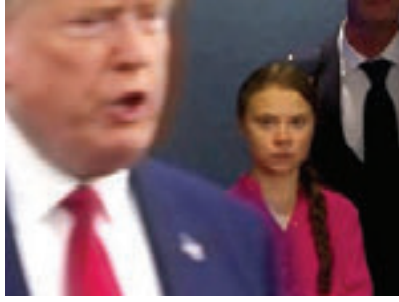
Avustralyalı yazar Andrew Bolt ise konuyla ilgili olarak “Yetişkinler tarafından guru muamelesi gören, bu kadar çok mental hastalığa sahip, bu kadar küçük yaşta bir kız hiç görmemiştim” diyor.

11 yaşındaki iklim aktivisti Lilly Platt, Brezilya’da Amazon yerlilerinin ormansızlaştırmaya karşı konuşmalarının yer aldığı bir videoyu Twitter üzerinden paylaşmasının ardından trol hesaplar Lilly’nin paylaşımının altına cinsel içerikli yorumlarda bulunmaya başladı. Sekiz yaşındaki iklim aktivisti Havana Chapman-Edwards ise ırkçı mesajlar ve ölüm tehditleri alıyor.

Heteronormatif Maskülenlik

Greta’nın eylemlerini, söylemlerini ve tutumunu fazla radikal, fazla sert hatta bölücü olmakla suçlayanlar da var. Ancak şu an “normal” bir zamanda yaşamıyoruz. Bilim insanları yıllardır atmosfere salınan insan kaynaklı sera gazlarının iklimsel çöküşü getireceğini üstüne basa basa söylüyor. Suların yükselmesiyle, sıcak hava dalgalarıyla, yazın ortasında yaşanan sel ve fırtınalarla, daha sıcak geçen kışlarla, yok olan buzullarla insanlığın ve gezegendeki bütün hayatın acı ve yavaş bir biçimde yok olacağını inkâr edebilmek hiçbir bilimselliğe dayanmakla birlikte bu etkileri günlük hayatımızda görmeye başladık bile. Greta’nın ve iklim hareketinde yer alan özellikle genç neslin endişesi, kendilerine yaşanabilir bir gelecek görmemelerinden kaynaklanıyor. 1965’ten bu yana küresel karbon emisyonlarının üçte birinden sorumlu 20 şirket, dünyanın kaynaklarını sömürüp milyarlar kazanırken, milyonlar su ve güvenilir gıdaya ulaşmak için savaşmak zorunda kalmayacakları sağlıklı bir hayat istiyor. Bu en temel haklarımızdan biri değil de nedir? Peki medyada oldukça göz önünde olduğu için Thunberg ve Ocasio-Cortez’e yönelen mizojininin (kadın düşmanlığı) sebebi ne?

Aşlında mizojini pek de uzak olmadığımız bir sorun. Beyaz heteronormatif

İklim inkârcularının karşı çıktıkları noktalar, bilimi inkâr etmenin yanı sıra iklim eyleminin sosyal, ekonomik ve politik düzeni değiştirecek olmasından kaynaklanıyor.

maskülenliğin egemen olduğu düzene en büyük tehdidi kadınlar oluşturuyor, eğer böyle olmasaydı, şu an feminist hareketin içinde kayda değer oranda erkekler de yer alırdı. Feminizm, toplumsal cinsiyet eşitliğinden çok daha öte, asıl erkekliliğin eleştirilmesi ve kendini değiştirmesi gerektiğini söylüyor. Kadınların bedenleri, emekleri üzerinden sömürülmediği, aşığlanmadığı, kadın olduğu için taciz edilmediği; bedenlerinin devletin politika malzemesi haline getirilmediği; eşit işe eşit ücretin verildiği, değersiz görülen ev işlerinin kadının görevi olarak görülmediği bir toplumsal düzeni talep ediyor.

Ocasio-Cortez’in “aşırıya kaçan sosyalist eğilimli” Yeşil Yeni Düzen’i ve Greta’nın BM’de yaptığı konuşması, erkekliliğin dayandığı bu sistemin dinamiklerini tehdit ediyor. Zaten Greta’nın, eleştirilere verdiği cevapları da hep bu yönde. Greta “Sesimiz çok çıkıyor ve başarılıyız ki bizimle dalga geçiyorlar” diyor.

Hem Thunberg’in hem Ocasio-Cortez’in iklim hareketinde sesi çok çıkan ve tepki çeken kadın figürler olmasının tesadüfi olduğunu düşünenler olabilir. Ancak bu nefretin iklim inkârcısı erkeklerden geldiğine değinen bir araştırma, meselemin toplumsal cinsiyet ile iklim inkârcılığı arasındaki

ilişkiye odaklanıyor. İsveç’te Chalmers Teknoloji Üniversitesi’nde akademik anlamda ilk defa iklim inkârcılığını çalışmaya yönelik İklim Değişikliği İnkârcılığı Merkezi (CEFORCED) kuruldu. Araştırma merkezinin yeni yayımladığı bir araştırma, yıllardır muhafazakâr anti-feminist aşırı sağ ile iklim inkârcılığı arasındaki ilişkiyi inceliyor.

Chalmers Üniversitesi’nden Jonas Anshelm ve Martin Hultman, çevre sosyolojisi kapsamında birçok farklı disiplinden araştırmacı ile “İklim değişikliğini neden ciddiye almıyoruz? Bir iklim inkârcılığı çalışması” projesiyle Norveç’te iklim inkârcularının dilini inceliyorlar. İnceledikleri iklim inkârcularının dilinde göze çarpan oldukça ilginç bir mesele yer alıyor. İklim inkârcularına göre tehdit altında olan gezegen değil, temelleri heteronormatif maskülenliğe dayanan modern endüstriyel toplum düzeni.

Bu proje kapsamında Olve Kranke, Bjorn Kaltborn ve Martin Hultman’ın, daha önce Aaron McCright ve Riley Dunlap tarafından ABD’de yapılan araştırmamızın Norveç ayağı olan ve 2018 yılında yayımladıkları “Norveç’in ‘Cool’ Erkekleri: Muhafazakâr Norveçli Erkeklerin İklim İnkârcılığı” makalesi, iklim inkârcılığının, muhafazakâr grup kimliğini ve mevcut yaşantılarımızı mümkün kılan fosil yakıtlara bağımlı sosyoekonomik sistemi korumak adına verilen bir tepki olarak yorumlanabileceğini belirtiyor.

Dolayısıyla tehdit altında olan, ait oldukları “grubun” dinamikleri aşında. Bu dinamikleri tehdit eden de tıpkı #MeToo hareketinde olduğu gibi, toplumda kadınların sesinin daha çok çıkması. Araştırmacılar, günümüzde iklim aktivizmine karşı gelişen iklim inkârcılığının, sağ kanat milliyetçiliğinin ve anti-feminizmin birbirlerini besleyen ve eklemlenen ideolojiler haline geldiğini söylüyor.

4.077 kişi ile yaptıkları araştırma sonucunda, erkeklerin %35’i; muhafazakâr erkeklerin ise %62,9’u iklim krizini inkâr ediyor. Ayrıca araştırmaya göre,

erkeklerde iklim inkârı kadınlara göre çok daha fazla görülüyor. Kadımlar ise daha çevreci, doğa dostu tutumlar sergiliyor.

2016'da ABD'de Tüketici Araştırması Dergisi'nde yayımlanan "Ekoloji Dostu Olmak Daha mı Az Erkeksi? Yeşil-Feminin Stereotipi ve Sürdürülebilir Tüketim Üzerindeki Etkisi" makalesi kapsamında yapılan yedi farklı araştırmaya göre, çevreci olmakla toplumsal cinsiyet normları arasında oldukça derin bir bağ var. Bu araştırmalara göre çevreci davranışlarda bulunmak hem kadın hem de erkek katılımcılar tarafından "daha kadımsı" görülüyor. Hatta bazı erkekler yanlarında bez torba taşımak gibi çevreci davranışlarda bulduklarında maskülenliklerinin azalacağını düşünüyor.

Fox News sunucusu Tucker Carlson, Nisan ayında, bu makaleyi referans gösterip toksik maskülenite iklim değişikliğine yol açıyormuş diyerek araştırmayı saptırmıştı. Bununla da yetinmeyip "Feministlerin bilim yaptığı bir ülkeye nasıl dönüştük?" demişti. Ocasio-Cortez de Twitter'dan Carlson'a cevap olarak "Demokrasi ve sivil haklar ile feministlerin bilim yaptığı bir ülke olduk. Ayrıca iklim değişikliği politikasına dair şüphe uyandırmak için kadın hakları konusu etrafında korku uyandırmaya çalışmasına dikkat edin: Carlson hakkında çok şey söylüyor" yazmıştı.

Kadınlarmın daha çevreci olduğu fikri, kadınlarmın tarih boyunca şefkatli, narin, değer veren ve anne rolleriyle; erkeklerin ise sert, güçlü, duygusuz olan heteronormatif maskülenlikle özdeşleştiriliyor olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmamın yürütücülerinden Hultman, "Evi geçindiren endüstriyel maskülenlik adımı verdiğim maskülenliğe bağlı gelişen bir takım değer ve davranış biçimlerinin tehdit altında olduğunu düşünüyorum" diyor. Doğa ve insanlık arasında derin bir ayrım olduğunu savunan ve dünyanın özellikle erkekler için yaratıldığı Kartezyen düşünceye dayanan bu heteronormatif maskülenliğe göre insanlar doğayı, kaynaklarını kendi çıkarları adına kullanma özgür-

Kadınlarmın daha çevreci olduğu fikri, kadınlarmın tarih boyunca şefkatli, narin, değer veren ve anne rolleriyle; erkeklerin ise sert, güçlü, duygusuz olan heteronormatif maskülenlikle özdeşleştiriliyor olmasından kaynaklanıyor olabilir.

lüğüne sahipler. Erkek merkezli medeniyetlerimiz doğanın talan edilmesi, insan eliyle yeniden düzenlenmesi yoluyla yaratıldı. Ekonomik büyüme, her zaman doğadan, gezegenden daha önemli oldu. Trump, iklim krizini başkan olduğundan bu yana bir aldatmaca olarak yorumluyor ve asıl iklim hareketinin ve Yeşil Yeni Düzen'in ekonomik büyümeyi ve iş dünyasını tehdit ettiğini sürekli dile getiriyor. Hem ABD hem de Norveç'te yapılan araştırmalara göre, sağ muhafazakâr bireyler mevcut sosyopolitik düzeni ve normatif gelenekleri olduğu gibi kabul etmeye daha yatkınlar. Dolayısıyla iklim değişikliği diskurumun, fosil yakıtlara dayanan bu sistemi tehdit ediyor oluşu, ait oldukları gruplarının dinamiklerini de sarsıyor. İklim inkârcılarının karşı çıktıkları noktalar, bilimi inkâr etmenin yanı sıra iklim eyleminin sosyal, ekonomik ve politik düzeni değiştirecek olmasından kaynaklanıyor.

Sanayi toplumlarımızı oluşturan ve hakim olan heteronormatif maskülenlik, iklim hareketi içindeki sayıca fazla olan güçlü kadın figürler tarafından rahatsız ediliyor.

Mizojini farklı toplumlarda, farklı tarihsel süreçlerde, farklı dinamiklerle de olsa tarih boyunca var oldu. 15. yüzyılda döneminin en önemli feminist hareketi olarak görülen, kadınlarmın erkeklerden bağımsız bireyler olarak hareket etmeye çalışması ve evliliği reddetmesi, Avrupa'da cadı avları kapsamında 40 bine yakın kadının yakılarak öldürülmesine nedenlerinden biri olmuştu. Tıpkı doğanın, insanlık tarafından hükmedilmesi, yıkılıp yeniden düzenlenmesi gerektiği düşüncesi gibi kadımlar da tarih boyunca beyaz erkekler tarafından kontrol edilen, hakkında kararlar verilebilen, bedenleri devletin politika malzemesi haline getirilen nesnelere oldu. Ancak giderek güçlenen feminist hareket, kendini özne konumuna getirdiği an, kadınlarmın her zaman ikincil olarak gören ideolojilere tehdit oluşturmaya başlıyor. İklim inkârcılarının kadınlarmın kadın oldukları için ve cinsiyetçi aşağılamalarla saldırmasının da tek bir sebebi var gibi gözüküyor. Karşı çıkabilecekleri başka hiçbir şey yok. Bilimsel karşıt argümanlar üretmiyorlar ve cinsiyet üzerinden aşağılamak çoğunlukla en kolay yol oluyor. ○

Yeryüzünde Yenilenebilir Enerji ile Yeni Bir Yaşam Kuruluyor

IRENEC 2020
10. ULUSLARARASI
%100 YENİLENEBİLİR
ENERJİ KONFERANSI
15-17 NİSAN 2020
MALTEPE TÜRKAN SAYLAN
KÜLTÜR MERKEZİ
İSTANBUL

- Dünyada ve ülkemizdeki yenilenebilir enerji konusundaki uygulamalar, teknolojik gelişmeler hakkında bilgi almak için,
- Kentlerde ve ülkelerde yenilenebilir enerjiye geçiş süreçlerini belirlemek için,
- Ülkemizde yenilenebilir enerjiye geçişin sorunlarını ve çözüm önerilerini tartışacağımız atölye çalışmalarına katılmak için,
- Konferansın sonuçlarını hayata geçirmek üzere iş birliği yapmak için,
- Topluluk Enerjisi esasına dayanılarak %100 yenilenebilir enerjiye küresel geçiş için bireylerin, karar vericilerin, akademik kuruluşların, kooperatiflerin ve yerel yönetimlerin üzerine düşen görevler ve sorumlulukları tespit etmek için,

**YENİLENEBİLİR
ENERJİ BİRLİĞİ**

15-17 Nisan 2020 tarihlerinde birlikte olalım

www.ire nec.org

www.euro solar.org.tr

www.poweringcommunities.org

Yeşil Hareket İçinde Yeni Bir Soluk

Eylül ayının son günlerinde, Türkiye yeşil hareketi için çok sayıda kurum ve kişinin katılımıyla Yeşiller Meclisi'nin kurulduğu ilan edildi. Yeşiller Meclisi kurucu üyelerinden Koray Doğan Urbarlı, meclisin gündeme dair yeşil bakış açısını ortaya koyacağını, mevcut yapıların sözlerine mahkum kalınmaması gerektiğini vurgulayacaklarını belirtiyor.

 Bulut BAGATIR

Öncelikle Yeşiller Meclisi'nin başlangıç noktasını ele alalım isterseniz. 1988 yılından bu yana Türkiye'de var olmaya çalışan hareketin Yeşiller Meclisi'ne evrilme hikayesini kısaca öğrenebilir miyiz?

İlk olarak 1988 yılında ortaya çıkan bir Yeşiller Partisi var. Bu parti 1994'te çeşitli bürokratik nedenlerden dolayı kapatılıyor. 1994'ten 2002'ye kadar bir sessizlik dönemi var. 2002'den sonra Yeşiller tekrar bir araya gelmeye başlıyor. Eski partiden gelen insanlarla birlikte tekrar partileşme noktasında altı senelik bir arayış oluyor. 2008'den sonra ise ikinci Yeşiller Partisi dediğimiz parti kuruluyor. 2008'den 2012'ye kadar Yeşiller Partisi adıyla devam ediyor bu yapı. 2012'de ise Eşitlik ve Demokrasi Partisi ile birleşip, Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi adını alıyor. Fakat 2016 yılında tekrar bir ayrılık yaşanıyor, Yeşiller ve daha sonrasında kendilerini yeşil feministler olarak nitelendirecek bir bölüm insan ayrılıyor. Ben de o grup içerisindeyim. 2019'a kadar olan süreçte daha düşük düzeyde bir birlikteliğimiz bulunuyor. Yeşil Siyaset Platformu adında bir platformumuz var. Fakat tekrar bir arayışa girdik ve kendini yeşil hareket içerisinde tarif eden, yani sadece siyaset alanında değil, STK veya başka noktalarda var olan gruplarla ve bireylerle bir meclis oluşturulması fik-

ri ortaya çıktı. 28 Eylül'de de Yeşiller Meclisi ilan edildi.

Yeşiller Meclisi nasıl bir kurucu ekip-ten oluşuyor? İşleyişi nasıl olacak?

Meclisin kurucu ekibi esas olarak 2016'da partiden ayrılanlardan oluşuyor. Yeşil Düşünce Derneği'nin, çeşitli yaymevlerinin ve bağımsız bireylerin içerisinde olduğu bir yapı. Aslında kapısı kendisini bu hareketin içinde gören herkese açık. Meclisin işleyişi de daha çok bu yapıları en verimli şekilde nasıl bir araya getirebileceğimiz üzerine konuşarak ortaya çıkacak. Daha tamamlanmış bir süreç değil. Sürekli kendini geliştiren bir yapı düşünüyoruz. Çeşitli çalışma grupları ile siyasi belgeler ortaya koymayı planlıyoruz. Bununla birlikte kendi işleyişimizin de bir siyaset olduğunu ortaya koyacağız. Sadece belgelerimiz ile değil, ortaya çıkarmak istediğimiz şeye göre bir yapı oluşturmak istiyoruz. Cinsiyet eşitliği, şiddetsizlik gibi ilkelerimizi doğrudan hayata geçirerek kendi mekanizmamızı da, dikkatli adımlarla, nasıl bir dünya istiyorsak ona uygun bir şekilde kurmaya çalışıyoruz. Şudur diyebileceğimiz tamamlanmış bir meclis işleyişi belki asla olmayacak. Sürekli kendini yenileme ile meclis taze tutulacak diyebiliriz.

Türkiye'de görmeye alışkın olmadığı-

mız, farklı yaş gruplarından insanlar bulunuyor meclisinizde. Bu bir seçim miydi?

2008'de Yeşiller Partisi'ne girdiğimde 23 yaşındaydım ve partinin en genç üyelerinden bir tanesiydim. Biraz abartarak söylersem, şu anda neredeyse en yaşlılardan biriyim. O açıdan çok genç bir ekibimiz var. Özellikle genç kadınların öne çıktığı ve inisiyatif aldığı bir yapıya sahibiz. Bunun dışında ilk Yeşiller Partisi'nden itibaren işin içerisinde olmuş, artık yeşil hareket denildiğinde akla gelen isimler de var. Yeşil hareket denilince akla gelen genç isimler de bizimle. Hareketin önde gelen isimleri belli bir yaş üstü diyemeyiz. O açıdan da farklı yaşlardan insanlar var ancak ağırlıklı olarak 30 yaş altında insanlardan oluşuyor meclis. Yeşiller Meclisi'nin en önemli katılımcı platformlarından biri de **Genç Yeşiller**. Genç Yeşiller uluslararası bir yapı aynı zamanda. Genç Yeşiller'in varlığıyla hem tecrübe hem de gençlik aynı yapı altında buluşmuş oldu.

Meclisin ana hedeflerini neler oluşturuyor? Tanıtım toplantısında yapılan açıklamada "Bambaşka bir siyasetin

“Meclis; Yeşil Düşünce Derneği'nin, çeşitli yayınevlerinin ve bağımsız bireylerin içerisinde olduğu bir yapı. Aslında kapısı kendisini bu hareketin içinde gören herkese açık. Meclisin işleyişi de daha çok bu yapıları en verimli şekilde nasıl bir araya getirebileceğimiz üzerine konuşarak ortaya çıkacak”

Yeşiller Meclisi'nin Temel İlkeleri

- Doğayla uyum
- İklim krizi ile mücadele
- Şiddetsizlik
- Toplumsal cinsiyet eşitliği ve feminizm
- Küresel mücadele
- Yerel ve doğrudan demokrasi
- Sürdürülebilirlik
- Adil paylaşım
- Özgür yaşam
- Çoğulculuk

mümkün olabildiğini düşünüyoruz” diyorsunuz. Bu bağlamda neler beklemeliyiz sizlerden?

Şöyle bir şanssızlığımız oldu. Yeşiller Meclisi'ni ilan ettik ve ondan sonra Suriye'deki durum ortaya çıktı. Biraz gündemimiz kaymış oldu. Tamtım toplantısında açıkladığımız ilkelerimiz var. Bu ilkeler üzerinden gündeme dahil yeşil bakış açısı koymak istiyoruz. İlk başta yapmak istediğimiz bu. Mevcut yapıların sözlerine mahkum kalmamamız gerektiğini vurgulayacağız. Bunun yeşil siyaset yapısına dönüştürüp dönüşmeyeceğini de Yeşiller Meclisi kendi içerisinde karar verecek. Adımı koyarak söylersek bunun bir partiye dönüştürüp dönüşmeyeceğini, kendi içindeki tartışmalar sonucunda meclis belirleyecek. Şu anda bu hedefle ilerliyoruz veya ilerlemiyoruz demek meclisin kendi iradesine saygısızlık olur ancak tabii ki herkesin aklında böyle bir ihtimal var.

Meclis ilan edildikten bir gün sonra Avrupa Yeşiller Partisi'nden gelen temsilciler ile birlikte Ekrem İmamoğlu ziyaret edildi. Yeşil ilkeler ile iklim krizine karşı şehirlerin önemi vurgula-

arak, kendisine bazı hatırlatmalarda ve bilgi düzeyinde işbirliği taleplerinde bulunuldu. Samırım biraz etkisi de oldu bunun. Şimdiye kadar etkin olunmayan C40 Zirvesi'nde aktif bir şekilde hareket edildi. Paris Belediye Başkanı ile görüşüldü.

Yeşiller Meclisi'nin önceliklendirdiği ilkeleri hangileri?

İçerisinde bulunduğumuz koşullar itibarıyla barış ve şiddetsizlik bizim esas ilkelerimizden biri. Sadece savaş karşıtlığı olarak düşünmemek, şiddetsizliği çok daha geniş ele almak gerekiyor. Günlük yaşamdan başlayarak kendi ideallerini hayata geçirmeye kadar tamamen şiddetten arındırılmış bir yapı ortaya koymaya çalışıyoruz. İçerisinde bulunduğumuz zaman ve coğrafyada bence çok önemli ve farklı duran bir ilke.

Toplumsal cinsiyet eşitliği ve feminizm zaten Yeşiller Meclisi'nin yapısı itibarıyla kendini doğrudan gerçekleştiren bir ilkemiz. Tamtım toplantımızda hiç kimsenin bir zorlaması olmadan iki genç kadın basın toplantısına çıktı. Nor-

malde yaşlı erkekler oraya oturur, renk olsun diye bir de kadın oturturlar aralarına. Bizde ise böyle bir şey olmadı. Biz zaten feminist bir yapıyız, hiç böyle bir sıkıntı çekmedik.

Ve kişisel olarak küresel mücadeleyi öne çıkartabilirim. Yeşil hareket Türkiye'de görece eski ancak hâlâ kenarda kalmış bir hareket. Çok fazla büyüme fırsatı bulamamış. Ancak dünyaya baktığımızda en son Avusturya seçimlerinde önemli bir başarı elde edildiğini görüyoruz. Macaristan'da Budapeşte'nin belediye başkanı Yeşiller'in desteklediği aday oldu. Bu örnekleri çoğaltabiliriz. İklim grevlerini ve Extinction Rebellion'ı (Yokoluş İsyanı) da düşünürsek dünyadaki küresel mücadelenin yeşillenmeye başladığını görebiliriz. Küresel mücadele yalnız olmadığımızı gösteriyor. Aynı ideallere sahip olan binlerce kişi Yeni Zelanda'da sokağa çıkarken 1 milyon kişi de New York'ta sokağa çıkabiliyor. Bu da doğru

bir şey yaptığımızı gösteriyor. Biz de bu küresel mücadelenin Türkiye'deki ayağı olmaya çalışıyoruz. Bu üç ilkeyi diğerlerinden ayırmadan öne çıkartabilirim.

Dünyadaki ve özellikle Avrupa'daki yeşil dalga gittikçe hız kazanıyor. Sokaklar iklim krizine karşı harekete geçilmesini isteyen gençler ve yetişkinler ile dolu. AP seçimlerinde ise Yeşiller'in başarı elde ettiğini görüyoruz. Bu büyüyen dalganın Türkiye'ye yansması nasıl olur? Yeşiller Türkiye'de söz sahibi olabilecek mi?

İki ayrı şekilde değerlendirebilirim daha net olur sanıyorum. Her iki sorunun ortak yanıtı olarak şunu diyebilirim: Bu dalganın Türkiye'ye etkisini Yeşiller doğrudan özne olarak gerçekleştiremeyebilir. Yeşiller'in şöyle bir durumu var. Etkileyen bir politik yapıya sahip. Almanya'da Angela Merkel'in ilk çıkış politikaları ile şimdiki politikalarını karşılaştırdığımızda Almanya'daki Yeşiller'in başarısının onun da politikalarını nasıl etkilediğini görürsünüz. Ya da Ekrem İmamoğlu'nun C40'ta etkili olmaya başlaması ve bir şekilde, göstermelik veya değil, mutlaka adım atarak iklim krizine karşı bir şeyler yapmaya çalışmasını örnek gösterebiliriz.

İkinci sorunuza dönersek Türkiye'deki Yeşiller'in gücü özne olarak bunu şimdilik gerçekleştirmeye yetmese de fikri hegemonya yaratma açısından bir değer. Küresel yapının da etkisini umutmayalım. İstanbul'da, mesela 10 bin kişi sokağa çıktığında bu ufak bir rakam olarak görülebilir ama bunu bütün dünyadaki haberler ile birleştirdiğinizde mutlaka Türkiye'de dışa açık olan politikacılarda "Bizim de buna dikkat etmemiz gerekiyor" fikri doğuyor. Altın alta yerel yönetimlerde ve çeşitli yapılarda adını koymadan yeşil politikaların utangaç bir şekilde ortaya konulduğunu görüyoruz.

Bir önceki soruyla birlikte düşünecek olursak Türkiye'de yeşil politika üretmenin ve uygulamanın önündeki engeller nelerdir size göre?

"İçerisinde bulunduğumuz koşullar itibarıyla barış ve şiddetsizlik bizim esas ilkelerimizden biri. Sadece savaş karşıtlığı olarak düşünmemek, şiddetsizliği çok daha geniş ele almak gerekiyor. Günlük yaşamdan başlayarak kendi ideallerini hayata geçirmeye kadar tamamen şiddetten arındırılmış bir yapı ortaya koymaya çalışıyoruz"

Türkiye'de yeşil politika ya da ufak sayılabilecek partilerin politika üretmesinin önündeki en büyük engel Siyasi Partiler Kanunu ve Seçim Kanunu. Her ne kadar alternatif politika, sokaktan politika deseniz de oy pusulasında olmadığımız sürece ülkenin çoğu için yokuz. Bunun da olmasının ihtimali 81 ilin yarısında örgütlenmenize, o illerin de ilçelerinin tüte birinde bulunmanıza bağlı. Bu sadece aylık olarak korkunç bir kira parası demek. Küçük yapıların örgütlenememesi, seçime girememesi üzerine kurulmuş merkezleşmiş bir yapı var. Daha da merkezi olsun diye Başkanlık Sistemi getirildi fakat burada ilginç bir durum oldu. 50+1 almak kazanmaya yeteceği için çok küçük bazı partiler ittifaklar ile söz sahibi olmaya başladılar. Bu konuşmayı biz dört sene önce yapsaydık en önemli engel olarak %10 barajını söylerdim. %10 barajı hâlâ var fakat kendi örgütlenmesini tamamlamış, sözünü kendine güvenen bir şekilde söyleyen Yeşiller Partisi'nin herhangi bir ittifak içerisinde kendine yer bulması ve gücünden daha fazla o ittifakı etkilemesi ve yönünü değiştirmesi mümkün. Ancak dediğim gibi 40 ilde ve 150-160 ilçede yer kiralamak ve tabela asmak demek, bizim ya da arkasında maddi olarak herhangi bir desteği olmayan bir yapının çok da altından kal-

kabileceği bir durum değil. Bizim için önemli olan sözünü kendine güvenen bir şekilde söylemek ve yeni sistemin yarattığı çatlaklardan ilerlemeye çalışmak.

Avrupa'daki Avrupa Yeşilleri ile iletişiminiz nasıl? Destek açıklamalarının geldiğini biliyoruz. Ortak çalışmalar olacak mı? Başka işbirliği haberleri alacak mıyız?

Avrupa Yeşilleri tanıtım toplantımıza gelip bize destek oldular. Onlara teşekkür ediyoruz. Partileşmeden Avrupa Yeşiller Partisi'nin ya da Avrupa Yeşillerinin içerisine doğrudan girmenin çok bir imkanı yok. Fakat çeşitli toplantılara katılımlarla ve işbirlikleri ile bunu yürütüyoruz. Yeşiller Meclisi kendini daha da gerçekleştirdiğinde yeni işbirlikleri mutlaka olacaktır. Meclis, biraz önce bahsettiğim gibi, Genç Yeşiller ile çok entegre bir şekilde çalışmalarına devam ediyor. **Yokoluş İsyarı** veya iklim grevleri ile küresel boyutta alışverişimiz devam ediyor. Bu tarz yapılar ortaya çıktığında, ilkelerimize uyuyorsa olabildiğince destek veriyoruz. Oradaki yapıları buraya taşımaya, buradaki fikirleri oraya iletmeye çalışıyoruz. ○

İklim Değişikliği İle Mücadele Küresel Ekonomiye Yardımcı Olabilir

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) tarafından yeni yayımlanan bir rapor, iklim değişikliğiyle mücadele için gerekli yeni bir yatırım dalgasının ek gelir ve istihdam alanları yaratacağını, küresel bir makroekonomik toparlanmaya etkisi olacağını iddia ediyor.

 BuLut BAGATIR

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) tarafından hazırlanan, “Küresel Yeşil Yeni Düzen’in Finansmanı” başlıklı 2019 Ticaret ve Kalkınma Raporu, 25 Eylül’de Bilkent Üniversitesi’nde tanıtıldı.

Raporda ağırlıklı olarak küresel kalkınma beklentilerini tehdit eden finansal, ekonomik ve sosyal sorunlarla başa çıkılabilmesi için gerekli çokuluslu yaklaşımlar, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve önerilen küresel Yeşil Yeni Düzen’in finansman konuları ele alınıyor.

Yeşil Yeni Düzen’in, küresel mali kriz sonrasında yeni ve temiz bir başlangıç yapılabilmesi için doğru politika çerçevesi olduğu vurgulanan raporda, borç fonları, sermaye piyasaları ve bankaların kalkınma için birlikte çalışmalarını sağlayacak öneriler sunuluyor. Küresel ekonominin karbonsuz hale getirilebilmesi için kamu öncülüğünde, başta ulaşım, enerji ve gıda sistemlerinde olmak üzere ciddi yatırımlar gerektiğine

işaret edilen raporda, bu kapsamda atılacak adımlarda vergi teşvikleri, kredi ve garantilerin yanı sıra araştırma, kalkınma ve teknoloji adaptasyonu içeren etkili sanayi politikalarının önemine değiniliyor.

Bilkent Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Erineç Yeldan, günümüzün küresel ekonomisinin “Endişeler Çağı” diye bir alt başlık içerisinde toplanabileceğini belirterek şöyle devam ediyor: “Üretkenlik bütün dünyada düşüyor, gelir dağılımında bozulma var. Emegün milli gelirden aldığı payda ciddi bir gerileme var. Bu da gelir dağılımının bozulmasının ana etkenlerinden bir tanesi. Dünyada demokratik taleplerden ve kurumlardan giderek uzaklaşma var. Toplumda popülizm diye adlandırılan

ancak aşında açık faşizm uygulamalarını andıran aşırı milliyetçilik ve ırkçılık geliyor. Gerek cinsiyet gerek etnik kökenler bakımında uyarılan şiddet bütün coğrafyalarda ortaya çıkıyor. Bütün bunlara ilaveten gezegenimizin ısınması, bunun yaratacağı susuzluk, tarımsal hasılatın gerilemesi, yepyeni bakteri türlerinin ve hastalıkların ortaya çıkması durumu var. Bütün bunların maliyetlerinin OECD raporlarına göre 30-40 milyar doları bulabileceği ifade ediliyor. Bütün bunlar BM’nin ‘endişeleniyoruz, endişeler çağındayız’ diye nitelediği sorunlar yumağı. Raporun ana çağrısı da bu sorunları nasıl çözebileceğimize dair” diyor.

Boğaziçi Üniversitesi öğretim görevlisi Doç. Dr. Sevil Acar da iklim değişikliği ile mücadele amacıyla yapılacak yenilenebilir enerji yatırımlarının, özellikle yenilenebilir enerji sistemlerinin günümüzde azalan kurulum ve işletim maliyetleri düşürüldüğünde hem kentler hem de kırsal bölgeler için yeni fırsatlar doğuracağını belirtiyor ve ekliyor: “Bu fırsatlar arasında, örneğin, güneş ve rüzgar gibi kaynakların elektrik elde etmek için kullanıldığında yaratacağı yüksek istihdam potansiyeli var.”

“Merkez Bankaları Niye İklim Değişikliğiyle Mücadele Etmesin ki!”

Bilkent Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Erinç Yeldan, Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı'nın (UNCTAD) yeni raporunun doğrudan doğruya devlet yatırımları öncülüğünde yepyeni bir teknoloji ve büyüme deseni ortaya çıkarmayı amaçladığını belirtiyor.

Yeni yayımlanan çalışma iklim değişikliğine özel bir önem veriyor. İklim değişikliğiyle mücadele için gerekli yeni bir yatırım dalgasının yeni gelir ve istihdam alanları yaratacağını, küresel bir makroekonomik toparlanma etkisi oluşturacağını iddia ediyor. Siz nasıl yorumlarsınız?

Rapor her şeyden önce tarihe bir atf vererek kamu ilgisi uyandırmaya çalışıyor. “Yeni Ekonomik Düzen” (New Deal) ABD’de Başkan Roosevelt döneminde ve bütün dünyada faşizme karşı bir mücadelenin sürdürüldüğü, bunun da iktisadi boyutlarının kurgulanmaya çalışıldığı dönemdi. Dolayısıyla bu yeni ekonomik düzen, faşizme karşı ortak demokrasi cephesinin iktisadi önkoşullarını düzenliyordu. Bir nevi toplumsal mutabakat anlamına geldi. O dönemin çok özgün koşulları içerisinde teknolojiye montaj hattı tekniği, sosyal refah devletinin politik anlamda ortaya çıkışı ve 3. Dünya dediğimiz Asya’da ve Afrika’da yeni bağımsızlığını kazanmış ülkelerin bütün dünyada özgürlükçü bir hava estirmesi gibi etkenler bir araya geldi. “Yeni Ekonomik Düzen” olarak adlandırılan ekonomik önlemler hemen hemen bütün dünyada kucaklanır, anlaşılır bir önlemler bütünü olarak değerlendirildi. Nitekim ondan sonra

küresel ekonomide gerek sosyalist sistem, gerek kapitalist sistem, gerekse de bugünün yoksulları olan Afrika ve Asya ülkelerinde, o günün koşullarında dünyada eşi benzeri görülmemiş hızlı bir büyüme yaşandı. Elbette teknolojik olarak o günlerin olanaklarından çok uzağız. Politikalar anlamında da çok uzağız. O dönem Keynesyen genişlemeci politikalar uygulanıyordu. Ulus devletler ekonomiye çok daha müdahil olma olanaklarına sahipti. Uluslararası ekonomide ulusal programlar izleme olanağı daha genişti.

BM’nin bu raporunda o günün olanaklarının olmadığı, yalnız öntümüzde yepyeni bir teknolojik gelişme ilerleme hamlesinin olabileceği gerçeği dile getiriliyor. Bu teknolojik dönüşümün üst yapısının Yeşil Yeni Düzen bağlamında kurgulanabileceği ifade ediliyor.

1940’ların, 50’lerin, 60’ların Fordizm’e, Taylorizm’e ve uzmanlaşmaya dayalı, montaj hattındaki uzmanlaşmayı çok daha artırabilen teknolojik olanağına öykünerek faşizm ile neredeyse niteliksel olarak özdeşleştirilebilen iklim değişikliği mücadelesine iktisadi ve sosyal bir kurgu vermeyi amaçlıyor. İklim değişikliği ile mücadele yenilenebilir enerji kaynaklarını gerektirecek teknolojiler aracılığıyla yenilenebilir enerji

kaynaklarının istihdam, sermaye birikimi, inovasyon kapasitelerini toplumda yeni bir büyüme ivmesi olarak kullanmayı ön plana çıkartıyor. Bu anlamıyla da raporun çok önemli bir farkındalık yarattığını, bizim için çok önemli dersler içerdiğini düşünüyorum.

Rapor başat olarak doğrudan doğruya devlet yatırımları öncülüğünde yepyeni bir teknoloji ve büyüme deseni ortaya çıkarmayı amaçlıyor. Günümüzün küresel ekonomisi “Endişeler Çağı” diye bir alt başlık içerisinde toplanabilir. Üretkenlik bütün dünyada düşüyor, gelir dağılımında bozulma artıyor. Emegün milli gelirden aldığı payda ciddi bir gerileme var. Bu da gelir dağılımının bozulmasının ana etkenlerinden bir tanesi. Dünyada demokratik taleplerden ve kurumlardan giderek uzaklaşma var. Toplumda popülizm diye adlandırılan ancak aslında açık faşizm uygulamalarını andıran aşırı milliyetçilik ve ırkçılık gelişiyor. Gerek cinsiyet gerek etnik kökenler bakımında uyarılan şiddet, bütün coğrafyalarda ortaya çıkıyor. Bütün bunlara ilaveten gezegenimizin ısınması, bunun yaratacağı susuzluk, tarımsal hasılatın gerilemesi, yepyeni bakteri türlerinin ve hastalıkların ortaya çıkması durumu var. Bütün bunların maliyetlerinin OECD rapor-

larına göre 30-40 milyar doları bulabileceği ifade ediliyor. Bütün bunlar BM'nin "endişeleniyoruz, endişeler çağındayız" diye nitelediği sorunlar yumağı. Raporun ana çağırısı da bu sorunları nasıl çözebileceğimize dair.

Raporda, Yeşil Yeni Düzen'in küresel mali kriz sonrasında yeni ve temiz bir başlangıç yapılabilmesi için doğru politika çerçevesi olduğu kabul ediliyor. Alexandria Ocasio-Cortez'in önderliğinde gündeme gelen Yeşil Yeni Düzen sadece iklim değişikliğiyle mücadele için değil, yeni bir ekonomik, sosyal ve çevresel düzen de tasavvur ediyor. Böyle bir dönüşümün hem dünya hem de Türkiye için maliyeti ne olabilir?

Geçtiğimiz hafta açıklanan Orta Vadeli Program metni bağlamında da aynı paylaşımlarda bulundum. Böyle bir tasarımın bir hedef, bir öneri, bir program olabilmesi için bunun "kaynak analizini" yani bütçe, maliyet ve elde edeceğimiz maliyet-gelir denkleminin kurgulanması gerekiyor. UNCTAD'ın raporunda bu var. Gerçekliği oldukça yüksek bence. Kaynaklara işaret ediyor. Öte yandan iklim değişikliği ile mücadele etmemenin maliyeti çok çok ağır olur. Bugünkü koşulların herhangi bir politika değişikliği önerilmeden veri olarak kabul edilmesi sonucunda, diyelim ki önümüzdeki 100 yılda insanlığı bu şekilde devam etmesi halinde, toplumsal ve sosyal maliyetlerin dışında iktisadi olarak ölçülebilir maliyetlerin 70 trilyon dolardan 500 trilyon dolara yükseleceği tahmin ediliyor. Bu sadece BM'nin değil aynı zamanda UNEP'in ve OECD'nin çevre programlarının verdiği rakamlar. Bu maliyeti karşılayabilir miyiz? Karşılayamamamın maliyetini düşünmek bile istemiyorum. Dolayısıyla bu adımı atmamız gerekiyor.

IMF'nin iki sene önceki bir çalışması atıf yapıyor. Makro anlamda kötü politika tercihlerinin yarattığı israf edilmiş kaynaklar var. Bunların en başında fosil yakıtlara verilen teşvikler geliyor. Kömürü, karbon içeren diğer yakıt

kaynaklarını tüketiciye ve üreticiye "ucuza" mal etmek için devletlerin teşvikleri var. Bunun ötesinde kötü kullanılan kaynaklar var. Bunun içerisinde aşırı borçlanmaya itilmiş hane halkı tüketimleri var. Özel kredi genişlemesi olağan dışı boyutlarda. Yılda ortalama 8 ila 10 trilyon dolar civarında bir finansal spekülasyon içerisinde finansal ürünlerin tasarruf edilebilir fonlarını yatırıma dönüştürmek yerine finansal sistem içerisinde aşırı borçlanmaya, deyim yerindeyse rant oyunlarına harcayan finansal bir sistem var. Bunun düzenlenmesi, tasarrufların doğrudan doğruya sabit sermaye yatırımlarına aktaracak bir aracılık mekanizmasıyla kullanılması ile buradaki kötü kullanımın önüne geçilebilir.

Çokuluslu şirketlere verilen vergi imtiyazları ve teşvikleri, özel arazi imtiyazları, kamu varlıklarının çokuluslu şirketleri kendi ülkelerine çekmek için verilen ayrıcalıklar yıllık yaklaşık 1 trilyon dolara ulaşmış durumda. Yeni teknolojik inovasyonun getireceği maliyet kazanımları, istihdamlar, özellikle yenilenebilir kaynakların yaratacağı ithalat maliyeti tasarrufları çok daha verimli ve etkin bir üretim desenini sağlayabilir.

Bizim bu konuda Türkiye için yaptığımız bir çalışma vardı. ODTÜ'den Ebru Voyvoda ve Boğaziçi Üniversitesi'nden Sevil Acar arkadaşlarımızla birlikte Türkiye için karbon vergisi ve fosil yakıt teş-

"Türkiye gibi iklim değişikliğinin çok yıkıcı etkilerinin olabileceği coğrafyalarda iklim değişikliği ile mücadele kapsamında, merkez bankasının yeşil tahviller, bonolar, kredi finansmanı gibi araçları da hedef çantasının içine ilave edilebileceğini düşünüyorum"

viklerinin iptal edilerek doğrudan doğruya yenilenebilir enerji havuzuna fon olarak kullanılması durumunda mevcut seviyelendirilmiş maliyetler üzerinden var olan elektrik talebini 2040 yılına kadar yenilenebilir enerji ile sağlayacak bir teknoloji hamlesi düşündük. Bunu da bir adım ileriye götürerek bir bölgesel coğrafyanın içerisinde doğu illerimizde yenilenebilir enerjiyi merkez üs haline getirerek bölgesel kalkınmayı daha eşitlikçi kılacak bir tasarımda bulduk. Tasarımın, genel denge disiplini içerisinde kaynak tasarrufu, yatırım ve dış denge gözetilerek kömürü teşvik etmeye dayalı enerji politikamıza göre çok daha üstün, daha yüksek büyüme, daha düşük cari işlemler açığı ve daha sağlıklı bir gelir bölüşümü içerisinde kurgulanabileceğini gösterdik.

Dolayısıyla kamuya Sayın Cortez'in çağırısı ve BM'nin bu adımı, bilimsel verilerle ve bilimsel çalışmalarla giderek daha desteklenir hale geldi.

UNCTAD'ın bu raporunun yapısından bahsedebilir misiniz kısaca?

Bu rapor, UNCTAD'ın her sene yayınladığı önemli rapor katkılarında bir tanesini oluşturuyor. Aslında son iki seneki raporu bununla birlikte ele alırsak bir işlemeyi andırırız söyleyebiliriz. Bundan evvelki raporda robotlaşma, yapay zeka ve inovasyon ele alındı. İlk raporda ise sanayisizleşme ve uluslararası ticarete güç dengeleri teması işlenmişti. Sanayisizleşme sorunu, süregelen finansal rekabet, finansal spekülasyon çabalarının tasarruf yatırım dengesinde bir şişkinlik ve köpükleşmeye yol açarak yeni krizler yaratmasına ilişkin endişeler, uluslararası ticarete tekellerin çok belirleyici olarak ticaret süreçlerinde verimli işbirliklerinin önüne geçmesi, gelir dağılımını bozucu aşırı tekelci kâr marjları ile çalışan bir ticaret şebekesi yaratmasının yarattığı sorunlar ele alınmıştı. Şimdi de bunlara çözüm önerisi içeren bir nevi çıkış yolu reçetesi sunulmuş oldu. O üçlemenin son halkasını oluşturdu bu rapor.

“İklim değişikliği için mücadele hedefi ile donatılmış merkez bankacılığı talep etmeliyiz” şeklinde bir tweet attığımız geçtiğimiz günlerde ve merkez bankalarının iklim değişikliğinin finansmanını sağlamalarının ya da gelir eşitsizliği ile mücadele etmelerinin aykırı bulunduğunu söylemişsiniz. Neden aykırı bulunur ve merkez bankalarının rolü bu kapsamda ne olabilir?

Merkez bankalarının tarihsel olarak çıkışı nihai borç verici olmasına dayanıyor. Sistemin nihai olarak parasal kaynaklarını sağlayıcı bir merciidir. Parasal genişleme adına sistemi kurtarıcıdır. Bu görev asli olmak ile birlikte, sosyal refah devleti altında merkez bankalarının genişleyici para politikaları izlediği, istihdamı artırma, işsizlikle ve enflasyon ile mücadeleyi eşzamanlı yürütmeye zorunluluğu olduğu 1960'lar dönemini geçirdik. Daha sonra enflasyon tehlikesi çok daha önem kazandı. Bu nedenle enflasyon ile mücadelede öncelikli yetkili kılındı. Şimdilerde, özellikle 2009 krizi sonrasında, başta ABD ve Kıta Avrupası'nda işsizliği azaltmak ve merkez bankalarının uyarıcı tedbirleri yoluyla 2009 krizinin etkilerini bertaraf etmek için genişleyici para politikaları tekrardan devreye sokuldu.

Bugün birçok meslektaşım merkez bankasının asli görevinin fiyat istikrarını korumak olduğunu, başka hiçbir hedefim merkez bankalarının mücadele edebileceği bir hedef olmadığını belirtiyorlar. Bu fikre angaje olummuş durumda. Ben bunu çok eksik, yanlış, hatta tehlikeli buluyorum, çünkü genel anlamda finansal varlıkların fiyatlarını makroekonomik istikrarını gözetmeden sadece fiyat istikrarına odaklanmanın yeterli olmadığını gördük. Diğer finansal varlıklar arasında örneğin dövizin reel fiyatı var. Piyasa fiyatı değil. Enflasyondan arındırılmış “reel” kur fiyatı. Bu çok önemli bir makroekonomik varlık fiyatı. Faiz önemli başka bir değişken. 2009 krizine neden olan bu vasıfsız, “eşik altı” dediğimiz kağıtların varlık fiyatlarının takip edilmesinin çok

“Günümüzün küresel ekonomisi ‘Endişeler Çağı’ diye bir alt başlık içerisinde toplanabilir. Üretkenlik bütün dünyada düşüyor, gelir dağılımında bozulma artıyor. Emegün milli gelirden aldığı payda ciddi bir gerileme var. Bu da gelir dağılımının bozulmasının ana etkenlerinden bir tanesi”

önemli olduğunu görmüş olduk. Dolayısıyla merkez bankası sadece fiyat istikrarını gözetmeli demek doğru değil. Makroekonomik istikrarı göz ardı etmek, bu tür krizlerle belirsizlik yaratarak, risk algısının çoğalması nedeniyle ekonomide çok daha derin, şiddetli belirsizliklere yol açıyor. Bu döngüye dolaylı fiyat istikrarsızlığını tetikleyen bir unsur haline geliyor.

Bu görüş tarihsel olarak da yanlışlanmış ve tehlikeli bir hedef olarak göze çarpıyor. Ben bu gözlemimi bir adım daha ileri taşıyorum. Biraz konuya sınıfsal açıdan bakıyorum. Enflasyon ve fiyat istikrarsızlığı öncelikle finans burjuvazisinin dışıdır. Finansal sistemin enflasyona hiçbir tahammülü yoktur, çünkü var olan stoklanmış varlıklarını vergilendirir enflasyon. Finans burjuvazisinin en önemli hedefi olan enflasyon ile mücadele sanki bütün toplumun hedefiymiş gibi bir algı yaratıldı. Buradan enflasyon emekçiler için önemli bir tehlike değildir, enflasyon

ile mücadele önemsizdir demiyorum. Enflasyon ile mücadele olduğu kadar işsizlik ile mücadele de çok önemlidir. Finansal varlıkların fiyatlarının regüle edilmesi, aşırı spekülasyon faaliyetlerine dayalı işsizleşmenin önüne geçilmesinin sağlanması da çok önemli. Bir bütün olarak makroekonomik istikrarı hedeflemezsek; istihdam artışı, gelirler artışı, kamu maliyesi ve enflasyonla mücadele, tek başına merkez bankası gibi makroekonomik çerçevede çok önemli bir kuruluşu elini kolunu bağlıyor ve sıradan bir kurum haline getiriyor. 2009 krizi, bunun sonucu oldu.

Aykırı düşünmeye başlarsak merkez bankaları kuşkusuz bağımsız olmalıdır, bağımsız hedefleri olmalıdır fakat bu hedefler toplumsal mutabakatta sadece ve sadece fiyat istikrarı içerisinde sıkıştırılmış, güdüleştirilmiş bir hedef anlamına gelmemelidir.

Tüm bu düşüncelerden hareketle diyorum ki, mesela Güney Afrika gibi işsizliğin %60-70'lere çıktığı bir toplumda işsizlikle mücadele ön plana çıkabilir. Türkiye gibi iklim değişikliğinin çok yıkıcı etkilerinin olabileceği coğrafyalarda iklim değişikliği ile mücadele kapsamında, merkez bankasının yeşil tahviller, bonolar, kredi finansmanı gibi araçları da hedef çantasının içine ilave edebileceğini düşünüyorum. “Merkez bankası sadece fiyat istikrarı sağlar, bunun dışındaki her şey demodur ve çağ dışıdır. Modern merkez bankasına uymaz” düşüncesi bana ayımsızlıktan çok dogmatizm olarak geliyor. Düşünce özgürlüğüne de sığınmıyor. O kısa tweet'te bütün bunları ifade etmeye çalıştım.

Yeşil Dönüşümün Maliyeti Ne Olur?

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) tarafından yeni yayınlanan “Küresel Yeşil Yeni Düzen’in Finansmanı” raporunu değerlendiren Boğaziçi Üniversitesi öğretim görevlisi Doç. Dr. Sevil Acar, “Yeşil Yeni Düzen ile gerçekleşecek dönüşümden uzak durmanın hem dünya hem de Türkiye için maliyeti şimdiden öyle yüksek ki, dönüşümün gerektireceği maliyet onun yanında önemsiz kalır” diyor.

UNCTAD’ın raporu, iklim değişikliğine özel bir önem veriyor. İklim değişikliğiyle mücadele için gerekli yeni bir yatırım dalgasının yeni gelir ve istihdam alanları ile küresel bir makroekonomik toparlanma yaratacağını iddia ediyor. Bu konuda görüşlerinizi alabilir miyiz? İklim değişikliği ile mücadele amacıyla yapılacak yenilenebilir enerji yatırımları -özellikle yenilenebilir enerji sistemlerinin günümüzde giderek düşen kurulum ve işletim maliyetleri düşünüldüğünde- hem kentler hem de kırsal bölgeler için yeni fırsatlar doğuracak. Bu fırsatlar arasında, örneğin, güneş ve rüzgar gibi kaynakların elektrik elde etmek için kullanıldığında yaratacağı yüksek istihdam potansiyeli var. Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (ILO) 2018 yılında yayınladığı bir analize göre çeşitli sektörleri kapsayan bir dönüşüm ve yenilenebilir enerjiye geçiş, 2030 yılına gelindiğinde 18 mil-

yon ek iş yaratma kapasitesine sahip. Bununla birlikte hem enerji verimliliği uygulamaları hem de elektrikli araçların yaygınlaşması, yerleşim yerlerinin, işyerlerinin, kamu hizmetlerinin yeniden organizasyonu beraberinde getirecek. Bu yeniden düzenlenme ve planlama esnasında yapılacak yatırımlar da hem geliri hem de istihdamı artırıcı nitelikte olabilir.

Raporda, Yeşil Yeni Düzen’in küresel mali kriz sonrasında yeni ve temiz bir başlangıç yapılabilmesi için doğru politika çerçevesi olduğu kabul ediliyor. Alexandria Ocasio-Cortez’in gündeme getirdiği “Yeşil Yeni Düzen” iklim değişikliğiyle mücadele yanında ekonomik, sosyal ve çevresel bir düzen de barındırıyor. Böyle bir dönüşümün hem dünya hem de Türkiye için maliyeti ne olabilir?

Aslında soruyu tersten sorsaydınız, şöyle cevap vermek isterdim: Böyle bir dönüşümden uzak durmanın hem dünya hem de Türkiye için maliyeti şimdiden öyle yüksek ki, dönüşümün gerektireceği maliyet onun yanında önemsiz kalır. Gıda, yakıt ve finans krizlerinin devam ettiği, ekosistemlerin hızla tahrip edildiği ve biyoçeşitliliğin azaldığı,

iklim krizinin devasa etkileriyle birlikte yaşandığı sorunlarla dolu bir dönemdedeyiz. Bunların gerçek maliyeti hesaplanamayacak derecede büyük. Yine de örnekleme gerekirse, OECD’nin 2014’te yayınladığı bir rapor, endüstriyel prosesler ve fosil yakıtların kullanımından kaynaklı seragazi emisyonlarının 2060 yılında iki katına çıkacak olmasının Asya ülkelerinin büyüme oranında %5’lik bir yavaşlamayı beraberinde getireceğini gösteriyor. Aynı şekilde rapor, dünya ekonomisinin ortalama yıllık büyüme oranını 2014-30 için öngörülen %3,6’dan 2030-60 için %2,7’ye gerileteceğini buluyor. Bu karamsar projeksiyonların arkasında iklim değişikliği kaynaklı tarımsal çıktı azalması, su ktlığı, yeni bakterilerin türeyişi, çeşitli hastalıkların yayılması vb. etkenler yer alıyor. Bu maliyetleri hiçe sayarak aksi yönde bir dönüşümün maliyetlerinden bahsetmek haksızlık olur. Öte yandan, yeni bir yeşil düzene doğru dönüşüm için gerekli kaynaklar aslında küresel ekonomik sistemde mevcut. Gerek politika araçlarının bu amaçla yeniden tasarlanması, gerekse var olan kaynakların farklı bir şekilde dağıtılması yoluyla dönüşümü finanse etmek mümkün. Özetle yeşil iktisadi dönüşüm, üretken amaçlar için

kullanılmayan fonları yeşil yatırımlara aktarmayı, vergi ve teşvik politikalarını dönüşüme yardımcı olacak şekilde kurgulamayı, örneğin fosil yakıtlardan desteği çekmeyi ve kirletenleri, emisyon salanları vergilendirmeyi gerektiriyor. Böyle bakıldığında birçok ülke ek kaynak yaratmaya gerek kalmadan “dönüşümün maliyeti”ni göğüsleyebilir.

Küresel ekonominin karbonsuzlaştırılması bağlamında kamu öncülüğünde, başta ulaşım, enerji ve gıda sistemlerinde olmak üzere ciddi yatırımlar gerektiğine işaret ediliyor. Bu kapsamda atılacak adımlarda vergi teşvikleri, kredi ve garantilerin yanı sıra araştırma, kalkınma ve teknoloji adaptasyonu içeren etkili sanayi politikaları neler olabilir?

Sanayi politikasında da dönüşüm gerekliliğine katılıyorum. Öyle ki, azalan kârlılık oranlarıyla birlikte sanayisizleşme veya erken sanayisizleşme, sabit sermaye yatırımlarının azalması, birçok sektörde olduğu gibi sanayide de üretkenlik kayıpları (örneğin OECD ülkelerinde endüstriyel sektörlerde işgücü verimlilik azalışları, Latin

“Yeni bir yeşil düzene doğru dönüşüm için gerekli kaynaklar aslında küresel ekonomik sistemde mevcut. Gerek politika araçlarının bu amaçla yeniden tasarlanması, gerekse var olan kaynakların farklı bir şekilde dağıtılması yoluyla dönüşümü finanse etmek mümkün”

Amerika ülkelerinde neredeyse sıfır verimlilik artışı), 21. yüzyıla damgasını vuran küresel sorunlar arasında yer alıyor. Bunların yanı sıra, gelir dağılımında bozulma, gelirlerde ve servette kutuplaşma (hem küresel/uluslararası hem de ulusal anlamda tabakalaşma), orta sınıf olarak nitelendirilen kesimlerin daralması, özellikle genç nüfusta yüksek işsizlik ve yoksulluk, sosyal dışlanma ve şiddet artışı vb. sorunlar UNCTAD Ticaret ve Kalkınma Raporlarının eskiden beri değindiği konular. Karbonsuz bir ekonomi tasavvuru içinde sanayiye büyük rol düşüyor. Sürdürülebilir kalkınmanın mümkün olması ve yoksulluğun giderilmesi için sanayide yeşil ekonomik dönüşümün gerekli olduğu vurgulanıyor. Böyle bir dönüşüm hiç kuşkusuz sanayide daha adil

bir ücret politikasını, “kirleten öder” prensibinden hareketle yarattığı negatif dışsallıkların, ekolojik yıkımın maliyetini üstlenmeyi ve gitgide bu tarz bir yıkımın önüne geçecek teknolojik ve inovatif önlemleri almayı gerekli kılıyor. İktisat politikası dahilinde var olan vergi ve teşvikler farklı şekilde düzenlendiğinde sanayi sektörlerinin böyle bir dönüşümden kendilerini iyileştirerek çıkacaklarını görüyoruz. Örneğin bazı ülkelerde uygulanmakta olan nötr vergi politikaları, sanayide karbon salınımını kısıtlama amacıyla koyulmuş bir vergiyi istihdamla ilişkili alman vergilerin azaltılması yoluyla nötrleştiriyor. Böylece ilgili sanayi sektörlerinin dönüşüm maliyetleri daha kısıtlı kalabiliyor. Bu tarz uygulamalar başka sektörler için de değişik şekillerde tasarlanabilir. ○

“

Bugün kentte ve kırdaki gıda üretimi ve tüketimi artan bir ivmeyle kooperatifler üzerinden yürütülüyor. Çiftçi-Sen'in başkanı Abdullah Aysu Türkiye'nin kooperatif geçmişini özetleyip, başarılı ve sürdürülebilir kooperatifçilik için "nasıl yapmalı?" başlığı altında önerilerini tek tek sunuyor.

”

abdullah aysu

yemek yemek politik bir iştir

kooperatifler

 yeni insan
yayınevi

 yeni insan
yayınevi

 yeniinsanyayinevi

 yeniinsanyayin

 yeniinsanyayinevi

Yeni Nesil Finlandiya Eğitim Sistemi ve Köy Enstitüleri

Köy Enstitüleri ve Finlandiya eğitim sisteminde müfredat, yalnızca teorik bilgileri içerecek şekilde değil, gerçek hayat becerilerini kapsayacak şekilde tasarlandı. Öğretmenler yalnızca ders anlatıp sınıfı terk eden kişiler olarak değil, öğrencilerinin kişilik gelişimlerini ve hayat amaçlarını şekillendiren, dolayısıyla onların mutluluk ve başarılarına direkt olarak etki eden kişiler olarak konumlandırıldı. Savaş sonrası yeniden inşa halinde olan her iki toplumun eğitim sistemlerinin özünü bunlar oluşturuyordu...

 Gökçe GÖKBALKAN

Karaköy’de en sevdiğim kafede; sonbahar mevsiminde, ağaçların altındaki rüzgârın esintisi suratıma çarparken bir yandan kahvemi içiyor bir yandan da eğitim meselesi ile ilgili dertleniyordum. Bilinçsiz bir dertlenmeydi bu, kendimi o halde buldum ve başladım notlar almaya.

Başarıyı tanımanın uzun uzun düşündüm ve sonuçta tek değil, pek çok cevaba vardım. Ama başarıyı ne anlamadığı konusunda çok kesin bir cevap verebiliyorum: Başarı akademik değildir. Yıl sonlarında karnelerde ya da transkriptlerde gördüğümüz rakamlar yanıltıcıdır. Hiçbir şeyi ölçmediği halde, her şeyi ölçüyormuş gibi yaptığımız sınavların bize verdiği rakamlar gerçeği tam olarak yansıtmaktan çok uzaktır. “Kusursuz” sınav sonuçları olan, fakat temel yaşam becerilerine sahip olamamış, kendisini tanıtmaktan çok uzaktaki ve mutlu hissetmeyen çocuk bence “başarılı” olarak tanımlanamaz. Hayattaki en temel başarı mutluluktur, gerçek mutluluk. Bu kadar net ifade edebildiğim kavrama nasıl erişeceğimi bulmak benim için yıllar aldı, hâlâ da mücadelelem -belki de ilk günküden çok daha çetin bir şekilde- devam ediyor. 30 yaşına gelmiş bir kadın olarak kendimi “başarılı” olarak tanımlıyor muyum? Hayır, tanımlamıyorum. Hayal ettiklerimden ve olmak istediğim yerden çok uzaktayım ama bunu bilip mücadelemizin dozunu artırıyorum.

Şimdi bunu o hep dertlendiğim eğitim ile bağlamama müsaade edin.

Köy Enstitüleri: Çağın Çok Ötesinde Bir Eğitim Tasarımı

Eğitim, hükümetlerin elinde hep “alet”

oldu ve hiçbir zaman hak ettiği yerde konumlandırılmadı. Fakat Türkiye Cumhuriyeti tarihinde bunun bir aksi mevcut: Köy Enstitüleri. Kırdan başlayan bir kalkınma vizyonuna sahip, planlı bir eğitim hamlesinin en temel

özneleri olarak tarihteki yerini alan Köy Enstitülerini vaktinden çok daha önce kapatmış olmak bizlerin başarısızlığı olarak geçmişimizde duruyor. Köylünün milletin efendisi olduğu, üretime, yeniliklere bu kadar önem verildiği ve bu kavramların içlerinin dolu olduğu dönemde öğretmenler ise köylerin tabiri caizse “dönüşüm önderleri” olarak rol aldılar. Köy Enstitüleri, öğretmen yetiştiren fakat bununla da kalmayıp öğrencilerini temel bilgilerin yanında tarım, teknik, kültür-sanat alanlarında da tam donanımlı olarak mezun eden, zamanın efsane eğitim tasarımlarıdır.

Uzun yıllar boyu savaşmış, fakir ve yorgun düşmüş bir milleti yeniden canlandırma mücadelesi olarak da adlandırabileceğimiz Köy Enstitüleri, 1940-1954 yılları arasında faaliyet gösterebildi, daha sonra ise kapatılmalarına karar verildi. 1935’li yıllarda nüfusun yarısından fazlası köylerde yaşıyorken, köyleri üretime katmamak düşünülemezdi. Bunun da yolunun eğitimden geçtiğine karar verildi ve öğretmen eğitimi yeniden tasarlandı.

Köy Enstitülerinde yetişen ve köylerin dönüşüm önderleri rolü verilen öğretmenler, yalnızca okullardaki eğitim ve öğretimden sorumlu değildi. Bu kişiler aynı zamanda, velilerin bilinçlendirilmesi, köyde üretimin artırılması için tarım, hayvancılık, arıcılık gibi faaliyetlerde öncü olunması, civar köyleri kaynaştıracak panayurlar, piyesler gibi etkinliklerin düzenlenmesi, okul binasının tüm ihtiyaçlarının karşılanması ve öğrencilerin sağlık durumlarının kontrol edilmesinden sorumluydular.

“Eserinin üzerinde imzası olmayan yegâne sanatkar öğretmendir” diyen Mustafa Kemal Atatürk’ün vizyonunda şekillenen ve onun vefatından sonra hayata geçirilen Köy Enstitülerinde eğitim yıl boyu sürer ve üretim sürekli devam ederdi. Bu okulların zamanının ve günümüzde bile pek çok eğitim kurumunun önünde olduğunu bizlere gösteren en önemli özelliklerinden bir tanesi ise pratik bilgi ile teorik bilgiyi harmanlamalarıydı. Öğrenciler sınıfta

Çağının çok daha ötesinde bir vizyonla ve çok temel bir ihtiyaçtan yola çıkarak planlanan Köy Enstitülerine pek çok temel konuda benzeyen ve şu an eğitimde dünya lideri olarak anılan bir tasarım mevcut: Finlandiya eğitim sistemi.

gördükleri bilgileri “staj” programlarıyla sahada uygulamakla yükümlüydüler. Çağın çok daha ötesinde bir vizyonla ve çok temel bir ihtiyaçtan yola çıkarak planlanan Köy Enstitülerine pek çok temel konuda benzeyen ve şu an eğitimde dünya lideri olarak anılan bir tasarım mevcut: Finlandiya eğitim sistemi.

Finlandiya Modeli: Desteklenen ve Gurur Duyulan Öğretmenler

Finlandiya 1939-1945 yılları arasında tüm dünya gibi savaştaydı. Çok fazla kayıp verdi ve toparlanma sürecinde eğitimi merkezine koyarak günümüzdeki en iyi eğitim sistemine sahip ülke olarak anılmayı başardı. Bu başarı ise hiç de tesadüf değil. Savaş biter bitmez siyasi toparlanma çalışmaları başladı ve eğitim de bu sürece dahil edildi. 1945 yılında kurulan İlkokul Müfredat Düzenleme Komitesi ile başlayan yolculuk, bugün tüm ölçme ve değerlendirme süreçlerinde ilk sırada yer alan, mutlu bireylerin yetiştirildiği bir eğitim sistemine dönüştü. Finlandiya tıpkı Köy Enstitülerindeki mantıkla öğretmenleri önem sırasınca en başa yerleştirdi. Onları başarının mimarları olarak konumlandırıp sınıflarında ve okulda onlara özerklik tanıdı. Kendilerini desteklenmiş, korunmuş ve cesaretlendirilmiş hisseden öğretmenler ise verebilecekleri katkıyı çok daha fazlasını vermek için çalışır oldular. İşte Finlandiya eğitim sisteminin sırrı bu; öğretmenleri destekleyip, kendi

alanları olan sınıflarındaki özerkliklerini garanti altına almak.

Günümüze doğru Finlandiya eğitim sisteminin nasıl tasarlandığına ve geldiği noktaya bakıldığında, “Köy Enstitüleri yaşamlarına devam edebilseydi şu an Türk eğitim sistemi nasıl olurdu” sorusu geliyor. İdealist köy öğretmenleri ve köylerin kalkınma önderlerini yetiştirmeyi amaçlayan Köy Enstitüleri günümüzde hâlâ yaşıyor olsaydı ve çağın gereksinimlerine ayak uydurarak güncellenmeye devam edilsaydı eğitim araştırmalarında Türkiye’yi epey yüksek sıralarda görürdük.

Bir tanesi dünya birincisi eğitim sistemi, diğeri bir “başarısızlık öyküsü”. Pek de şaşırtıcı olmayan bir şekilde ortak noktaları çok ve temel nitelikte. En önemlisi; öğretmene verilen değer. Desteklenen ve gurur duyulan öğretmenler her iki sistemde de önemli başarıları imza attılar. Her ikisinde de müfredat yalnızca teorik bilgileri içerecek şekilde değil, gerçek hayat becerilerini kapsayacak şekilde tasarlandı. Öğretmenler yalnızca ders anlatıp sınıfı terk eden kişiler olarak değil, öğrencilerinin kişilik gelişimlerini ve hayat amaçlarını şekillendiren, dolayısıyla onların mutluluk ve başarılarına direkt olarak etki eden kişiler olarak konumlandırıldı. Savaş sonrası yeniden inşa halinde olan her iki toplumun eğitim sistemlerinin özünü bunlar oluşturuyordu.

Tüm bu tartışmaların sonucunda başarı konusuna geri dönecek olursak; başarılı çocuk mutlu çocuktur; üretebilen, temel yaşam becerilerine sahip ve hayallerinin farkında olan çocuktur. Bütün eğitim sistemlerinin böyle kurulması gerekir. İşte bu yüzden kapatılmasının üzerinden 65 yıl geçmiş olmasına rağmen Köy Enstitüleri hâlâ konuşuluyor ve doğru yönetim uygulayabilen Finlandiya eğitimi dünyanın bir numaralı eğitim sistemi olarak gösteriliyor.

Demem odur ki; çocukları sevin, onların da kendilerini sevmeleri için elimizden geleni yapın. ○

Marmara Urban Forum

Marmara Belediyeler Birliği 1-3 Ekim tarihlerinde Marmara Urban Forum'a İstanbul'da ev sahipliği yaptı. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri çerçevesinden ele alınan "Çözüm Üreten Kentler" teması 200'ün üzerinde konuşmacı tarafından işlendi. Dünya nüfusunun %50'den fazlası kentlerde yaşadığından, kentlerle ilgili toplantıların sayısı ve önemi günden güne artıyor. Marmara Belediyeler Birliği bu forumu düzenlerken Türkiye'ye şehirçilik alanında küresel marka olacak bir kent forumu kazandırmayı hedefliyor. Bu forum, iki yılda bir İstanbul'da düzenlenecek.

Tema her ne kadar Çözüm Üreten Kentler olsa da benim dinlediğim tüm konuşmaların temelinde **değişim** teması vardı. Nüfus artışı ve bunun getirdiği sosyal ve siyasi sorunlar, teknoloji, iklim değişikliği, çevre kirliliği... Bunların hepsi beraberinde değişimi getiriyor ve kentlerimiz de işte bu değişimle başa çıkmamın arayışı içindeler.

Bu tür toplantılarda paralel oturumlar oluyor, dolayısıyla konuşmaların tümünü izlemek olanaksız. Forumda izlediğim ve yukarıda değindiğim değişim konusunu ele aldığı konuşmalardan birkaçını sizlerle burada paylaşacağım.

Prof. Dr. Tahir Büyükakın: "Yapmamız Gereken, Aramak"

Forumun açılış konuşmasını yapan Marmara Belediyeler Birliği Başkanı, aynı zamanda Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı Prof. Dr. Tahir Büyükakın, kurduğumuz kentleri sorgulayarak bizleri daha ilk dakikadan düşünmeye sevk etti:

"İnsanın kendisiyle, yöresiyle, dünyayla, diğer insanlarla ilişkisi şehirlerde büyük bir imtihan vermektedir. Evet, çok üretiyoruz, çok tüketiyoruz. Bir yerden bir yere, bir yerden her yere dilediğimiz zaman gidiyoruz. Demir rayların, suların, havanın üzerinde seyahat ediyoruz. Okullarımız, işyerlerimiz, evlerimiz insanlık tarihinin en konforlu yerleri. Bütün bunlar mutluluğumuzu artıracakken şehirlerdeki gayri safi mutluluk hasılası sürekli düşüyor..."

Fatih Sultan Mehmet Han demiş ki: 'Hüner bir şehir bünyâd etmektir; Reâyâ kalbin âbâd etmektir' (*Bünyâd etmek: Yapmak. Reâyâ: Halk. Âbâd etmek: Şenlendirmek*). Kurduğumuz yeni şehirde halkın kalbini nasıl abad edeceğiz? Bence bütün konularda temel sorun budur. Bu forumun temel sohbeti budur.

Kentlere yaklaşımda sorun var. Haya-

Sibel BÜLAY
sibel.bulay@gmail.com

ta, dünyaya, evrene bakışımız problemli. Yapmamız gereken, aramak... Bunu çözmeden, bunun üzerinde düşünmeden kurduğumuz şehirler de problemli olacak. Çözüm ne? Çözüm listesi sunmamı beklemeyin. Bakış açımızı değiştirmek gerekiyor... Şehirleşme anlayışı dünyada iflas etmiştir. Bunu kabul etmek lazım. Sadece Türkiye'ye ait bir problem değildir bu. Şehir plancıları nerede yanlış yaptık diye tartışıyorlar. Biz niçin belediye hizmetleri veriyoruz? Kamu kurumları niçin var? Belediyeler niçin var? İnsan için var. Varlık sebeplerimizi unutuyoruz. Belediyeler insanlara hizmet vermek için var.

Yapmamız gereken, aramak. Bulduklarımızı yeniden sorgulamak ve aramaya devam etmek. Ben bu iradenin hepsinden daha kıymetli olduğumu düşünüyorum. Eğer biz gerçekten meselelerimizi tekrar gözden geçirirsek, bizim insanlar arasında, insanla şehir arasında, insanla toplum arasında kurduğumuz ilişki sağlıklı bir şekilde tartışılır, yeniden kurgulanırsa problemsiz şehirler inşa etmemiz mümkün olacak. İnsanların içinde yaşamaktan mutlu olduğu şehirler inşa etmek... Çocuklara mutlu oldukları bir dünya bırakmak zorundayız. Sokağa çıktıklarında mutlu olmaları, güvende ve huzurlu olmaları gerekiyor. Bizim de bunu doğru tasarlamamız gerekiyor. Yani şapkayı öni-

Prof. Dr. Tahir Büyükakın

Nathan Pierce

Prof. Dr. Korel Göymen

müze koymamız, düşünmemiz, aramamız, yeniden bulmamız, inşa etmemiz, sonra da çocuklarımıza onların mutlu olacağı dünya bırakmamız gerekiyor.

Nathan Pierce: “Vatandaşına Odaklı Kentler Akıllıdır”

Akıllı Kentler Türkiye’de de çok gündemde olan bir konu. Londra 10 yıldır akıllı kent çalışmaları yürüten Smart London Ekibi Başkanı Nathan Pierce, Londra’nın benimsediği akıllı kent kavramını ve bu kavramın son 10 yıl içinde nasıl değiştiğini anlattı:

“Bu çalışmaya başladığımızda akıllı kent vizyonu teknik yöne odaklıydı. 10 yıl önce kullanılan akıllı kent tanımı: Tüm sistemlerini (yerel istihdamdan eğitim, sağlık, ulaşım ve tüm hizmetlere) teknoloji sayesinde entegre eden ve böylece verimliliği artıran kent akıllıdır.

Bugün Londra’nın akıllı kent tanımının merkezinde kentte yaşayanlar var. 10 yıldır bu konuda çalışıyoruz ama Londra’nın henüz akıllı kent olduğunu iddia etmiyoruz. Peki neden hâlâ akıllı olamadık? Çünkü akıllı kent olmak bir hedef değil. Bilgisayar, program, uygulamalar hiç değil. Bir noktaya gelip, ‘Evet biz artık akıllıyız’ demiyoruz, diymiyoruz. Akıllı olmak bir yaklaşımdır. Bugün akıllı kent için kullandığımız tanıma göre: İşbirlikçi, güçlü bağları olan, vatandaşına odaklı, onların ihtiyaçlarına etkin cevap veren duyarlı kent akıllıdır. Sorun şu: Yöneticilerin teknoloji ve teknolojiden nasıl yararlanacağı konusunda bilgileri çok sınırlı. Ve çoğu zaman

akıllı kent çalışmaları ek proje gibi algılanıyor. Halbuki akıllı kent olmak, kent yönetimine ve günlük çalışmalarına bu meselenin entegre edilmesi demek.

Londra Belediyesi içinde ‘Akıllı Londra’ ekibi kuruldu ve yaptığımız en önemli işler belediye birimleri arasındaki işbirliğini sağlamak ve vatandaşlarımızın sorunlarına, ihtiyaçlarına en kısa zamanda cevap vermek.

Londra Belediye Başkanı Sadık Khan, ‘En akıllı teknolojimiz vatandaşımız. Kentimizin en önemli sorunları olan eşitsizlik, iklim değişikliği, ulaşım ve yaşlanma konularına çözüm üretmek için yeni dijital hizmetler geliştiriyoruz ve bunları vatandaşlarımızın kullanımına sunuyoruz. Amacımız tüm kurumların daha etkin işbirliği içinde çalışarak hizmetlerimizin kalitesini artırmak’ diyor.

Gelecek için vizyonumuz ise şöyle: Teknoloji kullanımını standartlara bağlamak ve tüm kurumlarda kullanımını sağlamak; kentimizde kimsenin araba sahibi olmadığı, temiz, gürültüsüz sokaklar; herkesin ulaşabileceği hızlı internet hizmeti; belediyeye ve belediye hizmetlerine anında erişim; **enerji üreten kent** olmak ve karar vermede bilim insanlarına, veriye ve analistlere danışılması.”

Prof. Dr. Korel Göymen: “Artık Yaşam Kalitesi, İnsan Odaklı Gelişme Üzerinde Duruyoruz”

Avrupa Birliği’ndeki yerel yönetim eğilimleri olsun, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ol-

sun, yönetim anlayışında önemli bir değişimden geçiyoruz. “Kalkınma tanımını değiştirdi... Artık yaşam kalitesi, insan odaklı gelişme üzerinde duruyoruz. Büyüme eşittir kalkınma diyemeyiz.

Planlama değişti. Avrupa’da, Türkiye dışında beş yıllık plan yapan yok. Planlamanın önemi azalmadı, düzeyi değişti. Artık bölgesel ve yerel düzeyde planlar yapıyoruz. Türkiye’de 26 bölgesel kalkınma ajansı var. Yerelde stratejik planlama büyük önem kazandı. Yerel seçimlerden sonra nüfusu 50 binin üzerinde olan belediyelerin yasal olarak stratejik plan hazırlamaları gerekiyor. Planlama yapılırken üç soru üzerinde çalışılıyor: Neredeyiz? Altyapı, üstyapı, sosyal politikalarda neredeyiz? Beş yıl sonra nerede olmayı ümit ediyoruz?

Planlama süreci daha katılımcı olmaya başladı. Stratejik plan taslağı hazırlandıktan sonra halka tartışmaya açılıyor. Bu da sevindirici bir gelişme. Bununla da yetinmiyoruz. Kent konseyleri, kent eylem planları geliştiriyor. Bunları daha sonra meclise de taşıyorlar. Özellikle kadınlar konusunda çalışmalar var. Kadın dostu kent olma konusunda meclisten karar çıkartan kentler var.

Demokrasi anlayışı değişiyor: Temsili demokrasiden doğrudan/ katılımcı demokrasiye geçiş var. Bunun yapılabilmesi için saydamlık olması gerek. Örneğin Belediye Meclisi toplantılarının yayınlanması bu yönde önemli bir adım... Saydamlığı sağlamak için me-

kanizmalar geliştiriliyor, örneğin, bilgiye erişim yasası. Fakat bunlar kısmen çalışıyor, kısmen çalışmıyor.

İnsan hakları, kuvvetler ayrımı, hukuk devleti, fırsat eşitliği, çevrecilik, sürdürülebilirlik, cinsiyetler arası eşitlik ve dahası... Bu kavramlar konusunda belediyelerde ciddi raporlar hazırlanıyor.

Sürdürülebilirlik kavramı daha çok çevre boyutunda kalmıştı ama bu değişiyor. Ben bunun başına iki sıfat koymaktan yanayım: **Siyasal sürdürülebilirlik** ve **sosyal sürdürülebilirlik**. Ülkemizin içinde bulunduğu durumu düşündüğümüzde insanların birbirleriyle etkileşim içinde olmaları, medeni biçimde farklılıklarını tartışabilmeleri, kapsayıcı olunması, ayrımcı olunmaması gibi uzun bir liste... Bunları söylemek kolay da her birinin o ülkenin siyasal, kurumsal kültürüyle harmanlanması gerekiyor. Ancak içselleştirildiği takdirde istenilen mesafe kat ediliyor. Sosyal sürdürülebilirliği bir cümlede ifade etmek gerekirse: Bir yerde oturan, birlikte yaşayan insanların geleceğe birlikte bakabilmeleri, geleceği birlikte tasarlayabilmeleri, gelecek ile ilgili birbirine benzer rüyalar, beklentiler içinde olabilmeleri. Söylemek kolay. Ne kadar zor olduğunu biliyoruz. Bu kavramı sürekli olarak gündemde tutmalıyız.

Claudio Tomassi: “Gelecekte Tek Seçeneğimiz Mega Kentlerde Yaşamak mı?”

Tomassi'nin konuşmasını geleceği sorgulama açısından önemsedim. Gelecekte tek seçeneğimiz gerçekten şehirleşme mi?

“Şehirleşmeyi kaçınılmaz geleceğimiz gibi konuşuyoruz. Şehirler dışında, köyler ve kasabalar da ümit kaynağı olamaz mı? Ulusal ve yerel politikalar şehirleşmeyi değil kırsalı öne çıkartamaz mı? Sağlık, eğitim hizmetleri şehirde değil de bölgesel olarak sunulamaz mı? Teknoloji ve inovasyon bunun gerçekleşmesine yol açamaz mı? Bunu düşünmelim. Kaliteli hizmet almak için

Prof. Dr. İlhan Tekeli

şehirlere gitmek zorunlu olmasa? İnsanlar köylerde, kasabalarda yaşayarak da maddi olanaklara erişebilse. Ve topluma buralardan katkıda bulunabilseler. Şehirleşmenin kötü olduğunu söylemiyorum sadece gelecekte tek seçeneğimiz mega kentlerde yaşamak mı olacak? Farklı gelecekler olabilir mi?”

Prof. Dr. İlhan Tekeli: “Kamusal Mekanın Ele Alınış Biçimi Derinliğine Olmalıdır”

Forumun son paneline forumu değerlendirmeye görevi verilmişti. Bu konuda son konuşmayı yapan İlhan Hoca daha derinlemesine konuşulması gereken konuları önerirken Türkiye'nin de bugün içinde bulunduğu duruma dikkat çekti.

“Çözüm Arayan Kent başlığı güzel ama bir eksiklik var. Türkiye’de niye biz çözüm üretmiyoruz? Bunun cevabını hepimiz biliyoruz ama konuşmuyoruz. Balkan ülkelerinin birliği olan NALAS temsilcisi bunun üzerinde durdu: Güven sorunu. Bir toplumda güven yoksa sosyal sermaye yok, iş yapabilme kapasitesi de yok. Ve Türkiye bu konuda dünyada sondan üçüncü. Dünyada hiç bir konuda bu kadar geri değiliz. Ve biz bu konuyu konuşmuyoruz. Biz güveni nasıl kazanacağız? Yerel yönetimler bu bakımdan iyi bir başlangıç noktası. Biz burada çözüm üreteceksek yerel yönetimden üreteceğiz. Çünkü burada somut işler vardır. İnsanlar birbiriyle yüz yüze olduğu zaman güven gelişir.

Siyasi kültürümüz içinde hakim olan bir ötekileştirme kültürü vardır. Ötekileştirilen bir toplumda bir sorun çö-

zülebilir mi? Birinin çözdüğüne öteki hayır der. Sürekli olarak çözüm konusunda konsensüs üretilmeyen bir siyasi kültür içinde yaşıyoruz. Derinleştirilmesi gereken konulardan birinin bu olduğunu düşünüyorum.

Planlamayı da derinleştirilmesi gereken konu olarak düşünüyorum. Dünyada ilginç bir durumla karşı karşıyayız. Yıllar önce kentler büyürken kent merkezinde yoğunlaşma oluyordu. Bugün kentlerimiz büyürken desantralize oluyor. Bu durum önümüze bir fırsat açıyor. Çok sayıda yeni merkez oluşuyor... *Urban region* (Kentsel bölge) diye bir şey oluşuyor. Ama biz bunun kuramını bilmiyoruz. Bunun verisine de sahip değiliz. Anlık veriler de buna cevap vermez. Arkasında teoriniz yoksa yeni bir şey denersiniz. Teori yok. Oluşuyor yahut oluşacak. Öneriler var, tizerlerinde uzlaşma yok. Peki biz nasıl plan yapacağız? Verimiz az. Teorimiz belirsiz. Bu plan yapmamız anlamına gelmez. Bu keyfi olarak ne istersem yaparım anlamına da gelmez. Bu hem planı hem teoriyi birlikte yapacağız anlamına gelir. Bu planlamaya yeni bir felsefe yaratmak demektir.

Kamusal mekanlar konusu günümüzde çok vahim. Bu, çok yönlü sonuçları olan, yaşam kalitesinin tamamen farklı şekilde ele alınmasını sağlayan; birbirini sevmeyi, birbirine güven duymayı temel alan mekan yaratır. Kamusal mekanın ele alınış biçimi derinliğine olmalıdır. İzlediğim toplantıdaki bildirilerin büyük kısmı bu derinliği bir tarafa bırakıp konuyu ne yazık ki yeşil alana indirgemıştır. Kamusal mekanın demokratik olmayan kullanım biçimleri var. Siyaset kamusal mekanda nasıl yapılır? Hangi kamusal alanda yapılan siyaset demokratiktir? Hangi siyaset baskıcıdır, otoriterdir? Bunları meslek camiası olarak düşünmemiz gerekiyor. Madem biz demokratik yerel yönetim düşüncesinin örgütüydük, kamusal mekanın sosyal sermayesi yüksek, sorunlarını çözüme kapasitesine sahip bir yerellik yaratmakta nasıl kullanabileceği konusunda da derinleşmemiz lazım. ○

Sürdürülebilir Gıda Platformu

daha iyi gıda için

DAHA İYİ GIDA İÇİN

Günümüz ve gelecek nesiller için sağlıklı, güvenilir ve sürdürülebilir gıda sistemleri değişim ve dönüşümünü hızlandırmak için

SİZ DE ÜYE OLUN!

PLATFORM ÜYELERİ

www.surdurulebilirgidaplatformu.org

IPCC: Emisyonlar Azaltılmazsa Okyanuslar 10 Kat Hızlı Yükselecek

IPCC'nin yeni yayımladığı “Değişen İklimde Okyanuslar ve Kriyosfer” raporuna göre okyanus sıcaklığının artış hızı 20. yüzyılın sonlarından beri ikiye katlandı. Çalışma, deniz seviyesinin hızla yükseldiğini ve emisyonlar azaltılmazsa okyanusların 2100 yılı itibarıyla geçen yüzyıla göre 10 kat hızlı yükseleceğini de ortaya koyuyor.

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) “Değişen İklimde Okyanuslar ve Kriyosfer” isimli özel raporunu 25 Eylül'de yayımladı. Rapor, bilim insanlarının hükümetlerin yönetici özeti üzerine yaptığı yorumlarını yanıtladığı Monaco'daki dört günlük özel oturumun ardından açıklandı. Rapor, hükümetlerin iklim değişikliğinin okyanuslara ve kriyosfere (gezegenin tüm donmuş alanları; buz tabakaları, dağ buzulları, permafrost, buz sahanlığı ve kar örtüsü gibi) etkileri üzerine bir rapor talep etmeleri üzerine 36 farklı ülkeden 104 yazar

ve yayıncının katkısıyla yaklaşık 7000 bilimsel çalışmayı değerlendirerek hazırlandı.

Rapora göre, okyanus, buz ve kar örtüsü iklim değişikliğine bağlı olarak değişiyor. Grönland ve Antartika buz tabakası yılda 400 milyar tondan fazla suyu okyanusa bırakmak suretiyle eriyor. Arktik'in karla kaplı bölgesi yaz aylarında her on yılda %13 oranında küçülüyor. Okyanuslar değişiyor: Deniz suyu oksijen kaybına uğrayıp daha asidik hale gelirken denizde yaşanan sıcaklık dalgaları iki kat daha sıklaştı ve sıcaklaştı. Okyanus sıcaklığının artış hızı 20. yüzyılın sonlarından beri ikiye katlandı. Denizlerdeki sıcaklık dalgalarının çok büyük bir kısmı (%84-90) insan kaynaklı iklim değişikliğine direkt bağlanabilir.

Çalışma, deniz seviyesinin hızla yükseldiğini ve emisyonlar azaltılmazsa okyanusların 2100 yılı itibarıyla geçen yüzyıla göre 10 kat hızlı yükseleceğini ortaya koyuyor.

Rapora göre deniz seviyeleri insan kaynaklı seragazi emisyonlarının sonucu olarak şu ana kadar 16 cm yükseldi ve yükselmeye devam ediyor. Emisyonların artması ise deniz seviyelerindeki yükselmenin hızlanabileceği anlamına

geliyor: Günümüzde yılda 3,6 mm'lik bir yükselmeden söz ederken, 2100 yılında yılda 15 mm'lik bir yükselmeye karşı karşıya kalabiliriz. Bu rakam geçen yüzyılda deniz seviyesinde yaşanan yıllık yükselmenin 10 katından fazla (1,4 mm). Bu da 2100 itibarıyla deniz seviyesinde 84 cm'lik bir yükselme anlamına geliyor (bu rakamın 1,1 metreye çıkma ihtimali de söz konusu). Arktik buz örtüsünün artık öngörüldüğünden daha hızlı erimesi beklendiğinden bu projeksiyon IPCC'nin 5. Değerlendirme Raporu'na göre 10 cm daha yüksek. Emisyonların hızla düşürülmesi sonucunda deniz seviyesindeki yükselme 43 cm ile sınırlanabilir; bu da kabaca aslında yarıya indirilebileceğini gösteriyor.

10 katlık yükselme oranı, yüzyılda bir görülen aşırı deniz seviyesi yüksekliklerinin bu yüzyıl sonu itibarıyla her yıl (2050 itibarıyla da birçok farklı yerde) görülmeye başlaması anlamına gelecek. Bazı ada ülkelerinin deniz seviyelerinin yükselmesi ve okyanusta yaşanacak değişimler sonucunda yaşanamaz hale gelmesi kuvvetle muhtemel. Emisyonlar azaltılmazsa, deniz seviyelerindeki artış 2100 sonrasında da devam edecek. Rapor, emisyonların

artması halinde 2300'de 5,4 metreye kadar bir yükselme olabileceği konusunda uyarıyor.

Buzulların %80'i Kaybolabilir

Emisyonların artmaya devam etmesi durumunda buzullar, kütlelerinin üçte birinden fazlasını kaybedecek. Bu durum insanların tatlı suya erişimini olumsuz etkileyecek. Emisyonların azaltılması ise bu kaybın yarısını önleyebilir.

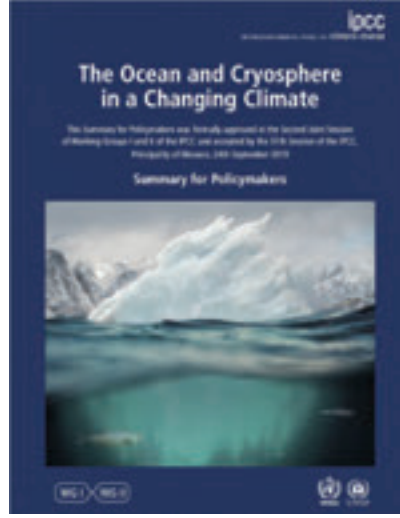
Emisyonlar azaltılmazsa 2100 itibarıyla bazı dağlık bölgeler üzerindeki buzulların %80'i kaybolabilir, birçok buzul ise tamamen yok olabilir. Sonuç olarak, yüzyıl bitmeden dağ buzullarının sağladığı tatlı su seviyesi önce tavan yapacak, sonra düşmeye başlayacak.

Okyanuslar Isınıyor, Balık Popülasyonu Düşüyor

Deniz yaşamı halihazırda okyanusların ısınmasından olumsuz etkileniyor. Emisyonlar azaltılırsa oluşan hasarı sınırlamak mümkün. Deniz canlıları yaşam alanlarını yılda 5 km gibi bir hızla değiştirirken, okyanusların ısınması ve aşırı avlanma da balık popülasyonlarını düşürdü.

Okyanustaki değişimler yüzyıl sonuna kadar devam edecek: Emisyonlar azaltılmazsa pH seviyesi halihazırda 0,1 oranına ek olarak 2100 itibarıyla 0,3 daha düşebilir. Farklı bir araştırmaya göre bu okyanuslardaki asit oranının %150 artması anlamına geliyor. 2050'ye gelene kadar okyanusların üst tabakasının %80'inde oksijen kaybı meydana gelecek. Emisyonların azaltılmaması yüzyıl sonuna kadar tüm dünyada okyanuslarda yaşayan hayvanların %15 azalmasına ve balık avlama potansiyelinin %24 düşmesine yol açabilir.

Mercanlar özel olarak risk altında. Denizdeki sıcaklık dalgaları şimdiden büyük ölçekli mercan ölümlerine yol açıyor ve küresel ısınmayı 1,5°C'de sınırlayacak hızlı emisyon azaltımında bile tüm ılık su mercanlarında belirgin bir kayıp yaşanacak ve hatta bazı yerlerde bunların soyu tükenecek. Kabuk-

Emisyonların artmaya devam etmesi durumunda buzullar, kütlelerinin üçte birinden fazlasını kaybedecek. Bu durum insanların tatlı suya erişimini olumsuz etkileyecek. Emisyonların azaltılması ise bu kaybın yarısını önleyebilir.

lu deniz canlıları ve midyeler de tehdit altında.

Okyanustaki Değişim Aşırı Hava Olaylarını Tetikliyor

İnsan kaynaklı emisyonların bir sonucu olarak kasırgalar şimdiden daha şiddetli yağış, daha güçlü rüzgar ve daha yüksek deniz seviyelerine sebep oluyor. Emisyonların artmasıyla birlikte bu etkilerin daha da kötüleşmesi ve fırtına dalgalarıyla özellikle deniz seviyelerindeki yükselmenin daha da artması bekleniyor.

Küresel ölçekte şiddetli yağış ve kuraklığa neden olan Pasifik Okyanusu'ndaki sıra dışı yüzey sıcaklıklarını betimleyen **El Niño** ve **La Niña**'nın etkilerinin çok daha ciddileşeceği öngörüiliyor. Gezegen çevresinde sıcaklığın dağıtılmasında ve iklimi yumuşatmada hayati rol oynayan bir okyanus akıntı sistemi olan Atlantik Meridyonel Devininim

Dolaşımının (AMOC) bu yüzyılda zayıflaması bekleniyor. Bu durumun da Kuzey Avrupa'daki fırtınaları artıracığı, Güney Asya ve Sahel'e (Orta Afrika) düşecek yağış miktarını azaltacağı ve Kuzey Amerika'nın kuzeydoğusunda deniz seviyelerinin yükselmesine sebep olabileceği düşünülüyor.

Permafrostun Çözülmesi Karbondioksitin Açığa Çıkmasına Neden Olabilir

Permafrostun çözülmesi ve kar/buz örtüsünün erimesi, küresel ısınmayı artırarak iklim değişikliğini hızlandırabilir. Emisyonların azaltılmadığı durumda, permafrost bu yüzyılın sonuna kadar onlarca hatta yüzlerce milyar ton karbondioksitin açığa çıkmasına ve küresel ısınmanın hızlanmasına sebep olabilir (İnsanlar şu anda yılda 11 milyar ton karbon salınmasına sebep oluyor). Kar ve buz örtüsünün kaybı dünyanın sıcaklığına özelliğini de azaltarak ısınmayı artırıyor. Arktik deniz buzunu her 10 yılda %13 küçülüyor ve küresel ısınma 2°C'yi bulursa bazı yaz mevsimlerinde kar ve buz örtüsünün tamamen yok olması bekleniyor.

Emisyonların hızlıca azaltılması riskleri büyük ölçüde azaltılabilecekken, iklim değişikliği konusunda harekete geçmemenin bedeli bu yüzyıl sonuna kadar çok hızlı ve ağır olabilir. Bugün emisyonları hızlıca düşürmemenin bedeli, bu yüzyılın ikinci yarısında çok daha belirgin hale gelebilir.

Ancak önceki IPCC Özel Raporlarının (1,5°C Raporu, Arazi Raporu ve Biyoçeşitlilik Raporu) ortaya koyduğu gibi bugün emisyonların hızlı bir şekilde düşürülmesi tüm bu riskleri azaltabilir ve gecikmenin sebep olacağı bedellerden kaçınmayı sağlayabilir. Raporun Yönetici Özeti şu sözlerle sonlanıyor: "Bütün bunlar zamanında, iddialı, koordineli ve dayanıklı bir şekilde harekete geçmeyi önceliklendirmenin ne kadar acil olduğunun altını çiziyor." ○

* Bu yazı iklimhaber.org'dan alınmıştır.

2050'de İklim Krizi: Şehirler Eyleme Geçip Devletler Geçmezse Ne Olur?

The Guardian'dan John Vidal'ın yazısı bir yandan bir iklim distopyasını anımsatırken, öte yandan 30 yıl içerisinde nasıl şehirlerde yaşayabileceğimize dair çok da uzak olmayan, olası bir gelecek resmi çiziyor. 2050 yılında şehirler, dünya nüfusunun %70'inden fazlasına ev sahipliği yapacak. Vidal, iklim kriziyle mücadelede hem belediyelerin hem de hükümetlerin birlikte, tüm gücüyle çalışması gerektiğini vurguluyor.

 John VIDAL

 Gülce DEMİRER

Hayatında hiç et yememiş ya da uçak kullanmamıştı. Arabaya da birkaç kere binmişti. 31 yaşında şehrin merkezinde, bir tarafında 450 metre ilerisindeki okyanusu, diğer tarafında ise banliyöleri ve gecekondu mahallelerini görebildiği bir gökdelenin 15. katında yaşıyordu.

Bu mega şehirde hayat gayet iyiydi. Ortalama bir gelir ile olabildiğince yeşil bir hayat sürüyordu. Hentiz hiç çocuğu yoktu ve karbon ayakizi ölçüle-

biliyordu. 2000'lerin başında inşa edilmiş apartmanı iklim değişikliğine karşı yalıtım sistemi ile güçlendirilmişti ve güneş enerjili ısıtma sistemine sahipti. Yaşayan bitkilerle örülmüş bir dış cephesi vardı ve balkonunda sebzelerini yetiştirebiliyordu. Atıkları otomatik olarak ayrıştırıyor ve kompost ediliyordu. Dışarı 40 dereceden yüksek sıcaklıkla kavruluyor olsa da içerisi oldukça serindi. Suyun tadı ara sıra biraz tuzlu, sıklıkla yaşanan kuraklık sebebiyle elektrik kesintisi olsa da yaşadığı yeri seviyordu. Belediye başkanı şehir merkezinde otomobilleri ve fosil yakıtların kullanımını yasakladığı için hava kirliliği yok denecek kadar azdı. Dairesinin pencere-leri rüzgarı yakalayabiliyordu. Kendini sağlıklı hissediyordu.

Kuraklık ve seller, dünyadaki ana tarım alanlarını etkilediği için gıda fiyatları yüksekti. Ancak yaşadığı yerdeki çoğu gıda organikti ve 10 yıl önce inşa edilen tarım yapılabilen gökdelenlerden (*farmscraper*) drone yoluyla ulaştırılıyordu. Bu büyüklükteki çoğu şehir, ulaşım kaynaklı emisyonları azaltmak amacıyla ürünlerini olabildiğince kendileri yetiştiriyordu.

Bir yıl önce, fazladan para kazanabilmek için yıllık et ve karbon kotasını paraya çevirmişti. Kısa uçuşlar zaten durdurulmuştu, ancak onun yaşadığı herkesin yılda bir kere gidiş-dönüş uçuş hakkı vardı.

Ama çok fazla seyahat etmeye ihtiyacı zaten yoktu. Şehir yetkilileri altyapıyı korumak; yüksek sıcaklıklara ve fırtınalara karşı insanların korunmasına yardım etmek için yüklü paralar harcıyordu. Yeşil alanlar tekrar canlandırılmıştı. Ağaçların yükseldiği sokaktan güvenle yürüyebiliyor, ileri görüşlü belediye başkanının 20 yıl önce atık havzasında yapmaya başladığı şehir ormanını ziyaret edebiliyordu.

Ancak şu an oldukça endişeliydi. İklim değişikliğine karşı olabildiğince adapte olmuştu; ancak çoğu şey kendi kontrolü dışındaydı. Dünya nüfusu doğduğu yıl olan 2019'dan bu yana 2,5 milyar kişi artmış, **Hükümetlerarası İklim**

İklim krizine karşı harekete geçen uluslararası kamuoyuna karşın, küresel ısınma 2040 yılında güvenli olduğu belirtilen 1,5 derecelik ısınma sınırını geçmiş ve gelecek 100 yıllık süre zarfında 3 ila 3,5 dereceye doğru gidiyordu. Bu oldukça tehlikeli bir rakamdı, su ve gıda ulaşılamaz hale gelecekti. Yağmurlar şiddetlenecek ve daha fazla insan kırsal alanlardan şehre göç edecekti...

Değişikliği Paneli'nden (IPCC) bilim insanlarının tahmin ettiği gibi, atmosferdeki karbon konsantrasyonu 550 ppm'e ulaşmıştı. Doğduğunda ise bu rakam sadece 470 ppm idi.

İklim krizine karşı harekete geçen uluslararası kamuoyuna karşın, küresel ısınma 2040 yılında güvenli olduğu belirtilen 1,5 derecelik ısınma sınırını geçmiş ve gelecek 100 yıllık süre zarfında 3 ila 3,5 dereceye doğru gidiyordu. Bu oldukça tehlikeli bir rakamdı, su ve gıda ulaşılamaz hale gelecekti. Yağmurlar şiddetlenecek ve daha fazla insan kırsal alanlardan şehre göç edecekti...

Daha da kötüsü, kutuplarda yok olmaya devam eden buzulların, denizlerin 30 yıl önce inandırıcı gelmeyen seviyelere daha hızlı yükselmesine sebep olacağı anlamına geliyordu. Kuzey Kutbu'ndaki aşırı sıcaklıklar sebebiyle en son yaşanan kasırga, kıyı yerleşkelerinde su baskınlarına ve okyanus kenarındaki lüks evlerin kalıcı olarak tahliye edilmesine neden olmuştu. Dalgalar, kıyıya yeni inşa edilen duvarları yıkmıştı. İşte o zaman suyunun tadı tuzlu olmaya başlamıştı.

Belki de evi satmalı ve daha yüksek yerlere taşınmalı, diye düşünüyordu. Yaşadığı gökdelen su sağlayan yeraltı sularının deniz suyu ile kirlendiği ve en fazla 10 yıl yetebileceği söylenmişti. Yaşadığı yer, 20 yıl içerisinde sel sebebiyle yaşanamaz bir hale gelebilirdi. Ancak şehrin geri kalanında durum çok daha kötüydü. Aşırı derecede fakir olanlar, sağlam evlerde yaşamıyor, yüksek duvarlar öremiyor, taşmamıyor, para ödünç alamıyor ve iklim krizine

kolayca adapte olamıyordu.

Taşınsa da nereye gidecekti? Okyanusa yakınlığı sebebiyle, her geçen yıl evinin değeri daha da düşüyordu. Daha yüksek rakımlardaki binalar daha çok alıcı çekiyordu. Kırsal alanlarda sel ve kuraklığın tarımı verimsizleştirilmesiyle yaşadığı şehir, aldığı göç ile son 20 yılda oldukça büyümüştü. Birçoğu derme çatma toplu taşıma araçlarını kullanıyor, ölümcül bir sıcaklık ve hava kirliliğinde yaşıyordu.

Okuldayken uyardıkları ve 2030 yılında okulu kırarak katıldığı eylemlerin sebebi olan iklim çöküşünü yaşıyordu. 2019 Ekim ayında 94 küresel mega şehri temsil eden C40, IPCC'nin raporlarını ve Dünya Bankası'nın 2050 yılında 1,6 milyar insanın dünya çapında 970'ten fazla şehirde toplanacağı ve aşırı sıcaklıklara maruz kalacağı tahminlerini kullanmıştı.

Dünyadaki en güzel kıyı şehirleri de dahil 570 şehirde yaşayan 800 milyon insanın deniz seviyelerindeki yükseliş ve kıyı bölgelerindeki taşkınlar sebebiyle güvensiz yaşayacağı söylenmişti. Ayrıca, 2,5 milyar insanın (yani her dört insandan birinin), iklim krizinin ulusal gıda stoklarını tehdit ettiği, görece zengin denebilecek Atina, Barselona, İstanbul ve Los Angeles gibi 1.600'den fazla şehirde yaşayacağı söyleniyordu.

Yaşadığı şehir, Şehir Dönüşümleri Koalisyonu'nun dünyanın önde gelen ekonomistleri tarafından desteklenen ve düşük karbonlu şehirlerin sadece iklim krizinin etkilerini azaltmakla kalmayıp ekonomik refahı da yükselteceği, en yetenekli insanları çekebileceği ve şehirleri daha yaşanabilir yerler

2050 yılında şehirler, dünya nüfusunun %70'inden fazlasına ev sahipliği yapacak. İklim krizine adapte olmak ve emisyonları azaltmak ise küresel bir görev. Suyu korumalı, ağaç dikmeli, fosil yakıtları yasaklamalı, beslenme şeklimizi değiştirmeli, değişen iklime uygun tarım yapmalı, toprağı zenginleştirmeli, hava kirliliğini azaltmalı ve hatta binaların dış cephelerini ısıyı yansıtması için beyaza boyamalıyız.

yapacağı söylenen raporundan esinlenerek, iklim krizine karşı elinden gelen en iyi adaptasyonu sağlamıştı. 2019 yılında emisyonları %90 oranında kalıcı olarak azaltmanın, dünyaya 1,8 trilyon dolara mal olacağı ancak şu anda -2050'de- yıllık 7 trilyon dolar geri dönüş sağlayacağı söyleniyordu.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Antonio Guterres, "Şehirler büyüme, yenilik ve refahın merkezidir. 2050 yılında net sıfır emisyonun mümkün olduğunu anlamalıyız. Ancak o noktaya gelene kadar şehir yönetimlerini ulusal eylemlerle tam anlamıyla birleştirmeliyiz" demişti.

Üzücü bir şekilde birçok hükümet Guterres'in sözlerini yeteri kadar ciddiye almamıştı. O zaman harcanacak para yapılacak en iyi yatırım olacaktı, bunu biliyordu. Ancak şu an zamana karşı yarışılıyordu.

Nasıl Bir Gelecek Bu?

2050 yılında şehirler, dünya nüfusunun %70'inden fazlasına ev sahipliği yapacak. İklim krizine adapte olmak ve

emisyonları azaltmak ise küresel bir görev.

Suyu korumalı, ağaç dikmeli, fosil yakıtları yasaklamalı, beslenme şeklinizi değiştirmeli, değişen iklime uygun tarım yapmalı, toprağı zenginleştirmeli, hava kirliliğini azaltmalı ve hatta binaların dış cephelerini ısıyı yansıtması için beyaza boyamalıyız.

Birçok Kuzey Avrupa şehri dizel ve petrolden vazgeçiyor, otomobilleri ve plastikleri yasaklıyor, yenilenebilir enerjiye geçiyor ve karbon sıfır olmaya çalışıyor. Güney Kore'nin başkenti Seul, 30 metrelik ağaçlar dikiyor ve yeşil alanlarını artırıyor. Melbourne ve diğer birçok Avustralya ve Britanya şehri ise sokaklara ağaç dikme programlarından yararlanacak.

Danimarka, 2030 yılında emisyonlarını %70 oranında azaltmayı hedefliyor. Başkent Kopenhag, 2025 yılında karbon nötr olmayı hedefliyor.

São Paulo insanlara daha az su ve enerji harcaması için para ödüyor. Dar es Salaam ve Kanada'daki bazı şehirler, sellere karşı hassas olan bölgelerindeki insanların yerlerini değiştirmesini sağlıyor.

tirmesini sağlıyor.

New York gibi en zengin şehirler de vasa okyanus bariyerleri yapmayı planlıyor. Londra, yoğun yağış ve nüfusu sebebiyle drenaj sistemlerini onarıyor. Bangladeş gibi daha fakir ülkelerde, belediye başkanları ve hükümetler erken uyarı sistemi ve şehir dirençliliğini artırma çalışmalarına yoğunlaşıyor. Meksika, yağmur suyu depolama ve su arıtma sistemleri kurarak enerji tasarrufu sağlıyor.

Ancak mesele sadece parayla ilgili değil. Bangladeş'teki Uluslararası İklim Değişikliği ve Kalkınma Merkezi'nden Saleemul Huq, iklimsel çöküşe karşı adaptasyon sürecini erken başlatanların en başarılı şehirler olacağını söylüyor.

Huq, "Afetlerle dolu geçmişimiz 1-0 önde başlamamızı sağladı. Bangladeş adaptasyona dair dünyadaki en iyi planlardan birine sahip. Okula giden çocuklardan belediye başkanlarına ve hükümete kadar herkes bu sürecin bir parçası" diyor. ○

*Bu yazı İklim Haber'den alınmıştır.

Sürdürülebilirlik Ancak Duyarlı Çalışanlarla Mümkün!

Duyarlı Ol! projesi, 2015 yılında çalışma alanlarında “Duyarlı İnsanlar” yaratarak işyerlerinde elektrikten suya, yakıttan kağıda kaynak tasarrufu sağlamak mottosuyla iş dünyasına merhaba dedi. İlk versiyonunda bir iç iletişim çalışması olarak duyurulan projede, tasarlanan tam tım malzemelerinin iç iletişim malzemesi olarak kullanılması amaçlandı.

SKD Türkiye üyesi şirketlerin yanı sıra üye olmayan şirketlere de açık olan projenin daha geniş kapsamlı ikinci versiyonu 2017’de hayata geçirildi. İkinci versiyonda dokuz ana başlık duyuruldu, bu ana başlıklarda tüketim tabloları belirlendi. Şirketlerin seçtikleri başlıklarda en az dörder hedef belirlenmesi ve bu hedeflerin takip edilmesi istendi.

Projenin ikinci versiyonunda Duyarlı Ol! projesi katılım sözleşmesine, projeye katılan şirketin Binalarda Enerji Verimliliği Bildirgesi’ni imzalaması ön koşulu da eklendi.

Duyarlı Ol! 3. Versiyon

2019 yılında geliştirilen DO! V.3’ta ise Duyarlı Ol!, entegre bir çevre yönetim çalışması olarak ele alındı.

Öncelikli olarak Çalışan Bilincinin Artırılması ve Sosyal Etki konuları semsiye kavramlar olarak tüm süreç dahil edildi. Her şirketin seçeceği üç başlıkta, 10’dan fazla görev ve her biri için ayrı alt görevler belirlendi. Duyarlı Ol! projesine katılan her şirketin kendisi tarafından belirlenen başlıklar altında en az bir hedefle yıllar içindeki gelişiminin takip edilmesi sağlanıyor. Projenin bu versiyonuna, seçtikleri başlıklar ve konularla hedeflerle birlikte kurgulanan entegre sürdürülebilirlik yönetimi için şirketlerin faydalanabilecekleri ek araçlar ve bilgiler de eklendi.

Duyarlı Ol! projesine 2019 başında Zorlu Holding dahil oldu. Bu ay da SÜTAŞ genel merkezinde projenin 3.versiyonunun uygulamalarına start veriliyor.

SKD Türkiye olarak 15 yıldır, iş dünyasına sürdürülebilirlik yolculuğunda rehberlik ediyoruz. Sürdürülebilirlik ile ilgili konuların üst yönetim tarafından sahiplenilmesinin önemini farkında olmakla beraber, sürdürülebilirliğin bir kurum kültürü olarak gelişebilmesinde çalışanların duruşum ve konuyu sahiplenmelerinin hayati olduğunu düşünüyoruz. Bu bağlamda, duyarlı bir şirketin duyarlı çalışanla mümkün olabileceğine inanıyor, SKD Türkiye üyesi olsun veya olmasın tüm iş dünyasını Duyarlı Ol! projemize katılmaya davet ediyoruz.

Duyarlı Ol! Projesinin Başlıkları

- Elektrik Tüketimi
- Doğalgaz Tüketimi
- Akaryakıt Tüketimi
- Su Tüketimi
- Kağıt Tüketimi
- Büro Malzemesi Tüketimi
- Satın Alma Prensipleri
- Sertifikalı Malzemeler
- Atık Yönetimi

Konca Çalkıvık
İş Dünyası ve Sürdürülebilir
Kalkınma Derneği
Genel Sekreteri

SKD Türkiye Film Günleri

Zorlu Holding, Duyarlı Ol! çalışmasıyla başlanmasıyla birlikte SKD Türkiye film günlerine de gösterim sponsoru oldu. Beş odak alanında yapılan film gösterimleri, **Sürdürülebilir Yaşam Film Festivali** seçkinde bulunan filmlerden oluştu.

Bu kapsamda, Mart ayında, Salt Galata’da döngüsel ekonomi konusundaki en iyi belgesel seçilmiş olan Closing the Loop’u (Kapalı Döngü) dünya ile aynı anda Circular Economy Club işbirliğiyle gösterdik. Ardından iklim krizine geniş bir perspektiften bakan, Oscar ödüllü belgesel yapımcısı Charles Ferguson’ın filmi Time to Choose’u (Seçme Vakti), Mayıs 2019’da Levent 199 binasında izledik. Yaz gösterimlerinde ise üç filmin Zorlu PSM’de izleyicilerle buluşmasını sağladık. Sosyal girişimlerin ürettiği değerleri ve üretim yollarını açıklayan Real Value’yu (Gerçek Değer) Haziran 2019’da, kadın istihdamı odak alanımızla ilgili Problem Yok! ve tarım alanlarımızın korunmasıyla ilgili Unbroken Ground filmlerini Ağustos ayında Zorlu PSM Amfi’de gösterdik. Bugüne kadar gerçekleştirdiğimiz her gösterime 100’ü aşkın izleyicinin gelmesi bizleri çok sevindirdi. Bundan sonraki film gösterimleri için SKDTurkiye.org adresi ve sosyal medya hesaplarımızı takip edebilirsiniz. ○

“Buzullar ve Permafrost Üzerine Yeteri Kadar Konuşmuyoruz”

2007 yılında yayımlanan dördüncü IPCC raporunun “Gıda, Lif ve Orman Ürünleri” bölümünün başyazarlarından, Danimarka Teknik Üniversitesi Su Kaynakları Ulusal Enstitüsü Onursal Profesörü Keith Brander, küresel iklim grevinden umutlu olduğunu ve fosil yakıt sektörüne olan desteklerin acilen kesilmesi gerektiğini söylüyor.

 Gülce DEMİNER

İklim aktivistliği son bir yılda küresel çapta oldukça büyüdü. 20 Eylül’de de küresel bir iklim grevi gerçekleşti. Sizce bu gibi büyük kitlesel eylemler hükümetlerin talep edilen adımları atmasında etkili olacak mı?

Olacağına inanıyorum. İklim grevleri hükümetler üzerinde bir baskı oluşturuyor ancak herkesin bu konuda baskı yapması gerekiyor. İnsanların durumunun aciliyetini görebilmeleri, hükümetler ve şirketleri harekete geçirmek için baskı oluşturmaları gerekiyor. Küresel ısınmaya karşı insanları harekete geçirmek lazım. Duruma her zaman şüpheli yaklaşmalı, çünkü olayların ne kadar hızlı değişebildiğine bizzat tanık oluyoruz.

Ana yazarlarımızdan biri olduğunuz dördüncü IPCC raporu hakkında neler düşünüyorsunuz?

Bilim insanları olarak dördüncü IPCC raporunda iklim değişikliğine dair senaryoyu yeteri kadar yansıtmadığımızı fark ettik. Başka bir deyişle, en kötü iklim senaryolarını olduğu gibi yansıtmadığımızı düşünüyorum ve diğer bilim insanları da bunu fark etti. Günümüzde de küresel ısınmaya bağlı olağanüstü doğa olayları yaşıyoruz ve bunları görmek artık daha kolay. Ancak bir de işin fark edilmeyen kısmı var. Küresel ısınma o an tanık olduğumuz iklim olaylarının yanı sıra daha uzun süreli süreçleri de etkiliyor ve bunları

hemen, şu an göremeyebiliyoruz. Yani 10-20 yıl sonra yaşanabilecek olaylar da var. IPCC raporunda yapılan tahminler doğru ama en kötü iklim senaryosunu hafife aldığımızı düşünüyorum. Deniz seviyesini ele alalım mesela. Bilim insanları da dahil, iklim değişikliği ile ilgili çalışan çoğu kişi, buz tabakasının dinamikleri hakkında pek bilgiye sahip değil ve bu noktada öngörülemeyen çok olay var. Buz örtüsü ve permafrost (donmuş toprak) o kadar hızlı eriyor ki bunun sonucunda gerçekleşecek olaylar, krizin büyüklüğünü ne kadar hafife aldığımızı gösteriyor. Danimarka Teknik Üniversitesi’nde ben de dahil olmak üzere birçok bilim insanı buz örtüsünü, altında kalan toprak parçalarını ve bunlar arasındaki bağlantıyı araştırıyor. Bu araştırmaların sonucuna göre, yaşanan erimenin hızı sorunu ne kadar hafife aldığımızı gösteriyor. İnsanların “Düşündüğümüz kadar kötü değil” dediği bir bilimsel sonucu hayal edemiyoruz... Aslında hep düşündüğümüzden daha kötü olduğunu görüyoruz. Bu çok endişe verici.

23 Eylül’de New York’ta İklim Eylemi Zirvesi gerçekleşti. Aralık ayında da Şili’de COP25 yapılacak. Paris Anlaşması kapsamındaki yaptırımların uygulanmasında bu zirvelerin etkili olacağını düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum. Şu an gerçekleşen değişimler söz konusu ancak bunların

yeteri kadar hızlı olup olmadığı tartışılır. Asıl değişmesi gereken ancak oldukça zor olan, fosil yakıtlara ve enerji sektörüne sağlanan finansmanlar. Hâlâ fosil yakıt şirketlerine hükümetler tarafından çok büyük miktarlarda destek sağlanıyor. Şöyle ki, henüz toprağın altında bulunan kaynaklar var. Bilim insanları özellikle Kuzey Kutup bölgesinde yerin altında birçok fosil yakıt rezervi olduğunu ancak bunların yerin altında kalması gerektiğini söylüyor. Tabii ki büyük bir petrol şirketiniz varsa bu kaynakları çıkarıp kâr etmeyi amaçlıyorsunuz.

Bu noktada insanları değişime nasıl ikna edebilirsiniz?

Ben paramın çoğunu emeklilik fonunda saklıyorum, bu hesapta paramla nelerle yatırım yaptığımı görebiliyorum. Emeklilik fonumun olduğu banka küçük bir Danimarka bankası. Bir önceki bankamın fosil yakıt sektöründe oldukça fazla hissesi olduğunu öğrendim ve iki hafta önce fosil yakıt endüstrisine herhangi bir desteği olmayan ve sözleşmede de bunu özellikle belirten bir bankaya geçtim. Fosil yakıt şirketlerine farkında olmadan destek olabiliyoruz. Bunun gibi değişimlerle başlayabiliriz ancak yine de gitmemiz gereken çok uzun bir yol var... ○

TEMA ÇELENK

Cenaze törenlerine çelenk göndererek,
hem sevdiklerinizin üzüntüsünü paylaşabilir, hem de TEMA'nın
çalışmalarına destek verebilirsiniz.

celenk@tema.org.tr
444 51 81

ŞİMDİ 14 İLDE TEMA ÇELENK SİPARİŞİ VEREBİLİRSİNİZ

İstanbul, Ankara, İzmir (Bağışçıların taleplerini törenden en az 2 saat önce bildirmelerini rica ederiz.)
Bursa, Balıkesir, Tekirdağ, İzmit, Mersin, Adana, Eskişehir, Konya, Manisa, Aydın, Muğla (Bodrum/Marmaris)
(Bağışçıların taleplerini törenden en az 12 saat önce bildirmelerini rica ederiz.)

Plastik Poşeti Yasaklamak Neden Çözüm Değil?

Çevre ile ilgili sürüyle sorununuz var. Bu sorunları kabaca iki grupta değerlendirilmek mümkündür. Çevreye her geçen gün daha fazla zarar veriyoruz ve çevrenin bize sürdürülebilir biçimde sağlayabildiğinden çok daha fazla kaynak tüketiyoruz. Kafamızda sürekli bir “bizim ve ötesi” ayrımı var. “Bizim” genelde yaşadığımız yeri, yani evimizi ve bize ait araçları, yani arabamızı içine alan çok kısıtlı bir bölgeyi kapsıyor. “Ötesi” ise şahsımıza ait olmayan her şeyi. Sokaklar, denizler, atmosfer hep “ötesi”. Bundan dolayı da korunmamız gereken alanı sadece bizim olan yer olarak algılıyoruz ve ötesine karışmıyoruz.

Evimizin ya da arabamızın içi temiz olduğu müddetçe çöpe ne olduğu bizi fazla ilgilendirmiyor. Bundan dolayı da fazla düşünmeden çöpi serbestçe doğaya bırakıyoruz. Aslında eski dönemlerde olsa bu çok sorun yaratmazdı. Doğada bir canlımın ardında bıraktığı atık bir başka canlımın mutlaka işine yarar. Doğal malzemeler kullandığımız dönemde bizim de atıklarımız doğada kendisine bir kullanım alanı buluyordu. Bir zaman sonra, doğada bulunmayan malzemeler üretmeye başladık ve bu malzemeler atık haline geldiğinde doğada kendisine bir görev edinemedi. **Plastik** bu maddelerin en bilinenlerinden biri ama ne en tehlikelisi ne de en gereksizi.

Şehirlerin Yayılması

20. yüzyılın başlarında bir yerden başka bir yere hızlıca gidebilmenin yolu keşfettik. Otomobil adımı verdiğimiz bu buluş bize özgürlük kazandırdı. O zamana kadar birlikte yaşamamızı sağladığı imkanlardan faydalanabilmek için birbirimize yakın yaşamak zorun-

daydık. Birlikte, sıkışık ortamlarda yaşamak da türlü sorunları beraberinde getiriyordu. Öncelikle, kendimize ayıracak fazla bir yerimiz yoktu. Sonra, özel alanımız son derece kısıtlıydı, gerek evde, gerekse dışarıda hep başkaları ile çevriliydik. Doğa ile bağımız ise neredeyse kopmuştu. Ancak belirli zamanlarda şehirden veya kasabadan çıkıp ağaçları ve çiçekleri görebiliyorduk. Ayrıca fabrikalar ve işyerleri yaşadığımız yere yakın olduğundan onların getirdiği kirliliğe de katlanmak zorundaydık.

Motorlu taşıtlar bizi tüm bu kısıtlardan kurtardı. Önce fabrikalar şehirlerin dışına çıktı, çünkü fabrikaların yaydığı kirlilik içinde yaşamaktan çalışanları toplu halde uzaktaki fabrikaya taşımak herkesin işine geliyordu. Motorlu taşıtların bireysel kullanımının yaygınlaşması da dış mahalleleri oluşturdu ve bununla birlikte şehirlerin saçaklanmasına neden oldu. **Dış mahalleler** önce maddi geliri düşük kişilerin oturduğu yerlerken sonraları daha yüksek gelirli kişilerin daha geniş evlerde oturduğu yerler haline geldi. Sonuçta yaşadığımız şehirlerin insan yoğunluğu da her geçen gün azaldı ve azalmaya da devam ediyor.

Şehirlerin yoğunluğunun azalmasının ardındaki temel neden ise şehirlerin araba kullanımı için tasarlanması. Araba kullanımı da petrol üretimine sıkı sıkıya bağlı. Petrol, bildiğiniz gibi, sürdürülebilir bir kaynak değil ve 21. yüzyılın sonuna varmadan tükenecek. Sonu kısa sürede gelecek bir kaynağa bağlı yerleşim düzenleri yaratmamız da ne derece yanlış olduğunu kolayca görebiliriz.

Ancak gittikçe yayılan şehirlerde araç kullanım gereksinimi en göze batan

Prof. M. Levent KURNAZ
Boğaziçi Üniv. İklim
Değişikliği ve Politikaları
Uyg. ve Araş. Merk.
mlkurnaz@gmail.com

problem olsa da en önemli problem değil. Şehirlerin yayılması insan ilişkilerini de azalttı. Artık çoğumuz yakınlardaki insanları tanımadan yaşıyoruz. Yakın arkadaşlarımıza bile “vakit ayırmamız” gerekiyor. Dostlarımızla olan ilişkilerimizi sanal alemde sürdürmeye uğraşıyoruz. Bunların yarattığı sorunları görmek zor değil, ama sürdürülebilirlik açısından daha önemli problemler altyapı alanında ortaya çıkıyor.

Altyapı Hizmetleri

İnsanlar birbirlerine yakın yaşadıklarında onlara hizmet götürmek kolaydır. Şehre su taşınması için büyük su boruları kullanmak büyük bir yatırım gerektirir ama Roma döneminden bu yana bu yatırım devletler tarafından yapılıyor. Ancak getirilen bu suyu eskiden olduğu üzere merkezi çeşmelere vermek yerine İstanbul gibi 3.000 kilometrekarenin üzerinde bir alana yayılan şehrin her noktasına dağıtmak önemli bir sorun. Su borusunu döşemek için boru kalın da olsa ince de olsa bir çukur açmak zorundasınız. Benzer işlemler elektrik ve kanalizasyon için de geçerli. Şehir genişledikçe vermeniz gereken hizmet de şehrin çapının karesi ile artar. Oysa şehirler aynı nüfusu daha dar bir alanda barındıracak olsa, mesela New York ya da Tokyo gibi, burada yaşayan insanlara daha

Doğal malzemeler kullandığımız dönemde bizim de atıklarımız doğada kendisine bir kullanım alanı buluyordu. Bir zaman sonra, doğada bulunmayan malzemeler üretmeye başladık ve bu malzemeler atık haline geldiğinde doğada kendisine bir görev edinemedi.

kaliteli altyapı hizmeti kolaylıkla sunulabilir. Çoğu eski Avrupa şehri de bu yapıda. Ama New York dışındaki Amerikan şehirleri, otomobil kullanımına göre tasarlanmış olduğundan yerleşim yoğunlukları düşük. Son 100 yılda gelişen şehirler de kendilerine Amerikan şehirlerini örnek aldıklarından, şehirlerin yerleşim yoğunluğu gittikçe azalıyor. Oysa doğaya daha az zarar veren şehirler, yoğunluğu daha yüksek olan şehirler.

Şehirlerin yoğunluğunun azalması ile birlikte daha önce yaşamadığımız sorunlar da ortaya çıkmaya başladı. Şehirler yayılmaya başladığında şehirlerden sorumlu otoritenin yetki alanına giren altyapının alanı da arttı. Aynı nüfusla 20 kilometre çapına yayılan bir şehrin altyapı hizmeti ihtiyacı 10 kilometre çapındaki bir şehrin yaklaşık dört katıdır. Çöp toplamak için gidilmesi gereken mesafe, döşenmesi gereken su borusu, elektrik hatları, dağıtılacak olan posta gibi türlü hizmetler büyüyen alanla birlikte zorlaşır. Bundan dolayı yayılan şehirlerdeki altyapı hizmetlerinin kalitesinin düşmesi beklenmelidir. Daha yoğun şehirlerde daha sık kontrol edilip değiştirilebilecek su boruları, daha yağın şehirlerde uzun süre el değmeden kalabilir. Bu gittikçe yayılan şehirlerdeki içme suyu kalitesinin düşmesinin tek sebebi olmasa da önemli sebeplerinden biridir. İçme suyu kalitesinin düşmesi de insanları plastik şişelerdeki suya

malhüküm ediyor. Oysa musluktan akan temiz suyu hepimizin içebilmesi gerekir. Musluktan akan suya güvenemediğimiz için plastik şişelerden su içmeye başladık. Plastik şişelerden su içmenin tarihi de öyle eski değil. Biz lisedeyken bile suyu musluktan içerdik, ancak son 30 yılda suyu şişeleterek satma adeti ortaya çıktı.

Yaşam Tarzını Değiştirmek

Eskiden eve gelirken otobüsten inip bakkala, manava, kasaba uğrar, evin günlük alışverişini yapar, sonra da eve gelip yemeği günlük olarak yapıp yerdik. Şimdi karşımızda iki büyük sorun var: İşten çıkıp eve gelmemiz, özellikle trafik nedeniyle, çok uzun sürüyor. Ama belki daha da önemlisi, ev ile işyeri arasındaki mesafe çok uzun, bundan dolayı da gerek sabah, gerekse akşamları uzun zamanımız yolda geçiyor. Eve geldiğimizde yemek yapacak vakit kalmıyor ve genelde hafta sonu yapmış olduğumuz yemekler yeniyor. Bu, öncelikle bozulan yemek oranını her geçen gün artırıyor. Ama onun da ötesinde vakit bulamadığımızdan alışverişini haftada bir yapıyoruz. Haftada bir alışveriş yaptığımız için de eskiden çantamızın köşesine sıkıştırdığımız file artık yeterli olmuyor. Bunun en önemli nedeni şehirlerde artık eski usul bakkal, manav ve kasapların çok azalmış

olması. Araba ile haftalık alışveriş yapılan markete gidip ya elimizi kolumuzu ya da bagajı doldurup dönüyoruz. Bu hayat tarzı da son 30-40 sene içerisinde hayatımıza plastik poşetleri getirdi.

Bugün ülkemizde plastik poşetler ücretsiz. Ücretli olması nedeniyle kullanımı ciddi oranda düşmüş durumda. Yalnız biz plastik poşet kullanımını da, tek kullanımlık plastik gereç kullanımını da, plastik şişe kullanımını da gerektiren durumları ortadan kaldırmadık. Bu ihtiyaç var olduğu müddetçe poşetlerin ücretli veya yasak olması durumu ortadan kaldırdığı anda insanlar hızla eski alışkanlıklarına dönecektir. Bu tür yasaklar insanlarda davranış değişikliği yaratmadığı müddetçe doğru çözümler değildir. Ne yazık ki bu tür malzemelerin kullanımını ancak yaşam tarzımızı değiştirerek en aza indirebiliriz. Yalnız yaşam tarzımızı değiştirmek fazlasıyla zor olduğundan plastik şişelere depozito koymak veya plastik poşetlerden ücret almak gibi kolaya kaçan çözümler üretiyoruz. Gerçek çözüm bu maddelere olan ihtiyacı ortadan kaldırmak, biz şimdilik sadece kendimizi kandırıyoruz.

Bir de her şeyin başı eğitim. İnsanları eğitip bu malzemeleri tekrar kullanmalarını ve olmuyorsa geri dönüştürmelerini sağlasak, epey uzun bir yol kat etmiş olurduk. ○

Gıdanın Geleceği, Sürdürülebilir Gıda ile Mümkün

Gıdanın bugünü ile ilgili tüm konularına, fırsatlara, sorunlara ve risklere bütünsel bir yaklaşımla öncülük etmeyi amaçlayan ve bu sene beşinci kez düzenlenen Sürdürülebilir Gıda Zirvesi, Sürdürülebilirlik Akademisi ve TÜGİS tarafından, T.C. Tarım Orman Bakanlığı ve BM Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) destekleriyle Fairmont Quasar Oteli'nde gerçekleşti.

Sürdürülebilir Gıda Zirvesi'nin açılışında konuşan Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, dünyada ne kadar aç varsa o kadar da obez bulunduğunu söyledi. Pakdemirli, "Sağlıksız yeme alışkanlıkları yılda 2 trilyon dolara yaklaşan maliyetiyle hükümetlerin sağlığa ayırdıkları kaynak ve bütçelerinin üzerinde büyük bir yük oluşturuyor" dedi. Pakdemirli, sürdürülebilir gıda sistemleri ve sağlıklı beslenme ile açığa son vermenin gelecek nesillere borcumuz olduğunu ve bunun da ancak bireysel ve toplumsal bir işbirliği ve güç birliğiyle mümkün olabileceğini vurguladı. Açılış konuşmasını yapan Sürdürülebilirlik Akademisi Başkanı Murat Sungur Bursa ise "İş dünyasında değişim yaratma, geleceği şekillendirme ve değişimi yönetme mottosuyla yola çıktık. Amacımız sürdürülebilirliği hem yerelde hem de globalde iş dünyasının ana eksenine koymak" derken, kurum ve bireyleri sürdürülebilirlik konusunda cesaretlendirmek, bu iş modellerini özendirerek ve cazip kılmak için çalıştıklarının altını çizdi.

Açılıştaki konuşan TÜGİS Yönetim Kurulu Başkanı Necdet Buzbaş konuşmasında dünyada açlık çekenlerin sesi ol-

mak için sürdürülebilirliğin çok önemli olduğunu ifade ederken, sözlerini "Bir yandan obezite artarken bir yandan da açlık artıyor. Dünyada 8 milyona yakın açlık çeken insan var. Bunların önüne geçmek için sürdürülebilir beslenme yöntemlerini benimsemek çok önemli" diye sürdürdü.

"Gıda Sanayinin Gelecek Yolculuğu" oturumunda konuşan Yıldız Holding Sürdürülebilirlik Genel Müdürü Begüm Mutuş "Yaptığımız tüm işlerde çevresel varlıkların korunmasını ve refah seviyesi yüksek bir toplum gelişimini sağlamayı hedefliyoruz; değer odaklı bir ekonomik kalkınma modelini hayatına geçirmeyi amaçlıyoruz" derken, "Gelecek Nesil Ürünlerle Geleceğin Gıda Sistemini Birlikte Yaratmak" oturumunda konuşan Aromsa Yönetim Kurulu Başkanı Murat Yasa da, beslenmede büyük dönüşümün ancak sağlıklı tüketim ve sürdürülebilir üretim ile olacağını söyledi.

"En iyi Gıda Nerede: Küresel Gıda Sürdürülebilirlik Endeksi" oturumunda konuşan Economist Intelligence Unit Thought Leadership Editörü Martin Koehring, Fransa'nın gıda israfını ortadan kaldırmaya yönelik gerçekten kapsamlı bir politika çerçevesi olduğunu, kanunların, süpermarketlerin fazla gıdaları hayır kuruluşlarına bağışlamasını şart koşan yükümlülükleri bulunduğunu belirtti.

"Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarını Gıda Sanayinde Etkinleştirmek" oturumunda konuşan Sürdürülebilirlik Akademisi Yönetim Kurulu Üyesi Semra Sevinç ise "Bugün hızla artan bir nüfus ve artan şehirleşme var. Bunların sonucunda farklı tüketim ve yaşam modelleri oluştu ve beslenme şekilleri değişti. İklim krizleri yaşanıyor ve dolayısıyla doğal kaynaklar tükeniyor. Halihazırdaki üretim modelimiz ile bunun önüne geçemeyiz. Hem devlet hem de özel sektör Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ni benimsemeli" dedi.

Sürdürülebilir Gıda Zirvesi bu yıl ikinci kez "Beslenme Etkinliği"ne ev sahipliği yaptı. Etkinlikte doğru beslenme farkındalığı, yerel gıda kültürü, gastronomi, organik gıdalar, alternatif beslenme modelleri, özel risk grupları ve kamu politikaları üzerine beslenme konusu bu yıl da çok boyutlu oturumlarla irdelenerek birey ve toplum sağlığının dinamikleri ölçümlendi.

Sürdürülebilir Gıda Zirvesi'nin Ana Sponsoru Yıldız Holding, Palsgaard ve Aromsa olurken, Platin Sponsorlar Pınar ve Knorr, Altın Sponsor Barilla; Gümüş Sponsor olarak CHEP Türkiye ve Barry Callebaut, Cargill, Nestle; Bronz Sponsor olarak Denizbank, Karadeniz İhracatçı Birlikleri, Progrup, Söke, Aroma, Balparmak ve İreks destek verdi.

Sürdürülebilirliğin “Oscar”ları Sahiplerini Buldu

Sosyal, ekonomik ve çevresel konularda önemli etkiler yaratan başarılı sürdürülebilir iş modellerini ödüllendirmek ve geniş kitlelerle paylaşmak amacıyla bu yıl altıncısı düzenlenen Sürdürülebilir İş Ödülleri, Fairmont Quasar İstanbul Otel’de 17 Ekim akşamı düzenlenen ödül töreninde sahiplerini buldu. Kategorilere göre ödül alan projeler ise şöyle:

Enerji Yönetimi: Tüpraş - Kırıkkale Rafinerisi Yeni Güç Santrah Projesi
Karbon Yönetimi: Ekol - Intermodal Taşımacılık
Karbon Yönetimi - Büyükşehir Belediyesi: İzmir Büyükşehir Belediyesi - İzmir Sürdürülebilir Ulaşım Projesi
Atık Yönetimi: Arçelik - Kullanılmış Atık PET Şişelerin Yüksek Performanslı, İnovatif ve Sürdürülebilir Çamaşır Makinası Kazanı Üretiminde Kullanımı
Atık Yönetimi - KOBİ: Mavruz Tarım - Türkiye’nin İlk Fabrika Baca Atığı ile Isıtılan Modern Serası
Atık Yönetimi - Belediye: Başakşehir Belediyesi - Sıfır Atık Sistemiyle Akıllı

Yeraltı Çöp Toplama Sistemlerinin Entegrasyonu

Su Yönetimi: Korteks - Suyun Endüstride Verimli Kullanılması

Su Yönetimi - KOBİ: Cantek - Tamamen Kapalı Ortamlarda LED Aydınlatmalı Dikey Bitki Fabrikalar

Tedarik Zinciri Yönetimi: Ferrero Fındık - Ferrero Değerli Tarım Programı

İşbirliği - B2B: Metro Türkiye - Metro Türkiye ve Fazla Gıda İşbirliği

İşbirliği - B2NGO: Tetra Pak - Sıfır Atık Eğitim Projesi

İşbirliği - KOBİ: TARKEM - TARKEM: İzmir Tarihi Kent

Merkezinin Canlandırılmasında Kamu - STK - Özel Sektör İşbirliği Modeli

Sosyal Etki: Şişecam - Cam Yeniden Cam

Sosyal Etki - Büyükşehir Belediyesi: İzmir Büyükşehir Belediyesi - Abla Ağabey Kardeş Projesi

Sosyal Etki - Belediye: Eskişehir Tepebaşı Belediyesi - “İki Elin Sesi Var” Çocuk Senfoni Orkestrası ve Korosu

Çeşitlilik ve Kapsayıcılık: Eker -

Otuzmlı Bireyler Eker’le İş Gücünde Sürdürülebilirlik İletişimi: Koç Holding - İletişimde Toplumsal

Cinsiyet Eşitliği

Sürdürülebilirlik İletişimi - KOBİ: Mezura Sağlıklı Beslenme -

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Farkındalık İletişimi

Sürdürülebilir İnovasyon: Esan - Sıfır Atık Yaklaşımı ile Çamurdan Ürün Kazanımı

Sürdürülebilir İnovasyon - Özel Ödül: İpeker - Blue Balance - Vegan

Tekstil Prosesleri

Sürdürülebilir İnovasyon - Belediye: Nilüfer Belediyesi - Nilüfer İnovasyon Merkezi

Kadının Güçlendirilmesi: Mercedes-Benz Türk - Her Kızımız Bir Yıldız

Kadının Güçlendirilmesi - Kurum Faaliyeti ile: Shell & Turcas Petrol - Shell’de Kadın Enerjisi

Çalışan Katılımı: Vestel Müşteri Hizmetleri - Fikirler Fora

Yılım Startup’ı: BEAD

Sürdürülebilirlik Raporlaması: Arçelik - Arçelik Sürdürülebilirlik Raporu 2018

Temiz Gelecek için Temiz Ürünler!

Temiz Gelecek Derneği (TEGEL), ekolojik ayakizini azaltmak amacıyla kullanıcı davranışlarını değiştirecek çözümlerin yaygınlaşması için kuruldu. Bu amaçla projeler yürüten dernek, doğa dostu, ekolojik, adil ve sürdürülebilirlik odağı ile üretilmiş ürünler konusunda farkındalık yaratmayı ve bu ürünlerin kullanıcılar tarafından erişilebilirliğini artırmayı hedefliyor. Derneğin, “Doğa Dostu Kendin-Yap Temizlik Ürünlerinin Geliştirilmesi ve Yaygınlaştırılması Projesi” kapsamında oluşturduğu “kendin yap kiti” ise pazarlamaya hazır bir ürün olarak tasarlandı. Tüketiciler bunları kullanarak doğa dostu ürünleri evlerinde kolay bir şekilde hazırlayabiliyor.

 Nevza YARAÇ

Günümüzde sürekli olarak daha vicdanlı yaşamak için yapmamız gerekenleri anlatan çok fazla bilgi ve öneri bombardımanı altındayız. Bunlar basılı bir kitap, bir Facebook gönderisi ya da YouTube videosu olarak karşımıza çıkıyor. Daha çevre dostu yaşamak için ise ekolojik ayakizimizin küçülmesi ve endüstriyel ürünler yerine adilce üretilen ürünleri tüketmemiz gerektiği ortada. Bu noktada da doğru bilgiyi seçmek giderek daha fazla önem kazanıyor.

Temiz Gelecek Derneği (TEGEL), ekolojik ayakizini azaltmak amacıyla kullanıcı davranışlarını değiştirecek çözümlerin yaygınlaşması için kuruldu. Bu amaçla projeler yürüten dernek, doğa dostu, ekolojik, adil ve sürdürülebilirlik odağı ile üretilmiş ürünler konusunda farkındalık yaratmayı ve bu ürünlerin kullanıcılar tarafından erişilebilirliğini artırmayı hedefliyor. Derneğin bu amaçla yürüttüğü projelerden biri de “Doğa Dostu Kendin-Yap Temizlik Ürünlerinin Geliştirilmesi ve Yaygınlaştırılması Projesi”. Kaz Dağları bölgesi ve Edremit Körfezi, Doğa Derneği tarafından Marmara Bölgesi’ndeki “Önemli Doğa Alanları”ndan biri olarak gösteriliyor. Ancak bölgedeki zeytinyağı üretimi sonucu açığa çıkan zeytin karasuyu, otellerin ve evlerin atıksuları yeterince arıtılmadan nehirlere ve körfeze deşarj ediliyor. Bölgedeki biyoçeşitlilik ise planlanmış ve yapılmaya başlanmış olan altın ve kömür madenleri nedeniyle ciddi bir tehdit altında. TEGEL’in bahsi geçen bölgede Nusratlı Köyü Kültür, Turizm ve Dayanışma Derneği ortaklığında yürüttüğü, Küresel Çevre Fonu Küçük Hibe Programı (GEF SGP) tarafından desteklenen proje kapsamında temizlik ürünlerinden oluşan “kendin yap kiti” pazarlamaya hazır

bir ürün olarak tasarlandı. Tüketiciler bunları kullanarak evde doğa dostu ürünleri kolay bir şekilde hazırlayabiliyor.

Ürünlerde kullanılan hammaddeler sodyum bikarbonat, çamaşır sodası, arap sabunu, sabun tozu ve gliserin. Bu malzemeler basit kimyasal formülleri nedeniyle atıksu arıtma tesislerinde kolaylıkla çözünerek artıyor ve petrokimyasal temizlik malzemeleri gibi birikme yapmadıkları için drene edildikleri su ekosistemine oksijen ihtiyacı dengesini etkilemiyor. Bu hammaddelerle çamaşır yıkama tozu, leke çıkarıcı ve krem temizleyici kolaylıkla yapılabilir.

Kendin yap kitleri Nusratlı köyünde yaşayan, Nusratlı Derneği üyesi kadınlar tarafından üretiliyor. Bu kadınlar 10 yıldır peynir, bitki çayı, baharat, zeytinyağı ve el işi tekstili gibi evlerinde ürettikleri ürünleri üzerlerine isimlerini yazarak köydeki dernek binasında sergileyerek satıyorlar. Şimdiye kadar bütün kadınlar neredeyse birbiriyle aynı ürünleri evlerinde kendileri hazırlıyorlardı. Proje sayesinde ise ilk kez birlikte üretim ve işbirliği yaptılar. Ürünler piyasaya sunulduğunda Nusratlı Köyü’nde yaşayan kadınlarla işbirliğine devam edilmesi planlanıyor. Bu sayede kırsalda yaşayan kadınlar için

TEGEL'in Misyonu

Erişebilirlik: Toplumun her kesiminin doğa dostu ürünlere erişebilirliğini arttırmak.

Zehirsiz Yaşam: Zehirsiz temizlik ve beslenme odaklı sürdürülebilir yeşil tüketime teşvik etmek.

Sağlık ve Refah: Her yaşta bireyin sürdürülebilir doğa dostu ürünlere erişimini kolaylaştırarak sağlıklı bir yaşam sürmesini sağlamak.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği: Ekolojik uygulamalar kapsamında yer alan faaliyetler ve etkinliklerin kadın-

erkek eşitliğini destekleyecek şekilde tasarlamak.

Sorumlu Tüketim ve Üretim: Doğa dostu, ekolojik, adil olma odağı ile üretilmiş ürünler konusunda farkındalık yaratmak.

Savunuculuk: Ulusal ve uluslararası ölçekte biyoçeşitliliği tehdit eden doğaya zararlı uygulamaları izlemek, raporlamak ve tüketici davranışlarını araştırmak.

İşbirliği: Sürdürülebilir kalkınma için ulusal ve yerel ortaklıklar gerçekleştirmek ve bunları güçlendirilmek.

Ürünlerde kullanılan hammaddeler sodyum bikarbonat, çamaşır sodası, arap sabunu, sabun tozu ve gliserin.

Bu hammaddelerle çamaşır yıkama tozu, leke çıkarıcı ve krem temizleyici kolaylıkla yapılabilir.

duğu ele alınacak. **Toplumsal cinsiyet eşitliği**, ürünlerin tasarımı sırasında da dikkate alınmış ve kendin yap kitleri bütün aile bireylerinin birlikte hazırlayabileceği şekilde tasarlanmış.

Demeğin beklentisi, projenin sonunda ürünlerin market raflarında gıda ve içecek reyonu yakınlarında, petrokimyasal deterjanlardan uzakta bir yerde satışa sunulması; kendin yap kitlerinin kullanılmasıyla bütün aile fertlerinin kolayca ve eğlenceli bir biçimde temizlik malzemelerini kendilerinin üretmeye başlaması.

TEGEL ile ilgili ayrıntılı bilgiye ve hazırlanan "Doğa Dostu Temizlik Rehberi"ne www.tegel.org.tr adresinden ulaşabilirsiniz. ○

Doğa Dostu Temizlik Rehberi'nden Pratik Bilgiler

- ❁ Buzdolabınızdaki kötü kokular, elbise dolabındaki rutubet ve küf kokusundan kurtulmak için bir-iki yemek kaşığı karbonatı ağzı açık halde rafa yerleştirmeniz ve dört-beş günde bir karıştırmanız yeterli olacaktır.
- ❁ Mutfak tezgahı, fayans, ocak üstü, mutfak, banyo lavabosu ve duş kabinini arap sabunu ve karbonat karışımı ile ovup durularsanız parlak, hijyenik ve temiz olurlar.
- ❁ Çaydanlık ve su ısıtıcısında biriken kireç tortusu, içine üç fincan elma sirkesi koyup beş dakika kaynatarak ve bir gece bu şekilde bekletilerek temizlenebilir. Temizlik ve gıda olarak tüketeceğiniz elma sirkesini kendiniz evde hem çok ucuza hem de çok kolay bir şekilde yapabilirsiniz.
- ❁ Çamaşırlarınızın hijyenini sağlamak için çok küçük şekilde rendelenmiş zeytinyağlı sabun ve çamaşır sodası kullanmanız yeterli olacaktır. Ayrıca yumuşatıcı olarak da kendiniz yaptığınız elma sirkesini kullanabilirsiniz.
- ❁ Çamaşırlarınızdaki kan ve yağ gibi zorlu lekeleri bile aktarlarda bulacağınız gliserin ve arap sabununu karıştırıp hazırlayacağınız leke çıkarıcı ile kolayca çıkarabilirsiniz.

finansal kaynak yaratılmış oluyor. 400 adet kendin yap kiti seti hazırlandıktan sonra bu kitler 100 erkek ve 300 kadın tarafından test edilecek. Kullanım öncesinde ve sonrasında bir değerlendirme anketi yapılacak ve değerlendirme sonucunda kitler tasarım anlamında son haline getirilerek pazara sunulmaya hazır hale getirilecek. Öte yandan proje kapsamında belli sayıda atölye yapılması da planlanıyor. Bu atölyelerde doğa dostu temizliğin yanı sıra bölgede tehlikede olan **biyoçeşitlilik**, tatlı suların azalması ve temizliğin yalnızca kadının değil, kadın ile erkeğin birlikte yapmaları gereken bir iş ol-

Bira Operasyonlarına Yapay Zeka ile Sürdürülebilir Çözüm

Pubinno, su ve çaydan sonra dünya dünyanın en çok tüketilen üçüncü içeceği olan biranın satış-servis ağına odaklanmış, yapay zeka tabanlı akıllı bira muslukları üretiyor. 2015 yılında İstanbul'da kurulan, bir yıl sonra merkezini San Francisco'ya taşıyan şirket, şu an operasyonlarına İstanbul, Tel-Aviv ve Madrid'de 20 kişilik ekiple devam ediyor.

 Can ALGÜL, CEO, Pubinno

Dünya Meteoroloji Örgütü'nün yayınladığı United in Science raporu, dünyadaki ülkelerin %85'inde, iklim kaynaklı durumların, tarım ve gıda güvenliği konularında planlama ve karar verme süreçlerinin en önemli parçası haline geldiğini belirtiyor. Gelişen IoT (Nesnelerin İnterneti) ve AI (Yapay Zeka) teknolojilerinin endüstrilere yayılması ile birlikte, yeni teknolojiler tedarik zincirinin sürdürülebilirliği ve planlamasında kurumların elindeki en önemli araçlardan biri haline geldi.

Pubinno, su ve çaydan sonra dünya dünyanın en çok tüketilen 3. içeceği olan biranın satış-servis ağına odaklanmış, yapay zeka tabanlı akıllı bira muslukları üretiyor.

Pubinno geçtiğimiz yıl CB Insights tarafından yayınlanan raporda bar teknolojisi açısından dünyanın en önemli yedi startup'ından biri seçildi. 2015 yılında İstanbul'da kurulan, bir yıl sonra merkezini San Francisco'ya taşıyan şirket, şu an operasyonlarına İstanbul, Tel-Aviv ve Madrid'de 20 kişilik ekiple devam ediyor.

Dünyada beş ülkede 2500 aktif Akıllı Bira Musluğu (Smart Beer Tap) ile temelde biranın fiçiden bardağa geliş süreçlerini optimize ediyor. Şu ana kadar toplamda 3 milyon litre bira bu teknoloji kullanılarak servis edildi. Akıllı Bira Musluğu, işletmelere, tüketicilere ve çevreye olmak üzere üç temel fayda üzerine üretilmiş.

Tüketicilere sunulan faydanın ilki, fiçiden bardağa dört temel parametreyi (hijyen, sıcaklık, basınç ve tazelik) anlık olarak kontrol etmesi ile her bira tipine özel sunum koşullarını sağlayarak her bira türü için tüm mekanlarda ideal lezzetin sunulması olarak özetlenebilir.

İkinci faydası, satış verilerini zamana, bira tipine ve doldurulduğu musluğa bağlı olarak anlık olarak kaydetmesi. Bu özellik, mekanların satış, servis ve tedarik operasyonlarını optimize etmesi açısından çok değerli bir veri seti sağlıyor. Bu veri seti üreticilerin ve mekanların; servis, stok ve planlama gibi iç yönetim süreçlerinin optimizasyonlarına katkı sağlıyor.

Zayıt ve Ekolojik Ayakizi

Pubinno Akıllı Bira Musluğu'nun en dikkat çeken özelliği fiçi bira operasyonlarındaki ürün kaybını sifira kadar indirebilmesi. Geleneksel yöntemle fiçi bira satışında, fiziksel değişkenler ve operasyon becerilerine bağlı olarak her fiçide yaklaşık %20 fire olduğu sektörün genel kabulü. Smart Tap sayesinde 50 litrelik her bir bira fiçisinde oluşan 10 litrelik ürün kaybı minimize ediliyor.

Pubinno'nun Akıllı Bira Musluğu'nun, bira sektörünün Sürdürülebilirlik Kalkınma Amaçları'na sağladığı katkı iki başlıkta incelenebilir: Zayıt yönetimi ve ekolojik ayakizinin azaltımı.

Bira operasyonlarındaki karbon ayakizinin %40'a yakını paketleme kaynaklı. Cam şişede servis, en yüksek karbon ayakizine sahip paketleme şekli; hem taşıma hem servis süreçleri için fiçi bira tüketimi en az karbon ayakizi-ne sahip sunum şekli. Bir şişe biranın

Pubinno'nun fiçi bira satış mekanlarında, şişeden fiçi biraya geçiş ile azaltılan karbon ayakizi etkisi de eklendiğinde toplam 50 milyon kg karbon emisyonunun engellenebileceği öngörülüyor.

karbon ayakizi litrede 1,5 kg karbon eşdeğerine sahipken, bir litre fiçi biranın karbon ayakizi 15 kat daha az.

Yılda 500 milyon litre bira üretimi yapan bir fabrika için yalnızca fiçi bira sistemindeki kayıplardan ötürü 25 milyon kg karbon emisyonu doğduğu tahmin ediliyor. Bunun yalnızca karbon eşdeğeri satın alması 200.000 dolara yaklaşıyor.

Pubinno'nun fiçi bira satış mekanlarında, şişeden fiçi biraya geçiş ile azaltılan karbon ayakizi etkisi de eklendiğinde toplam 50 milyon kg karbon emisyonunun engellenebileceği öngörülmüştür.

Ülkemizin de su riski altındaki ülkeler sınıfında olduğu düşünülünce, gündemde olan havza bazlı sürdürülebilir su yönetiminde, üretilen ve tüketilen ürünlerin gömülü su veya sanal su diye ifade edilen su ayakizini azaltmak, doğal kaynakların geleceği için hayati önem taşıyor. SABMiller ve WWF ortaklığında yapılan bir araştırmaya göre 1 litre bira üretmek için tarladan

bardağa kadar, 50 ila 155 litre su tüketiliyor.

Dünyada her yıl 30 milyar litre fiçi bira tüketiliyor. Bunun %20'sinin zayıt olması demek, 6 milyar litre biranın doğrudan atıksuya karışması demek olur. Atıksu arıtma tesislerinin üzerinde yaratılan bu devasa kirlilik yüküne ek olarak; 6 milyar litre biranın, tarladan bardağa gelene kadar yarattığı toplam su ayakizi olan 600 milyar litre temiz su, 5 milyon kişinin bir yıllık su ihtiyacına yaklaşıyor.

United in Science raporunda, ülkelerin 2 derece hedefini yakalamak için oluşturulan çalışmaların iki katına, 1,5 derece hedefini tutturmak için ise beş katına çıkarılması gerektiği ifade ediliyor. Daha sürdürülebilir dünya ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları yolunda, dünyadaki önemli sektörlerden birinin dönüşümü konusunda bir Pubinno'nun sağladığı bu yaklaşım, değişim tetikleyicisi olabilecek konunda. ○

“İklimi Değil, Sistemi Değiştir!”

Merhabalar... Bu sayıdaki yazımı 16. İstanbul Bienali kapsamında Resim ve Heykel Müzesi’ni gezdiğim gün kaleme alıyorum. Etkilendim mi? Evet. Ekolojiyi çok farklı açılardan ele alan ilginç, bir o kadar da düşündürücü eserler. Özellikle **Yabanıl Atlas** sunumlarını çok beğendiğimi söyleyebilirim. Kendi ellerimizle güzelim dünyamızı ne hale getirdiğimizi sanatçı perspektifinden izlemek benim için fazla acı verici ama bir o kadar da gerçekçi oldu aslında! Şehirleşme, teknolojinin gelişimi, doğal alanların hızla yok oluşu, kirliliğin artışı, iletişimsizliğin geldiği korkutucu boyut... İşte tüm bunların oluşturduğu büyük resmi görebilmek de ayrı bir duygu yüklüyor insanın ruhuna. Binlerce yıl sonra bizim medeniyetten geride kalan ne yazık ki kıtalar büyüklüğünde atık yığınları olacak. Acaba bir şansımız olabilir mi?

“Bugün Değilse Ne Zaman, Biz Değilseniz Kim?”

O zaman biraz da umuttan bahsedelim: 20 Eylül günü tüm dünya ile birlikte ülkemizde de gençlerimiz, çocuklarımız **“iklim eylemi”** için bir araya geldiler. Gelecekleri için tek yürek oldular. Çoğu, o günü yaşamlarındaki ilk aktivistlik deneyimi olarak hatırlayacaklar. O gün “İklimi değil, sistemi değiştir” ruhuyla sokaklarda haykıran herkesi gönülden tebrik ediyorum. Kadıköy’deki etkinliğe katılan sevgili kızım **Zeynep** de günler öncesinden başlayan heyecanını ve o güne dair duygularını bakın şöyle anlatıyor:

“İklim grevlerini uzun bir süredir takip ediyordum olsam da daha önce hiç katılmamıştım, bu yüzden 20 Eylül ilk eylemim olacaktı. Oldukça yağmurlu, kapalı ve soğuk bir havaya uyanmıştık.

Ama bir an olsun gitme motivasyonum düşmedi, çünkü içim kıpır kıpırdı. Buluşma alanı olan Kadıköy rıhtımına ilk varan kişilerdendim, sonra yavaş yavaş sayımız artmaya başladı. Çok kısa bir süre içinde binlerce insan sokakları doldurmuş, hatta trafiği bile kapatmıştık. Geleceği için, biricik ve eşsiz dünyamız için savaşan, sesini yükseltme cesaretini gösteren, işini, okulunu, toplantılarını, sınavını erteleyen 4.000 insan... Hepimiz tek bir ağızdan konuşuyoruz:

‘Bugün değilse ne zaman, biz değilsek kim?’

‘İklimi değil, sistemi değiştir!’

‘Şirketleri değil, gezegeni kurtar!’...

Yoğurtçu Parkı’na vardığımızda yağmur daha da şiddetlenmişti. Sonra düşündüm... Bu, doğanın bize teşekkür etme ve minnettarlığını dile getirme şekli olmalıydı. Dünya genelinde 1 milyondan fazla insan ve tek bir gaye: Değişim. İnsanın içinde umut kıvılcıklarını yeşerten ve tarih boyunca konuşulacak olan nadir ve bir o kadar da önem arz eden sahnelerden biri... O gün Kadıköy’de de, birlikte aksiyon alır ve çalışırsak her şeyin mümkün olacağını hissettiren çok güçlü bir enerji vardı. Bunu bizzat deneyimlemiş olmak benim için çok özeldi ve biliyorum ki bu daha sadece başlangıç, mücadeleye devam edeceğiz.” (Zeynep Öztürk, hikayekusu04@gmail.com)

Sürdürülebilir Soğutma

Sırada güncelliğini giderek artıran bir konu var: Giderek ısınan dünyada, “soğutma”nın önemi de hızla artıyor. Bu yıl yaz aylarında maalesef yine sıcaklık rekorları kırıldı; Fransa, Belçika ve Almanya’da 24 saat içinde iki kez rekor sıcaklığın ölçüldüğü gün bile oldu.

Dünyanın birçok farklı coğrafyasında sıcak hava dalgaları tehlikeli boyutlara ulaştı. Durum böyle olunca “soğutma” konusu sıkça tartışılır hale geliyor. Tabii soğutma deyince hepimizin aklına hemen iç mekanların, çokça da evlerimizin klima ile iklimlendirilmesi geliyor. Halbuki soğutma, hayatımızın çok noktasına dokunan bir proses: Gıdalarımızın taze ve besleyici kalmasından tutum, ilaç ve aşıların bozulmamasına ve tabii ki insanları sıcak hava dalgasının ölümcül etkisinden korumaya kadar. Peki hızla ısınan dünyada sürdürülebilir soğutmayı sağlamak; insanları, gıdaları ve ilaçları ısınm olumsuz, hatta yıkıcı etkilerinden korumak mümkün olacak mı? Dünya Sağlık Örgütü (WHO) verileri, 2050 yılında sıcak hava dalgalarının yılda 255 bin yaşam alacağını öngörüyor, bugün bu rakam yılda 12 bin. Bu yılın yaz aylarında Hindistan’a sevk edilen ısıya duyarlı sağlık ürünlerinin %20’si kırılan veya yetersiz kalan soğuk zincirinden ötürü bozuldu ve kullanılmadı. Bugün 1 milyardan fazla insan yaşamının devamı için sürdürülebilir soğutmaya ihtiyaç duyuyor: Sadece gıda güvenliği için değil, günlük yaşamı içinde, okulda, hastanede veya iş yerinde... Yine 2050 yılında sıcaklığa bağlı iş kayıplarının milyarlarca dolar maliyeti olacağı hesaplanırken, Güney Asya ve Batı Afrika’nın aşırı sıcaklardan

en etkilenen bölgelerinde iş kayıplarının %12'lere varan artışlar göstereceği öngörülmüyor. Dolayısıyla giderek ısınan dünyada soğutma bir lüks olarak düşünlmemeli, bilakis acil, hızla büyüyen ve süratle aksiyon alınması gereken bir konu.

Ancak aksiyon noktasında bizi bekleyen iki kritik riski görmezden gelirsek seragazi emisyonunu dramatik biçimde artırmamız kaçınılmaz olur: Enerji arzı ve kirlenimler. Sürdürülebilir soğutma çözümlerinin mümkün olan en düşük enerji kullanımı ile hidroflorokarbon

(HFCs) emisyonu yaratmadan BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, Paris Antlaşması ve Montreal Protokolü ile çizilen çerçeveye uyumlu şekilde uygulanması büyük önem taşıyor.

Örneğin enerji arzını ele alalım; eğer uygun çözümler üretmezsek 2050'de sadece iş mekan soğutması için bugün Hindistan ve Çin'in bir yılda tükettiği enerjiyi harcıyor olacağız. İyi haber, bunun için çözüm olanaklarımızın olması. Şebeke dışı soğuk zincirindeki yenilikler daha düşük enerji kullanımı ile tarlada üretilen gıdanın güvenli bi-

Zeynep Öztürk: "Dünya genelinde 1 milyondan fazla insan ve tek bir gaye: Değişim. İnsanın içinde umut kıvılcımlarını yeşerten ve tarih boyunca konuşulacak olan nadir ve bir o kadar da önem arz eden sahnelerden biri..."

çimde soframıza gelmesine olanak sağlayabilir. Bu yolla çiftçilerin geliri artar ve insanlara daha sağlıklı yaşam sunulabilirken aynı zamanda gıda atıkları azaltılabilir.

Diğer taraftan soğutuculara olan ihtiyacı azaltılması da önemli bir çözüm kaynağını oluşturuyor. Basit ve düşük masraflı çözümler içinde beyaza boyanmış veya bitki ile kaplanmış çatı yapıları dikkat çekiyor. Yine nüfusun yoğun olduğu bölgelerde güneş enerjisi kullanımının da yaygınlaşması önemli. Kırsal yerleşimlerde okul ve klinik gibi binaların soğutmasında yenilenebilir enerji ön planda olmalı, böylece çocuklar okullarında daha etkin ve verimli günler geçirirken, aileleri de onları güven içinde aşı olmaya götürebilirler. Şurası bir gerçek ki, şehirlerin soğutma ihtiyaçlarını soğuk zinciri, dizayn, finansal çözümler ve teknolojiyi dahil ederek, bütüncül bir yaklaşımla ele almalıyız. Şehirler, soğutma ihtiyacını düşünerek yerleşim planlarını yapmalı, ısıtma aksiyon planlarını uygulamaya almalı, sıcak hava dalgalarına karşı koruyucu planlama yapmalı ve çatıların, duvarları beyaza boyamak suretiyle şehrin ısı adası etkisini azaltmalı. Sanayi, üretim tesisleri ve değer zincirlerinde enerji verimliliğini ön planda tutmalı. Teknoloji sağlayıcılar, kamu sektörü ile işbirliği içinde yüksek teknoloji çözümlerini ulaştırılabilir ve sürdürülebilir ölçekte sunmalı.

Haydi hep beraber haykıralım: Sistemi değiştir, iklimi değil! (Ref: @UNEnvironment) ○

İlham Veren, Güçlendiren, Harekete Geçiren Belgeseller!

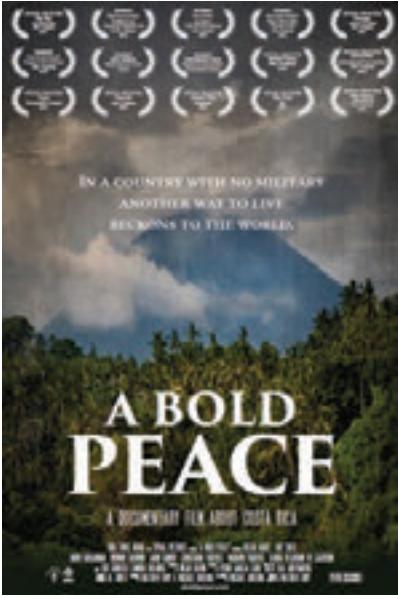
Sürdürülebilir Yaşam Film Festivali (SYFF), 2008 yılından bu yana sürdürülebilirlik kavramının ve birbiriyle etkileşim içinde olan sistemik sorunların daha iyi anlaşılması amacıyla dünyanın farklı bölgelerinden topladığı hikayelerle ilham veriyor. Bu yıl 21-24 Kasım tarihlerinde Salt Beyoğlu ve Fransız Kültür Merkezi'nde gerçekleşecek festivalin seçkinde yer alan belgeseller bize sadece olup biteni göstermekle yetinmiyor, sistemleri anlamamızı ve ilişkileri kurmamızı sağlıyor, bizi güçlendirip harekete geçmeye davet ediyor.

İnsanların birbirleri ve gezegenin döngüleriyle uyumlu yaşayabileceğini düşünenlerin bir araya geldiği buluşma olan Sürdürülebilir Yaşam Film Festivali (SYFF) bu sene 21-24 Kasım tarihlerinde Salt Beyoğlu ve Fransız Kültür Merkezi'nde gerçekleşecek. Sürdürülebilirlik kavramının doğru anlaşılması ve toplumda farkındalığın artması amacıyla 2008'de yola çıkan SYFF; aslolanın yaşamın sürdürülebilirliği olduğu vurgusu ile 12 yıldır ilham kaynağı ve dayanak noktası olmaya devam ediyor.

Etki Odaklı Filmler

SYFF2019 seçkinde yer alan belgeseller bize sadece olup biteni göstermekle yetinmiyor, sistemleri anlamamızı ve ilişkileri kurmamızı sağlıyor, ilham veriyor, bizi güçlendirip harekete geçmeye davet ediyor. Bireysel, sosyokültürel ve organizasyonel dönüşüm için katalizör olabilecek belgesellerden oluşan seçkisi ile SYFF, küresel sorunların kaynağına odaklanıyor, gerek-

Bireysel, sosyokültürel ve organizasyonel dönüşüm için katalizör olabilecek belgesellerden oluşan 2019 film seçkisi ile SYFF, küresel sorunların kaynağına odaklanıyor, gerekçelerinin anlaşılmasına ışık tutuyor, gerçek ihtiyaçların tanımlanması ve karşılanabilmesi için ilham veriyor ve yaratıcı çözümler içeriyor.

çelerinin anlaşılmasına ışık tutuyor, gerçek ihtiyaçların tanımlanması ve karşılanabilmesi için yaratıcı çözümler sunuyor. Aynı zamanda, giderek daha karmaşık ve görünmez hale gelen ilişkileri görünür kılarken kendimizle, birbirimizle ve gezegenle ilişkilerimizi onarmaya davet ediyor.

Dünyanın birçok ülkesinden iklim değişikliği, sosyal girişimcilik, bir insan hakkı olarak barınma ve konut, toplumsal dönüşüm, yerel ekonomi, sürdürülebilir ormancılık, turizm, çocuk işçiliği, sürdürülebilir üretim, sorumlu tedarik zinciri, barış gibi pek çok konuyu bütüncül bir bakış açısıyla aktaran film gösterimlerinin ücretsiz olduğu festivalde, filmlerin yanı sıra film içerikleriyle alakalı konularda ilham veren konuşmacılar, müzisyenler/ performanslar yer alacak.

SYFF, festivalin yanı sıra Surdurulebiliriyasam.tv ile işbirliği yaparak film seçkisinin toplumun geniş kesimlerine

ulaşmasını sağlıyor. Surdurulebiliriyasam.tv, festivalin ardından sivil toplum kuruluşlarının, yerel yönetimlerin, eğitim kurumlarının ve şirketlerin faydalanabileceği şekilde SYFF seçkisiyle etkinliklere içerik sağlıyor. ○

SYFF2019 Seçkisinden...

Sofra/Soufra (Yönetmen: Thomas A. Morgan, Lübnan, ABD, 2017, 73): Tüm olumsuz koşullara rağmen kurduğu başarılı yemek firması Soufra ile kendisinin ve birlikte çalıştığı mülteci kadınların kaderini değiştirmesine tanıklık ettiğimiz, yaşamının tümünü Lübnan, Güney Beyrut'da bulunan Burj El Barajneh mülteci kampında geçirmiş olan sosyal girişimci Mariam'ın sıra dışı ve ilham verici hikayesi anlatılıyor.

Cesur Barış/A Bold Peace (Yönetmen: Matthew Eddy ve Michael Dreiling, Kosta Rika, ABD, 2016, 102'): Yaklaşık 68 yıl önce dünyada ordusunu lağveden en büyük ülke olarak kaynaklarını eğitime ve sağlığa ayıran, Mutluluk Endeksi'nde bir numara olan Kosta Rika örneği ile mutluluğun, sağlığın ve bir savunma politikası olarak pasif direnişin gerçek değeri inceleniyor.

Görünmeyen Eller/Invisible Hands (Yönetmen: Shraysi Tandon, Hindistan, Meksika, Endonezya, ABD, 2018, 87'): Altı ülkede çekilen, her gün satın aldığımız ürünleri üreten çocukların hikayeleri üzerinden şirketlerin tedarik zincirlerindeki çocuk işçiliği ve kaçakçılığı, diğer bir deyişle günümüzün modern kölelik sistemi araştırılıyor.

Ütopyaya Dönüş/Utopia Revisited (Yönetmen: Kurt Langbein, Avusturya, 2018, 91'): Dayanışmanın, adil bir yaşamın, doğayı korumanın, paylaşım ve işbirliğinin konu edildiği, sınırsız büyüme yerine aşırı olmayan ölçülü bir ekonominin mümkün olduğunu kanıtlayan dört örnek model inceleniyor.

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, Türkiye’de geçen yıl belediyelerde 32,2 milyon ton atık toplandı. Kişi başı günlük ortalama atık miktarı ise 1,16 kilogram olarak hesaplandı.

Türkiye’de pestisit (tarım zehri) kullanımını son 40 yılda yedi kat arttı.

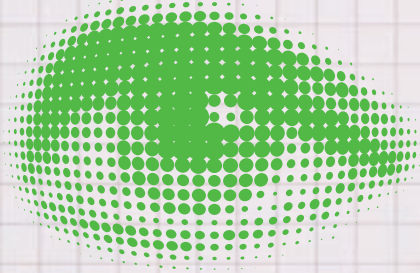
Marmara Bölgesi’nde başta İstanbul olmak üzere birçok ilde hissedilen 5,8 büyüklüğündeki deprem korkuttu. Yalova’da bir panelde konuşan Deprem Uzmanı Prof. Dr. Hakan Kutoğlu, olası büyük depremde AVM’lerin %90’ının ayakta kalacağını iddia ederek, İstanbul’daki binlerce AVM’nin toplanma merkezleri olarak kullanılmasını önerdi.

Muğla’nın Fethiye ilçesindeki Kelebekler Vadisi, Konya’nın Karatay ilçesindeki Obruk Gölü, Osmaniye’nin Sumbas ilçesindeki Şarлак Şelalesi kesin korumacak hassas alan olarak tescil ve ilan edildi.

Antalya’da dünyaca ünlü Kaputaş Plajı’nı da içine alan Kaş-Kalkan bölünmüş yol projesine verilen son izin de iptal edildi.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, aralarında devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan “tescil harici” taşmazların da olduğu ve halen halk plajı

GÖZÜMÜZDEN

KAÇMAYANLAR

Türkiye’de pestisit kullanımı 40 yılda yedi kat arttı; İzmir, “Plastik Atıksız Şehirler Ağı”na katıldı; deneylerde kullanılan hayvanları ve onların haklarını korumak için Deneye Hayır Derneği kuruldu...

 Gözde İVGİN

olarak kullanılan sahilleri ihaleye çıkardı. Bakanlığın verdiği ihale ilanına göre, Antalya’nın Kemer Çamyuva, Göynük ve Tekirova turizm bölgelerinde 5 yıldızlı ve 500-1000 yataklı otel yapmak isteyenlere devletin elindeki araziler tahsis edilecek.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü’nün (FAO) Sürdürülebilir Arazi Yönetimi ve İklim Dostu Tarım Projesi kapsamında Konya-Karaman havzasında 37 bin hektar tarım alanı, 25 bin hektar orman alanı ve 17 bin hektar zarar görmüş mera alanı rehabilite edildi.

Tarım ve Orman Bakanlığı, Türkiye genelindeki orman yangınlarında bu yıl 5.469 hektar alanın zarar gördüğünü açıkladı.

Türkiye’nin pamuk üretiminin %10’unun yapıldığı Diyarbakır’da, ticaret borsası yönetimi ve sektör temsilcileriyle yürütülen görüşmeler ardından ilde üretilen pamuğun “Diyarbakır pamuğu” adıyla satışa sunulmasına karar verildi.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca, Türkiye genelinde dokuz ayda yapılan çevre denetimlerinde 5.013 tesise 101.308.331 lira idari para cezası kesildi. Tesislerde en fazla gürtültü konusunda denetim yapıldı. İdari para cezası miktarına göre ise Türkiye genelinde en çok ceza 40.302.704 lira ile atık konusunda verildi. En çok ceza verilen il ise Ankara.

İzmir, “Plastik Atıksız Şehirler Ağı”na katıldı.

Brezilya Devlet Başkanı Jair Bolsonaro, Amazon Ormanları’nın kalbinden geçecek ve ormanı, tarım, hayvancılık, imar ve kerestecilik yağmasına açacak bir otopan projesine destek verdiğini açıkladı.

Orman Genel Müdürlüğü ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı’nın birlikte yürüttüğü “Orman Köylerinde Güneş Enerjisinden Elektrik Üretimi için Sürdürülebilir Enerji Finans Mekanizması Projesi” pilot olarak ilk kez Manisa, Elazığ, Çorum ve Bolu’da uygulanacak. Bu kapsamda Manisa’nın Sangöl ilçesinden üç orman köyü se-

çildi. Köyde 31 ailenin mesken olarak kullandığı evlerin çatısına, güneş enerjisinden elektrik üretecek sistem kurulacak.

Küresel çapta iklim kriziyle mücadele çağrısı yapan küresel iklim grevine 4 milyon kişi katıldı. Türkiye’de toplam 10 bin kişi iklim grevine çıkarken İstanbul katılımı 3.500 oldu. Greta Thunberg, grevle ilgili “Bu büyük bir zafer” dedi.

Kırklareli’nin Babaeski ilçesinde, bilinçsiz sulama ve yağışsız geçen mevsim nedeniyle kuruma noktasına gelen

Oruçlu Göleti’nde balık ölümleri yaşanmaya başladı. Canlıların ölmemesi için valilik tarafından başlatılan çalışmayla, tankerlerle yakındaki derelerden göle su taşındı.

Türkiye’de deneylerde kullanılan hayvanları ve onların haklarını korumak için Deneyle Hayır Derneği kuruldu. Derneğin Kurucu Başkanı Yağmur Özgür Güven, istatistiklere göre Türkiye’de her yıl ortalama 266 bin hayvanın deneylerde kullanılarak öldürüldüğünü söyledi.

Antarktika’da son 50 yılın en büyük

buzul kopuşu yaşandı. Bölgede Kilis büyüklüğünde 315 milyar tonluk buzul koptu.

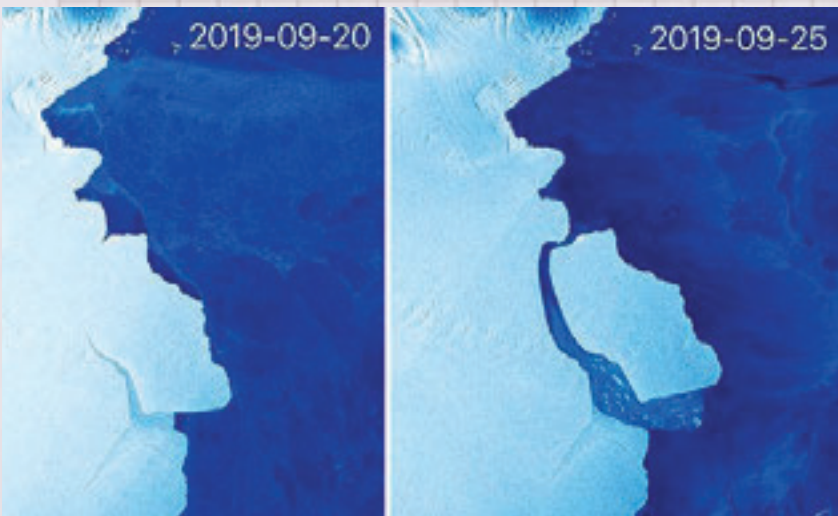
İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin Türk Telekom Arena Stadi’nin karşısındaki Seyrantepe arazisine yapılacak belediye binası yerine 65 kat yüksekliğe kadar otel, alışveriş merkezi ve rezidansa verilen izin iptal edildi.

Van’ın Özalp ilçesinde 400 hektarlık bir alanda yer alan Akgöl, bu yıl etkili olan sıcak hava ve kuraklık sebebiyle tamamen kurudu.

Bolivya’nın doğusunda son aylarda 4 milyon hektardan fazla alanı yok eden yangıların aşırı yağışların etkisiyle söndüğü bildirildi. Uydu görüntülerinde bölgede artık aktif orman yangınının gözlenmediği belirtiliyor.

Antalya’nın 30 kilometrelik Belek sahilinde, nesli tehlike altındaki caretta caretta deniz kaplumbağalarının bu yıl oluşturduğu 2.120 yuvadan yaklaşık 70 bin yavru denize ulaştı.

Kaynaklar: BirGün, yapı.comtr, Sözcü, Sabah, BBC, Buğday Derneği, Dokuz8Haber, Bianet, Milliyet, DHA, Kuzey Ormanları Savunması, AA

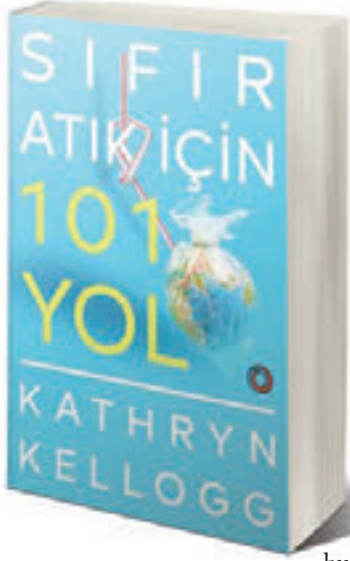
Sıfır Atık İçin 101 Yol

Yazar: Kathryn Kellogg

Yayınevi: Orenda

Ekolojik ayak izimizi küçültmenin ne kadar önemli olduğunu hepimiz biliyoruz, ancak nereden başlayacağımızı bulmak için bir rehber ihtiyacımız var. Son iki yılda çıkardığı tüm çöplerini cam bir kavanoza sığdırmayı başaran, sıfır atık yaşam biçimi akımının öncülerinden Kathryn Kellogg'un dünyasına girmeye hazır mısınız?

Nasıl mı? Pipetlere ve plastik poşetlere "hayır", yeniden kullanılabilir su mataralarına ve gübreye dönüşebilen bulaşık süngerlerine "evet" diyerek! Sıfır atık yaşam biçimi, alışkanlıklarını değiştirmekten, iyi seçimler yapmaktan geçiyor. Dünyamızı önemseyerek atıklarımızı azaltmanın en iyi yollarını bulmaksa yaşam biçimlerimize bağlı. Hepimizin tek yuvası olan gezegenimizi korumak, yaşam kalitemizi artırmak ve sürdürülebilir bir gelecek için bu kitap rehber niteliğinde.

Kent Selleri Yönetim ve Kontrol Rehberi

Yazar: Mikdat Kadioğlu

Yayınevi: Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları, 2019

Uygarlığın başlangıcından beri, insanlar sel gibi doğa olayları ile baş etmek ve onlara uyum sağlamak zorunda kaldı. 20. yüzyılın son yarısından itibaren ise sel afeti risk yönetimi tek başına bir disiplin olarak gelişti. Şu anda sel afetinin çözümü, yerel halk dahil olmak üzere mühendislik ve sosyal bilimlerin dallarını içeren çok geniş bir uzmanlık alanı ve toplumsal yaklaşımı içeriyor. Halkın can ve mal güvenliğini sağlamak adına sel yönetimi çalışmalarını yapmak ve/veya yaptırmak öncelikle yerel yönetimlerin sorumluluğunda ve yerel yönetimler uzun yıllardır sel çalışmalarını yürütüyor. Kitap, sel riskini yönetmek için sürdürülebilir eylemler belirlemek ve önlemlerin önceliklendirilmesi için yerel makamlara destek vermeyi amaçlıyor.

Small Actions, Big Difference (Küçük Eylemler, Büyük Fark)

Yazar: CB Bhattacharya

Yayınevi: Routledge, 2019

Küresel ısınma konusundaki ciddi uyarılara rağmen, dünyanın en büyük şirketlerinin karbon emisyonları artıyor ve sadece birkaç şirketin karbon emisyonlarını ve su kaynaklarını yönetmek için stratejileri var. Peki en iyisini diğerlerinden ayıran ne? Yanıt: "Sahiplenme." Sürdürülebilirlik alanında kazanan şir-

ketler, paydaşlarının sürdürülebilirliği sağlamaları ve daha derin deneyimler ile sosyal ve çevresel meseleleri sahiplenerek fayda elde etmeleri için gerekli koşulları yaratıyorlar. Bunun karşılığında da daha mutlu, daha verimli bir işgücünün yanı sıra müşteri sadakatinde, hisse değerlerinde ve uzun vadeli kârlarında artış sağlıyorlar. Farklı sektörlerden 25 çokuluslu şirket ile yapılan görüşmeleri içeren kitap, sürdürülebilirliği psikolojik mülkiyet teorisi ve ilkeleriyle ilişkilendirmesi anlamında ilk kitap olma özelliği taşıyor.

Sürdürülebilirlik
Raporumuzu
okumak için:

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORU 2018

 MAZARS
MAZARS DENGE

Gelecek, hayalini kurduğumuz değil, yarattığımız bir şeydir.

Yeniliklerimiz, şehirlerin daha az enerji kullanmasına, soluduğumuz havanın daha temiz olmasına ve elektrikli taşımacılığı yaygınlaştırmaya yardım eder. İşte bu yüzden, BASF'de, gelecek konusunda iyimseriz.

Daha fazla bilgi için:
wecreatechemistry.com

 BASF

We create chemistry